

Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneering ja mõjude hindamine, sh keskkonnamõju strateegiline hindamine.

Asukoha eelvaliku ja esimese etapi aruande täienduse Piirsalu ja Aidu eelvalikualade osas avaliku väljapaneku arvamuste koondtabel.

Kaitseministeerium korraldas planeerimisseaduse § 38 alusel ajavahemikul 26.06.2026–26.07.2026 kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku ja esimese etapi aruande täienduse Piirsalu ja Aidu eelvalikualade osas avaliku väljapaneku.

Sisukord

1. Esitatud arvamuskirjad	4
1.1 Eraisik A. P.	4
1.2 Riigimetsa Majandamise Keskus	6
1.3 Terviseamet	9
1.4 Eraisikud L. L., U. L.	10
1.5 Eraisikud M. L. ja L. P.	17
1.6 Eraisik E. T.	21
1.7 Jõhvi Vallavalitsus	26
1.8 Kliimaministeerium	27
1.9 MTÜ Päriselt Siin, MTÜ Piirsalu Küla Selts ja Piirsalu kogukonna liikmed.....	33

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

1.10	Kohtla-Järve Linnavalitsus	51
1.11	Keskkonnaamet.....	52
1.12	Eraisik E. L.....	57
1.13	Ida-Viru Ühistranspordikeskus	60
1.14	Eraisik R. K.	63
1.15	Eraisik A. L.	74
1.16	Eraisik L. A.	77
1.17	MTÜ Hoiaime Loodust	90
1.18	Eraisik E. K.	99
1.19	Eraisik K. R. ja R. R	102
1.20	Eraisik R. E. ja L. R.....	108
1.21	Eraisik M. L.	113
1.22	Eraisikud M. V ja A. V.	115
1.23	Eraisik S. R. perega	116
1.24	Eraisik H. V.....	121
1.25	Eraisik S. S.....	123
1.26	Eraisik A. A.....	126
1.27	Eraisik E. A.	133
1.28	Eraisik J. S.	138
1.29	Eraisik R. R.....	141
1.30	Viru Keemia Grupp AS.....	146

2. Koondküsimused ja vastused	147
2.1 Põhjavesi, kaevud ja veevõtt	148
2.2 Pinnavesi, heitvesi/reovesi ja veekogud	152
2.3 Avapõletamine, jäätmekäitlus, suits ja heitmed	154
2.4 Müra, vibratsioon ja valgus	159
2.5 Kavandatava tegevuse ja tehnoloogia selgus	160
2.6 Asukohavalik, alternatiivid, menetlus ja kaasamine	160
2.7 Suurõnnetus, avarii, pääste ja varjumine	162
2.8 Liiklus, teed, kergliiklus ja ühistransport	164
2.9 Jääkreostus	165
2.10 Kinnisvara väärtus, hüvitamine ja vastutus	166
2.11 Koosmõju, kumulatiivne mõju	167

1. Esitatud arvamuskirjad

1.1 Eraisik A. P.

Kirja kuupäev: 18.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Mina olen A. Piirsalu külast Läänemaalt. Olen kahe alaealise lapse ema ja põline piirsalukas. Minu õlad on mure all maani vajunud ja süda on raske. Põhjuseks planeeritav keemiatööstus meie külla. Palun ärge tehke seda!!!! Meie külas on vägev kogukond. Me hoiame siin oma imeilusat loodust. Meil on siin palju lastega peresid. Meil on siin peresid, kes on tulnud kaugemalt ja jäänud- sest siin on kodune. Meil on siin perekondi, kes on üles ehitanud oma vanavanemate majad. Me oleme jäänud truuks oma külale, sest siin on hea- siin on vaikne, siin on rahulik, siin on palju loodust, siin on puhas õhk, siin on turvaline. Meil on võimsad marja- ja seenemetsad. See püsib nii, sest me hoolime ja hoiame. Palun ärge lõhkuge seda kõike ära. Ärge aidake kaasa meie kodude tühjaksjäämisele , ärge sundige meid elama "pommi otsas". Kemikaale täis vesi lastakse Piirsalu jõkke lõhelistele?? Üsna pea mõjutab see ka meie joogivee kõlblikkust. Mittekinnine põletamine?? Me ju hingame seda sisse, me sööme seda endale sisse (sest igal perel on ju oma aiamaalapike). Turvalisuse puudumine. Sellised tööstused on vaenlase esimene sihtmärk! Päriselt? Päriselt?? Päriselt saab sedasi "lihtsalt-teen-võttega" kogu külast üle sõita ja lõhkuda meie turvalisust, kodusid, tervist? Palun ärge mängige meie tervistega!	Mõistame, et lõhkeainetehase kavandamine Piirsalu küla lähedusse tekitab kohalikes elanikes suurt muret oma kodu, pere turvalisuse, joogivee, looduskeskkonna ja senise elukeskkonna säilimise pärast. Mõistame ka soovi saada kindlus, et riigikaitse arendamisel on kohalike inimeste tervise, turvalisuse ja elukeskkonna kaitse piisavalt tagatud. Ka Kaitseministeeriumi (kui planeeringu koostamise korraldaja) jaoks on äärmiselt oluline, et kavandatava tegevusega ei kaasneks ohtu ega olulist negatiivset mõju inimeste tervisele, turvalisusele, elukvaliteedile ja looduskeskkonnale. Selleks on planeeringu käigus läbi viidud põhjalik keskkonnamõju hindamine, mis on praeguseks ka juba avalikustatud. Mõjude hindamise aruandes on teie poolt tõstatatud mõjusid käsitletud. Kaitseministeerium võtab Teie seisukoha teadmiseks, kuid ei saa nõustuda Teie väitega, et kaitsetööstuspargi planeering hävitab Piirsalu küla. Kinnitame, et Piirsalu eelvalikuala sobivust lõhkeainetehase asukohana on põhjalikult KSH-s hinnatud ja ala loodus- ja elukeskkonna

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Kõiksugused numbrid, mis avalikult üleval ja näitavad, et asjad on kontrolli all ja kõik saab olema ohutu...need ei ole tõesed. Meie küla tore kogukond on pannud seljad kokku, kasutanud tutvusi, suhelnud spetsialistidega, helistanud nõu saamiseks - ja kõik viitab siiski väga teadlikule küla väljasuretamisele. Meie ei anna niisama lihtsalt alla. Eestis on ju kindlasti paiku, mis on justkui maha jäetud. Kus ei peaks kellegi toitu, vett ja tervist mürgitama. Nt Viivikonna. Meie töö ja vaev vanavanemate talusid üles ehitades läheb vastu taevast. Sest selline keemiatööstus viib kinnisvara hinnad kolinal alla, kui pered siit välja mürgitatakse. Südamest väga loodan, et terve mõistus võidab ja me saame loota Eesti riigile ja saame usaldada kaitseministeeriumit - et te näitate, et hoolite oma inimestest. Et me tunneme, et meid on kuulnud. Et me läheme korda. Sest mina küll enam ei mõista - kodudes tahetakse keelata ahiküttes. Aga keemiatööstus võib tossutada ülikahjulikke aineid!? Kodudes lõket tehes pered ei tohi isegi rehve põletada- on ju nii- aga keemiatööstus võib inimesi mürgitada avapõletades oma "prügi". Meie küla inimesed ei käi fekaale ega muud jama ämbritega jõkke kallamas- aga keemiatööstus võib mürgkaineid tonnide kaupa sinna suunata?? APPI! Minu pere talu on Piirsalus Baasi tee ristmikul. Me NÕUAME müratõkkeid. Me NÕUAME puhta joogivee säilimist. Me NÕUAME kõrgendatud ohu tõttu varjendeid . Me NÕUAME kinnist põletamist (jah, me oleme kursis, kui kallid on kinnise põletamise ahjud- suur osa kogu keemiatööstuse rajamise eelarvest- AGA MEIE TERVISED JA OHUTUS ON VEEL KALLIMAD). mis muidugi ei tähenda, et me oleksime alla andnud ja olukorraga leppinud. Me võitleme oma heaolu eest. Me võitleme oma õiguste eest. Ja me võitleme oma elude eest! Pöördumise mõte on saada abi- panna stop üht küla hävitavale planeeringule.	tundlikke asjaolude alusel on seatud tingimused veevarustuse, reovee ja sademevee käitlemise, müra, liikluse, ohutuse, seire ja loodusväärtuste kaitse kohta. Mõjude hindamise käigus ei ole tuvastatud välistavat mõju, mis muudaks ala kasutamise kaitsetööstuspargina ebasobivaks; tegevuse elluviimine saab toimuda üksnes seatud tingimusi järgides. Lõhkeainetehase rajamisel ja käitamisel tuleb järgida rangeid keskkonna- ja ohutusnõudeid. Muudmoodi ei ole tehase rajamine võimalik. Tehase heitvesi puhastatakse enne Piirsalu jõkke laskmist. Lõhkeainejääkide hävitamiseks hangib arendaja kinnise põleti, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukordades . KSHs on lõhkeainetehase veevarustuse lahendusena eelistatud sügavamad Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi, mis paikneb maapinnalähedastest veekihtidest sügavamal. Selline lahendus vähendab riski, et veevõtt mõjutaks salvkaeve või ülemise kihi suurkaeve. Sellest hoolimata kohustub arendaja seirama tööstuspargile lähimate puur- ja salvkaevude vee kvaliteeti ja –taset ning samuti Piirsalu jõe vee kvaliteeti. Vt ka alt p 2-st „Koondküsimused ja vastused“ pikemaid selgitusi teemade kaupa.

1.2 Riigimetsa Majandamise Keskus

Kirja kuupäev: 18.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Seoses puhkuste perioodiga palume pikendada vastamistähtaega 1. augustini.	

Kirja kuupäev ja nr: 31.07.2026 nr 3-1.1/2026/612-2

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Olete oma 07.06.2026 RMKle saadetud kirjaga esitanud avalikule väljapanekule Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande eelnõud Piirsalu ja Aidu alade osas. Planeeringute elluviimise raames on kavandatud tegevusi ka riigimaa kinnistutele, milliste volitatud asutuseks on RMK. Oleme oma ettepanekud esitanud ka 13.05.2026 kirjaga nr 3-1.1/2026/612, millistele olete mitteametustega vastanud 25.06.2026 kirjaga nr 12-1/26/160. 18.07.2026 e-kirjaga oleme palunud pikendada vastamistähtaega 1. augustini. Selgitame täiendavalt, et kavandatavate kompensatsioonimeetmete mõju RMK tegevusele ja riigi majandusele tervikuna ei saa alahinnata. RMK arvutuste kohaselt ühel hektaril majandusmetsas metsa majandamise lõpetamine, nt kaitse alla mineku tõttu, on omanikul saamata jääva tulu suurus 234,9 €/ha/a. Korrutatuna kavandatavate piirangute pindalaga	Arvestame ettepanekuga osaliselt. Nõustume, et metsise kompensatsioonimeetmete rakendamisega kaasneb täiendav mõju riigimetsa majandamise võimalustele ja sellest tulenevalt väheneb RMK saadav tulu metsa majandamisest. Kompensatsioonialade hulka kuulub riigimetsi, kus metsa majandamine on praegu kaitsekorra tulenevate piirangutega lubatud, kuid kaitsekorra rangemaks muutmisel vähenevad metsamajandamise võimalused täiendavalt. Nõustume, et seda mõju ei ole KSH aruande senises sotsiaal-majanduslike mõjude käsitluses piisavalt kajastatud ning sellest tulenevalt täiendame KSH aruande ptk 2.4.4. Täpsemalt täiendatakse KSH-s kompensatsioonimeetmete mõju hinnangut metsamajandusele, kirjeldades kavandatavate piirangute ulatust ning nendest tulenevat metsamajandamise võimaluste ja RMK tulu vähenemist üldiselt. Täpsemaid rahalisi suurusi KSH-s ei kajastada, kuna leiame, et kui hinnata metsamajandamise piiramisest tulenevat saamata jäävat tulu ja

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
(piiranguvööndi sihtkaitsevööndiks muutumise puhul siis vastavalt koefitsiendiga 0,5) on võimalik leida riigi tegevuste elluviimiseks vähenev summa. Kasutusest välja jääva puidukoguse vaates on puidutööstuse majandusmõju 314 eur/tm (Metsa- ja puidusektori sotsiaalmajanduslik mõju 2022. aastal). Mõjude hindamise peatüki 2.4 kohaselt kehtivad sotsiaal-majandusliku mõju hinnangu osas põhiaruande hinnangud. Põhjaruande peatükis 6.3.4 (Sotsiaal-majanduslikud mõjud. Mõju maakasutusele, sh põllu- ja metsamajandusele) on praegusel kujul mõju sisuliselt hindamata jäetud. Palume dokumente täiendada, praegusel kujul on mõjude hinnangud pealiskaudsed. Juhime tähelepanu, et mõjude hindamise aruande lisaks olev kompensatsioonimeetmete kava peatükk 8 (Kompenseerimismeetmete rakendamise kulud) räägib ainul mõjude hindaja töötasust ja jätab arvesse võtmata majandustegevuse piiramisest saamata jääva tulu maaomanikule. See loob planeeringu elluviimise tegelikest kuludest moonutatud pildi.	kasutusest välja jääva puidu mõju metsa- ja puidusektorile riigile tervikuna tekkiva majandusliku kahjuna, tuleks samadel alustel arvestada ka kaitsetööstuspargi rajamisega riigile kaasnevat majanduslikku kasu. Meie hinnangul ei saa RMK esitatud saamata jääva tulu ega metsa- ja puidusektori majandusmõju näitajaid käsitleda eraldiseisvalt kaitsetööstuspargi rajamisest riigi majandusele tekkiva netokahjuna. Sellist terviklikku majanduslikku võrdlust käesoleva KSH raames ei tehta, kuna metsamajanduse, kaitsetööstuse ja riigikaitseliste eesmärkide majandusliku kasu terviklik kaalumine on riigi tasandi investeerimis- ja poliitikaotsuse küsimus. Metsise kompensatsioonimeetmete kava kohta selgitame, et tegemist ei ole KSH sotsiaal-majanduslike mõjude hindamise osaga ning selle eesmärk ei ole hinnata meetmete rakendamisega kaasnevaid sotsiaal-majanduslikke mõjusid, sh maaomanike võimalikku saamata jäävat tulu. Kavas on esitatud meetmete rakendamise otsesed hinnangulised kulud, mis hõlmavad kaitsekorra muutmise ettevalmistamist ja menetlemist jne. Siseriikliku kompensatsioonimeetmete kava sisule ei ole õigusaktidega kehtestatud eraldi nõudeid, sh kohustust hinnata meetmete rakendamise kulusid või maaomanike võimalikku saamata jäävat tulu. Ekspert on siiski meetmete hinnangulised rakenduskulud esitanud informatiivselt, lähtudes Natura hüvitusmeetmete kavade koostamise praktikast. Seetõttu ei ole maaomanike võimalikku saamata jäävat tulu selles kava peatükis käsitletud ning seda ei ole ka asjakohane teha.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seaduse järgi tuleb seada hüvitusmeetmete rakendamise kohustus kui kavandataval tegevusel on eeldatavalt ebasoodne mõju Natura 2000 võrgustiku aladele. Aruandest ei selgu, kuidas on metsis, millele mõjude hüvitamiseks on koostatud aruande lisana kompensatsioonimeetmete kava, seotud antud planeeringuga ebasoodsalt mõjutatud Natura 2000 võrgustiku aladega. Palume aruannet selles osas täiendada.	Selgitame, et antud juhul ei ole tegemist Natura 2000 võrgustiku aladele avalduva mõju hüvitamisega KeHJS Natura hindamist reguleerivate sätete tähenduses, vaid siseriiklikult kaitstava liigi kaitseks kavandatud keskkonnameetmete paketi osaga. Kavandatava tegevusega mõjutatakse ebasoodsalt metsise leiukohta KLO910217 ning Annamõisa metsise püsielupaika, mis ei kuulu ühegi Natura 2000 linnuala koosseisu. Seetõttu ei ole metsisele avalduvat mõju KSH aruandes Natura aladega seostatud.. Vastavalt KeHJS §-le 33 loetakse keskkonnameetmeteks ebasoodsa keskkonnamõju ennetamise, vältimise, vähendamise, leevendamise ning põhjendatud juhul heastamise meetmeid. Metsise kompensatsioonimeetmete kava on koostatud KeHJS §-le 33 kohase keskkonnameetmete paketi ühe osana ning ei ole Natura 2000 võrgustiku aladega seotud. Seetõttu puudub vajadus aruannet täiendada.
Aruande joonisel 3 (lk 32) on ala 8 juures ala terviklikkust arvestades ebaloomulikud augud kinnistute katastritunnustega 55201:002:0017 ja 55201:002:0047 osas. Teeme ettepaneku joonist nende alade lisamisega korrigeerida. Samuti on aladesse 1 ja 9 kaasamata ala terviklikkust silmas pidades Annamõisa ja Selja metsise püsielupaikade piiranguvööndite kaguservas olevad erakinnistud. Palume ka selles osas jooniseid ning tabelit 2 korrigeerida.	Ettepanekuga ei arvestata. Kompensatsioonialade valiku üheks põhimõtteks oli, et kompensatsioonialad kavandatakse üksnes riigimaadele. Kuna viidatud kinnistud 55201:002:0017 ja 55201:002:0047 on eramaad, siis neid kompensatsioonialade hulka ei arvata. Selline lähenemine on kooskõlas Keskkonnaameti seisukohaga (vt käesoleva tabeli kiri nr 1.11 p 4), mille kohaselt on metsise kui II kaitsekategooria liigi looduskaitseadusest tulenev vähemalt 50%-line alapõhine kaitse tagatud ning rangemat kaitset võib planeerida vaid riigimaale.

1.3 Terviseamet

Kirja kuupäev ja nr: 21.07.2026 nr 9.3-4/26/3546-4

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Terviseamet jääb 29.05.2026 kirjas nr 9.3-4/26/3546-2 esitatud kaitsetööstuspargi tööstusala kooskõlastuse ning katseplatsil kavandatavate tegevuste kohta esitatud seisukoha juurde. Selle kohaselt ei anna Terviseamet hinnangut kaitsetööstuspargi katseplatsil kavandatavatele tegevustele, sealhulgas lõhatavate lõhkeainete kogustele ja lõhkamiste ajakavale, kuna Terviseameti hinnangul ei ole tööstusmüra normid asjakohased laskemoona katselõhkamiste mõju hindamisel. Katselõhkamiste kavandamisel tuleb lähtuda elanike tervise kaitse vajadusest ning võimaluse korral vähendada lõhkamismürast tulenevaid häiringuid.	Võtame seisukoha teadmiseks.
• REP-i täienduses vibratsiooni käsitlevas osas viidatakse planeeringu koostamise ajal kehtinud sotsiaalministri 17.05.2002 määrusele nr 78 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni mõõtmise meetodid“. Samas KSH aruande täienduses viidatakse sotsiaalministri 03.10.2025 määrusele nr 54 „Vibratsiooni piirväärtused elamutes ja ühiskasutusega hoonetes ning vibratsiooni hindamise kord“. Vastuolu vältimiseks on põhjendatud viidete ühtlustamine ja täpsustamine mõlemas dokumendis, et oleks üheselt selge, millise regulatsiooni alusel vibratsiooni mõju hinnatakse.	Arvestame ettepanekuga. REP-i täienduses ja KSH aruande täienduses ühtlustatakse vibratsiooni mõju hindamise õigusakti viited nii, et dokumentidest oleks üheselt arusaadav, millise kehtiva regulatsiooni alusel vibratsiooni mõju hinnatakse.
• REP-i täienduses käsitleb peatükk „Insolatsioon“ valdavalt loomulikku valgustust, sealhulgas päevavalguse ja välisvaate olulisust töötajate töötingimuste tagamisel, kusjuures insolatsioon on vaid üks loomuliku valgustuse aspekt. Seetõttu on asjakohane kaaluda peatüki pealkirja „Insolatsioon“ asendamist pealkirjaga „Loomulik valgustus“, mis vastab paremini peatüki sisule.	Arvestame ettepanekuga. REP-i asukoha eelvaliku täienduse peatüki pealkiri täpsustatakse sõnastusega „Loomulik valgustus“.

1.4 Eraisikud L. L., U. L.

Kirja kuupäev: 21.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana. Palume välistada Piirsalu ala, sest asub Läänemaa Suursoo lähistel ning Mustjärve loodushoiuala, Piirsalu jõe ja metsise asurkonna kõrval.	Mõistame teie muret. Kinnitame, et Kaitseministeeriumi (kui planeeringu koostamise korraldaja) jaoks on äärmiselt oluline, et kavandatava tegevusega ei kaasneks olulist negatiivset mõju. Kaitseministeerium võtab Piirsalu ala välistamise ettepaneku teadmiseks, kuid ei nõustu väitega, et ala tuleb kavandatud tegevuseks üksnes esitatud põhjustel välistada. Piirsalu ümbruse loodusväärtused on KSH-s põhjalikult käsitletud. Natura 2000 aladele avalduva mõju hindamine on läbi viidud ning ebasoodsat mõju Natura ala terviklikkusele ei ole tuvastatud tingimusel, et rakendatakse aruandes toodud meetmeid. Metsise osas on koostatud eraldi eksperthinnang ja kompensatsioonimeetmete kava. Ka kõiki teisi keskkonnamõjusid on KSH-s käsitletud ning vajadusel on seatud tingimused veevarustuse, reovee ja sademevee käitlemise, müra, liikluse, ohutuse, seire ja loodusväärtuste kaitse kohta. Mõjude hindamise käigus ei ole tuvastatud välistavat mõju, mis muudaks ala kasutamise kaitsetööstuspargina ebasobivaks; tegevuse elluviimine saab toimuda üksnes seatud tingimusi järgides. Vt ka käesoleva dokumendi alumises osas pikemaid selgitusi teemade kaupa p2 „Koondküsimused ja vastused“.
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana. Palume välistada Piirsalu ala, sest asub elukeskkonnast 0,5 km kaugusel, mis ei taga elukeskkonnale vajalikke standardeid (puhas õhk, puhas vesi nii looduslikes veekogudes Lepaste oja, Piirsalu jõgi, Mustjärv kui elanike salv- ja puurkaevudes, ohud keemiatehase	Kavandatava tegevuse võimalikku mõju loodus- ja elukeskkonnale on KSH käigus põhjalikult hinnatud, arvestades muuhulgas inimese tervise kaitseks kehtestatud piirnorme. Planeeringuga kehtestatakse tingimused, mis tagavad elukeskkonnale vajaliku kvaliteedi. Muuhulgas arvestati KSH-s ning Piirsalu pinnaveeuuringus ka Piirsalu jõe madalseisuga. Nt toob Piirsalu pinnaveeuuring välja järgmist: „Heitvee vooluhulk moodustab jõe keskmise vooluhulga korral sellest 1,2%, kuid ökoloogilise miinimumi korral on heitvee vooluhulk jõe vooluhulgast

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
mürkkemikaalide töötlemisel, õnnetuste ja ründamise korral, piirkonna kinnisvara väärtuse langemine). Arvestamata on jäetud Piirsalu jõe madalseisu hooajaline veetase, kuid läbi aasta on kavandatud reovee suunamine läbi Lepaste oja Piirsalu kalarikkasse jõkke, mis on lubamatu. Reovee kogumismahutid on tingimata vajalikud mitte soovituslikud, sest kaitsmata põhjavee alal liigub reovesi äraarvamatul suunal põhjavette, KSH-s tooduna 20 km raadiuses.	ligikaudu 2,5 korda suurem. Hüdroloogiisest aspektist on vee lisamine jõkke elustikule alati positiivsema mõjuga, kui vee ära võtmine (kui lisatava vee kvaliteet on lähedane jõevee kvaliteedile).“ Miimumumvooluhulga tingimustes peab ohtlike ainete sisaldus heitvees vastama mõju mitte tekitavale kontsentratsioonile (PNEC, vt pikem selgitus all koondvastuste p 2.2(1)), sel juhul negatiivne mõju jõe puudub. Planeeringuga kehtestatavate kohustuslike meetmetega on välistatud ka see, et „reovesi liiguks äraarvamatul suunal põhjavette“. Seega tingimuste järgimisel negatiivset mõju põhjavee kvaliteedile eeldada ei ole.
Tingimata on vaja analüüsida kõikide külas asuvate salv- ja puurkaevude veetase ja veekvaliteet, et välistada hilisemad vaidlused elanike veega varustatuse puhul, mis on tingitud keemiatööstuse survest ja mõjudest. Elanikud ja ettevõtted (nt Muuluka suurfarm, Laheotsa põllumajandus) ei ole KSH-s kindlustatud piirkonna puhta vee varustatusega ja kättesaadavusega keemiatööstusest tulenevalt ja selles toimuva õnnetuse korral.	Nõustume, et kavandatava tegevuse veevarustuse lahendamisel tuleb vältida kohalike elanike joogiveevarustuse halvenemist ning arvestada nii põhjavee koguse, kvaliteedi kui ka reostusriski küsimustega. Piirsalu alal on veevarustuse lahendusena eelistatud sügavamalt Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi, mis paikneb maapinnalähedastest veekihtidest sügavamal. Sellise lahenduse korral pole põhjust eeldada, et veevõtt mõjutaks salvkaeve või ülemise kihi puurkaeve. Sellest tulenevalt ei ole KSH tulemuste põhjal peetud vajalikuks kõigi Piirsalu küla salv- ja puurkaevude lähteseiret. Täiendava ettevaatusmeetmena seirab arendaja siiski kaitsetööstuspargile lähimate puur- ja salvkaevude veetaset ja veekvaliteeti. Kui seire näitab muutusi, tuleb nende põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana, kuna puudub kõiki faktoreid arvestav kriisiplaan, mis tagab	Piirsallu kavandatav käitis on käsitletud suurõnnetuse ohuga ettevõttena ning ohutust ei lahendata üksnes KSH-ga. REP-is on lõhkematerjali võimalike koguste alusel näidatud välised ohutud kaugused ning arvestatud olemasoleva asustuse paiknemisega; täpsed ohualad sõltuvad

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kindlustunde, et tegevused on hoolikalt ja läbimõeldud analüüsitud ja kaalutletud.	lõplikust tehnilisest lahendusest ja kogustest ning täpsustatakse projekteerimisel ja ohutusdokumentides. Enne tegevuse alustamist tuleb koostada nõutavad riskianalüüsid, ohutusaruanne ja hädaolukorra lahendamise dokumentatsioon, mis hõlmab kõiki faktoreid arvestava kriisiplaani. Tehase projekteerimisel arvestatakse ning käitamisel tuleb täita kemikaali- ja lõhkematerjaliohutuse nõuded. Konkreetse käitise hädaolukorra lahendamise plaan koostatakse tegeliku tehnilise lahenduse ja ohtlike ainete koguste alusel enne tegevuse alustamist; selle puudumine asukoha eelvaliku etapis ei tähenda, et käitis võiks tegutseda ilma kriisi- ja ohutuskorralduseta. Täiendavalt vt koondvastuste p 2.7.
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana, kuna Risti Päästekomandol ei ole keemiapääste võimekust, mille tõttu jääb piirkond ja selle elanikud õnnetuse korral abita.	Päästeamet on selgitanud, et Risti päästekomando keemiapääste erivõimekuse puudumine ei tähenda, et piirkond jääks võimaliku õnnetuse korral päästevõimekuseta. Esmased elupääste- ja päästetööd teeb baasvõimekusega päästekomando ning keemiapääste erivõimekus on Eestis korraldatud piirkondlikult, erivõimekusega komando kaasatakse sündmuse tagajärgede likvideerimisele vajaduse korral. Täiendavalt vt koondvastuste p 2.7.
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana, kuna puuduvad kerksuskeskus koos vastava infraga, sh kvaliteetne telefoniside (praegu TELIA probleemid) ja generaatori võimekusega ning varjevõimalused tiheasustuses elavatele inimestele.	Kerksuskeskus, piirkonna üldine side- ja varutoitevõime ning avalikud varjumiskohad puudutavad kohaliku kriisivalmiduse korraldust ega ole REP-i otsene planeeringuülesanne. Sellest hoolimata on Kaitseministeerium otsustanud toetada Piirsalu kerksuskeskuse ja/või Piirsalu avaliku varjumiskoha rajamiste toetamist koostöös Lääne-Nigula vallavalitsusega. Kaitsetööstuspargi enda kriitiliste ohutussüsteemide toimimiseks on KSH-s ette nähtud varutoide ning käitise töötajate varjumise vajadust tuleb arvestada ohutuslahenduses. Side- ja internetiteenuse kvaliteet piirkonnas sõltub võrguettevõtjatest.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana, kuna KSH lubab gantserogeensete keemiliste ainetega saastunud materjalide avapõletust. Saastunud materjalide utiliseerimine tuleb tingimata korraldada äraveona, selleks on vastavad ettevõtted Eestis olemas.	KSH-s on käsitletud lõhkeainejääkide ja nendega saastunud materjalide avapõletamise võimalust, kuid teadaolevalt ei ole ükski neist klassifitseeritud kantserogeenseks. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Lõhkeainejääkide ja lõhkeainega saastunud materjalide käitlus ei ole tavapärane ohtlike jäätmete käitlus. Majandus- ja taristuministri määrus 08.09.2017 nr 49 "Lõhkematerjalitehasele esitatavad nõuded" näeb ette, et lõhkematerjalitehases peab olema muuhulgas hävitamisplats kasutamiskõlbmatu lõhkematerjali hävitamiseks. Selle üks mõte on lõhkematerjali ohutus - lõhkeainejääkide transportimine hävitamiseks tehast tunduvalt kaugemale ei ole ohutu. Lisaks, Eestis ei ole ühtegi ettevõtet, kes pakuks teenuse korras lõhkeainejääkide hävitamist. Kohapeal ei toimu tavapäraste ohtlike jäätmete hävitamist vaid need kogutakse liigiti kokku ja antakse üle ohtlike jäätmete käitlusettevõttele. Ka juhul kui käitisel võetakse kasutusele kantserogeenseks klassifitseeritud ained (mida praegu kavatsetud pole), siis nende käitlemisel tekkivad ohtlikud jäätmed kogutakse eraldi ja antakse üle ohtlike jäätmete käitlusettevõttele. Täiendavalt vt koondvastust p 2.3.
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana. Eelnev pinnaseanalüüs kavandatud alal on põhjalikult teostamata, uurimist vajavad nõukogude ajal pinnasesse maetud tööstuslikud jäägid ja nende maht ning koosmõju planeeritava keemiatööstuse kemikaalidega kokkupuutumisel.	Keskkonnamõju hindamises on jääkreostuse võimalik olemasolu arvesse võetud ning käsitletud seda võimaliku keskkonnariski allikana. Käesolevas etapis ei ole veel teada ehitustööde täpne ulatus, kaevetööde sügavused ega maa-aluste rajatiste paiknemine, mistõttu ei ole põhjendatud kogu planeeringuala ulatuses ulatuslike pinnaseuuringute tegemine. Täpsustavad pinnase- ja vajaduse korral põhjaveeuuringud tehakse koos ehitusprojekti koostamisega, kui on teada tegelikud pinnasetööde asukohad ja mahud, kuid enne ehitustööde

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	algust. Selles etapis võetakse arvesse alal varasemalt toimunud tegevuste täpsemaid asukohti (sh visuaalset ülevaatus, kütusemahutite paiknemisi jm ajaloolist kasutust). Jääkreostuse seisukohalt on oluline arvestada, et keskkonnarisk suureneb ulatuslike kaevetööde läbiviimisel. Kaevetööde käigus võidakse avada seni pinnases paiknenud reostuskolded, mille tulemusel võivad saasteained levida pinnasesse või põhjavette. Seetõttu on põhjendatud siduda täpsustavad uuringud vahetult ehitustegevuse ettevalmistamisega, et nende tulemuste põhjal oleks vahetult võimalik kavandada konkreetseid töövõtteid, ajutised kaitsemeetmed ning vajadusel reostunud pinnase käitlemine või saneerimine. Tööstusmaa normidele mittevastav pinnas on vajalik likvideerida (väljakaevata või käidelda kohapeal <i>in-situ</i> meetodil) enne ehitustööde algust ja uue tööstuse rajamist. Seega ei ole ette näha planeeritava keemiatööstuse kemikaalide kokkupuutumist saastunud pinnasega ning sellest tulenevalt ka võimalikku koosmõju. Juhul, kui alalt jääkreostust leitakse, tagab Kaitseministeerium maa omanikuna selle likvideerimise.
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana, kuna KSH-s välja toodu kohaselt on kavas ehitada kuni 40 meetri kõrgust ja 200 hoonet. Antud ala suurus ei vasta kavandatule, hoonete vahelistel aladel peaks paiknema ka vajalik infra, ehk teevõrk, mis on kavandatud välja jäetud. Plaan ei ole realistlik ja seetõttu ei ole võimalik Sellises mahus kaitsetööstust Piirsalu alale rajada. Tekib mulje, et tulevikus soovitakse alalt välja laieneda, mis ei ole vastuvõetav mingil tingimusel.	Täpsustame, et avalikule väljapanekule saadetud materjalides on Piirsalu planeeringualal lubatud maksimaalne hoonete arv 100. Vähendasime mahtu, arvestades võimaliku arendaja täpsustunud vajadustega. 40 m kõrguseid hooneid on lubatud rajada kuni 3 ning tänase seisuga ei ole sugugi tõenäoline, et kõik need kolm ka ehitatakse. Kinnitame, et ei ole kavatsust planeeringualast välja laieneda.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht REP-is ja KSH-s esitatud kujul kavandatud keemiatööstuse alana, sest liiklusinfra on korrastamata ohtlike veoste jaoks nagu on lõhkematerjalide koostisosad ja toodang, samuti toob keemiatööstus oluliselt suurema liikluskoormuse nii Baasi teele kui Risti-Kuijõe maanteele. Baasi tee rekonstrueerimine on kavandatud, kuid tingimata on vajalik sellele lisada kergliiklustee, mis tagab jalgsi ja ilma mootorita liiklusvahendite turvalise liikumise töötajatele ja elanikele.	Piirsalu liikluskoormust on KSH-s hinnatud. Suurim raskeveokite koormus on ehituse ja tehase käivitamise ajal, mil võib toimuda kuni 20–30 raskeveoki sõitu ööpäevas. Käitamise ajal on hinnatud kuni 5–6 raskeveoki sisenemist ja väljumist päevas ning lähteainete kohapealse tootmise korral 2–3 raskeveokit päevas. Juurdepääs on kavandatud Risti–Kuijõe tee ja Baasi tee kaudu. Ehitusaegsete massvedude marsruudid tuleb enne vedude algust Transpordiametiga täpsustada, madala kandevõimega riigiteedel tuleb tagada seisundinõuete täitmine ning massvedudest kahjustatud teekatted taastada. Planeeringus on ka tingimus riigitee nr 16151 ristmiku asfaltimiseks Transpordiameti määratud ulatuses. KSH soovib koostöös kohaliku omavalitsusega kavandada turvalised lahendused kergliiklejatele ja ühistranspordi kasutajatele. Kaitseministeerium on otsustanud toetada kergliiklustee rajamist Piirsalu tiheasustusalale. Täiendavalt vt koondvastust p 2.8.
Praegune Risti-Kuijõe maantee on ohtlike veoste vedamisel ohtlik ja lubamatu. Tingimata on vajalik tagada turvaline liikumine jalgsi, jalgrattaga, lapsevankriga jms nii tiheasustusalal Piirsalu- Risti maantee ääres kui kaht elupiirkonda Piirsalu ja Risti ühendava turvalise kergliiklustee rajamisel. Praegusel kujul ei pidurda liikluskiirust alevi märgid küla algul nii Kuijõe kui Risti suunal. Vajalik on leida parim lahendus kiiruse piiramiseks. Ristil asuvad asutused (apteek, kauplus, raamatukogu, liiklussõlmene bussipeatus) jms, kuhu inimesed liiguvad ilma mootorsõidukiteta, peavad olema turvaliselt ligipääsetavad. Arvestama peab, et Risti kooliealised lapsed liiguvad jalgratastega kahe asula vahelisel teel	Transpordiameti hinnangu kohaselt ei muudaks mõningane liikluskoormuse kasv tee projekteerimisnormide seisukohast Risti-Kuijõe teelõigu toimivust ega tooks iseenesest kaasa rekonstrueerimise vajadust. Risti aleviku algusosas on rajatud ca 0,9 km pikkune kergliiklustee. Transpordiameti kergliikluse mudeli kohaselt on tõenäoline kergliiklejate arv Risti aleviku piirini 16 inimest päevas ning Risti aleviku piirist Piirsaluni 10 inimest päevas. Vastavalt kliimaministri 17. novembri 2023 määrusele nr 71 „Tee projekteerimise normid“ ning Transpordiameti kergliiklustristu kavandamise juhendile ei ole kergliiklustee rajamine Ristist Piirsaluni Transpordiameti hinnangul põhjendatud. Sellest hoolimata on Kaitseministeerium otsustanud toetada Lääne-Nigula vallavalitsust kergliiklustee rajamisel Piirsalu tiheasustusalale.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
(Ristile kooli, poodi, Piirsallu parki kiikuma, loodus- ja pärandkultuuriväärtustega tutvuma, sõpradele külla).	
Keemiatööstuse korral Piirsalus kaob senine Piirsalu küla kui loodusliku ja põlise küla elukeskkonna väärtus, sellega seoses väheneb piirkonnale pühendunud elanikkond, kes ei soovi elada pidevas ohuolukorras. Väheneb elanikkonna kinnisvara väärtus seoses püsiohuga, millele ei ole KSH tähelepanu pööranud. Puuduvad meetmed elanike heaolu ja leevendusmeetmete tagamiseks ning piirkonna kui põlise pärandkultuuriga küla arendamiseks. Puuduvad meetmed, mis toetavad Piirsalu küla kui põlisväärtustega küla jätkusuutlikkuse tagamiseks ning rahalised toetused, mis võimaldavad sellesuunalisi tegevusi nii infra loomisel kui elanikkonna teavitamisel ja aktiveerimisel.	Mõistame muret Piirsalu senise elukeskkonna, kogukonna püsimise ja kinnisvara väärtuse pärast. KSH-s on hinnatud mõju asustusstruktuurile, kogukonnale, elukeskkonnale, varale ja kultuuripärandile. Hindamise tulemused ei anna alust järeldada, et kaitsetööstuspargi rajamine tooks kaasa Piirsalu küla elukeskkonna väärtuse kadumise või elanikkonna vältimatu vähenemise; sellised järeldused põhinevad suuresti tajutud riskil ja sellega seotud hirmudel. Kinnisvara väärtusele avalduvat mõju on KSH-s hinnatud. Piirsalu puhul ei ole alust prognoosida piirkonnas üldist olulist kinnisvara väärtuse langust, kuigi üksikjuhtudel ei saa mõõdukalt negatiivset mõju täielikult välistada. Kohaliku kogukonna heaolu ja turvalisuse toetamiseks on Kaitseministeerium otsustanud toetada Piirsalu kerkuskeskuse ja/või avaliku varjumiskoha ning kergliiklustee rajamist Piirsalu tiheasustusalale koostöös Lääne-Nigula vallavalitsusega.
Nõutav on arvestada kõikide teadaolevate tööstuslike mõjudega Piirsalu küla piirnevatel aladel, millest juba praegu on teada Risti tuuletööstus, Risti päiksepark, Risti andmekeskus, EstLink3, Risti-Kuijõe mnt äärde kavandatavad maardlad jms. Samas on jäetud korduvalt tähelepanuta Piirsalu küla ettepanek KAH alade osas, millega saab tagada külaserval asuvate kogukonnale oluliste loodusväärtuste püsimise (Mike ja Kuhjamäed). Palume arvestada ja toetada Piirsalu küla loodusväärtuste püsimist, mis on olnud küla jaoks oluline.	Kaitsetööstuspargi mõjude hindamisel on asjakohastel juhtudel läbivalt arvestatud ka koosmõjudega teiste piirkonna tööstuslike mõjudega. Näiteks on seatud tingimuseks edasistel täpsematel müraarvutustel hinnata ka võimalikku asjakohast koosmõju piirkonna teiste müraallikatega. Muudes valdkondades (nt õhusaaste, vesi) olulist koosmõju piirkonna teiste tegevustega ette näha pole. Vt ka pikem selgitus koosmõjudega arvestamise kohta all koondvastuste p 2.11. Lisaks selgitame, et käesolev riigi eriplaneering saab ette näha tegevust vaid Kaitsetööstuspargi alal. Loodusväärtuste säilitamine (ning ka näiteks KAH alad) Piirsalu küla laiemas ümbruses ei kuulu Kaitsetööstuspargi REP-iga reguleeritavate teemade alla.

1.5 Eraisikud M. L. ja L. P.

Kirja kuupäev: 21.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
1. Me ei ole nõus avapõletuse kasutamisega. Leiame, et selline tegevus võib avaldada negatiivset mõju keskkonnale, õhukvaliteedile ning kohalike elanike tervisele ja elukeskkonnale. Palun kaaluda keskkonnasäästlikumaid ja ohutumaid alternatiive.	Mõistame teie muret. Kinnitame, et Kaitseministeeriumi (kui planeeringu koostamise korraldaja) jaoks on äärmiselt oluline, et kavandatava tegevusega ei kaasneks olulist negatiivset mõju. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Samas märgime, et avapõletamise võimalikku mõju on KSH käigus hinnatud ning planeeringuga kehtestatavatel tingimustel (jääkide kogus, sadevee puhastusmeetmed) ei kaasne sellega kahju kohalike elanike tervisele ja elukeskkonnale. Vt täiendavalt pikemad selgitused dokumendi allosas p 2 „Koondküsimused ja vastused“.
2. Enne kaitsetööstuspargi rajamist tuleks võtta veeproovid piirkonna kaevudest. See loob objektiivse lähteolukorra, mille alusel on võimalik hinnata võimalikke muutusi põhjavee kvaliteedis juhul, kui tulevikus peaks tekkima reostus.	Nõustume, et kavandatava tegevuse veevarustuse lahendamisel tuleb vältida kohalike elanike joogivee varustuse ja kvaliteedi halvenemist. Piirsalu alal on veevarustuse lahendusena eelistatud sügavamad Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi, mis paikneb maapinnalähedastest veekihtidest sügavamal. Sellise lahenduse korral pole põhjust eeldada, et veevõtt mõjutaks kohalikke salvkaeve või ülemise kihi puurkaeve. Sellest tulenevalt ei ole KSH

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	tulemuste põhjal peetud vajalikuks kõigi Piirsalu küla salv- ja puurkaevude lähteseiret. Täiendava ettevaatusmeetmena seirab arendaja siiski kaitsetööstuspargile lähimate puur- ja salvkaevude veetaset ja veekvaliteeti. Kui seire näitab muutusi, tuleb nende põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.
3. Rajada kergliiklustee koos tänavavalgustusega Baasi tee äärde ning Risti-Kuijõe maantee suunas vähemalt Piirsalu alevisse. Kaitsetööstuspargi rajamisega kaasneb eeldatavasti liikluskoormuse kasv ning jalakäijate ja jalgratturite ohutuse tagamiseks on selline investeering vajalik.	Piirsalu liikluskoormust on KSH-s hinnatud. Suurim raskeveokite koormus on ehituse ja tehase käivitamise ajal, mil võib toimuda kuni 20–30 raskeveoki sõitu ööpäevas. Käitamise ajal on hinnatud kuni 5–6 raskeveoki sisenemist ja väljumist päevas ning lähteainete kohapealse tootmise korral 2–3 raskeveokit päevas. Kaitseministeerium rekonstrueerib Baasi tee. Arvestades liikluskoormust Baasi teel, ei ole eraldi kergliiklustee rajamine Baasi teele ega ka Risti-Kuijõe maanteele KSH hinnangul vajalik. Sellest hoolimata on Kaitseministeerium otsustanud toetada Lääne-Nigula vallavalitsust kergliiklustee rajamisel Piirsalu küla tiheasustusalale. Täiendavalt vt koondvastust p 2.8.
4. Baasi teel peab säilima kiiruspiirang. Samuti tuleks rajada liiklust rahustavad lahendused, näiteks teekünnised või muud kiirust vähendavad meetmed, et tagada kohalike elanike ohutus.	Vt sama kirja eelmist vastust. Baasi tee kiiruskorraldus ja võimalikud liiklust rahustavad meetmed tuleb valida tee tegeliku liikluskoormuse ja ohutusanalüüsi alusel koostöös teomaniku ja kohaliku omavalitsusega. REP ei määra praegu konkreetset teekünniste või muu kiirusrahustuse lahendust.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
5. Piirsalu küla läbib Pärnu–Paldiski transiittee, kus liikluskoormus, eriti raskeveokite osas, on juba praegu suur. Seetõttu peame vajalikuks rajada küla algusesse ja lõppu liiklust rahustavad meetmed. Samuti juhime tähelepanu sellele, et Risti–Kuijõe maantee ei vasta meie hinnangul praeguses seisukorras suureneva raskeveokite liikluskoormuse teenindamiseks ning selle seisukorda tuleks hinnata ja vajadusel parandada enne kaitsetööstuspargi töö alustamist.	Vt sama kirja eelmist vastust liikluskoormuse ja kergliiklejate ohutuse kohta. Transpordiameti hinnangu kohaselt ei muudaks mõningane liikluskoormuse kasv tee projekteerimismäärade seisukohast Risti-Kuijõe teelõigu toimivust ega tooks iseenesest kaasa rekonstrueerimise vajadust. Ehitusaegsete massvedude jaoks on planeeringus juba siduv kohustus kooskõlastada marsruudid Transpordiametiga, tagada madala kandevõimega riigiteede seisundinõuete täitmine ning taastada kahjustatud katteosad. Küla alguse ja lõpu konkreetseid liiklusrahustusemeetmeid REP ei määra; nende vajadus ja lahendus tuleb otsustada teeomanikuga. Kaitseministeerium on otsustanud toetada Lääne-Nigula vallavalitsust kergliiklustee rajamisel Risti-Kuijõe maanteele Piirsalu tiheasustusalal, selle raames on võimalik vajadusel lahendada ka liiklust rahustavad meetmed.
6. Soovime garantiid, et meie kaevuvesi jääb joogikõlblikuks ka pärast tehase töö alustamist. Selle tagamiseks peame vajalikuks, et ettevõtte kulul võetaks meie kaevust regulaarselt veeproove mõistlike ajavahemike järel ning tulemused edastataks meile. Juhul kui ettevõtte tegevuse tulemusena halveneb põhjavee kvaliteet, peab ettevõtte võtma vastutuse tekkinud kahju kõrvaldamise ning puhta joogivee tagamise eest.	Vt ülal vastus punktile 2. Täiendava ettevaatusmeetmena kavatseb arendaja seirata kaitsetööstuspargile lähimate puur- ja salvkaevude veetaset ja veekvaliteeti. Kui seire näitab muutusi, tuleb nende põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid.
7. Me ei nõustu kaitsetööstuspargi või selle tootmisprotsessidest pärineva reovee suunamisega Piirsalu jõkke. Piirsalu jõgi on piirkonna oluline loodusobjekt ning selle vee kvaliteet ja ökosüsteemi säilimine peavad olema tagatud. Palun kavandada sellised reovee käitlemise lahendused, mis	Puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovee juhtimist veekogudesse ei kavandata. Heitvesi ja sademevesi võivad keskkonda jõuda üksnes nõuetekohase puhastuse, seire ja loa tingimuste alusel. KSH-s on ette nähtud reostusohlike alade sademevee kogumine ja puhastamine ning veekeskonna seire, sh Piirsalu jõe seisundi uuring enne tegevuse alustamist ja kordusuuring pärast reoveepuhasti tööle hakkamist. Kui seire või

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
välistavad reovee juhtimise Piirsalu jõkke ning ei sea ohtu pinna- ega põhjavee kvaliteeti ega piirkonna looduskeskkonda.	loamenetluse andmed näitavad, et suubla seisund võiks halveneda, tuleb lahendust muuta või rakendada täiendavaid meetmeid. Vt täpsemalt pikemad selgitused all koondküsimuste ja vastuste p 2.2.
8. Kaitsetööstuspargi rajamisega kaasneva suurenenud ohutaseme tõttu peame vajalikuks rajada Piirsalu piirkonda nõuetele vastava avaliku varjumispaiga. Varjumispaik peab olema kohalikele elanikele kättesaadav ning vastama kehtivatele ohutusnõuetele, et tagada elanike kaitse võimalike eriolukordade või õnnetusjuhtumite korral. Palume selle rajamine kavandada osana kaitsetööstuspargi arendamisega seotud taristu investeeringutest.	Arvestades, et välised ohutud kaugused on tagatud, ei ulatu lõhkeainete tootmise kompleksis tekkida võivate sündmuste purustavad mõjud tundlike objektideni. Seetõttu peaks inimeste piisava kaitstuse tagama varjumine olemasolevatesse hoonetesse. Kaitsetööstuspargi enda ohutuslahenduses tuleb arvestada töötajate varjumisega ning kaitse riskianalüüsis ja hädaolukorra dokumentides määratakse vajalikud kaitse- ja teavitamismeetmed. Piirsalu küla avaliku varjumiskoha rajamine ei ole REP-i otsene planeeringuülesanne. Sellest hoolimata on Kaitseministeerium otsustanud kohaliku kogukonna heaolu ja turvalisuse toetamiseks toetada Piirsalu kerksuskeskuse ja/või avaliku varjumiskoha rajamist koostöös Lääne-Nigula vallavalitsusega.

1.6 Eraisik E. T.

Kirja kuupäev: 22.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Kui Kaitseministeeriumi planeerib rajada lõhkeainetehast minu/meie looduslähedasse elukeskkonda, siis on põhjendatud ootus, et see on põhjalikult kaalutletult otsus, mis arvestab kõiki riske ja mõjusid, ning mida ei tehta kiirustades.	Nõustume, et sellise tegevuse asukohavalik peab põhinema piisaval ja kontrollitaval teabel. Kaitsetööstuspargi rajamise võimalikkust Piirsalu alale on analüüsitud ja kaalutud alates 2024.a esimesest poolest, mil Vabariigi Valitsus algatas selleks eriplaneeringu. Piirsalu kohta on 2026. aasta täiendavas etapis kavandatavat tegevust oluliselt täpsustatud ning KSH-s on hinnatud mh tehnoloogiat, vett, välisõhku, müra, jäätmekäitlust, avariiriske, loodust, liiklust ja sotsiaalmajanduslikke mõjusid. Samuti on koostatud täiendavad vee- ja loodusuuringud ning planeeringusse on lisatud projekteerimistingimuste aluseks olevad tingimused. REP-ga kehtestatavad tingimused tagavad kõigi riskide ja mõjudega piisava arvestamise. Asukoha eelvaliku otsus ei asenda hilisemaid ehitus-, keskkonna- ega ohutuslube, mille käigus täpsustatakse kavandatava tegevuse detaile ja kohustuslikke tingimusi veelgi.
Planeerimisel peaks suutma näha ka pikka perspektiivi: mis saab edasi, kui riik sõjalise lõhkeaine tootmiseks loodud keemiatehast enam ei vaja ning selle rajamiseks asutatud ettevõtte/aktsiaselts likvideeritaks või müüakse maha? Planeeritava lõhkeainetehase spetsiifilisust ja ohtlikkust arvestades on selle ümberstruktureerimine tsiviilettevõtteks väga keeruline ja keemiliste seadmete taaskasutus pea et võimatu. Mitmeks aastaks tootmist planeeritakse? Viieks, kümneks ... aastaks? Ja mis saab edasi? Kas on tehtud mingitki pika perspektiiviga majandus-, tasuvusanalüüsi, mis hõlmaks ka lõhkeainetehase hilisemat restruktureerimist või likvideerimist?	REP-i ja KSH eesmärk ei ole määrata konkreetse ettevõtte ärimudelit, käitise kasutusega ega võimalikku hilisemat müüki. Planeering annab maa kasutamise ja ehitamise tingimused; käitise sulgemise, seadmete eemaldamise, reostuse vältimise ja maa korrastamise kohustused tulenevad muu hulgas hilisematest tegevus- ja keskkonnalubadest ning kehtivatest õigusaktidest, sõltumata sellest, kes on ettevõtte omanik. Saame öelda, et lõhkeainetehas ehitatakse aastakümneteks. Näiteks Ermistus ja Põhja-Kiviõlis on hoonestusõigus laskemoona tootvatele ettevõtetele antud kuni 70 aastaks.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Nüüd, kui huvitatud isiku (AS Hexest Materials) kavandatavad tegevused on detailsemalt teada, peaks olema võimalik kaardistada riske ja koostada riskianalüüs, mis käsitleb A- ja B-kategooria suurõnnetuse, plahvatuse, tulekahju, ohtlike veoste, avapõletamise, sõjaohu, sabotaaži, drooni- ja küberriski stsenaariume. Kui ministeeriumi vaates on mingil tasandil teabele piiratud juurdepääs, siis põhjendatud avaliku huvi korral peab teave olema kasutatav. Põhjalik ja objektiivne riskianalüüs on põhjendatud ootus ja annaks mingigi turvatunde ja teadmise, et kiirustades A-kategooria riskitasemega ettevõtet rajades on arvestatud lisaks tootmisest tulenevatele ohtude ka muude riskidega. Inimeste turvatunne on oluline.	Piirsallu kavandatav käitis on käsitletud suurõnnetuse ohuga ettevõtetena ning ohutust ei lahendada üksnes KSH-ga. REP KSH aruandes on lõhkematerjali võimalike koguste alusel näidatud välised ohutud kaugused ning arvestatud olemasoleva asustuse paiknemisega, kavandatava tegevuse kohta saadud teabe põhjal on hinnatud kemikaalide käitlusest tulenevate ohualade ulatusi, eeldades nn halvimat olukorda. Täpsed ohualad sõltuvad lõplikust tehnilisest lahendusest ja kogustest ning täpsustatakse projekteerimisel ja ohutusdokumentides. Aruandes on ka selgitatud, et enne tegevuse alustamist tuleb koostada nõutavad riskianalüüsid, ohutusaruanne ja hädaolukorra lahendamise dokumentatsioon ning täita kemikaali- ja lõhkematerjaliohutuse nõuded. Sõja-, sabotaaži-, drooni- ja küberriskide detailne käsitus võib sisaldada piiratud juurdepääsuga teavet, kuid see ei vabasta käitist ohutuse tagamise kohustusest. Täiendavalt vt koondvastust p 2.7.
Tavakodanikena me ei põleta prügi, vaid sorteerime ja kogume seda, ning seejuures eeldame, et seda käideldakse keskkonnasõbralikult. Keskkonda säästva parima tehnoloogia kasutamine lõhkeaine tootmisega seotud jäätmete käitlemisel on põhjendatud ootus. Kui Eestis kaalutakse ahjukütte keelustamist, aga samas lõhkeaine tootmisel võib kasutada avapõletamist, ning alternatiivseid lahendusi spetsiaalsete põletuskambrite või -ahjude näol vaid kaalutakse, siis on see silmakirjalik. Kas avapõletamise tehnoloogilise riskina on arvestatud Eesti heitlike ilmaolusid? Avapõletamine peaks olema välistatud.	Lõhkeainejääkide ja lõhkeainega saastunud materjalide käitus ei ole tavapärane ohtlike jäätmete käitus. Majandus- ja taristuministri määrus 08.09.2017 nr 49 "Lõhkematerjalitehasele esitatavad nõuded" näeb ette, et lõhkematerjalitehases peab olema muuhulgas hävitamisplats kasutamiskõlbmatu lõhkematerjali hävitamiseks. Selle üks mõte on lõhkematerjali ohutus - lõhkeainejääkide transportimine hävitamiseks tehast tunduvalt kaugemale ei ole ohutu. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Lisame, et avapõletamise võimalikku mõju hindamisel on arvestatud võimalike heitlike ilmaoludega – vastavalt õhusaaste mõju hindamise metoodikale arvestatakse

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Lõhkeainetehas planeeritakse alale, mis on kogu ulatuses jääkreostusobjekt ja mille pinnaseuuringuid ei ole üldse pärast 1994. aasta keskkonnakahjude hindamist tehtud. Aruandest lähtuvalt tehtaks pinnase proove alles enne ehitustegevuse algust. Millal täpsemalt "enne ehitustegevuse algust"? Miks ei ole pinnaseuuringud osa keskkonnamõjude hindamisest, ei eelne projekti koostamisele? 1994. aastal reostusobjektid kaardistati. Millist tehnoloogiat antud juhul kasutatakse pinnase ja põhjavee saneerimiseks? Kopp lüüakse maasse, pinnas, millesse on ladestunud raskemetallid, pööratakse segi ja siis – "ups" – võtame proovid ja saneerime põhjavett. Kogu territooriumi pinnase uuringud peaksid olema tehtud koos keskkonnamõju hindamisega ja mitte piirduma ainult kaitsetööstuspargi idaserva uuringutega, nagu soovitatakse.	hajumisarvutustel justnimelt võimalike ebasoodsate ilmastikutingimustega (ehk suurima võimaliku levikuga samaaegselt igas suunas). Hindamine näitas, et planeeringuga kehtestatavatel tingimustel (jääkide kogus, sadevee puhastusmeetmed) ei kaasne avapõletamisega kahju kohalike elanike tervisele ja elukeskkonnale. Jääkreostuse olemasolu on keskkonnamõju hindamises arvesse võetud ning hinnatud võimaliku keskkonnariski allikana. Täpsustame, et Piirsalu raketibaasi jääkreostusobjekti kohta Keskkonnaportaalis avaldatud andmete järgi (https://register.keskkonnaportaali.ee/register/residual-pollution/-1907722484) tehti 2002. aastal jääkreostuse likvideerimistööd, sh võeti täiendavalt pinnaseproove. 2015. a inventariseerimise alusel määratleti Piirsalu raketibaas 5. kategooria jääkreostusobjektiks (reostusallikad likvideeritud ning pinnas tunnistatud kas mittereostunuks või jääb reostuse tase alla vastavaid elumaa või tööstusmaa piirarve). Seetõttu ei ole põhjendatud kogu planeeringuala ulatuses ulatuslike pinnaseuuringute tegemine enne ehitusprojekti koostamist. Samas see ei tähenda, et ei ole arvesse võetud, et ehitustööde käigus võidakse sattuda reostunud aladele. Käesolevas etapis ei ole teada ehitustööde täpne ulatus, sügavus ega kõik maa-aluste rajatiste ja tehnovõrkude paiknemised. Täiendavad uuringud viiakse läbi ehitusprojekti koostamisel, kui on teada kaevetööde täpsemad asukohad, sügavused ja mahud, kuid enne ehitusloa väljastamist ning ehitustööde alustamist. Selline lähenemine võimaldab uuringud suunata just nendele aladele, kus pinnasetööde teostamine on vajalik, ning annab märkimisväärselt täpsema ja praktilisema sisendi võimalike saneerimistööde kavandamiseks. Jääkreostuse seisukohalt on oluline arvestada, et keskkonnarisk suureneb ulatuslike kaevetööde läbiviimisel. Kaevetööde käigus võidakse avada seni pinnases paiknenud reostuskolded, mille tulemusel võivad saasteained levida pinnasesse või põhjavette. Seetõttu on põhjendatud siduda täpsustavad uuringud vahetult ehitustegevuse

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	ettevalmistamisega, et nende tulemuste põhjal oleks vahetult võimalik kavandada konkreetset töövõtet, ajutised kaitsemeetmed ning vajadusel reostunud pinnase käitlemine või saneerimine. Kui uuringud teha oluliselt varem, enne ehitusprojekti valmimist, võib osa uuringutest osutuda ebaotstarbekaks, kuna tegelikud kaevetööde asukohad ja mahud võivad projekteerimise käigus muutuda. Samuti ei ole käesolevas etapis võimalik määrata konkreetset saneerimistehnoloogiat. Saneerimismeetodi valik sõltub uuringute tulemustest, sealhulgas tuvastatud saasteainetest, nende kontsentratsioonidest, reostuse leviku ulatusest, geoloogilistest tingimustest ning põhjavee seisundist. Alles nende andmete alusel saab valida sobiva tehnilise lahenduse, milleks võib sõltuvalt olukorrast olla näiteks reostunud pinnase väljakaevamine ja nõuetekohane käitlemine (<i>ex-situ</i>), kohapealne puhastamine (<i>in-situ</i>) või muud asjakohased saneerimismeetmed. Oluline on välja tuua, et jääkreostuse likvideerimine on keskkonnale positiivse mõjuga tegevus. Kui ehitustööde käigus tuvastatakse ja kõrvaldatakse ajalooline jääkreostus, paraneb pinnase / põhjavee seisund võrreldes olemasoleva olukorraga.
Kas uute puurkaevude rajamist planeerides on arvestatud baasis kasutusel olnud vanade puurkaevude asukohtadega? Kas vanade kaevude keskkonnohtlikkust on hinnatud?	Piirsalu ala võimalik jääkreostus ja varasem militaarne kasutus on KSH-s arvestatud võimaliku keskkonnariskina ning sellest tulenevalt seatud ka vajalikud meetmed ja tingimused. Siiski puuduvad registrites andmed selle kohta, et baasi territooriumil oleks vanu puurkaeve. Kui tehase rajamise käigus leitakse kasutuseta puurauke või -kaeve, siis tuleb need nõuetekohaselt likvideerida. Uute puurkaevude asukoha ja konstruktsiooni kavandamisel tuleb vältida reostunud pinnase või veekihtide mõjutamist ning kasutada ajakohaseid uuringuandmeid. Konkreetsete puurkaevude tehniline lahendus määratakse projekteerimisel ja vee erikasutuse või keskkonnavalitsuse menetluses. Seeläbi on välditud negatiivne mõju seoses võimalike vanade kaevudega.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Millised on leevendusmeetmed, kui ilmnevad ehitus- ja tootmistegevusest põhjustatud Piirsalu jõe ja Lepaste oja ökoloogilise seisundi muutused?	Kui peaks ilmnema kaitsetööstuspargi ehitus- ja tootmistegevusest põhjustatud mõjud vooluveekogudele, tuleb sellele loomulikult reageerida ja ette näha meetmed mõju likvideerimiseks ja seisukorra heastamiseks. Aga sellist mõju ei ole põhjust hetkel eeldada. Puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovee juhtimist veekogudesse ei kavandata. Heitvee ja sademevee käitlemine saab toimuda üksnes nõuetekohase puhastuse, seire ja loatingimuste alusel. Sellegipoolest on ettevaatusprintsipiist tulenevalt KSH-s ette nähtud ka veekeskkonna seire ning Piirsalu jõe seisundi uuring enne tegevuse alustamist ja kordusuuring pärast reoveepuhasti tööle hakkamist. Kui seire näitab veekvaliteedi halvenemist või riski veekogu seisundile, tuleb rakendada täiendavaid vältimis- või leevendusmeetmeid. Täpsed kohustused pannakse paika Keskkonnaameti poolt antavas keskkonnaloas. Vt täpsemalt pikemad selgitused all koondküsimumuste ja vastuste p 2.2.
Minu, kui lihtkodaniku, arvamus on, et sõjatööstus on kõige ebahumaansem tööstusaru üldse - ainult hävitamisele suunatu. Piiratud ressurssidega väikeriigis võiks sõjatööstusele kulutatavad miljonid olla suunatud haridusse, kultuuri, sotsiaalvaldkonda - millegi parendamisse, mitte hävitamisse.	Kaitseministeeriumi ülesanne on Eesti riiki kaitsta ja muuhulgas arendada selleks kaitsetööstust. Just piiratud ressurssidega väikeriik peab enda kaitsmist tõsiselt võtma, vastasel juhul ei pruugi meil olla oma iseseisvat haridust, kultuuri ega sotsiaalvaldkonda.
Kui keegi näeb algatatud planeeringus suurepärast lahendust uute töökohtade ja areneva tööstuskeskkonna näol, siis lõhkeainet tootev keemiategas seda kindlasti ei ole. Järjekordne jääkreostus tulevastele põlvetele!	Lõhkeainetehase investeering võib hinnanguliselt olla suurusjärgus 150 mln eurot. Tehases luuakse hinnanguliselt 75 töökohta. Vastavalt planeeringuga kehtestatavatele tingimustele tuleb lõhkeainetehase rajamisel rangelt jälgida keskkonnanõudeid, mis välistavad tulevase jääkreostuse tekke.

1.7 Jõhvi Vallavalitsus

Kirja kuupäev ja nr: 22.07.2026 nr 2-6.3/3598-1

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Jõhvi vald teeb ettepaneku planeerida ning ehitada välja kergliiklustee riigimaanteega külgnemale alale algusega Maidla tee (6455000) ja Maidla - Kohtla-Nõmme - Kohtla tee (13217) rist mikust kuni Nõmme tee maaüksuseni (kat. nr 32001:001:0364) Roodu külas, Jõhvi vallas. Ehitatav kergliiklustee annaks võimaluse eeskätt nii Maidla ja Püssi elanike (Lüganuse vald), Kohtla -Nõmme elanike (Jõhvi vald) kui ka Kohtla -Järve Järve linnaosa elanike liikumiseks uutele loodavatele töökohtadele. Arendusega on kaasnemas ka liikluse intensiivistumine riigimaanteel 13217 ning turvalisuse huvides tuleks kergliiklustee kindlasti rajada. Juba täna on liiklusintensiivsus riigimaanteel 13217 küllalt tihe ning kohalikud elanikud nii Jõhvi kui Lüganuse valdadest on sellele omavalitsuste tähelepanu juhtinud. Kõnealune kergliiklustee on ette nähtud ka omavalitsuste üldplaneeringutes (ÜP). Jõhvi ja Toila vallad ühinesid 2025. a ning kuni ühinemise järgse uue üldplaneeringu kehtestamiseni kohaldub endise Toila valla territooriumi osas Toila valla ÜP (https://planeeringud.ee/plank-web/#/planning/detail/10102148). Sarnaselt (perspektiivne kergliiklustee) on see markeeritud ka Lüganuse valla üldplaneeringus. Aruande eelnõu järgi on kõige intensiivsem raskeveokite liikluskoormus ette näha tehase ehitamise ja käivitamise perioodil, mis osundab kergliiklustee rajamise vajadusele juba esimeses arendusetapis. Palume kergliiklustee rajamisega riigi eriplaneeringus kindlasti arvestada kui vajaliku leevendusmeetmega seoses liikluskoormuse suurenemisega piirkonnas.	Aidu planeeringus on juurdepääsude põhimõtted määratud ning planeeringu elluviimise tingimustes on seatud vajadus kavandada koostöös kohaliku omavalitsuse ja asjaomaste asutustega turvalised lahendused kergliiklejatele ja ühistranspordi kasutajatele. Konkreetseid bussipeatuste asukohti, liine, sõiduplaane, kergliiklustee ehitamise etappi ega rahastamismudelit REP praegu siduvalt ei määra; need sõltuvad tegelikust tööjõuvajadusest ja edasisest koostööst teeomaniku, omavalitsuste, ühistranspordikeskuse ja arendajaga. Kaitseministeerium on otsustanud toetada kergliiklustee rajamist lühemal lõigul: Maidla tee (6455000) algusest kuni Aidu kaitsetööstuspargini. Seda lahendust peab otstarbekaks ka Transpordiamet. Täiendavalt vt koondvastust p 2.8.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

1.8 Kliimaministeerium

Kirja kuupäev ja nr: 22.07.2026 nr 7-15/26/1731-6

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
1. Aidu tehisveekogud on kaitsealuse liigi elupaik ja seda tuleb KSH aruandes käsitleda LIFE IP CleanEST tegevuse C.8 uuring tuvastas Aidu karjääriveekogudes kaitsealuse kalaliigi võldase (<i>Cottus gobio</i>, III kaitsekategooria) esinemise. Varasema uuringuga võrreldes leitud eri suurusklassides isendid (28 –78 mm) viitavad Aidu karjääriveekogudes kujunenud püasiasurkonnale. Võldas on loodusdirektiivi II lisa liik ning selle järvevormi esinemine on Eestis haruldane. Fütobentose indeksid näitasid Aidu karjääriveekogude väga head ökoloogilist seisundit ning suurselgrootute kooslus oli mitmekesine. Kuigi Aidu tehisveekogud ei kuulu Natura 2000 võrgustikku, on tegemist direktiivi kaitse all oleva liigi elupaigaga, mille halvenemine mõjutab liigi soodsat seisundit laiemalt. KSH põhjaruanne⁴ käsitleb Aidu eelvalikuala kui kaevandamise käigus rikutud ala, kuhu on rajatud kultuurpuistud, ning hindab selle loomastiku ja rohevõrgustiku vaates kaitsetööstuspargi rajamiseks sobivaks. Aidu tehisveekogude vee -elustikku KSH loomastiku käsitus (ptk 6.1.3) ei hõlmanud. LIFE IP CleanEST tegevuse C.8 uuring näitab, et Aidu karjääriveekogudes on kujunenud ökoloogiliselt väärtuslikud elupaigad. Palume KSH aruannet täiendada Aidu tehisveekogude elustiku ja kaitsealuse liigi käsitlusega ning hinnata kavandatava tegevuse mõju sellele elupaigale.	Ettepanekuga arvestati ning KSH aruannet täiendati kaitsealuse liigi infoga LIFE IP CleanEST projektist. Täiendus viidi sisse KSH ptk 2.2.3.2.
2. Heit- ja jahutusvee juhtimine KSH põhjaruandes ja Aidu piirkonna põhjavee uuringu kohaselt juhitakse Aidu ala heit - ja jahutusvesi karjääri tranšeeveekogudesse, millest vesi liigub Ojamaa ja Purtse jõkke. See tähendab, et heitvesi juhitakse vahetult kaitsealuse liigi elupaika. Palume hinnata heitvee juhtimise mõju tranšeeveekogude elustikule ja veekvaliteedile ning seada suublasse juhtimisele elupaiga kaitsest lähtuvad tingimused.	Mõjude hinnang tranšeeveekogude elustikule lisati aruande ptk 2.2.3.2. KSH aruande keskkonnameetmete ptk-s 3.4 oli põhja- ja pinnavee mõjude juures juba ka eelnevalt kirjas tingimused, mis põhimõtteliselt käsitlesid nii reostusohlike objektide rajamist kõvakattega aladele kui ka sademevee

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Põhjavee uuring tõdeb, et Aidu karjääri puistematerjal on väga kohev ega oma puhastusvõimet ning heit - või jahutusvesi võib jõuda suuresti muutmatul kujul läbi pinnase Ordoviitsiumi põhjaveekihti ja sealt tranšeeveekogudesse. Uuring märgib samuti, et pinna - ja põhjavesi on karjääripiirkonnas hüdrauliliselt seotud, mistõttu iga pinnasereostus kandub edasi elupaigana käsitletavatesse veekogudesse. Palume seada Aidu ala keskkonnatingimustes siduvad nõuded, et kõik reostusohklikud tegevused toimuvad kõvakatttega vettpidavatel pindadel ning saastunud sademevesi kogutakse täies mahus kokku ja puhastatakse enne suublasse juhtimist.	saastumise vältimise nõudeid. Samuti olid sellekohased siduvad tingimused määratud REPi seletuskirja ptk 4.2. „Projekteerimistingimuste aluseks olevad tingimused Aidu ala kohta“. Selguse huvides täiendasime KSH aruande nõuete sõnastust vastavalt teie ettepanekus esitatud sõnastusele.
3. Puhastusnõuded ei kata lõhkeainetehase saasteaineid KSH aruande kohaselt ei kohaldu lõhkeainetehasele parima võimaliku tehnika (CWW PVT) vetteheite tasemed, kuna arvutuslikud heitkogused jäävad alla künniste, ning reoveepuhasti projekteeritakse keskkonnaministri määruse nr 616 piirväärtuste alusel. Määrusega on seatud asula reovee näitajad ega hõlma lõhkeainejääke, nende laguprodukte ega raskmetalle. Nii võib puhasti olla formaalselt nõuetekohane ja juhtida samal ajal suublasse aineid, millele ei ole seatud piirväärtust ega seirekohustust. C.8 uuring näitas, et Aidu veekogude süvakihid on anaeroobsed ning seal toimub juba praegu nikli looduslik leostumine mikroobide osalusel. RDX laguneb kõige kergemini just anaeroobsetes tingimustes, mistõttu Aidu veekog udesse jõudes tekiks sellest nitrosoühendid MNX, DNx ja TNX, mis on lähteainest mürgisemad ja vees samuti püsivad. Seetõttu tuleb seirata ka RDX -i laguprodukte, mitte üksnes RDX-i ennast. Palume seada Aidu ala keskkonnatingimustes objektispetsiifilised piirväärtused ja seirekohustuse heitveele ning saastunud sademeveele vähemalt järgmiste näitajate osas: atsetoon, lõhkeainejäägid, (sh RDX) ja nende laguproduktid, nikkel ja teised raskmetallid (Kroom (Cr), vask (Cu), tsink (Zn)), nitraadid, polütsükliilised aromaatsed süsivesinikud, pH ja sulfaadid ning keemiline hapnikutarve.	Täpsustame, et KSH aruande ptk 2.2.7.1.2 sõnastuses on Piirsallu kavandatava lõhkeainetehase puhul loetletud CWW PVT kohalduvad nõuded. Aidu asukohas kavandatakse toota suurekaliibrilist moona, lõhkeainete tootmist ei kavandata ja teadaolevalt puuduvad ka muud keemiatööstusega seonduvad tegevused. Samuti on oluline täpsustada, et Aidu puhul ei ole täpsemalt teada, kas ja millistes kogustes võib suurekaliibrilise moona tootmisel tekkida erinevatest protsessides lõhkeainete jääke sisaldavat reovett ning ka ohtlike ainete saastunud sademevett ning milliseid puhastustehnoloogiaid rakendatakse. Võib nõustuda, et objektispetsiifiliste piirväärtustega ja heitvee seirekohustusega ainete loetelus on asjakohased vähemalt järgmised näitajad (juhul kui neid aineid kasutatakse või tekib): atsetoon, lõhkeainejäägid (sh RDX)

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	ja nende laguproduktid, nikkel ja teised raskmetallid (kroom (Cr), vask (Cu), tsink (Zn)), nitraadid, polütsüklilised aromaatsed süsivesinikud, pH ja sulfaadid ning keemiline hapnikutarve. Kuna praeguses etapis pole kasutatavad ja tekkivad ained täpselt teada, ei ole otstarbekas konkreetseid heite piirväärtusi hetkel seada, vaid need määratakse asjakohasel keskkonnakaitseloa menetluses (vt ka p 10 ja KSH aruandesse lisatud täpsustus). Siiski peame vajalikuks täpsustada, et ka viidatud RDX laguproduktid lagunevad anaeroobsetes tingimustes biolagunevateks vm viisil ebapüsivateks ühenditeks.
4. Põhjavee uuringu seiresoovitused tuleb muuta siduvateks tingimusteks Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse tellitud põhjavee uuring soovitab põletus - või lõhkeplatsi rajamisel seirata kord kvartalis pinnast platsi ümbruses (kaks seirepunkti) ning platsist allavoolu asuva tranšeeveekogu vett lõhkeainejääkide ja raskmetallide osas, samuti seirata veetaset lähimas põhjaveekompleksi puurkaevus. Toetame neid soovitusi ja palume, et need sõnastataks Aidu ala keskkonnatingimustes siduva kohustusena. Täiendavalt palume, et enne tegevuse algust fikseeritakse pinnase, põhjavee ja tranšeeveekogude foonitase. LIFE IP CleanEST tegevuse C.8 raames on Aidu veekogudes aastatel 2020 -2025 kogutud võrreldav seireandmestik, mida oleme valmis foonitaseme määramiseks jagama.	Märgime, et põhjavee uuringu soovitusid olid juba sõnastatud seletuskirja ptk-sse 4.2.10 projekteerimistingimuste aluseks olevate tingimustena, st siduvate tingimustena. Seletuskirja ja KSH aruannet täiendati Aidu ala osas tingimusega, et enne tegevuse algust tuleb fikseerida pinnase, pinna- ja põhjavee foonitase nende ainete osas, mis lõhkematerjali tootmisjääkide ja lõhkeainega määrdunud esemete hävitamisel võivad lisanduda.
5. Avariilukordi tuleb hinnata Põhjavee uuring märgib, et eriplaneeringu praeguses staadiumis avariilisi olukordi ei käsitleta ega hinnata võimaliku avariilise reostuse levikut põhjaveekihi. Arvestades, et alale	Täpsustame, et nii Piirsalu lõhkeaine tootmise kui Aidu suurekaliibrilise moona tootmise kompleksi kavandatakse

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kavandatakse vähemalt kolm A -kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtet ja kuni 2000 t lõhkeainete aastast käitlemist kaitsmata põhjaveega alal, mis on hüdrauliliselt seotud kaitsealuse liigi elupaigaga, palume avariilise reostuse stsenaariumid ja nende mõju vee elustikule hinnata hiljemalt KSH järgmises etapis ning näha ette reostustõrje meetmed.	käesolevas REPi staadiumis ühte A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtet. Mõlemas asukohas on avariilukordade võimalikku mõju hinnatud ja toodud välja nende ennetamiseks vajalikud meetmed. KSH aruandes ja REPi tingimustes sisalduvad siduvad tingimused järgida õigusaktide nõudeid ja rakendada parima võimaliku tehnika (PVT) nõudeid. Need toimivad nii tava- kui avariilukordades. Vastavates nõuetes sisalduv meetmete pakett on pikemalt lahti selgitatud allpool koondvastuses 2.1. Lõhkematerjalide hoidmis- ja käitlemiskohtadest kehtivad sisemised ohutud kaugused (käsitatud KSH aruande 2.3.4.1), mis väldivad plahvatamisest tingitud purustava mõju eelkirjeldatud pinnase- ja veekaitsemeetmetele.
6. Veevõtul tootmisvee tarbeks kasutada pinnavett või maapinnalähedasi veekihte Põhjavee uuringu kohaselt on kaitsetööstuspargi tootmisvee veevajadus kuni 980 m ³ /ööpäevas, mis kavatsetakse katta kahe veehaardega kahest erinevast veekihist (kummastki kuni 490 m ³ /ööpäevas). Uuring soovib Ida -Virumaa joogikõlbulike surveliste veekihtide loodusliku ressursi nappuse tõttu rajada veehaare pigem pinnavette või Ordoviitsiumi põhjaveekompleksi, mitte alumistesse surveelistesse joogikõlbulikesse veekihtidesse, ning hoiatab, et veevõtt korraga nii Voronka kui Gdovi veekihist viiks summaarse veevõtu ohtlikult loodusliku ressursi piirile. Toetame uuringu soovitusi ja palume seada Aidu ala keskkonnatingimustes piirang, mille kohaselt tootmisvee vajadus kaetakse pinnaveest või Ordoviitsiumi põhjaveekompleksist ning joogikõlbulikke survelisi veekihte tootmisveeks ei kasutata.	KSH keskkonnameetmete ja soovitusete ptk-s ning REPi tingimustes on sõnastatud Aidu ala tingimused ümber selliselt, et veevarustuse lahendamine on lubatud ainult Ordoviitsiumi põhjaveekompleksi rajatud veehaarde baasil. Sellest tulenevalt on korrigeeritud ka seiremeetmete tingimusi.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
7. Kumulatiivse mõju hinnang veekeskkonnale KSH aruande koosmõjude käsitus hõlmab rohevõrgustikku, loomastikku, asustust ja müra, kuid mitte veekeskkonda. Vabariigi Valitsuse 22.08.2025 korraldusega nr 151 on Lügane vallas juba kehtestatud Põhja-Kiviõli kaitsetööstusala, mille heitvee suublaks on kavandatud Erra jõgi. Aidu ala kasutuselevõtu korral lisanduks samasse Purtse valgasse teine kaitsetööstusala. Palume KSH aruannet täiendada Aidu ja Põhja-Kiviõli alade kumulatiivse veemõju hinnanguga Purtse valgala veekogumitele, arvestades olemasolevat kaevandus - ja jääkreostuskoormust ning piirkonnas tegutsevate (Ojamaa) ja avatavate kaevanduste (Uus-Kiviõli) mõju.	KSH aruandes on täiendatud Aidu pinnavee mõjude ptk-d nr 2.2.7.2.2 kumulatiivsete mõjude hinnangu osas.
8. Aidu loodusraja säilimine tuleb tagada siduva keskkonnatingimusega KSH põhjaruane (ptk 6.3.1) tõdeb, et mõju matkatee muutumisega on Aidu alal ainus otsene mõju avalikule kasutusele, ning märgib, et meetmeid rakendades saab mõju minimeerida. Konkreetseid leevendusmeetmeid aruandes aga ei esitata ega määrata, kes matkatee säilimise eest vastutab. Juhime tähelepanu, et tegemist on LIFE IP CleanEST projekti raames rajatud Aidu loodusrajaga, mis avati 2024. aasta oktoobris ning mis on Euroopa Liidu LIFE programmi kaasrahastusel loodud projektitulem. Projekti tulemid on Euroopa Komisjoni ees aruandluskohustusega seotud ning nende säilimine ja avalik kättesaadavus on projekti tulemuslikkuse hindamise osa. Kui Euroopa Liidu vahenditest rajatud taristu muutub kasutuskõlbmatuks või kättesaamatuks, tekib küsimus projekti eesmärkide täitmisest ja investeeringu jätkusuutlikkusest. Teeme ettepaneku sõnastada Aidu ala keskkonnatingimustes siduvalt, et kaitsetööstuspargi rajamisel tagatakse Aidu loodusraja ja RMK Penijõe -Aegviidu-Kauksi matkatee terviklikkus, avalik kasutatavus ja ohutus. Kui see ei ole võimalik, tuleb arendaja kulul rajada samaväärne asendusrada, mis säilitab senise külastuskogemuse ja ligipääsu Aidu veekogudele.	CleanEsti projekti raames rajatud Aidu matkarada asub kavandatavast Aidu kaitsetööstuspargist minimaalselt 3 km kaugusel. Meie hinnangul selle matkatee terviklikkust, avalikku kasutatavust ja ohutust kaitsetööstuspargi rajamine ei mõjuta. RMK Penijõe-Aegviidu-Kauksi matkatee läbib tõesti Aidu kaitsetööstusparki. Kaitseministeerium teeb koostööd RMK-ga ja Kliimaministeeriumiga, et leida sellele tee alternatiivne asukoht. Sellekohane meede sisaldub ka praegu KSH-s ja planeeringu tingimustes.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
9. Kooskõla veemajanduskavaga Palume KSH aruandes selgelt hinnata kavandatava tegevuse kooskõla Ida -Eesti vesikonna veemajanduskava ja Viru alamvesikonna veekogumite (Ojamaa 1068700_1 ja Purtse_2 1068200_2) seisundieesmärkidega. Veeseaduse 7 ja veepoliitika raamdirektiivi kohaselt ei tohi lubada tegevust, mis põhjustab veekogumi seisundi halvenemist või ohustab hea seisundi saavutamist. KSH esimese etapi aruandes ei ole veepoliitika raamdirektiivile ega halvenemise vältimise kohustusele viidatud ning veekasutuse, sh heitvee juhtimise mõju vastuvõtivate veekogumite (Ojamaa 1068700_1 ja Purtse_2 1068200_2) seisundile ei ole hinnatud . Veeseadus võimaldab veekogumi hea seisundi ohustamise põhimõttest erandit üksnes seaduses sätestatud kitsastel tingimustel, eelkõige juhul, kui tegemist on ülekaaluka avaliku huvi tõttu vajaliku tegevusega, kõik võimalikud leevendusmeetmed on rakendatud ning puuduvad keskkonna seisukohalt oluliselt paremad alternatiivid. Erand tuleb ette näha veemajanduskavas või kui seda ei ole veemajanduskavas määratud, põhjendada erandi kohaldamist otsustavas veeloas või keskkonnakompleksloas ning kajastada veemajanduskavas selle järgmisel ajakohastamisel. Kui kavandatava tegevuse puhul nähakse ette erandi kohaldamise vajadust, tuleb selle eeldusi KSH aruandes hinnata ja põhjendada.	KSH aruandes on täiendatud ptk-d 2.2.7.2.2 ning lisatud hinnang, et kavandatav tegevus ei ole vastuolus Ida-Eesti vesikonna veemajanduskavas seatud eesmärkidega ning puudub vajadus hinnata veeseaduses sätestatud erandi kohaldamise eeldusi.
10. Objektispetsiifiliste piirväärtuste seadmine veekeskkonnalaos tasandil Keskkonnaministri määrus nr 61/8 ei sisalda lõhkeainejääkide (sh RDX ja selle laguproduktid), nikli ega teiste raskmetallide piirväärtusi, kuid see ei takista nende piiramist. Veeseaduse kohaselt vajab heitvee suublasde juhtimine ja põhjaveevõtt üle 5 m³/ööpäevas vee erikasutuse keskkonnalaos, mille tingimustes määratakse saasteainete lubatav sisaldus heitvees, suublasde juhitavate ainete kogused, suubla ja põhjavee seire ning kvaliteedi indikaatorid. Loa taotluses tuleb esitada ohtlike ainete sisaldus ka nende ainete osas, mida määruse tabelites ei ole. Veeseaduse kombineeritud põhimõtte kohaselt piiratakse heidet korraga nii heite kui ka suubla keskkonnakvaliteedi piirväärtuste kaudu ning kui parima võimaliku tehnika nõuetest hoolimata ei ole võimalik veekogumi seisundieesmärke saavutada, tuleb rakendada rangemaid nõudeid.	Vastav nõue on lisatud KSH aruandesse seiremeetmetesse ptk 2.2.7.4.2 ning seletuskirja ptk 4.2.10.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Veeseadus võimaldab kehtestada ka vesikonnaspetsiifiliste ainete piirväärtusi ja võtta uusi aineid jälgimisnimekirja, mis on asjakohane just lõhkeainespetsiifiliste ainete puhul. Palume KSH aruandes fikseerida siduva lähtekohana, et Aidu tehase heitvee ja saastunud sademevee objektispetsiifilised piirväärtused, seirataivate ainete nimekiri ja seiremeetodid määratakse vee erikasutuse keskkonnavalitsuse konkreetset, arvestades suubla (Ojamaa 1068700_1 ja Purtse_2 1068200_2) seisundit ja looduslikku fooni ning tagades, et heitvee juhtimine ei põhjusta ohtliku aine pinnavee kvaliteedi piirväärtuse ületamist.	

1.9 MTÜ Pärisealt Siin, MTÜ Piirsalu Küla Selts ja Piirsalu kogukonna liikmed

Kirja kuupäev: 22.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Viitame MTÜ Pärisealt Siin, MTÜ Piirsalu Küla Seltsi ja Piirsalu kogukonna liikmete 05.06.2026 pöördumisele ning Kaitseministeeriumi 19.06.2026 vastuskirjale nr 2-2/26/43-2. Palume käsitleda käesolevat dokumenti eelnenule lisaks riigi eriplaneeringu avaliku väljapaneku ajal esitatud arvamuseks. Kaitseministeeriumi vastus ei anna alust muuta kogukonna põhiseisukohta. Piirsalu eelvalikuala ei ole sobiv asukoht lõhkeaine-, lõhkematerjali-, laskemoona- ega keemiatööstuse rajamiseks ning ala tuleb riigi eriplaneeringu asukohavalikust välja jätta. Vastuskiri kinnitab, et Piirsallu kavandatakse ühe ettevõtte lõhkeainete tootmiskompleksi, mis võib hõlmata ka lähteainete, näiteks heksamiini tootmist; avapõletamist ei välistata; planeeringu formaalset detailset lahenduse etappi ei koostata; osa	Kaitseministeerium ei nõustu Piirsalu ala välistamise ettepanekuga. Lõhkeainetehase rajamise võimalus kuulus REP-i eesmärgi ja oli käsitletud ka põhjaruandes. Piirsalu varasema ebasoodsama hinnangu peamine põhjus ei olnud lõhkeainetehase mõju, vaid parki kavandatud vähemalt viie ettevõtte maht ja nende tegevusega seotud katseplatsi müra ja sellest tulenevad mõjud. Täpsustatud lahenduses Piirsallu katseplatsi ei kavandata ning KSH aruande täienduses on lõhkeainetehase mõjusid hinnatud täpsustatud tegevuse alusel. Hindamise tulemusel ei ole tuvastatud asjaolu, mis seatud tingimuste ja meetmete rakendamisel välistaks ala kasutamise kavandatud tegevuseks. Täiendavalt vt pikemaid koondvastuseid p 2.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
tehnoloogilistest andmetest ei avalikustata ka hilisemates menetlustes ning seire- ja kahjuhüvituslahendused jäetakse tulevikku. [1] Käesolevaga taotleme Piirsalu eelvalikuala kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu asukohavalikust välja jätmist. Enne vastupidise otsuse kaalumist tuleb tõendada Piirsalu lisakasutuse riiklik vajadus, avalikustada võrreldavad alternatiivid ning kõrvaldada allpool kirjeldatud uuringu-, menetlus- ja garantiilüngad. 1. Kaitseministeeriumi vastuse peamised puudused:	
1.1. Piirsalu kasutuselevõtmise vajadust ei ole põhjendatud Vastuskirja kohaselt kehtestati 2025. aastal riigi eriplaneering Pärnu 1 ja Põhja-Kiviõli alade osas ning Vabariigi Valitsus seadis Kaitseministeeriumile ülesandeks selgitada välja Piirsalu ja Aidu kasutuselevõtmise vajadus. Ministeerium teatab üksnes, et otsustas menetluse Piirsalu ja Aidu osas lõpuni viia, kuid ei esita vajaduse hindamise dokumenti, kriteeriume, tootmisvõimsuse puudujääki, alternatiivide võrdlust ega põhjendust, miks juba kehtestatud alad ei rahulda riiklikku vajadust. [1] Asukohavaliku jätkamine täiendava, selgelt konfliktse ala suhtes ei saa põhineda üksnes ettevõtja huvil või üldisel kaitsetööstuse arendamise eesmärgil. Kõigepealt tuleb avalikult tõendada, milline konkreetne riiklik võimepuudujääk tingib Piirsalu kasutuselevõtu ja miks seda ei ole võimalik lahendada väiksema keskkonna- ja kogukonnakonfliktiga alal.	Kaitseministeeriumi otsus viia REP lõpule nii Piirsalus ja Aidus lähtus vajadusest leida asukoht riigi äriühingu Hexest Materials AS lõhkeainetehasele ning vähemalt ühele laskemoonatehasele, mis ei mahu Ermistu kaitsetööstuspargi seni kasutusse andmata alale.
1.2. REP-i formaalne üldeesmärk ei asenda Piirsalu-spetsiifilist sisulist kaasamist Ministeerium rõhutab, et lõhkeaine tootmine sisaldus REP-i üldises eesmärgis algusest peale. Kogukonna vastuväide ei seisne selles, et sõna „lõhkeaine“ puudus	Nõustume, et avalikkuse jaoks on oluline eristada REP-i üldeesmärki ja Piirsalu täpsustatud lahendust. Lõhkeainetehase rajamise võimalus oli planeeringu eesmärgis ja põhjaruandes olemas juba varem, kuid 2026. aastaks täpsustus ühe ettevõtte konkreetsem tehnoloogiline

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
valitsuse algatamisotsusest. Küsimus on selles, millise konkreetse tegevuse, mahu ja riskiprofiiliga lahendust Piirsalu kohta avalikkusele tegelikult tutvustati ning millal sai kogukond seda sisuliselt hinnata. Kaitseministeeriumi 09.11.2023 tutvustuses kirjeldati parki „eeskätt laskemoona tootmiseks“, 2–3 ettevõtte, ligikaudu 100 töökoha ja 50–100 hektari suuruse alana. [4] Vastuskiri tunnistas, et alles 07.05.2026 kohtumisel oli võimalik kavandatavast tegevusest „palju detailsemalt“ rääkida. [1] See kinnitus näitab, et varasem kaasamine ei toimunud sama konkretiseeritud lõhkeainetehase lahenduse alusel. Üldise REP-i eesmärgi lai sõnastus ei kõrvalda vajadust hinnata uuesti Piirsalu-spetsiifilist lahendust, kui ühe mitme ettevõttega laskemoonapargi asemel kavandatakse nüüd konkreetset keemiatööstuslikku lõhkeainetehast koos lähteainete tootmise, suure veetarbe, ladustamise, heidete ja tootmisjäätide avapõletamisega.	kontseptsioon ja selle alusel koostati Piirsalu kohta uus planeeringu- ja KSH täiendus. Täpsustatud materjalid esitati avalikule väljapanekule ning nende kohta saab esitada arvamusi enne otsuse tegemist. 07.05.2026 kohtumine ei olnud ainus kaasamine, vaid üks menetluse jooksul toimunud kohtumistest, kuid just selleks ajaks oli võimalik tegevust varasemast detailsemalt tutvustada. Asjaolu, et tehniline lähteinfo täpsustus, ei tähenda iseenesest, et menetlust tuleb alustada algusest; oluline on, et täpsustatud tegevuse mõju on enne otsustamist hinnatud ja avalikkusel on olnud võimalus selle kohta arvamust avaldada.
1.3. „Välistava teguri puudumine“ ei ole samaväärne sobivuse tõendamisega Vastuskirja keskne järeldus on, et uuringutes ei leitud välistavaid tegureid. Selline järeldus ei ole kontrollitav, kui olulised lähteandmed on üldistatud, osa tehnoloogiast on alles kontseptsiooni tasemel, liigi- ja elupaigauuringud on valdavalt kameraalsed, seire- ja hüvitusmehhanismid kujundatakse hiljem ning meetmete tulemuslikkus peab selguma alles käitusaegses seires. [1], [6]–[8] Keskkonna- ja suurõnnetusriskiga asukohavaliku puhul ei piisa sellest, et negatiivset tagajärge ei ole olemasoleva andmestiku alusel tõendatud. Tõendada tuleb, et halvimates usutavates tingimustes on mõju välistatud või vastuvõetav ning et kavandatud meetmed on tehniliselt teostatavad, õiguslikult siduvad ja enne tegevuse alustamist kontrollitavad.	Selgitame, et asukoha sobivuse järeldus ei tugine üksnes sellele, et välistavat mõju pole „tõendatud“. Piirsalu kohta on hinnatud kavandatavat tegevust käesolevas etapis parima teadmise järgi ja seatud tingimused muu hulgas vee, õhu, müra, jäätmekäitluse, ohutuse, loodusväärtuste jm osas. Seatud tingimused on tehniliselt teostatavad ning siduvad. Osa tehnilisi parameetreid täpsustub projekteerimisel ja loamenetlustes, kuid see on asukoha eelvaliku puhul tavapärane ega anna õigust edaspidi väljuda KSH-s hinnatud mahust või planeeringu tingimustest. Seire eesmärk ei ole asendada puuduvat mõju hindamist, vaid kontrollida prognoositud mõju ja meetmete toimimist käitamise ajal. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
1.4. Hilisemad load ei paranda võimalikku vale asukohavalikut Ministeerium viitab korduvalt tulevasele käitamisloale, keskkonnakompleksloale, parimale võimalikule tehnikale ja edasisele projekteerimisele. Need menetlused võivad täpsustada tehnoloogiat ja heitetingimusi, kuid nende eesmärk ei ole enam võrrelda Piirsalut teiste asukohtadega. Kui asukoht on REP-iga lukustatud, on hilisemate lubade menetluses tegelik asukohaalternatiivide valik oluliselt piiratum. Seetõttu tuleb enne asukohaotsust lahendada need küsimused, millest sõltub asukoha põhimõtteline sobivus: tootmis- ja ladustamismahud, ohtlike ainete rühmad, ohualad, veevõtu tegelik maksimum, reovee ja sademevee lahendus, jäätmekäitlus, tulekahju- ja avariivee kinnipidamine, välisõhu heiteallikad, suurõnnetuse stsenaariumid, sõjaohu avalikud tagajärjekategooriad ning elamute ja kaitstavate väärtuste kaitse.	Nõustume, et hilisemad projekteerimis- ja loamenetlused ei asenda riigi eriplaneeringus tehtavat asukoha sobivuse hindamist. Piirsalu ala põhimõtteline sobivus kaitsetööstuspargi eesmärgi toetamiseks tehti kindlaks juba 2025. aasta asukoha eelvaliku käigus. 2026. aasta lahendus on varasema asukohavaliku raames oleva tegevuse täpsustamine, mitte sedavõrd uus tegevus, mis muudaks 2025. aastal tehtud asukohaalternatiivide võrdluse kasutuks. Praeguse menetluse eesmärk ongi kontrollida, kas täpsustatud tegevus sobib Piirsalu alale ning millised tingimused on vajalikud võimalike ebasoodsate mõjude vältimiseks ja leevendamiseks. Selleks on täpsustatud planeeringulahendust, täiendatud mõjude hindamist ning tehtud täiendavaid uuringuid. Hindamisel on arvestatud praeguseks teadaoleva kavandatava tegevuse, tootmismahude, kasutatavate ainete, ohutute kauguste, veekasutuse, reovee ja sademevee käitlemise, jäätmekäitluse, välisõhu heidete, avariiriskide ning mõjuvaldkondadega, millest sõltub ala põhimõtteline sobivus. Hindamise tulemusel ei ole tuvastatud asjaolusid, mis välistaksid kavandatava tegevuse Piirsalu alal seatud tingimustel. Seetõttu ei ole põhjendatud täpsustatud tegevuse tõttu kogu asukoha eelvaliku uuesti läbiviimine. Edasistes projekteerimis- ja loamenetlustes täpsustatakse käitise tehnilisi lahendusi REP-i ja KSH-ga määratud raamides. Kui kavandatav lahendus muutub sellisel, et selle mõju ei mahu enam KSH-s hinnatud raamidesse või planeeringus seatud tingimusi ei ole võimalik täita, tuleb muutunud lahenduse mõju enne selle lubamist täiendavalt hinnata.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
2. Vastuväited Kaitseministeeriumi sisulistele vastustele 2.1. Ala väiksus ei ole lõhkeainetehase sobivusargument Ministeerium põhjendab lõhkeainetehase paigutamist Piirsallu muu hulgas sellega, et suurekaliibrilise laskemoona tehas ei mahuks väikesele alale ja oleks mürarikkam. [1] See põhjendab üksnes ühe tegevusliigi välistamist, mitte teise tegevusliigi sobivust. Piirsalu puhul tuleb näidata tootmishoonete, hoidlate, ohualade, turva- ja päästetsoonide, juurdepääsude, evakuaatsiooniteede, tulekustutusvee, sademevee, reovee, seiretaristu ja looduskaitseliste puhvrite ruumiline koostoime. Kogukonna vastuväide on, et selline tervik ei jäta piisavat konservatiivset ohutusvaru. [2], [3] Vastuskiri ei esita selle ümberlükkamiseks arvutatud ohualasid ega ruumibilanssi. Samuti ei ole põhjendatud samastada katseplatsi eemaldamisest tulenevat väiksemat müra lõhkeainetehase väiksema koguriskiga. Müra vähenemine ei vähenda automaatselt põhjavee-, pinnavee-, keemilise heite, ladustamise, avapõletamise, suurõnnetuse ega sõjalise sihtmärgi riski.	KSH-s tuginetakse täpsustatud tegevuse andmetele sh võimalikule ruumilisele paigutusele. Seejuures on hinnatud, et kavandatava tegevuse osas ei ole välistavaid tegureid, st kui järgitakse kõiki KSH seatud tingimusi mahub kavandatav tegevus antud alale ettenähtud piirides ära. KSH-s seataksegi piirid, millest üle ei tohi tegevusel minna, st selline lahendus ei ole võimalik, kus KSH tingimustega pole arvestatud. Selgitame, et planeeringu sobivust ei hinnata eraldiseisva „konservatiivse ohutusvaru“ näitaja alusel, vaid lähtudes kohaldatavatest ohutustest kaugustest, riskikriteeriumidest ning KSH-s hinnatud keskkonna- ja tervisemõjudest. Katseplatsi eemaldamisest tulenevat väiksemat müramõju ei ole seejuures kasutatud teiste riskide asendushinnanguna; vee-, õhu-, jäätme-, avarii- ja suurõnnetuse jm mõjusid on hinnatud eraldi täpsustatud lõhkeainetehase lahenduse alusel. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.
2.2. Põhjavee ja kohalike kaevude mõju ei ole vastuskirjas kontrollitavalt käsitletud Ministeerium vastab, et põhjaveeuuringus kasutati tunnustatud matemaatilisi mudeleid. [1] See ei vasta pöördumise konkreetsetele nõuetele erakaevude inventuuri, lähteseire, mudeli lähteandmete, alanduslehtri, pikaajalise veevõtu ja hüvitusmehhanismi kohta. [2] Avaldada tuleb kõigi modelleeritud ja inventeeritud kaevude asukoht, sügavus, avatud veekiht, staatiline ja dünaamiline veetase, tootlikkus ning lähteveekvaliteet, arvestades isikuandmete kaitset. Esitada tuleb modelleeritud veetaseme alanemise kaardid kavandatava tavakoormuse,	Põhjaveeuuringus kasutatud meetoodika on esitatud uuringu aruandes. Uuringu käigus hinnati potentsiaalset mõju piirkonna kaevudele ning viidi planeeringualast erinevatesse ilmakaartesse jäävatel lähimatel eluhoonetega kinnistutel 18.02.2026 läbi kaevude inventeerimine ning veeproovide analüüsid, vt Piirsalu põhjaveeuuringu ptk 7. Selgitame ka, et uuringu arvutused tehti konservatiivselt veevõtule 490 m³ ööpäevas ühest põhjaveekompleksist, kuigi KSH aruandes on kaitsetööstuspargi täpsustatud summaarne veevajadus kuni 350 m³ ööpäevas. Seega on uuringus kasutatud veevõtkoormus reaalselt

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
maksimaalse koormuse, põuaperioodi ja avariilukorra kohta ning näidata mudeli tundlikkus ebakindlate parameetrite suhtes. Selgitada tuleb, kas ja miks käsitletakse avalikes materjalides võimalikku veevõttu kuni 490 m³ ööpäevas, mis jääb vahetult alla 500 m³ ööpäevase põhjaveevaru hindamise kohustusliku lävendi, ning kas põhjaveevaru hinnatakse sõltumata formaalsest lävendist. [13] Enne asukohaotsust tuleb kehtestada erakaevude kahjustumise tuvastamise, ajutise veevarustuse, uue kaevu või veetrassi rajamise ning kahju hüvitamise siduv kord. Pelgalt viide mudeli teaduslikule alusele ei näita, et mudeli sisendandmed, kalibreerimine ja stsenaariumid oleksid Piirsalu asukohale piisavad.	kavandatast tegevusest suurem (st tegelik mõju on uuringuga võrreldes väiksem). Täpsed veekasutuse tingimused pannakse paika planeerimisele järgnevates etappides – projekteerimine ning keskkonnamõju taotlemine. Vajalikud seireandmed sätestatakse lõplikult keskkonnamõju tingimustes. Aga praeguseks on juba ka teada, et lisaks kohustuslikele seiremeetmetele on arendaja täiendava ettevaatusmeetmena ning kohalike elanike huvide arvestamiseks valmis seirama ka joogiveekaevusid (mida kaitsetööstuspargi veevõtt ei tohiks mõjutada) kaitsetööstusparki rajatavast puurkaevust kuni 2 km raadiuses. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.
2.3. Pinnavee vastus piirdub terminoloogilise parandusega Kogukonna nõue käsitles Lepaste oja, Piirsalu jõe ja allavoolu Vihterpalu jõe omavahel seotud süsteemi. Ministeerium selgitab, et need veekogud ei moodusta eraldi „vesikonda“. [1] Terminoloogiline täpsustus ei vasta sisulisele küsimusele, kuidas hinnati kogu valgala ja allavoolu mõju kriitilise madalvee, lõheliste elupaikade, tehnoloogilise reovee, saastunud sademevee, tulekustutusvee ja avariilise äravoolu koosmõjus. Esitada tuleb kasutatud madalvee näitajad, vooluhulgad, mõõtepunktid, seireperiood, mudeli kalibreerimine ja kliimamuutuse eeldused. Arvutada tuleb eraldi tavarežiim, maksimaalne tootmisrežiim, kuivaperiood, esimese saju äravool, puhasti rike, tulekahju ning kemikaali- või jäätmekäitlusavarii. Kogukonna pakutud 2% kriitilise madalvee vooluhulga kontrollkriteerium ei ole esitatud õigusnormina, vaid konservatiivse kontrollina. Palume esitada selle kriteeriumi arvutus või põhjendatud	Selgitame, et Piirsalu kaitsetööstuspargi pinnaveeuuringus lähtuti uuringu koostamise hetkel teadaolevast infost, et heitvett juhitakse puhastist suublasse kuni 3,5 l/s. Planeeringuprotsessi käigus on info kasutatava tehnoloogia kohta täpsustunud ning teadaolevalt on suublasse juhitava heitvee kogus väiksem (u 1,7 l/s). Siiski jätkub projekteerimine ning tehnoloogiad täpsustuvad pärast planeeringuprotsessi lõppu. Lõplikult sätestatakse tingimused keskkonnamõju menetluses. Kuna kogukonna pakutud 2% kriteerium ei ole õigusaktis sätestatud veekvaliteedi või heitvee juhtimise piirnorm, siis on KSH hinnangul asjakohasem nõue, et tegevus ei tohi põhjustada veekogumi seisundi halvenemist, ületada heitveele kehtestatud piirväärtusi ega halvendada lõheliste elupaiga tingimusi. Vajaduse korral tuleb projekteerimisel ette näha heitvee ajutine mahutamine või väljalaske piiramine erakordselt

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
alternatiivne kriteerium. Planeeringutingimusena tuleb välistada puhastamata ja ebapiisavalt iseloomustatud tehnoloogilise vee, saastunud sademevee ja tulekustutusvee jõudmine Lepaste ojja või Piirsalu jõkke.	väikese vooluhulga ajal. Pikemad selgitused on antud all koondvastuste p 2.
2.4. Avapõletamise välistamata jätmine on keskne lahendamata risk Ministeerium kinnitab, et avadetoneerimist Piirsalus ei kavandata, kuid avapõletamist ei välista ning suletud põletuskambreid või -ahjusid alles „kaalutakse“. [1] Seega ei ole kogukonna põhitingimusega arvestatud. Me ei pea kontrollitavaks kategoorilisi väiteid, et avapõletamisega detonatsiooniriski ei kaasne ja olulist saasteheidet ei teki, kuni avalikkusele ei ole esitatud vähemalt põletatavate ainete ja jäätmete rühmi, maksimumkoguseid, põletamissagedust, süüte- ja kontrollimeetodit, katkestatud põlemise ja ootamatu reaktsiooni stsenaariume, meteoroloogilisi piiranguid, modelleeritud saasteaineid, emissioonitegureid, sadestumist ning pinnase- ja sademevee seiret. Avapõletamise plats paikneks metsases ja märgaladega piirnevas piirkonnas. Arvestada tuleb lisaks õhusaastele tule leviku, mittetäieliku põlemise, jääkide pinnasesse sattumise, saasteainete sadestumise ning saastunud sademevee riskiga. Alternatiivsete suletud tehnoloogiate olemasolu korral ei ole põhjendatud jätta avapõletamist planeeringuga lubatavaks vaikumisi lahenduseks. Nõuame planeeringutingimust, millega Piirsalu alal keelatakse lõhkeainete, laskemoona, pürotehniliste koostiste, saastunud materjalide ja tootmisjääkide avapõletamine ning avadetonatsioon. Jäätmed tuleb käidelda suletud, kontrollitava ja heitgaaside puhastusega tehnoloogias või anda üle vastavat luba omavale ohtlike jäätmete käitlejale.	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Avapõletamist ei välistata planeeringus siiski täielikult, sest lõhkematerjalitehases peab säilima võimalus kasutamiskõlbmatu lõhkematerjali ohutuks kohapealseks hävitamiseks. Avapõletamise võimaliku keskkonnamõju ja selle kasutamise tingimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.3 „Avapõletamine, jäätmekäitlus, suits ja heitmed“.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
2.5. Kameraalsed loodusuuringud ei kõrvalda välitööde vajadust Ministeerium leiab, et täiendavaid liigiinventuure ei ole vaja. Samas sätestavad REP-i linnustiku, loomastiku ja taimestiku uuringute lähteülesanded sõnaselgelt, et uuringud tehakse kameraalselt ning välitöid ei ole ette nähtud. [6]–[8] Selline meetodika võib olla sobiv esmaseks alternatiivide sõelumiseks, kuid ei pruugi olla piisav konkreetse lõhkeainetehase asukoha lõplikuks kinnitamiseks Natura ala, metsise püsielupaiga ja kaitstavate liikide vahetus mõjualas. Mustjärve raba hoiuala ja Annamõisa metsise püsielupaiga kaitsekorralduskava kirjeldab kõrge väärtusega soo- ja metsakooslusi, esinduslikku metsisemängu ning mitme kaitsealuse liigi esinemist; kavas on osade liikide andmed vanad või täpsustamata. [9] Metsise rakendusuuringu näitab, et emaslinnud kasutavad pesitsemiseks sageli 0,5–2,5 km kaugust mängupaigast ning elupaiga kvaliteeti mõjutavad maastikuline struktuur ja häiringud laiemal alal. [10] Enne asukoha kehtestamist tuleb teha ajakohased hooajalised välitööd vähemalt metsise, kanakulli, muu olulise linnustiku, kaitstavate taimede, vääriselupaikade ja loomade liikumiskoridoride kohta. Välitööde ulatus peab hõlmama tegelikku mõjuala, mitte üksnes aiaga piiratud tööstusala. Kompensatsioonimeetme tulemuslikkus peab olema tõendatud enne pöördumatu mõju lubamist; käitusaegne seire ei tohi olla vahend asukohaotsuse põhjaluse hilisemaks kontrollimiseks.	Selgitame, et keskkonnamõju hindamise eesmärk ei ole igal juhul viia läbi välitöid, vaid neid tehakse vajaduspõhiselt. Vajadus täiendavate inventuuride järele tekib juhul, kui olemasolev teave ei ole mõju hindamiseks piisav ning on põhjendatud tõenäosus seni tuvastamata loodusväärtuste esinemiseks. Väliuuringu läbiviimise kaalumisel on oluline arvestada ka tegevuse mõjuala ja mõju iseloomu ning viia läbi vaid need tööd, mis on hindamise läbiviimise ja tulemuse seisukohalt olulised. Kaitsetööstuspargi REPi koostamisel lähtuti olemasolevast ajakohasest ja asjakohasest andmestikust, mis oli kooskõlas riigi eriplaneeringu programmis kavandatud meetodikaga. Sealjuures hinnati olemasoleva andmestiku piisavust ja viidi vajadusel läbi lisainventuure, milleks tekkis vajadus nt Pärnu 1 alal sulgja õhiku ja Aidu alal ainulehise sookäpa puhul. Piirsalu ala puhul ei ilmnenud vajadust täiendavate eluslooduse inventuuride läbiviimiseks. Arvestada tuleb ka asjaoluga, et tegemist on pikaajalises sõjalises kasutuses olnud alaga, mitte seni loodusliku ala kasutuselevõttuga. Loodusväärtused pargi alast väljas on eeskätt olulised selles kontekstis, kas ja missugused mõjud nendeni ulatuvad. Kavandatava tegevuse kontekstis ei ole vajalik ega asjakohane inventeerida väärtusi, mille (potentsiaalsed) leiukohad säilivad ning mida tegevus ei mõjuta. Kõiki kirjas nimetatud loodusväärtusi, mis jäid tegevuse mõjualasse, on hindamisel käsitletud ning vajaduse korral on korrigeeriti planeeringulahendust väärtuste säilitamiseks või kavandati meetmed. Metsise puhul koostati eraldi eksperthinnang, mille koostamisel hinnati muuhulgas olemasoleva andmestiku piisavust. Ekspert pidas olemasolevaid andmeid mõju hindamiseks piisavaks ega

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	pidanud vajalikuks täiendavate välitööde läbiviimist. Metsisele kavandati hulgaliselt erinevaid meetmeid, sealhulgas kompensatsioonimeetmed. Keskkonnameetmete kavandamisel lähtutakse nende eeldatavast tulemuslikkusest olemasolevate teadmiste ja eksperdi hinnangute põhjal. Meetmete tulemuslikkuse kontrollimiseks nähakse ette seire, mille tulemustest lähtuvalt on vajaduse korral võimalik meetmeid täiendada. Seire eesmärk ei ole asukohaotsuse põhjendatuse tagantjärele kontrollimine, vaid kavandatud meetmete toimivuse jälgimine ja vajaduse korral nende täiendamine.
2.6. Kumulatiivse mõju hindamine ei ole vastusest kontrollitav Ministeerium kinnitab üldsõnaliselt, et teiste arenduste koosmõju on hinnatud, kuid nimetab konkreetse täpsustusena peamiselt tulevast müra ja liikluse müra hindamist. [1] Pöördumine käsitles oluliselt laiemat koormust: põhjaveevõtt, pinnaveerežiim, metsamaa raadamine ja killustumine, rohevõrgustik, ohtlike veoste liiklus, elektri- ja teetaristu, päästevõime, kinnisvara, turvatunne ning samaaegsed ehitusperioodid. [2], [3] Palume esitada avalik kumulatiivse mõju maatriks, milles on iga teadaoleva arenduse kohta toodud asukoht, staatus, eeldatav realiseerumisaeg, veevajadus, raadamine, liiklus, müra, ohud, kasutatud lähteandmed, kattuvad mõjualad ja järeldus koosmõju kohta. Ilma sellise jälgitava ülevaate ei ole väide „koosmõjusid on hinnatud“ kontrollitav.	Kinnitame veelkord, et olulise koosmõju kaasnemise võimalikkust on iga mõjuvaldkonna hindamisel läbivalt kaalutud ja vajadusel detailsemalt hinnatud, sh kõigis neis valdkondades, mida te nimetate. KSH ei ole leidnud üheski teises mõjuvaldkonnas peale müra vajadust leevendavate meetmete järgi seoses võimaliku koosmõjuga, kuna oluline koosmõju võib esineda ainult müra valdkonnas. Teie ettepanekus nimetatud „maatriksi“ koostamine iseenesest ei lisaks uusi mõjusid, tegemist oleks vaid vormistusliku vahendiga. Hetkel jääb teie ettepanek kahjuks sisuliselt üldsõnaliselt, jättes nimetamata, milliste konkreetsete objektidega ja mis mõjuvaldkonnas võiks ilmuda täiendav oluline keskkonnamõju (mida veel hinnatud pole). Selgitame seejuures lisaks, et REPi hindamise osa ei ole otsustada, kas kõik laiemalt piirkonnas kavandatavad alles algusfaasis või menetlusfaasis olevad arendused on piirkonna arengu seisukohalt asjakohased ja laiemalt kogu piirkonna kumuleeruvate mõjude seisukohalt võimalikud.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	Seda tehakse siiski kohaliku omavalitsuse tasandil läbivalt iga protsessi juures. Käesoleva konkreetse REP hindamise juures on asjakohane hinnata vaid konkreetset kaitsetööstuspargi võimalikke mõjusid, sh koosmõjusid juba olemasolevate objektide/tegevustega ja kehtivate planeeringutega (ning seda on KSH käigus ka algusest peale tehtud). Vt ka pikem selgitus koosmõjudega arvestamise kohta all koondvastuste p 2.11.
2.7. Detailse lahenduse etapist loobumise eeldused ei ole tõendatud Ministeerium viitab planeerimisseaduse § 27¹ lõikele 1 ning väidab, et Piirsalu täiendavad tööd on „olemuselt detailse etapi tegevused“. [1], [11] Formaalselt menetlusetappi ei saa siiski asendada üksnes hinnanguga, et tehtud töö sarnaneb sisuliselt detailsele etapile. Detailse lahenduse etapi väärtus seisneb lisaks tehnilisele detailsusele avalikus menetluses, konkreetse ruumilahenduse kontrollis, alternatiivide ja ohualade läbipaistvas käsitluses, isikute kaasamises ning siduvate tingimuste kehtestamises. Vastuskiri tunnistab, et tehnoloogia on alles kontseptsiooni või osaliselt eelprojekti tasemel. Samuti öeldakse, et tulevikus ei pruugi avalikkus saada rohkem tehnoloogilisi andmeid kui praegu. [1] Sellises olukorras ei ole tõendatud esimene seaduslik eeldus – et puuduvad välistavad tegurid – ega teine eeldus – et asukoha eelvalik sisaldab piisavalt täpseid tingimusi projekteerimistingimuste andmiseks. Kogukond ei väida, et avaldada tuleb riigisaladust või ärisaladust; avaldada tuleb salastamata koondandmed, mis võimaldavad kontrollida mõju ulatust ja planeeringutingimuste piisavust.	Riigi eriplaneeringu kehtestamine asukoha eelvaliku alusel on planeerimisseaduses ette nähtud võimalus juhul, kui puuduvad välistavad tegurid ehitise edasiseks kavandamiseks projekteerimistingimustega ja asukoha eelvalikus on toodud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Piirsalu kohta on 2026. aasta täiendavas etapis täpsustatud nii kavandatavat tegevust, planeeringulahendust, ohutuid kaugusi kui ka projekteerimistingimuste aluseks olevaid tingimusi. Välistavaid tegureid ei tuvastatud. Seetõttu ei ole eraldi detailse lahenduse etapi läbiviimine täiendavalt vajalik.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
2.8. Eksperdi formaalne sõltumatus ei vasta riskianalüüsi ulatuse küsimusele Ministeerium vastab sõltumatu riskianalüüsi nõudele viitega KSH ekspertide erapooletuse kohustusele. [1], [12] Eksperdi formaalne erapooletus ja riskianalüüsi sisuline täielikkus on eri küsimused. Vastuskiri ei näita, et avalikult oleks käsitletud terviklikult A- ja B-kategooria suurõnnetuse, dominoefekti, ohtlike veoste, tulekahju, toksilise suitsupilve, reovee- ja kustutusveesüsteemi rikke, avapõletamise häire, sõjaohu, sabotaaži, drooniründe ja küberhäire tagajärgi elanikele ja keskkonnale. Mõistame, et taktikalised turvameetmed ja osa haavatavuse andmetest võivad olla salastatud. See ei välista avalikku tagajärjepõhist kokkuvõtet: maksimaalne tehaseväline ohuala, võimalikud toksilise pilve suunad, elanike teavitamise ja evakuatsiooni põhimõtted, joogivee asenduslahendus, päästevõime, ligipääsuteede sulgumise stsenaarium ning vastutavad asutused. Sellist kokkuvõtet vastuskiri ei esita.	Piirsallu kavandatav käitis on käsitletud suurõnnetuse ohuga ettevõttena ning ohutust ei lahendada üksnes KSH-ga. REP-is on lõhkematerjali võimalike koguste alusel näidatud välised ohutud kaugused ning arvestatud olemasoleva asustuse paiknemisega. Läbiviidud analüüside maht vastab Päästeameti planeerimis-projekteerimisfaasi juhendile, kus on ka selgelt välja toodud, et lõhkematerjalide käitlemisel lähtutakse ohutust kaugustest. Samuti on TTJA omapoolse kooskõlastusega hinnanud mahtu piisavaks. Täpsed ohualad sõltuvad lõplikust tehnilisest lahendusest ja kogustest ning täpsustatakse projekteerimisel ja ohutusdokumentides. Enne tegevuse alustamist tuleb koostada nõutavad riskianalüüsid, ohutusaruanne ja hädaolukorra lahendamise dokumentatsioon ning täita kemikaali- ja lõhkematerjaliohutuse nõuded. Muuhulgas hindab TTJA igat lõhkeainetehase hoonet lõhkematerjali käitlemiskoha käitamisloa menetluses ning käitamisloa saab vaid see käitlemiskoht, mis vastab lõhkematerjaliseaduse nõuetele. Sõja-, sabotaaži-, drooni- ja küberriskide detailne käsitus võib sisaldada piiratud juurdepääsuga teavet, kuid see ei vabasta käitist ohutuse tagamise kohustusest. Täiendavalt vt koondvastust p 2.7.
2.9. Sotsiaalmajanduslik mõju on hinnangu, mitte uuringuga ümber lükatud Ministeerium leiab, et elanike hirmudel ei ole põhjendatud alust ning pole põhjust arvata, et tehas halvendaks varade väärtust, turvatunnet või kogukonna arenguvõimalusi. [1] Vastuskiri ei viita siiski kinnisvaratehingute analüüsile, sõltumatutele hindamisaktidele, kindlustusandjate või krediitiasutuste seisukohtadele, elanike küsitlusele, tervise- ja heaoluhinnangule ega	Planeerimisseadus nõuab asjakohaste sotsiaalsete ja majanduslike mõjude hindamist, kuid ei eelda iga mõjuvaldkonna kohta eraldi uuringut. Hindamisel kasutatakse vastavalt teemale olemasolevaid andmeid, uuringuid, teaduskirjandust ja eksperdi hinnangut. Kaitsetööstuspargi puhul on hinnatud mõju muu hulgas kogukonnale, piirkondlikule arengule, tööhõivele, turismile, varale ja liikuvusele.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
alternatiivsete arengustsenaariumide võrdlusele. Turvatunne ei ole pelgalt subjektiivne „hirm“, mida saab tehnilise kinnitusega kõrvale jätta. A- või B-kategooria suurõnnetuse ohuga lõhkeainetehase, ohtlike veoste, avapõletamise ja võimaliku sõjalise sihtmärgi lisandumine muudab piirkonna riskiprofiili ning võib mõjutada elukoha kasutusväärtust, kindlustatavust, vara turustatavust ja kogukonna arengusuunda. Nende mõjude puudumist tuleb tõendada sõltumatu ja avaliku analüüsiga.	Täpsustame varasemat vastust turvatunde osas. Kaitseministeerium nõustub, et lõhkeainetehase rajamine võib mõjutada elanike tajutud subjektiivset turvatunnet. Samas ei kinnita KSH neid eeldusi, et kavandatav tegevus muudaks Piirsalu saastunuks või elanike tervisele ohtlikuks. KSH-s on vastavaid keskkonna-, tervise- ja ohutuse mõjusid hinnatud ning seatud tingimuste järgimisel ei ole tuvastatud olulist ebasoodsat mõju. Kinnisvara puhul ei ole tehtud eraldi Piirsalu kinnisvaratehingute uuringut. Selline uuring võiks anda teavet osapoolte praeguste ootuste kohta, kuid ei võimaldaks usaldusväärselt määrata tulevast tegelikku hinnamuutust. Samuti tuleb arvestada, et usaldusväärsete uuringute tegemiseks on vaja alusandmeid. Piirsalu külas tehakse väga vähe eluruumidega seotud tehinguid. Vastavalt Maa- ja Ruumiameti kinnisvarastatistika andmebaasile on Piirsalu külas viimase kolme ja poole aasta jooksul (2023-2026) registreeritud kokku viis eluruumidega seotud ostu-müügi tehingut. Nii madala tehingute arvu puhul ei võimalda andmebaas isegi hinnastatistikat kuvada. Kinnisvaramõju uuringud tuginevad enamasti tegelikele tehingutele ja realiseerunud muutustele ning näitavad, et tööstusobjektide mõju võib piirkonniti olla erinev. Eestis selliseid uuringuid teostatud ei ole. KSH hinnang tugines mujal maailmas teostatud uuringutele, mis näitasid, et mõju võib olla nii negatiivne, neutraalne kui ka positiivne. Seetõttu ei ole alust prognoosida Piirsalu piirkonnas üldist olulist kinnisvara väärtuse langust, kuid nõustume, et mõju üksikute kinnistute väärtusele või müüdavusele ei saa välistada. Mõju võivad kujundada nii tegelikud häiringud ja tajutud risk kui ka vastassuunalised tegurid, näiteks uued

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	töökohad ja muutuv eluasemenõudlus, mis võiks kinnisvara hinnale mõjuda ka positiivselt. Kogukonna muresid ei jäeta siiski tähelepanuta ka seal, kus KSH ei ole täiendavaid leevendusmeetmeid vajalikuks pidanud. Täiendavalt on kavandatud lähimate puur- ja salvkaevude ning Piirsalu jõe seire, Piirsalu tiheasustusala kergliikluslahenduse parendamine ning kerksuskeskuse ja/või avaliku varjumiskoha toetamine. Nende sammude eesmärk on muu hulgas suurendada kohalike elanike turvatunnet. Seetõttu ei nõustu Kaitseministeerium järeldusega, et sotsiaal-majanduslikud mõjud oleksid hindamata või et nende hindamiseks oleks enne asukohaotsust vaja kõiki arvamuses loetletud eraldiseisvaid uuringuid.
2.10. Seire ja kahjuhüvitis ei tohi jääda tulevaseks kavatsuseks Ministeerium märgib, et täpsed seirekavad ja andmete avalikustamise võimalused töötatakse välja edasise arendamise käigus ning kahjuhüvituse küsimusi võiks lahendada tulevases koostöökokkuleppes. [1] See ei anna enne asukohaotsust kogukonnale ega maaomanikele siduvat kaitset. Planeeringus tuleb määrata vähemalt seiratavad näitajad, seirepunktid, lähteperiood, sagedus, häiretasemed, avaldamise tähtaeg, sõltumatu auditi kord ja tegevused piirväärtuse või trendimuutuse korral. Kogukonnale tuleb tagada esindatus seire ja järelevalve nõukogus ning juurdepääs toorandmetele ulatuses, mis ei sisalda kaitstud teavet. Kahjuhüvitis peab hõlmama lisaks otsesele avariikahjule pikaajalist põhjavee- ja pinnaveekahju, ajutist veevarustust, uue kaevu või veetrassi rajamist, ekspertiisikulu, vara väärtuse vähenemist ning keskkonna taastamist. Ettevõtja vastutuskindlustus ei asenda riigi või arendaja finantstagatist, sest	Kaitseministeerium ei saa nõustuda teie väitega, et seire on jäetud tulevikus otsustamiseks. REP-is ja KSH-s on määratud asukoha sobivuse hindamiseks vajalikud seiretingimused, sh Piirsalu jõe lähteseisundi uuring, heitvee ja suubla seire, põhjaveeseire ning hävitamisplatsi rajamisel pinnase ja pinnavee seire. Mitme seiremeetme puhul on määratud ka põhimõttelised seirepunktid, näitajad, sagedus ja tegevused muutuste ilmnemisel. Kõigi käitise tegevusaegsete seirenõuete lõplik määramine REP-is ei ole põhjendatud. Planeerimisseaduse kohaselt tuleb REP-is määrata asjakohased keskkonnatingimused, mis on vajalikud ala sobivuse ja edasise kavandamise tingimuste määramiseks. Käitise tegelikust tehnilisest lahendusest sõltuvad heite-, pinna- ja põhjavee ning muud seirenõuded määratakse keskkonnakompleksloaga, mille annab Keskkonnaamet.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kindlustuskaitsele võivad olla välistused, omavastutus, piirmäär ja põhjusliku seose vaidlus.	Sellist organit nagu “seire ja järelvalve nõukogu” Eesti seadusandlus ei näe ette. Keskkonna- ja kemikaaliohutuse nõuete täitmise järelvalve pädevus on seadusega antud Keskkonnaametile, Päästeametile ning Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelvalve Ametile. Keskkonnaloa tingimuste alusel tehtavad seireandmed on avalikud ja leitavad Keskkonnaameti infosüsteemist KOTKAS. Vajadusel (nt kui osutub andmete leidmine keeruliseks) saab KOTKAS seireandmete täiendavat infot küsida Keskkonnaametist. Arendaja on valmis seirete teemal koostööks ja teabevahetuseks kohaliku omavalitsuse ja kogukonnaga. Ka kahju hüvitamine ei sõltu ainuüksi tulevase koostöökokkuleppe olemasolust. Suurõnnetuse ohuga ettevõttele on kemikaalseadusega ette nähtud kohustuslik vastutuskindlustus, keskkonnakahju vältimist ja heastamist reguleerib keskkonnavastutuse seadus ning muu kahju hüvitamisele kohaldatakse kehtivaid vastutuse norme.
3. Taotlused ja nõutavad täpsustused Palume Kaitseministeeriumil muuta 19.06.2026 kirjas väljendatud seisukohta ning teha Vabariigi Valitsusele ettepanek Piirsalu eelvalikuala asukohavalikust välja jätta. Kui menetlust siiski jätkatakse, palume enne asukoha eelvaliku otsust teha ja avalikustada alljärgnev. Piirsalu ja Aidu kasutuselevõtmise vajaduse hindamise dokument, sealhulgas tootmisvõimsuse vajadus, juba kehtestatud Pärnu 1 ja Põhja-Kiviõli alade võimekus ning põhjendus, miks Piirsalu on vajalik. Kõigi realistlike asukohaalternatiivide uuendatud võrdlus samade kriteeriumide, sama tehnoloogilise lähteülesande ja samade konservatiivsete stsenaariumide alusel. Riigi eriplaneeringu detailse lahenduse täielik menetlus või selge õiguslik ja	Ettepanekuga jätta Piirsalu eelvalikuala asukohavalikust välja või peatada asukoha eelvaliku otsuse tegemine kuni kõigi loetletud täiendavate uuringute, analüüside ja dokumentide koostamiseni ei arvestata. Kaitseministeerium jääb seisukohale, et Piirsalu kasutuselevõtmise vajadust on menetluses piisavalt põhjendatud ning täpsustatud planeeringulahenduse ja KSH alusel ei ole tuvastatud välistavat asjaolu, mis muudaks ala kavandatud tegevuseks sobimatuks. 2026. aasta menetluses on kavandatavat tegevust oluliselt täpsustatud, tehtud täiendavad uuringud ning välja töötatud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Uue kõigi eelvalikualade võrdluse ega riigi eriplaneeringu detailse lahenduse menetluse läbiviimist ei peeta

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
sisuline põhjendus, kuidas iga PlanS § 27¹ lõike 1 eeldus on Piirsalu puhul tõendatud. Salastamata tehniline koondkirjeldus, mis sisaldab vähemalt toodete ja protsesside rühmi, maksimaalset aastast ja ööpäevast tootmismahutu, käideldavate ohtlike ainete rühmi ja maksimumkoguseid, ladustamismahte, hoonete funktsioone, heiteallikaid, vee- ja energiavajadust ning jäätmevooge. Ruumiline ohutusbilanss ja kaardid, mis näitavad hoonete, hoidlate, ohualade, turva- ja päästetsoonide, elamute, teede, veekogude, puhvrite ning kaitstavate väärtuste paiknemist. Sõltumatu ja terviklik riskianalüüs koos avaliku tagajärjepõhise kokkuvõttega, hõlmates suurõnnetust, dominoefekti, tulekahju, toksilist suitsu, ohtlike veoste õnnetust, avapõletamise häiret, sabotaaži, droonirünnet, küberhäiret ja sõjaolukorda. Päästeameti ja teiste pädevate asutuste avalik valmisolekuhindang: reageerimisajad, kustutusvee vajadus, meditsiiniline võimekus, evakuaatsiooniteed, elanike teavitamine ning olukord, kus põhiline juurdepääs on suletud. Kõigi võimalikus mõjualas olevate era- ja ühisveekaevude inventuur, vähemalt ühe aasta lähteseire ning põhjaveemudeli täielik salastamata meetodika ja stsenaariumide kokkuvõte. Põhjaveevaru hindamine ka juhul, kui kavandatud nimivõtt jääb formaalselt alla 500 m³ ööpäevas, kui tegelik maksimum, koosmõju või veekihi seisund võib põhjustada olulise alanemise. Valgalapõhine pinnaveeuuring Lepaste oja – Piirsalu jõgi – Vihterpalu jõgi süsteemis, kasutades kriitilist madalvett ja hõlmates läheliste elupaiku, heitvett, saastunud sademevett, tulekustutusvett ja avariiravavoolu. Planeeringutingimus, mis välistab tehnoloogilise reovee, saastunud sademevee ja avariivee	vajalikuks. PlanS § 27¹ kohaldamise kohta vt ka eespool sama kirja p-des 1.3–1.4 ja 2.7 antud selgitusi. Samuti ei nõustu Kaitseministeerium nõudega, et enne asukoha eelvaliku otsust tuleb koostada kõik loetletud täiendavad tehnilised kirjeldused, riskianalüüsid, vee- ja loodusuuringud, kumulatiivse mõju maatriks, eraldiseisev sotsiaalmajanduslik analüüs, täiendav seiresüsteem ning kahjuhüvitus- ja finantstagatise mehhanism. Nende teemade kohta on põhjendused esitatud eespool sama kirja p-des 2.2–2.10 ning dokumendi allosas koondvastustes p 2.1–2.11. Asukoha eelvaliku otsustamiseks vajalik tehniline teave ja mõjud on KSH-s käsitletud vajalikus ulatuses. Käitise lõplikust tehnilisest lahendusest sõltuvad riskianalüüs, ohutusuaruanne, hädaolukorra lahendamise dokumentatsioon, täpsed seire- ja loatingimused ning muud tehnilised lahendused koostatakse ja kooskõlastatakse järgmistes etappides enne tegevuse alustamist. Kõiki kaitsevaldkonna objekti turvalisust ja haavatavust puudutavaid andmeid ei ole võimalik avalikustada. Päästeamet ja Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet on REP-i ja KSH esimese etapi aruande eelnõud Piirsalu ja Aidu alade osas kooskõlastanud. Seejuures on mitme kogukonna tõstatatud küsimuse puhul kavandatud või kaalumisel ka KSH nõuetest täiendavaid ettevaatus- ja kohaliku heaolu meetmeid. Lõhkeainetehase arendaja on kavandanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, mistõttu kasutatakse avapõletamist üksnes erandolukorras. Lisaks KSH-s ette nähtud põhjaveeseirele kavandatakse täiendava ettevaatusmeetmena tööstuspargile lähimate kuni 2km paiknevate puur- ja salvkaevude veetaseme ja -kvaliteedi seiret. Kaitseministeerium on otsustanud

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kontrollimatu või vahetu juhtimise tundlikesse vooluveekogudesse ning nõuab täielikult isoleeritavat avariimahutavust. Planeeringutingimus, mis keelab Piirsalus avapõletamise ja avadetonatsiooni ning nõuab suletud PVT-kohast jäätmekäitlust või jäätmete üleandmist loa omavale käitlejale. Ajakohased hooajalised välitööd metsise, kanakulli, muu olulise linnustiku, kaitstavate taimede, vääriselupaikade, loomastiku liikumiskoridore ja barjääriefekti kohta tegelikult mõjualas. Kompensatsioonimeetmete sõltumatu teostatavus- ja tulemuslikkuse hinnang, mis näitab, et liigi soodsa seisundi säilimine ei sõltu ebakindlast tulevasest tulemusest. Avalik kumulatiivse mõju maatriks, mis hõlmab Risti päikeseparki ja akupanka, tuuleparki, andmekeskust, EstLink 3, karjääre ja maardlaid, metsandust, teid, elektritaristut ning nende koostoimet veele, loodusele, liiklusele, päästevõimele ja elukeskkonnale. Sõltumatu sotsiaalmajanduslik analüüs, mis käsitleb kinnisvara turuväärtust, kindlustatavust, laenu-tagatise väärtust, tervist, turvatunnet, demograafiat, ettevõtlust ja kogukonna alternatiivseid arenguvõimalusi. Siduv seirekava koos lähteandmete, seirepunktide, sageduse, häiretasemete, avaliku andmeportaali, sõltumatu auditi ja kogukonna esindatusega. Enne ehitamist jõustuv kahjuhüvitus- ja finantstagatise mehhanism, mis ei piirdu ettevõtja vastutuskindlustusega. Punktide kaupa põhjendatud vastus käesolevale dokumendile ning selge ülevaade, kuidas iga ettepanekuga planeeringus arvestatakse või miks see jäetakse arvestamata.	koostöös Lääne-Nigula vallaga ka Piirsalu kerksuskeskuse ja/või avaliku varjumiskoha rajamise toetamist. Need täiendavad meetmed ei muuda siiski KSH järelt, et Piirsalu ala kasutamist kavandatud tegevuseks ei ole põhjust välistada.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
4. Kokkuvõte Kaitseministeeriumi vastuskiri ei kõrvalda kogukonna vastuväiteid. Vastus kinnitab, et kavandatava tegevuse tegelik sisu on konkreetne lõhkeainetehas koos võimaliku lähteainete tootmisega; avapõletamise võimalus jääb alles; tehnoloogiline lahendus ei ole lõplik; osa andmeid ei muutu avalikuks; loodusuuringud on valdavalt kameraalsed ning seire- ja hüvitusmeetmed kujundatakse hiljem. Need asjaolud ei vähenda, vaid suurendavad vajadust konservatiivse asukohavaliku järele. Me ei pea tõendatuks, et Piirsalu puhul puuduvad välistavad tegurid või et asukoha eelvaliku dokumentatsioon on piisavalt detailne projekteerimistingimuste aluseks. Samuti ei ole avalikult põhjendatud Piirsalu kasutuselevõtmise vajadus olukorras, kus kaks kaitsetööstuspargi ala on juba kehtestatud. Sellest tulenevalt palume Piirsalu eelvalikuala riigi eriplaneeringu asukohavalikust välja jätta. Alternatiivselt palume peatada Piirsalu asukohaotsuse tegemine seni, kuni käesolevas dokumendis loetletud uuringud, lähteandmed, menetluslikud garantiid ja siduvad tingimused on avalikult esitatud ning sõltumatult kontrollitud. Palume vastata käesolevale pöördumisele sisuliselt ja punktide kaupa ning lisada vastus koos ettepanekute arvestamise või arvestamata jätmise põhjendustega riigi eriplaneeringu avalikesse menetlusmaterjalidesse. Lugupidamisega [allkirjastatud digitaalselt] [nimi] MTÜ Päriselt Siin Piirsalu kogukonna nimel [allkirjastatud digitaalselt] [nimi] MTÜ Piirsalu Küla Selts Piirsalu kogukonna nimel Alusdokumendid ja õigusallikad [1] Kaitseministeerium. Vastuskiri pöördumisele, 19.06.2026 nr 2-2/26/43-2. [2] MTÜ Päriselt Siin, MTÜ Piirsalu Küla Selts ja Piirsalu kogukonna liikmed. Pöördumine, 05.06.2026. [3] Riskide hindamine, vastuväited, taotlused ja	Kaitseministeerium ei nõustu kokkuvõttes esitatud järeldustega. Kinnitame, et kavandatavat tegevust on täpsustatud ja seetõttu hinnatakse konkreetse tehase sobivust, mitte lihtsalt üldist tegevust nagu varasemalt. 2025. aasta asukoha eelvaliku järeldus oli, et Piirsalu ala sobivuses veendumiseks tuleb tegevuste täpsustamisel mõju uuesti hinnata. Seda ongi praeguses protsessis tehtud. Kõikide nimetatud asjaolude osas, mida te veelkord siin kordate, oleme andnud selgitused varasemalt. KSH ei jõua järeldusele, et Piirsalu alal esineks kavandatavat tegevust välistav mõju või et asukohaotsuse tegemiseks vajalik info oleks ebapiisav. Piirsalu menetluse jätkamise põhjus on avalikes planeeringumaterjalides samuti selgitatud: eesmärk on luua täiendavaid võimalusi lõhkeaine ja laskemoona tootmiseks, arvestades kaitsetööstusettevõtete huvi uute tootmisvõimsuste loomise vastu. Kaitseministeeriumi otsus viia REP lõpule Piirsalus ja Aidus lähtus vajadusest leida asukoht riigi äriühingu Hexest Materials AS lõhkeainetehasele ning vähemalt ühele laskemoonatehasele, mis ei mahu Ermistu kaitsetööstuspargi seni kasutusse andmata alale. Seetõttu ei pea Kaitseministeerium põhjendatuks Piirsalu eelvalikuala asukohavalikust välja jätmist ega asukohaotsuse peatamist esitatud põhjustel.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
ettepanekud Piirsalu eelvalikuala sobimatuses kaitsetööstuspargi ning lõhkeaine- ja keemiatööstuse asukohana, 03.06.2026. [4] Kaitseministeerium. Kaitsetööstuspark – Lääne-Nigulale taustaks, 09.11.2023, eeskätt slaidid 3–4. [5] Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku lähteseisukohad ja mõjude hindamise, sh KSH programm, 14.10.2024. [6] Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu linnustiku uuringu lähteülesanne ja kava, 24.09.2024, lk 7. [7] Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu loomastiku uuringu lähteülesanne ja kava, 24.09.2024, lk 7. [8] Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu taimestiku uuringu lähteülesanne ja kava, 24.09.2024, lk 6–7. [9] Keskkonnaamet. Mustjärve raba hoiuala ja Annamõisa metsise püsielupaiga kaitsekorralduskava 2022–2031, 2022. [10] Tartu Ülikool / RMK. Metsise elupaigakvaliteeti määravate tegurite kompleksuuringu lõpparuanne, 2016. [11] Planeerimisseadus, Riigi Teataja, kehtiv redaktsioon seisuga 22.07.2026. [12] Keskkonnamõju hindamise ja keskkonnajuhtimissüsteemi seadus, Riigi Teataja, kehtiv redaktsioon seisuga 22.07.2026. [13] Veeseadus, Riigi Teataja, kehtiv redaktsioon seisuga 22.07.2026. [14] Keskkonnaseadustiku üldosa seadus, Riigi Teataja, kehtiv redaktsioon seisuga 22.07.2026. [15] Jäätmeseadus, Riigi Teataja, kehtiv redaktsioon seisuga 22.07.2026.	

1.10 Kohtla-Järve Linnavalitsus

Kirja kuupäev ja nr: 23.07.2026 nr 6-1/2798

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Aidu ala asub riigimaantee 13217 Maidla – Kohtla-Nõmme – Kohtla tee vahetus läheduses ning sellelt teelt on planeeringu kohaselt ette nähtud rajada eraldi ligipääsud Aidu kaitsetööstusparki. Kohtla-Järve Linnavalitsus teeb ühiselt Lügánuse ja Jõhvi vallavalitsustega ettepaneku planeerida ning ehitada välja kergliiklustee riigimaanteega külgnevale alale algusega Maidla tee (6455000) ja Maidla - Kohtla-Nõmme - Kohtla tee (13217) ristmikust kuni Nõmme tee maaüksuseni (katastritunnus 32001:001:0364) Roodu külas, Jõhvi vallas. Ehitatav kergliiklustee annaks võimaluse nii Maidla ja Püssi elanike (Lügánuse vald), Kohtla-Nõmme elanike (Jõhvi vald) kui ka Kohtla-Järve Järve linnaosa elanike liikumiseks uutele loodavatele töökohtadele. Arendusega on kaasnemas ka liikluse intensiivistumine riigimaanteel 13217 ning turvalisuse huvides tuleks kergliiklustee kindlasti rajada.	Kaitseministeerium on Aidu ala puhul teadvustanud kergliiklustee rajamise vajadust. Aidu alaga seoses rajatakse koostöös Lügánuse Vallavalitsusega kergliiklustee Maidla tee (6455000) algusest kuni Aidu kaitsetööstuspargini.

1.11 Keskkonnaamet

Kirja kuupäev ja nr: 24.07.2026 nr 6-5/26/8341-8

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
1. KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõus 1 on toodud, et Piirsalu ja Aidu eelvalikuala heiteallikatest väljutavate saasteainete osas jäävad õhukvaliteedi tasemed väljaspool tootmisterritooriumi piiri allapoole 0,5 ÖPV või ÖSV vastavaid väärtuseid, välja arvatud Piirsalu eelvalikualal atsetooni osas, kus vastavaks väärtuseks on 0,98 ÖPV24 (esitatud aruande lk 87). KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu lisa 7 (täiendavalt koostatud) alaptk -s 2.2 esitatud Piirsalu ala saasteaine atsetoon 24 tunni keskmise hajumiskaardilt saab välja lugeda, et saasteaine maksimaalne kontsentratsioon tootmisterritooriumi piirist väljaspool jääb vahemikku 202-303 µg/m³. Kuna atsetooni sisaldus väljaspool tootmisterritooriumi piiri on väga lähedal õhukvaliteedi 24 tunni keskmisele piirväärtusele (0,98 ÖPV24), siis teeme ettepaneku täiendada aruannet ja REP-i seletuskirja atsetooni kasutusega kaasneva ebasoodsa keskkonnamõju vältimiseks ja/või leevendamiseks rakendatavate meetmetega.	Käesolevas etapis pole alust määrata täiendavaid meetmeid, kuna indikatiivsed arvutustulemused näitavad, et eelduslikult pole piirväärtused ületatud. Lisaks on heiteallikate asukohad käesolevas etapis hinnangulised, mistõttu oleks konkreetsed meetmed ka ebatäpsed. Edasistes etappides (loamenetluse raames) tuleb saasteainete hajumisarvutused nagunii täpsustada, võttes arvesse heiteallikate täpseid asukohti. Seega vajadusel (kui täpsemate arvutuste tulemused peaks praegustest erinema) saab täiendavaid tingimusi meetmete osas määrata Keskkonnaamet loamenetluse käigus.
2. KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõus (nt joonealune viide lk 25) on viidatud metsise kaitse tegevuskava eelnõule. Täpsuse huvides märgime, et tegevuskava on nüüdseks kinnitatud (Keskkonnaameti 06.07.2026 korraldusega nr 1-3/26/235).	Täname täpsustuse eest ja korrigeerime viite ajakohaseks.
3. KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu lisa 8 lk 9 on vastatud Keskkonnaameti 29.05.2026 kirja nr 6 -5/26/8341-3 punktile 3. Muuhulgas on selgitatud, et: „Risti -Muru II karjääri KMH -s kavandatud kraavide sulgemise ja	Nõustume selgitustega ning korrigeerime metsise eksperthinnangut ja KSH materjale vastavalt. KSH-s seatakse veerežiimi taastamine läbi

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
koosluste taastamise kompensatsioonimeede ei ole kaitsetööstuspargi arenduse puhul asjakohane ning seetõttu seda KTP KSH -s ei rakendata. Kavandatav tegevus ei mõjuta metsise elupaikade kvaliteeti kuivendusrežiimi muutmise kaudu väljaspool elupaigakaona arvestatavat ala ning elupaiga kvaliteedi osas säilib olemasolev olukord. Pargi rajamisega kaasnev elupaigakadu ning häiringust tulenev mõju väljaspool arendusala on kompenseeritav kaitsekorra muutmise ja/või uute kaitsealade moodustamise meetmega.“ Palume see üle vaadata. Märkime, et ilmselt on siiski põhjendatud veerežiimi taastamine vastavalt KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu lisale 2 (versioon aprill 2026), milles leiti, et tegelikult oleks vajalik veerežiimi taastada suuremas ulatuses, kui on toodud Risti -Muru II liivakarjääri leevendusmeetmetes. Liivakarjääri ala asub metsise põhimängust – Mustjärve raba mängust hoopis kaugemal kui kavandatav kaitsetööstuspark, kuid veerežiimi taastamise eesmärk on parandada Mustjärve raba metsise mängu piirkonnas elupaiga kvaliteeti ja selle kaudu metsise seisundit ja sigimisedukust. Kui elupaiga kvaliteet on parem, siis on suurem tõenäosus, et metsis jääb oma põhimängu alale ka siis, kui kaitsetööstuspargi tõttu häiring suureneb ja elupaiga (sh põhimängu ala pindala) väheneb. Seega ei tohiks veerežiimi taastamine ära jääda ka siis, kui Risti -Muru II liivakarjääri arendus ei realiseeru. Vähemalt Kaitseministeeriumi valitsemisel oleval riigikaitsemaal (Kõuemarku katastriüksusel) tuleks sellisel juhul veerežiimi taastamine tagada kaitsetööstuspargi arendajal. Kuna kaitsetööstuspargi mõju metsisele on suur, siis ei saa väita, et veerežiimi taastamine Mustjärve raba mängu piirkonnas metsise elupaiga kvaliteedi parandamiseks ei ole selle arenduse puhul oluline. Palume REP-i ja KSH materjalid üle vaadata. Seejuures tuleb arvestada, et ühe arenduse või selle loa menetluse raames ei ole saa seada tingimusi teiste arenduste ega teiste valdkondade lubade jaoks. Kuna eri arenduste elluviimise ajakava ja järjestus ei ole praegu täpsemalt teada, ei ole võimalik ette näha, milline arendus	kraavide sulgemise kaitsetööstuspargi kohustusliku keskkonnameetmena Kõuemarku kinnistu piires.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
realiseerub esimesena või millised tegevused ajaliselt kattuvad. Vajadusel tuleks erinevatel arendajatel teha ka omavahelist koostööd.	
4. KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu lisa 3 tabeli 1 (prioriteetid 7 ja 8) puhul palume selguse huvides täpsustada, kas tabelis käsitletud kompensatsioonialad hõlmavad üksnes riigimaid (vt nt tabelis neljandat ja viiendat veergu). Märgime, et nimetatud piiranguvööndites paikneb kahe ala peale kokku 28,4 ha eramaid. KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu lk 8–9 kohaselt peavad kompensatsioonialad asuma riigimaadel. Märgime, et siinjuures tuleb lähtuda Kliimaministeeriumi 30.03.2026 kirjaga nr 8 -2/26/1282 edastatud juhiseist „Kaitstavate ala de moodustamine ja laiendamine eramaadele“ ehk kuna tegemist on II kategooria liigiga ja looduskaitseesadusest tulenev 50%-line alapõhine kaitse on metsisel tagatud, siis võib rangemat kaitset planeerida vaid riigimaale. Samuti palume üle kontrollida tabelis 1 (4. veerg) esitatud pindalad.	Täname märkuse eest. Kompensatsioonialad hõlmavad tõepoolest praegusel kujul paaris kohas eramaid (kompensatsioonialad nr 1 ja 7). Lahendust korrigeeriti ja eramaad arvati kompensatsioonialadest välja ning sellest tulenevalt korrigeeriti ka kompensatsioonialade pindalad nii kavas kui ka KSH aruandes. Korrigeeritud kompensatsioonialad asuvad riigimaadel. Lisaks eemaldame selguse mõttes kompensatsioonimeetmete kava tabelist 1 ja KSH tabelist 2 neljanda veeru (<i>'Pindala'</i>), kuna see ei oma kompensatsioonialade puhul sisulist tähtsust. Tegemist oli kaitstava ala või selle piiranguvööndi pindalaga, mida kompensatsioon puudutas. Antud juhul on aga oluline kompenseeritava ala pindala, mis on järgmises veerus. Nimetame viimase selgemalt: <i>'Kompenseerimisala pindala(ha), (hõlmab ainult riigimaid)'</i>.
5. Piirsalu ala põhijoonis: Märgime, et põhjapoolsem võimalik pääsla asukoht ei ole hea, sest rikub veel looduslikus sängis kulgeva jõe osa. Juhul kui pääsla asukoha osas on veel valikuvõimalusi, soovitame eelistada lõunapoolsemat pääslat.	Leiame, et kaitsetööstuspargis ohutuse ja turvalisuse tagamiseks peab kaitsetööstuspargil olema vähemalt kaks võimalikku pääslat. Oleme kaalunud kõiki võimalikke variante ja valinud koostöös loodukeskkonna eksperdiga kõige väiksema mõjuga teise põhjapoolse pääsla asukoha ja määranud selle rajamiseks võimalikud leevendavad tingimused. Samas selgitame, et esmane pääsla rajatakse siiski lõunapoolsesse ossa.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Ühtlasi märgime, et haljastuses soovitame võimalusel vältida liike, keda ei esine ümbritsevas looduskeskkonnas. Tööde käigus tuleks rakendada abinõusid, mis välistaks ka ehituse käigus võõrliikide, aga ka teeäärte prahitaimestiku sattumist alale.	Ettepanekuga arvestatakse. KSH aruandesse lisati meede: Piirsalu ala võimaliku põhjapoolse juurdepääsu rajamisel vältida võimaluse korral haljastuses liike, mida ümbritsevas looduskeskkonnas ei esine, st kasutada piirkonnale omaseid liike. Samuti tuleb juurdepääsu rajamisel rakendada abinõusid, mis välistavad ehituse käigus võõrliikide ning teeäärte prahitaimestiku leviku alale.
6. REP-i seletuskirja täienduse eelnõu2 ptk-s 5 (lk 47) on nimetatud järgmine tingimus: „Keskkonna- ja/või komplekslubade väljastamine“. Teeme ettepaneku selguse huvides seda täpsustada. Põhiaruandes 3 (alaptk 4.1.4 „Lõhkeainetehas“) on märgitud , et lõhkeainetehas on oma olemuselt keemiatehas, kuna selle põhitegevus hõlmab keemiliste ainete tootmist, segamist ja töötlemist, et valmistada lõhkeaineid (planeeritud mahuga kuni 600 t lõhkeainet RDX-i aastas). Kuna aruandes ei ole esitatud täpset tootmis tehnoloogiat, siis juhime selguse huvides järgnevale: keskkonnakompleksluba on kohustuslik üksnes siis, kui tootmine toimub tööstuslikus ulatuses keemiliste või bioloogiliste meetodite abil (ehk toimub RDX-i keemiline süntees). Kui tegemist on paljalt ainete füüsilise kokku segamisega ilma keemilise reaktsioonita, siis ei ole kompleksluba vaja. Samuti selguse huvides märgime, et kui käitisel on kompleksloa kohustus, siis keskkonnaluba ei taotleta. Kui kompleksluba ei ole vajalik, antakse vajadusel keskkonnaluba. Seetõttu palume väljendit „keskkonna - ja/või kompleksluba“ korrigeerida (õige oleks: „keskkonna - või kompleksluba“).	Täname tähelepanu juhtimast. Korrigeerime tingimuse sõnastust vastavalt.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
7. Kompleksloal on oluline osa pinnase ja põhjavee kaitse tagamisel. Alal esineb jääkreostust (nt KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu alaptk 1.1.9), KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu alaptk-s 2.2.9.3 on toodud, et: „Piirsalu pargi ala on kogu ulatuses jääkreostusobjektina registreeritud, on vajalik pinnaseproovide võtmine enne ehitustegevuse algust. Uuringu tulemused on aluseks reostuse likvideerimistööde kavandamisele. Ohtlike ainete sisalduse piirväärtuste ületamisel (pinnas, põhjavesi, tööstusmaa) on vajalik pinnase ja põhjavee saneerimine.“ Samuti on võimalik väiksemas koguses heitvett imutada pinnasesse (KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu alaptk 1.2.6). Kompleksloa taotlusega tuleb esitada lähteolukorra aruanne, mille eesmärk on kaardistada (vajadusel teha täiendavad uuringud) asukoha pinnase ja põhjavee seisund enne tehase rajamist. Enne territooriumi hoonete, teede ja platsidega väljaehitamist kaardistada olemasolev jääkreostus, see vajaduse korral likvideerida, analüüsida, millistes asukohtades ja millised ohtlikud ained võivad keskkonda sattuda (suunamisel, hoiustamisel, transpordil, käitlemisel, sades tumisel vms) kas tavapärase tegevuse või avariilukorra korral, ning võtta nendes asukohtades asjaomaste ainete osas proovid. Pärast hoonete, teede ja platside rajamist on selliste proovide võtmine juba keeruline. Kaardistamine on oluline selleks, et kui tehas kunagi suletakse, tuleb tõendada, et tegevuse tagajärjel ei ole keskkonna seisund halvenenud võrreldes tehase rajamise eelse olukorraga. Kui keskkonnaseisund on halvenenud, tuleb see likvideerida ja olukord taastada. Palume vastavad tingimused lisada REP -i seletuskirja täienduse eelnõusse. Märkime, et KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõu lk 59 nimetatud meede ei ole ka REP-i seletuskirja täienduse eelnõus selgelt kajastatud.	Esitatud ettepanek selgitab lahti lähteolukorra aruande (LoA) koostamise põhimõtted, mis kompleksloa kohusluse korral on kohustuslikud, tulenevalt tööstusheite seadusest. LoA koostamisel arvestatakse ka jääkreostuse olemasolu, et hiljem oleks tehase käitamisel ja sulgemisel arvestada, et olukord ei ole halvenenud. Selguse mõttes täiendasime KSH aruande peatükis 2.2.9.3 jääkreostuse teemal seatud tingimust lausega „Uuringu tulemused tuleb kajastada ka käitise lähteolukorra aruandes (LoA), mis kuulub kompleksloa taotluse juurde.“ Ning vastav tingimus lisatakse ka REPi tingimustesse.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
8. REP-i seletuskirja täienduse eelnõus ja KSH esimese etapi aruande täienduse eelnõus on viidatud erinevatele PVT dokumentidele. Palume üle vaadata, kuna rakenduda võivad erinevad, sh valdkondade ülesed PVT dokumendid, millega tuleb arvestada.	KSH aruandes on hinnatud, millised PVT järeldused / viitedokumendid võivad kohalduda. Samas ei välista see PVT rakendamise üldpõhimõtet, et võib asjakohasusel rakendada ka teisi PVT allikaid. Sama põhimõtte on REPi asukoha eelvaliku täienduse dokumendis – näidatud on peamised PVTallikad. Selguse mõttes täpsustasime KSH ptk 4.1.5 sõnastust: Lõhkeainetehase rajamisel ja käitamisel järgida PVT viitedokumenti "Reference Document on Best Available Techniques for the Manufacture of Organic Fine Chemicals, August 2006" ja Euroopa Komisjoni rakendusotsusega (EL) 2022/2427 kinnitatud PVT järeldusi keemiaspektori heitgaaside ühiste käitlus- ja töötlussüsteemide jaoks; see ei välista muude PVT allikate kasutamise-kohaldamise vajadust kompleksloa taotlemisel ja andmisel.

1.12 Eraisik E. L.

Kirja kuupäev: 24.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Palun selgitada RDX tootmisega seotud jäätmete ja kõrvalsaaduste käitlemist kavandatavas tootmisüksuses.	Anname järgnevalt vastused teie küsimustele. Ülevaatlilikud ja pikemad selgitused enim küsitud teemade osas on lisaks esitatud dokumendi allosas p 2. „Koondküsimused ja vastused“.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON **DGE**

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Soovin saada vastuseid järgmistele küsimustele: 1. Kuidas käideldakse tootmisprotsessis tekkivat happelist jäätmevett / reovett, mis võib sisaldada RDX-i, HMX-i või muid ohtlike ainete ühendeid? Kui tekib jäätmevett, siis kuidas seda käideldakse ja kuhu see suunatakse? Milliste tehnoloogiate abil tagatakse nende ühendite eemaldamine enne heitvee keskkonda suunamist? Milliste mõõtmiste või kontrollimehhanismidega tõendatakse keskkonda jõudva heitvee /jäätmevee / reovee piirnorme ja kui tihedasti mõõtmisi läbi viiakse? Kes neid mõõtmisi läbi viib?	Puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovee juhtimist veekogudesse ei kavandata. Heitvee ja sademevee käitlemine saab toimuda üksnes nõuetekohase puhastuse, seire ja loatingimuste alusel. Reostusohhtlikelt aladelt kogunev sademevesi tuleb suunata tehnoloogilise kanalisatsiooni kaudu puhastisse. Heitvee suublasse juhtimise korral peab vesi vastama kehtivatele nõuetele ning arvestada tuleb suubla seisundit, madalvee perioode, võimalikke avariilukordi ja seire tulemusi. Puhastatud heitvee suublasse juhtimise kõrval on käsitletud ka muid tehnilisi lahendusi, mille rakendamine täpsustub edasises kavandamises. Kui täiendavad andmed või seire näitavad, et kavandatud lahendus ei taga vee kvaliteedi kaitset, tuleb muuta tehnilist lahendust või rakendada täiendavaid meetmeid. Pikemalt vaata selgitusi all koondvastuste punkt 2.1 ja 2.2.
2. Tootmisprotsessis kasutatakse ligikaudu 450 m³ vett ööpäevas. Arvestades, et puhas põhjavesi on väärtuslik loodusvara, palun selgitada, kui suur osa kasutatavast veest taaskasutatakse ning kas on hinnatud võimalusi veetarbimise vähendamiseks. Kas tänapäevases olukorras, kus puhta joogivee kogus maailmas väheneb märkimisväärselt, on selline joogivee reostumine ja raiskamine kõige mõistlikum ning ressursisäästlikum lahendus?	Selgitame, et Piirsalu veevajaduseks on KSH-s arvestatud siiski kuni 350 m³ ööpäevas, mitte 450 m³. Põhjaveeuuring tehti suurema arvestusega – 490 m³ (seetõttu on uuringus mõjusid pigem üle hinnatud). Veekasutuse vähendamise ja vee taaskasutuse võimalused sõltuvad lõplikust tehnoloogilisest lahendusest ning neid tuleb käsitleda PVT ja keskkonnakompleksloa tingimuste alusel. KSH-s on hinnatud nii maksimaalse veevarustuse võimalikku allikat kui ka reovee käitlemist ning antud tingimused, et vältida olulist ebasoodsat mõju. Lisaks on antud ka soovitusel taaskasutuse võimalusteks. Pikemalt on selgitused antud koondvastustes p 2.1 ja 2.2.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
3. Tootmisprotsessis kasutatakse ligikaudu 450 m³ vett ööpäevas. Palun selgitada, kui palju sellest aurustub või jääb protsessi, kui palju puhastatakse ja kasutatakse uuesti ning kui palju juhitakse pärast puhastamist keskkonda.	Piirsalu veevajaduseks on KSH-s arvestatud siiski kuni 350 m³, kuid nõustume, et see ei tähenda automaatselt sama suurt reoveekogust. Osa veest võib sõltuvalt protsessist jääda toodangusse, aurustuda, olla ringluses või tekkida teistsuguse veevooluna. Täpsemalt selgub see konkreetsete lahenduste projekteerimise käigus. Pikemalt on selgitused antud koondvastustes p 2.1.
4. Kuidas on tõendatud, et avapõletamine on keskkonna seisukohalt põhjendatud lahendus, kui põletamine toimub väliskeskkonnas ja tekkivaid heitmeid ei ole võimalik kontrollida samal määral kui kinnises põletussüsteemis? Kuidas tagatakse avapõletamisel vajalik ja ühtlane põlemistemperatuur, et kõik ohtlikud ained häviksid sama tõhusalt kui kinnises ja kontrollitud põletussüsteemis? Milliste mõõtmiste või kontrollimehhanismidega seda tõendatakse ja kui tihedasti mõõtmisi läbi viiakse? Kes neid mõõtmisi läbi viib? Kas on kaalutud võimalust anda saastunud pakendid üle ohtlike jäätmete käitlejale, et vältida nende avapõletamist? Soovin rõhutada, et ainuüksi asjaolu, et prognoositavad heitmed või saasteainete sisaldused õhus, pinnases või põhjavees jäävad alla kehtestatud piirnormide, ei tähenda automaatselt, et mõju inimese tervisele puudub. Lisaks esineb keskkonnas samaaegselt mitmeid erinevaid kemikaale, mille koosmõju ei ole sageli võimalik täielikult hinnata. Eriti oluline on arvestada, et lapsed, eakad ning terviseprobleemidega inimesed võivad keskkonnamõjude suhtes olla tundlikumad kui keskmine täiskasvanu. Samuti võivad mõjud avalduda alles aastaid hiljem, kuna minule teadaolevalt on tegu üsnagi kantserogeensete ainetega.	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Lõhkeaine tootmisjääkide ja lõhkeainega saastunud esemete hävitamist avapõletamise teel (kui suurima võimaliku mõjuga lahendust) on KSH-s ühe võimalusena ikkagi hinnatud. Seejuures on õhusaaste levikut modelleeritud ebasoodsates hajumistingimustes, hindamaks võimalikku maksimaalset mõju. Põletamise kogused, sagedus ning ka eeldatavalt lenduvate ainete eriheited on esitatud KSH põhjaruandes. Lisaks kehtib avapõletamisele mitmeid tingimusi, et vältida reostust – nt kontrollitud tingimused, kõvakattega pinnad ning hävitamisplatsi sademevesi tuleb suunata tehnoloogilise reovee puhastusse. Hindamistulemus näitab, et planeeringus kehtestatavatel tingimused ei kaasne jääkide avapõletamisega ümbritsevale keskkonnale, sh loodusele ja inimesele ohtu ega olulist negatiivset mõju. Lisaks selgitame, et heitmete piirnormidest allapoole jäämine ei tähenda tõepoolest igasuguse mõju täielikku puudumist, küll aga on piirnormid kehtestatud siiski inimese tervise kaitseks ning selliselt, et piirnormidest madalam tase on üldjuhul tervisele kahjutu. Käesoleval juhul tuleb veel tähele

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	panna, et eeldatavad saastetasemed jäävad alla piirnorme ka vahetult kavandatud kaitsetööstuspargi kõrval. Seega lähimatel elualadel, mis asuvad pargist eemal, on mõju tervisele veelgi enam välistatud. Lisaks Eesti normidele on KSH aruandes (vt põhjaruanne) hinnatud ka selliseid saasteaineid, mille osas Eestis normid puuduvad, seda mujal tehtud reaalsete uuringute põhjal. Teadaolevalt ei kasutata tehases kantserogeenseks klassifitseeritud aineid. Juhul kui käitises võetakse kasutusele kantserogeensed ained, siis nende käitlemisel tekkivad ohtlikud jäätmed kogutakse eraldi ja antakse üle ohtlike jäätmete käitlusettevõttele. Samuti korraldatakse nende sisalduse seire keskkonnas, kui nende kasutamisel on võimalik keskkonna saastumine. Vt lisaks koondvastused p 2.

1.13 Ida-Viru Ühistranspordikeskus

Kirja kuupäev: 24.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Ida-Viru Ühistranspordikeskus esitab oma nägemuse planeeritava Aidu kaitsetööstuspargile ligipääsetavuse tagamiseks. Ühistranspordi ja kergliiklusteede planeerimine peab toimuma paralleelselt tööstuspargi arendamisega, tagamaks tulevastele töötajatele turvaline ja mugav ligipääs. Riigitee nr 13217 (Maidla - Kohtla-Nõmme - Kohtla) on piirkonna peamine	1. Nõustume, et edaspidi on vaja läbi rääkida ja võimalusel kohandada ka ühistranspordivõrk, sh bussipeatuste paiknemine. Kuna bussiliinide sagedus ja sõiduplaanid tuleb siduda tegeliku töötajate arvu, vahetuste ja olemasoleva liinivõrguga, siis jätkame selles osas koostööd edasises protsessis ja lahendame need

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
tuiksoon, mis ühendab kohalikke asulaid kavandatava Aidu kaitsetööstuspargiga <https://kaitseministeerium.ee/poliitika-d-ja-planeerimine/planeeringud/kaitsetoostuspark#kaitsetoostusparki-r> . Kergliiklusteede võrgustik peab olema rajatud juba esimeses arenduse etapis. Selleks, et liikuda aruteludest konkreetsete sammudeni, tuleks koostöös Ida-Viru Ühistranspordikeskusega võtta aluseks järgmised algatused: Esmased tegevussuunad ja lahendused 1. Bussipeatuste asukohad ja liinivõrk Bussipeatuste planeerimisel tuleb lähtuda tööstuspargi peamistest pääslatest, tootmishoonete paigutusest ja kergliiklustee ühenduspunktidest. * Sõlmpunktid: Peatused peaksid asuma vahetult tööstuspargi peamiste sissepääsude juures, tagades liikumispuudega inimestele ja jalakäijatele minimaalse jalgsikäigu pikkuse tootmishooneteni. * Liinide pikendamine: Olemasolevaid Lüganuse valla ning Kohtla-Järve ja Jõhvi suunaliselt liikuvaid maakonnaliine saab pikendada või suunata tipptundidel läbi riigitee nr 13217. Transpordiameti poolt on vajalik tagada talvise teehoolduse seisundinõuete tõstmine kõrgemale tasemele.	küsimused koostöös ühistranspordikeskuse, kohalike omavalitsuste ja pargi ettevõtjaga. Aidu alaga seoses rajatakse koostöös Lüganuse Vallavalitsusega kergliiklustee Maidla tee (6455000) algusest kuni Aidu kaitsetööstuspargini. Seda lahendust peab otstarbekaks ka Transpordiamet.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
2. Liinide tihedus ja graafikud Graafikute koostamise aluseks saab olema tööstuspargi ettevõtete vahetustega töö. * Tipptunnid: Bussid peavad liikuma sagedusega, mis kattub tööpäeva alguse ja lõpuga (nt hommikul kella 06:30–08:30 ja õhtul 16:30–18:30), samuti õhtuste/hommikuste vahetuste vahetumise aegadel. * Paindlikkus: Algfaasis, mil töötajate arv on väiksem, saab kaaluda nõudepõhise transpordi (nõudebussi) integreerimist piirkondadest nagu Püssi, Maidla või Kohtla-Nõmme.	Vt sama kirja eelmist vastust.
3. Rahastamisallikad Kuna tegemist on riiklikult olulise objektiga (riigi eriplaneering), on rahastuseks mitmeid kanaleid: * Riiklikud toetused: Regionaal- ja Põllumajandusministeeriumi kaudu maakonnaliinide sihtotstarbeline toetamine tööstusalade paremaks ühendamiseks. * Kaasrahastus ettevõtelt: Tööstusparki rajatavad ettevõtted saavad panustada töötajate eriveo või liinivõrgu toetamisse (tööandja transport).	Rahastamisallikate valik ei ole REP-i asukoha eelvaliku teema. Riiklik toetus, kohalike omavalitsuste osalus või ettevõtjate panus on kõik võimalikud korralduslikud lahendused, kuid nende kohta ei tehta praeguses planeeringufaasis siduvat otsust. Rahastamismudel tuleb kokku leppida asjaomaste osapoolte vahel siis edasises etapis . Maidla-Aidu koostööstuspargi vahelise kergliiklustee rajamise osas on Kaitseministeerium otsustanud toetada Lüganuse Vallavalitsust.

1.14 Eraisik R. K.

Kirja kuupäev: 24.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Olen Piirsalu põliselanik ning minu kodu, perekonna ajalugu ja igapäevane elukeskkond on selle paigaga pikaajaliselt seotud. Mõistan Eesti vajadust tugevdada riigikaitset ja arendada kaitsetööstust. Samas leian, et riigikaitse eesmärk ei vabasta riiki kohustusest valida tootmiseks sobiv asukoht, hinnata ausalt kõiki riske ning kaitsta kohalike elanike tervist, vara ja elukeskkonda. Piirsallu kavandatud tegevus erineb oluliselt sellest, mida kogukonnale alguses tutvustati. Kui varasemalt räägiti eeskätt mõne ettevõtte väikesemahulise laskemoonatootmisest, mille keskkonnamõju leiti olevat asukohale ülekoormav, siis nüüdne plaan rajada A-kategooria suurõnnetuse riskiga, suure ressurssimahu ja saastetasemega lõhkeainetehas on selgelt suurema mõjuga. Seda mõõnab ka planeerimisdokument. Sellise tegevuse mõju võib ulatuda tootmisala piiridest ja ka eeldatavast ohulast väljapoole ning muuta oluliselt piirkonna elu- ja looduskeskkonna kvaliteeti ja riskitaset. Minu hinnangul ei ole Piirsalu selliseks tegevuseks sobiv asukoht. Tegemist on väikese, metsase ja hajaasustusega piirkonnaga, kus ohtlik tööstus paikneks kohalike kodude, kasutatavate teede, veekogude ja kaitstavate loodusväärtuste vahetus läheduses. Ala väiksuse tõttu jääb vähe ruumi tegelikult ohutusvaruks. Ohtliku tööstuse sobivust ei tohiks hinnata selle järgi, kui palju rajatise on võimalik alale maksimaalselt mahutada, vaid selle järgi, kas ka kõige raskema hüpoteetilise õnnetuse korral on inimesed ja keskkond piisavalt kaitstud.	Mõistame Teie muret Piirsalu kui pikaajalise kodu ja elukeskkonna tuleviku pärast. Nõustume ka põhimõttega, et riigikaitse vajadus ei tähenda, et kavandatava tegevuse asukoha sobivust ja sellega kaasnevaid mõjusid ei tuleks põhjalikult hinnata. Kaitseministeerium ei nõustu siiski järeldusega, et Piirsalu ala ei ole kavandatud lõhkeainetehase jaoks sobiv. Alates kaitsetööstuspargi REP-i algatamisest 2024. a on Kaitseministeerium Piirsalus peetud koosolekutel alati kirjeldanud kaitsetööstusparki plaanitavas mahus nagu teiste piirkondade kaitsetööstuspargi eelvalikualade avalikel koosolekutel. Nii rääkisime näiteks 04.12.2024, et parki tuleb eelduslikult 3-5 ettevõtet ning analüüsitakse ka lõhkeainetehase rajamist. 28.04.2025 toimunud koosolekul kirjeldasime tööstuspargi täpsustatud mahutavust – park peab mahutama vähemalt 5 ettevõtet, millest 3 on A-kategooria ettevõtted, kusjuures üks neist on lõhkeainetehas. Lõhkeainetehase rajamise võimalus kuulus REP-i eesmärki algusest peale ning seega käsitleti seda ka varasemas Piirsalu planeeringulahenduses ja KSH-s. Kavandatud tegevus on menetluse jooksul oluliselt täpsustunud. Piirsalu varasema ebasoodsama hinnangu peamine põhjus ei olnud lõhkeainetehase mõju, vaid parki kavandatud vähemalt viie ettevõtte maht ja nende tegevusega

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	seotud katseplatsi müra ja sellest tulenevad mõjud. Praeguses lahenduses Piirsallu katseplatsi ega avadetoneerimist ei kavandata. Täpsustatud Piirsalu lahenduse kohta on tehtud täiendavad uuringud ja mõjude hindamine, milles on käsitletud muu hulgas vee kasutust ja veekeskkonda, välisõhku, jäätmekäitlust, müra, suurõnnetuse riske ning loodus- ja elukeskkonda. Hindamise tulemusel ei ole tuvastatud mõju, mis seatud tingimuste ja meetmete rakendamisel välistaks Piirsalu ala kasutamise kavandatud tegevuseks. Ala väiksuse ja ohutuse küsimuses lähtutakse seejuures nõutavatest ohutustest kaugustest ning hinnatud riskidest; kavandatav tegevus peab koos vajalike ohutusmeetmetega mahtuma planeeringus määratud raamidesse. Kirjas tõstatatud konkreetsetele riskidele ja ettepanekutele vastame allpool eraldi.
Piirsalu endine raketibaas on kantud EELISesse jääkreostusalana. Planeeringu lähtedokumentides märgitakse, et jääkreostus loetakse likvideerituks, kuid samal ajal ei välistata pinnasereostuse avastamist ehitustööde käigus. Ala kohta ei ole esitatud jääkreostuse liikvideerimisraportit. Piirkonna põhjavesi on maapinnalt lähtuva reostuse eest nõrgalt kaitstud. Piisav pole eeldus, et reostus on tõenäoliselt kõrvaldatud. Enne lõhkeaine- või keemiatööstuse asukoha valimist tuleb teha kogu endise militaarala sõltumatu ja süsteemne pinnase, pinnaseõhu ning põhjavee uuring. Uuring peab hõlmama ka maa-aluseid rajatisi, endisi kütuse- ja kemikaalimahuteid, võimalikke jäätmete matmiskohti, raskmetalle, naftasaadusi ning muid militaartegevusele iseloomulikke saasteaineid. Jääkreostuse olemasolu või ulatus ei	Ettepanekuga teha kogu endise militaarala detailne reostusuuring enne asukoha eelvaliku otsust ei arvestata, kuna selleks pole sisulist vajadust ega põhjendust. Küll aga nõustume, et enne ehitustegevust tuleb välja selgitada, kas kavandatavatel ehitusaladel esineb jääkreostust ning vältida selle võimalikku edasist levikut. Seetõttu täpsustavad reostusuuringud tehakse ehitusprojekti koostamisel, kui kaevetööde täpsed asukohad, sügavused ja mahud on teada, kuid enne ehitusloa väljastamist ja pinnasetööde alustamist. Kui reostus tuvastatakse, tuleb selle ulatus kindlaks teha ning valida sobiv saneerimis- või käitluslahendus. Ehitustöödega ei tohi põhjustada olemasoleva reostuse edasist levikut.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
tohi selguda alles ehitamise ajal. Ehitustööd, kuivendus ja pinnase ümbertõstmine võivad varem paigal püsinud saaste liikuma panna ning kanda selle põhjavette, kraavidesse, Lepaste ojja ja Piirsalu jõkke. Seetõttu tuleb uuringud ja vajaduse korral reostuse kõrvaldamine teha enne asukohaotsust, mitte jätta hilisema projekteerimise või ehituse käigus lahendatavaks probleemiks. Enne uue tööstusliku veevõtu lubamist tuleb kaardistada varasemad kütuse-, kemikaali-, laskemoona- ja jäätmekäitluskohad, uurida pinnast, pinnasevett ja eri põhjaveekihte, hinnata, kas pumpamine muudab põhjavee voolusuunda, hinnata, kas alanduslehter võib tõmmata jääkreostust uue veehaarde või kohalike kaevude suunas. See on hüdrogeoloogiliselt oluline, sest veevõtt ei pruugi üksnes vähendada vee hulka, vaid võib muuta saasteainete liikumisteid. Tänapäeval on loodusest kõrvaldamata okastraataiad, millest võib leida hukkunud suurulukite korjuseid, mis ilmestab reostuse likvideerimise tegelikku taset.	Jääkreostuse seisukohalt on oluline arvestada, et keskkonnamõju suureneb ulatuslike kaevetööde läbiviimisel. Kaevetööde käigus võidakse avada seni pinnases paiknenud reostuskolled, mille tulemusel võivad saasteained levida pinnasesse või põhjavette. Seetõttu on põhjendatud siduda täpsustavad uuringud vahetult ehitustegevuse ettevalmistamisega, et nende tulemuste põhjal oleks vahetult võimalik kavandada konkreetsete töövõtte, ajutised kaitsemeetmed ning vajadusel reostunud pinnase käitlemine või saneerimine. Kui uuringud teha oluliselt varem, enne ehitusprojekti valmimist, võib osa uuringutest osutuda ebaotstarbekaks, kuna tegelikud kaevetööde asukohad ja mahud võivad projekteerimise käigus muutuda. Põhjavee liikumist, alanduslehtri kujunemist ja põhjaveevõtuga kaasnevat mõju on käsitletud põhjaveeuuringus ja KSH-s. Kaitsetööstuspargi rajamisega seoses ei kavandata puurkaevusid, mis võiks mõjutada ala jääkreostuse levikut. Juhime ka tähelepanu, et jääkreostuse likvideerimine on keskkonnale positiivse mõjuga tegevus. Kui ehitustööde käigus tuvastatakse ja kõrvaldatakse ajalooline jääkreostus, paraneb pinnase / põhjavee seisund võrreldes olemasoleva olukorraga. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2. Tähelepanek alale jäänud okastraataedade ja loomakorjuse kohta võetakse teadmiseks. Okastraataedade eemaldamine on ette nähtud KSH-s ka metsise elukeskkonda toetava meetmena.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Piirsalu ala on valdavalt metsamaa, asub osaliselt rohevõrgustiku tugialal ning selle läheduses paiknevad vääriselupaigad ja kaitstavad alad. Piirsalu küla ja planeeritava kaitsetööstuspargi ala vahele jääb metsamassiiv, mis mõnevõrra leevendab alalt lähtuvaid mõjusid. See aitab säilitada piirkonna veerežiimi, vähendab tuule ja osaliselt ka müra levikut, seob tolmu, piirab visuaalset mõju ning tagab loomade liikumiskoridoride ja rohevõrgustiku toimimise. Varasema Piirsalu planeeringu arutelul rõhutati, et mets ja puud summutavad müra ning piirnevatel aladel tuleks vältida lageraiet. Samas puuduvad selle loodusliku puhvertsooni püsimiseks igasugused tagatised. Seetõttu tuleb määrata tööstusala ja elamute, külade, teede, veekogude ning kaitstavate elupaikade vahele siduvad raiepiiranguga metsapuhvrid. Kaitsepuhvrit ei tohi arvestada ajutise metsana, mida võib hiljem ohualade, taristu, uuringute või tootmise laiendamise tõttu raadata. Puhver peab olema planeeringus ruumiliselt määratud ja pikaajaliselt säilitatav.	KSH näeb ette, et planeeringuala sees tuleb säilitada kõrghaljastus nii palju kui võimalik. Riigi eriplaneeringuga ei saa määrata siduvaid tingimusi väljapoole planeeringuala. Küll aga saab metsa säilitamise vajadusele tähelepanu juhtida ja seda on KSH-s ka tehtud ning vastav soovitus sinna lisatud. Metsa säilitamine vajab koostööd RMK ja kohaliku omavalitsuse vahel ja seda saaks teha määrates see mets nt üldplaneeringus kaitsehaljastuseks.
Piirsalu piirkonna metsise elupaik on kujunenud pika aja jooksul ning sõltub metsa vanusest, struktuurist, veerežiimist, häirimatusest ja maastiku sidususest. Annamõisa metsise püsielupaigaga kaitstakse elujõulist metsise elupaika ja esinduslikku mängu. Piirsalu planeeringuala läheduses paiknevad lisaks Mustjärve raba hoiuala, kanakulli leiukoht ja Piirsalu jõe äärne vääriselupaik. Ma ei pea usutavaks lahendust, mille kohaselt saaks olemasoleva metsise mängu-, pesitsus- ja toitumismaastiku kaotuse või halvenemise korvata mujal kujundatava kompensatsioonialaga. Uue metsa sobivaks elupaigaks kujunemine võib võtta aastakümneid, kuid tööstuse põhjustatud raadamine, müra, liiklus, piirded, ehitustegevus ja muud häiringud algavad kohe. Metsise uuringud näitavad ka, et oluline osa lindudest kasutab ala mängupaigast kilomeetrite kaugusel ning üksnes mänguplatsi formaalne säilitamine ei taga asurkonna püsimist. Kompensatsioonimeedet ei saa käsitleda toimivana enne, kui on	Selgitame, et metsise kaitse on üks olulisemaid looduskaitselisi teemasid kaitsetööstuspargi kavandamisel Piirsalu planeeringualale. Sel põhjusel kaasati mõjuhindamisse metsise ekspert, kes käsitleb metsise temaatikat põhjalikult metsise eksperthinnangus. Hindamise tulemusel seati mitmeid meetmeid mõju vältimiseks ja leevendamiseks. Kuna mõju ei olnud võimalik täielikult vältida, kavandati ka hüvitusmeetmed, milleks koostati eraldi kompensatsioonikava. Kompensatsioon ei seisne uute metsise elupaikade rajamises, vaid eelkõige olemasolevate kvaliteetsete elupaikade kaitse tugevdamises ning täiendavate alade kaitse alla võtmises. Alade valikul lähtuti kõrge prioriteetsusega elupaikadest, mille väärtus jääb <i>Zonation</i> mudeliga modelleeritud metsise

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
teaduslikult tõendatud, et sobiv ala on olemas, see on õiguslikult kaitstud, taastamistööd on rahastatud ning uus elupaik toimib enne olemasoleva elupaiga kahjustamist. Praeguses olukorras tähendaks kompensatsioonialale lootmine riski, et olemasolev elupaik kaob, kuid kavandatud asendus ei hakka toimima. Keskkonnaameti poolt hiljaaegu kinnitatud metsise kaitse tegevuskava lähiaja eesmärgiks on peatada metsise arvukuse langus, säilitada liigi levik ning hoida metsise elupaikade omavahelist sidusust. Kuna metsise asurkond on nii lühi- kui ka pikaajalises langustrendis, ei ole põhjendatud lubada toimiva mängu- ja aastaringse elupaiga täiendavat killustumist, püsihääringut või kvaliteedi langust eeldusel, et mõju korvatakse hiljem kompensatsioonialadega. Loodusdirektiivi artikli 12 aruande kohaselt eelistada tuleb olemasoleva elupaigasüsteemi säilitamist ja kahju vältimist.	elupaigasobivuse prognooskaardi järgi vähemalt 75% lävendi tasemele. Selliseid alasid käsitletakse metsise jaoks oluliste või väga oluliste elupaikadena. Meetmete kavandamisel lähtutakse nende eeldatavast tulemuslikkusest olemasolevate teadmiste ja eksperdihinnangute põhjal ning nende toimivust hinnatakse seire käigus, mis on KSHs seatud. Kui täiendavad andmed või seire näitavad, et kavandatud meetmed ei ole piisavad, tuleb kaaluda täiendavaid või muudetud meetmeid. KSH ega metsise eksperthinnang ei lähtu eeldusest, et olemasoleva elupaiga kahjustamist saaks põhjendada üksnes hilisema kompenseerimisega. Planeeringulahenduse kujundamisel on esmalt lähtutud mõju vältimise ja vähendamise põhimõttest ning kompensatsioonimeetmed on kavandatud üksnes vältimis- ja leevendusmeetmetest alles jääva mõju heastamiseks.
Riigikontrolli hiljutine raport „Riigi tegevus põhjavee kaitsmisel” leidis, et põhjaveekogumite seirevõrk on mitmel juhul liiga hõre ning langenud alla hinnangute andmiseks vajaliku miinimumtaseme. Seire peab keskenduma suurima reostusriskiga ja reostusele vastuvõtlikumatele aladele ning olema piisava ruumilise ja ajalise tihedusega. Piirsalu sobivust ei saa põhjendada üksnes Ordoviitsiumi–Kambriumi või Kambriumi–Vendi põhjaveekogumi piirkondliku „hea seisundiga”. Põhjaveekogum hõlmab väga suurt territooriumi ning selle keskmine seisund ei välista kohalikku veetaseme langust, saastekollet ega reostuse liikumist konkreetse veehaarde ümbruses. Lääne-Eesti vesikonna veemajanduskavas 2022-2027 käsitletakse vajadust hinnata põhjavee keemilise seisundi mõju joogiveele alates 500 m³/ööpäevas. 490 m³ ööpäevas ei jää napilt alla ainult põhjaveevaru kohustusliku hindamise lävendi, vaid ka	Selgitame, et põhjaveekogumite üleriigilise seirevõrgu ja põhjaveekogumite hindamise metoodilised küsimused on Piirsalu tehase kavandamise kontekstis eelkõige taustainfo. Piirsalu mõju hindamisel ei ole lähtutud üksnes põhjaveekogumi üldisest seisundist, vaid koostati eraldi põhjaveeuuring ning kasutati lokaalset hüdrogeoloogilist mudelit. Täpsemalt on uuringu metoodika kirjeldatud uuringu aruandes. Uuringu ja KSH tulemuste põhjal ei ole peetud vajalikuks pargi piirkonnas paiknevate joogiveekaevude inventuuri ja lähteseiret, kuna mõju neile ei eeldata.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
veemajanduskavas kasutatud suuremate joogiveehaarete hindamisiir. Seega võib selline veevõtt jääda formaalsete üldhindamiste vahele, kuigi tegelik lokaalne mõju võib olla märkimisväärne. Veemajanduskavas hinnatakse põhjaveekogumi koguselist seisundit muu hulgas nii, et võrreldakse kogu põhjaveekogumi aasta keskmist veevõttu selle loodusliku ressursiga. Põhjaveekogumi üldine koguseline seisund ei välista kohaliku alanduslehtri teket, lähikonna kaevude tootlikuse vähenemist, survepõhjavee rõhu langust ega mõju põhjaveest sõltuvatele märgaladele ja pinnavee baastoiitele. Piirsalu hindamisel tuleb seega kasutada lokaalset hüdrogeoloogilist mudelit, mitte põhjaveekogumi keskmist bilanssi. Lääne-Eesti veemajanduskavas on otseselt märgitud, et Kambriumi–Vendi põhjaveekogumi kehtestatud tarbevaru on suurem kui põhjavee looduslik ressurss ning ohustatuse vältimiseks tuleb põhjaveevaru viia loodusliku ressursiga kooskõlla. Seega ei saa Piirsalu puhul väita, et kasutuse sügavamasse Kambriumi–Vendi põhjaveekihti viimine kõrvaldab veevõturiski. Aruandes sisalduv hüdrogeoloogiline mudel on selgelt lihtsustatud, ega tugine maapõue tegelikule mudelile. Depressiooni tõttu tekkivad alandumused võivad osutuda oluliselt sooremaks prognoositavatest. Riigikontrolli aruande järgi ei vasta üleriigilise uuringu põhjal nõuetele ligikaudu 52,6% puurkaevudest ning nõuetele mittevastavat joogivett esineb ligikaudu 71% omaveevärkidest. Audit tõstab eraldi esile CAS- ja ODEX-meetodil rajatud puurkaevud, mille puhul ei pruugi manteltoru ümbruse isolatsioon olla piisav ning eri põhjaveekihtide segunemine ja pinnalähedase saaste liikumine sügavamale pole välistatud. Need on riigiülesed näitajad, mitte Piirsalu kaevude tegelik olukord, kuid need näitavad, et kohalik kaevude inventuur on vältimatu. Riigikontroll rõhutab ka, et ilma selliste kaevude asukoha ja seisukorra teadmista ei ole võimalik põhjavee reostusriski hinnata ega sihipäraseid meetmeid rakendada. Enne asukohaotsust tuleb inventeerida kõik vähemalt 3–5 km raadiuses paiknevad kasutuses olevad, hüljatud ja suletud puurkaevud ning salvkaevud, tuvastada nende konstruktsioon, puurimisviis,	Sellegipoolest plaanib arendaja täiendava ettevaatusmeetmena seirata kõigi kaitsetööstuspargi puurkaevust kuni 2 km raadiuses olevate joogiveena kasutatavate või joogiveeks sobivate ligipääsetavate puur- ja salvkaevude veetaset ja veekvaliteeti. Enne veevõtu alustamist fikseeritakse nende lähteolukord ning seiret jätkatakse käitamise ajal. Kui seire näitab tehase tegevusega seotud muutust, tuleb selle põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Pikemalt on selgitused antud all koondvastuste p 2.1.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
avatud veekiht ja tehniline seisund. Vajaduse korral tuleb kasutada kaevukaameraid, geofüüsikalisi meetodeid ja veeproovide võrdlust. Lääne-Eesti veemajanduskava märgib, et miinimumvooluhulga perioodidel võivad tekkida konfliktid veekasutuse ja pinnaveekogude ökoloogilise seisundi vahel. Suvine veepuudus suurendab survet nii pinna- kui põhjaveele. Kava peab kliimamuutuse ja muu inimõju eristamiseks vajalikuks pinna- ja põhjavee püsivat ning pikaajalist seiret. See toetab senist nõuet, et Piirsalu jõe ja Lepaste oja arvutused tuleb teha kriitilise madalvee, mitte keskmise vooluhulga järgi koos maksimaalse tootmisvee, reovee ja sademevee koormusega, arvestades samal ajal põhjaveevõtu mõju jõgede baastoitele, arvestades pikaajalise kliimastenaariumiga, mitte ainult praeguse keskmise kliima järgi. Veemajanduskava järgi tuleb heas ja väga heas seisundis veekogumite seisundit säilitada ning mitteheas seisundis kogumid viia heasse seisundisse. Põhjaveekogumite ohustatuse oluliste põhjustena nimetatakse muu hulgas veevõttu ja jääkreostust. Seetõttu ei ole argument „veekogumi seisund on praegu hea“ arendust toetav argument. Õiguslikult ja sisuliselt tähendab hea seisund hoopis seda, et uue tegevuse põhjustatud halvenemine tuleb välistada. Audit näitab, et põhjaveekogumite piirkondlikud seisundihinnangud võivad põhineda ebapiisaval ja ajaliselt kallutatud seireandmestikul.	
Heksogeeni tootmisprotsess eeldab väga suurt tehnoloogilise vee vajadust. Tekkiv heitvesi ei ole oma saastetasemelt looduslikule pinnaveele sarnane, sisaldades happeid, lämmastikühendeid, lahusteid ja muid toksilisi elemente, mistõttu ei allu see tavapärasele reovee puhastusprotsessile. Tundlikusse veeökosüsteemi sellest erineva parameetriga (temperatuur, kogus, toitainete sisaldus, keemiline koostis, toitainete sisaldus, happesus jms) heitvee suunamine on sõltumata pinnaveekogumi seisundist lubamatu ja tuleb välistada. Piirsalu jõgi on lõheliste kudeala, mille oluliseks elemendiks on kärestikud ning liivased koolmed ja looked. Juba praegu on jõgi kohati	Nõustume, et Piirsalu jõe kaitsel on oluline arvestada nii heitvee tegelikku koostist kui ka jõe madalvee olukorda ja vee-elustikku. Puhastamata (ega ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovee juhtimist Piirsalu jõkke ega Lepaste ojja ei kavandata. Reovee puhastuslahendus tuleb valida tegeliku tööstusreovee koostise järgi ning Piirsalu jõkke võib juhtida ainult puhastatud ja nõuetele vastavat vett.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
liialt toitaine- ja setterikas. Eduka kudemise eelduseks on püsiv ökoloogiline tasakaal. Piirsalu lähiümbruses ei ole olulise mõju küsimus üksnes kaitsetööstuspargis.	Ka madalvee ajal tohib vett jõkke juhtida üksnes juhul, kui see ei halvenda jõe seisundit ega kahjusta vee-elustikku. Enne tööstuspargi käivitamist fikseeritakse Piirsalu jõe ökoloogiline lähteolukord ning käitamise ajal seiratakse heitvett ja suublat. Kui nõutele vastavat väljalaset ei ole võimalik tagada, tuleb väljalase peatada või rakendada muud tehnilist lahendust. Täiendavalt vt pikemaid koondvastuseid p 2.1 ja 2.2.
Mitmed kaevandus- ettevõtted on esitanud uuringuloo taotlusi linnaku mõjuvööndis, et hinnata liiva ja kruusa varu ning kaevandamistingimusi. Kaitsetööstuspargi eelvalikualast ligikaudu 950 meetrit idas paikneb planeeringu kooskõlastusdokumendi järgi Annamõisa uuringuruum ning üle 2,6 kilomeetri idas Risti-Muru liivamaardla. Risti-Muru II liivakarjääri kohta on esitatud ka eraldi kaevandamisloa taotlus, mille keskkonnamõju hindamine käsitleb ligikaudu 1,46 miljoni kuupmeetri ehitus- ja täiteliiva kaevandamist. Geoloogiline uuringuluba ei ole iseenesest kaevandamisluba, kuid uuringu eesmärk on maavara leviku, mahu ja kaevandamistingimuste väljaselgitamine ning varu registrisse kandmine. Seetõttu tuleb neid menetlusi hinnata koos võimaliku hilisema kaevandamise, metsaraie, veerežiimi muutmise, raskeveokiliikluse, müra, tolmu ja rohevõrgustiku killustumisega. Olulisim koosmõju avaldub veerežiimile. Minu hinnangul ei ole põhjendatud käsitleda kaitsetööstusparki, kaevandusi, geoloogilisi uuringuid, suuri energeetikaarendusi ja piirkonna muid suurarendusi üksteisest eraldiseisvate väikeste mõjudena. Kohaliku inimese jaoks avalduvad need kõik ühes ja samas elukeskkonnas. Iga järgnev mõju toob endaga kaasa kaasnevaid vajadusi ja mõjusid	KSH-s on koosmõju hinnatud valdkonnapõhiselt koos juba olemasolevate objektide ja tegevuste ning kehtivate planeeringutega. Koosmõju hindamist on laiemalt selgitatud p 2.11 koondvastuses. Täpsustame lisaks, et maardlate võimalik koosmõju ei ole jätud tähelepanuta ning lähimad karjäärid vaadati põhjaveeuuringus üle, kuid nende mõju hinnati nende kaevandamisviisi tõttu minimaalseks. Siiski oleneb koosmõju väga paljuski sellest, millist tehnoloogiat ühe või teise projekti elluviimiseks kasutatakse. Seetõttu pole geoloogilise uuringu faasis võimalik detailselt hinnata, millise mahuga karjäär tulevikus avatakse, kui pikalt see töötab jne. St, et algatatud geoloogilist uuringut või menetluses olevat kaevandamisloa taotlust ei saa käsitleda samaväärsena olemasoleva või kindlalt realiseeruva kaevandusega. Kui selline arendus jõuab hiljem loamenetluse või planeeringuni, tuleb selle menetluses omakorda hinnata koosmõju kaitsetööstuspargiga.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Piirsalu alal tuleb planeeringutingimusega keelata lõhkeainete, laskemoona, pürotehniliste koostiste, praaktoodangu, lõhkeainega saastunud materjalide ja tootmisjäätmete avapõletamine ning avadetonatsioon. Avatud keskkonnas toimuv põletamine sõltub ilmast, tuulest, õhuniiskusest, põletatava materjali koostisest ja põlemise täielikkusest. Sellisel tegevusel puudub suletud käitlusseadmega võrreldav võimalus heiteid koguda, puhastada ja pidevalt mõõta. Metsases ja põuaperioodidel suure tuleohuga piirkonnas lisandub ka metsa- või rabapõlengu risk. On uskumatu nimetada avapõletamist 21 sajandil „võimalikuks parimaks tehnoloogiaks“! Tootmisjäätmeid tuleb suunata vastavat luba omavale ohtlike jäätmete käitlejale või käidelda suletud, parima võimaliku tehnika nõuetele vastavas seadmes. Selle heited peavad olema püütavad, puhastatavad, mõõdetavad ja avalikult kontrollitavad. Avapõletamise võimalust ei tohi jätta ettevõtte hilisema keskkonnanõu või töökorralduse küsimuseks.	Ettepanekuga arvestatakse osaliselt. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Samuti selgitame, et Piirsalus avadetoneerimist ei kavandata. Täiendavalt vt avapõletamise teemal pikemaid selgitusi koondvastuste p 2.3. KSH-s ei ole avapõletamist otseselt küll nimetatud parimaks võimalikuks tehnikaks; pigem KSH-s seda hinnati võimaliku suurima mõjuga käitlusviisina. (Samas on koondvastuste p 2.3 muuhulgas selgitatud, miks ka avapõletamine võib teatud olukordades vastata parima võimaliku tehnika (PVT) põhimõtetele).
Planeerimisõiguse kohaselt koosneb riigi eriplaneering üldjuhul asukoha eelvalikust ja detailse lahenduse koostamisest. Kaitseministeeriumi kavatsus on aga kehtestada kaitsetööstuspargi planeering juba asukoha eelvaliku alusel ning loobuda eriplaneeringu teisest ehk detailse lahenduse etapist. Ma ei pea sellest etapist loobumist Piirsalu puhul vastuvõetavaks. Praegu ei ole piisavalt täpselt teada tootmistehnoloogiad, lõhkeainete ja kemikaalide liigid ja kogused, ladustamismahud, heiteallikad, tootmisjäätmete käitlemise viis, hoonete tegelikud asukohad, ettevõtte ohukategooria ega lõplik vee- ja kanalisatsioonilahendus. Nende andmeteta ei ole võimalik usaldusväärselt hinnata tegelikke ohualasid ega mõju elanikele ja keskkonnale. Detailse lahenduse etapis tuleb määrata vähemalt: tootmishoonete, ladude, ohtlike rajatiste ja ohualade täpne paiknemine; kasutatavad ained, maksimaalsed kogused ja tootmismahud; veevõtu, reovee, sademevee ja avariivee	Ettepanekuga viia Piirsalu puhul läbi riigi eriplaneeringu detailse lahenduse etapp ei arvestata. Planeerimisseaduse § 27¹ lõike 1 kohaselt võib riigi eriplaneeringu koostamisel loobuda detailse lahenduse koostamisest ja kehtestada planeeringu asukoha eelvaliku alusel, kui puuduvad välistavad tegurid riigi eriplaneeringuga kavandatava ehitise edasiseks kavandamiseks projekteerimistingimustega ning asukoha eelvalikus on toodud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Seega peavad detailse lahenduse koostamisest loobumiseks olema täidetud mõlemad nimetatud eeldused.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
lahendused; heiteallikad, puhastusseadmed ja seire; juurdepääsud, raskeveokiliiklus ning pääste- ja evakatsiooniteed; säilitatavad metsapuhvrid ja raiekeelualad; jääkreostuse uuringute ja puhastamise tulemused; - avarii-, suurõnnetuse, tulekahju, plahvatuse ja sõjalise ründe stsenaariumid. Detailse lahendusega peab kaasnema uus avalik menetlus ja piisava detailsusega keskkonnamõju hindamine. Projekteerimistingimused ei taga võrreldavat terviklikku ruumilist analüüsi ega kogukonna osalemise võimalust.	Kaitseministeeriumi hinnangul on Piirsalu puhul need eeldused täidetud. 2026. aasta täiendavas etapis on kavandatavat tegevust ja planeeringulahendust oluliselt täpsustatud, tehtud täiendavad uuringud ja mõjude hindamine ning määratud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Mõjude hindamise tulemusel ei ole tuvastatud välistavaid tegureid, mis takistaksid kavandatava ehitise edasist kavandamist projekteerimistingimustega. Kaitseministeeriumi hinnangul on Piirsalu puhul PlanS § 27¹ lõikes 1 sätestatud eeldused täidetud ning seetõttu ei ole eraldi detailse lahenduse etapi läbiviimist kavandatud. Täiendavalt vt koondvastust p 2.6 „Asukohavalik, alternatiivid, menetlus ja kaasamine“.
Mina ei ole avalikest planeeringumaterjalidest leidnud siduvat ja ette rahastatud mehhanismi, mis kaitseks kohalikke elanikke juhul, kui tööstuspargi rajamise või tegevuse tõttu halveneb kaevuvesi, suureneb müra või õhusaaste, kahjustub tervis, langeb kinnisvara väärtus või muutub kodu raskemini müüdavaks ja kindlustatavaks. Üldine lubadus, et normidest peetakse kinni või võimalik kahju lahendatakse hiljem, ei ole piisav. Enne planeeringu kehtestamist peab olema määratud sõltumatu lähteolukorra hindamine, sealhulgas kaevude, hoonete, kinnisvara väärtuse ning müra- ja õhukvaliteedi fikseerimine. Tuleb seada selged hüvitamise alused ja tõendamiskoormus, ettevõtja või riigi rahaline garantii. Kehtestada tuleb kohalike kaevude asendamise ja veevarustuse tagamise kord, vara väärtuse vähenemise ja kasutuspiirangute hüvitamise meetodika. Tagada tuleb kiire menetlus avarii või keskkonnakahju korral ja pikaajaline tervise- ja keskkonnaseire. Kahjuhüvitise saamine	Sellist mehhanismi ei ole ette nähtud ja hetkel ei ole ka seda kavas, kuna me ei nõustu, et see oleks vajalik. KSH hinnangul ühtegi olulist mõju kaitsetööstuspargi rajamine KSH-s seatud tingimusi täites ei põhjusta, seega pole ka põhjust eeldada, et teie nimetatud mõjud tekivad. Sellele vaatamata kui kaitsetööstuspargi tegevuse tõttu tekib tegelik ja tuvastatud kahju, lahendatakse vastutuse ja kahju hüvitamise küsimus kehtiva õiguse alusel. Kaitsetööstusparki kasutaval ettevõttel tekib tegevuse käigus vastutuskindlustuse kohustus.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
ei tohi sõltuda sellest, kas üksikul elanikul on võimalik pidada aastaid kohtuvaidlust riigi või suure ettevõttega. Siduv kahjuhüvitus- ja garantiimehhanism tuleb kehtestada enne ehitustegevuse algust.	
Minu seisukoht ei tulene vastuseisust Eesti riigikaitsele ega kaitsetööstusele. Küsimus on asukoha sobivuses ja selles, millise riskitasemega tegevust peab üks väike kogukond kandma. Piirsalus koonduvad endise militaarala jääkreostuse ebakindlus, nõrgalt kaitstud põhjavesi, tundlikud pinnaveekogud, väärtuslik metsamaastik, metsise ja teiste kaitstavate liikide elupaigad, olemasolev lasketiir, uued maavara uuringu- ja kaevandamishuvid ning võimalik suurõnnetuse ohuga lõhkeaine- ja keemiatööstus. Neid mõjusid ei saa usaldusväärselt vähendada üksnes üldiste lubaduste ja hilisemate loamenetlustega. Seetõttu ei toeta ma Piirsalu valimist kavandatud mahus lõhkeaine- ja keemiatööstuse asukohaks. Olen tutvunud kogukonda esindavate seltside esitatud seisukohtadega ja nõustun nendega täies ulatuses. Kui riik otsustab Piirsalu menetlemist siiski jätkata, pean vältimatuks eriplaneeringu detailse lahenduse etapi läbiviimist, avapõletamise ja avadetonatsiooni täielikku välistamist, metsapuhvrite säilitamist, sõltumatuid jääkreostuse uuringuid, kaevandamis- ja muude arenduste kumulatiivse mõju hindamist ning kohalikele elanikele siduva hüvitus- ja garantiimehhanismi kehtestamist.	Võtame teie seisukoha teadmiseks. Oleme kõigile Teie osundatud teemadele ülalpool vastanud. (Täiendavalt on lisatud pikemad ülevaatalikud selgitused teemade kaupa käesoleva dokumendi allosas - vt p2 „Koondküsimused ja vastused“)

1.15 Eraisik A. L.

Kirja kuupäev: 25.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Kirjutan teile seoses Piirsalu kaitsetööstuspargi eriplaneeringuga Meie pere elab [...] ning palume planeeringu koostamisel arvestada väga tõsiselt meie pere ohutuse, joogivee, elukeskkonna ja tervisega. Meie jaoks ei ole tegemist üksnes kaardile märgitud planeeringualaga, vaid meie kodu ja igapäevase elukeskkonnaga. Kõige suuremat muret tekitab mõju meie kaevuveele. Soovime, et enne igasuguse ehituse ja tootmise alustamist võetaks meie kaevust sõltumatu ja põhjalik kaevude uuring kus fikseeritakse, põhjavee tase kui ka kaevu tootlikkus. Veeproovides tuleb kontrollida kõiki aineid, mida kavandatavas tootmises kasutatakse või mis võivad tootmise, ladustamise, jäätmekäitluse, põlengu või õnnetuse tagajärjel keskkonda sattuda. Lisaks peab kaevuvett kontrollima regulaarselt kogu ehituse ja tootmise ajal. Seiret ei tohiks teha ainult tehase käitaja ise, vaid sõltumatu akrediteeritud labor. Kõik analüüsitulemused peavad olema elanikele arusaadavalt ja avalikult kättesaadavad. Palume planeeringusse lisada riigi või käitaja siduv kohustus ja garantii, et kui meie kaev kuivab, põhjavee tase langeb või vee kvaliteet halveneb, tagatakse meie perele viivitamata puhas ja ohutu joogivesi. See peab hõlmama vajaduse korral pudelivee või veemahuti kohest paigaldamist ning seejärel uue nõuetele vastava kaevu või ühisveevärgi ühenduse rajamist täielikult riigi või käitaja kulul. Joogivee tagamine ei tohi sõltuda sellest, kas elanik suudab pärast kahju tekkimist aastaid tõendada saastumise täpset põhjust. Kui pärast ehituse või tootmise algust ilmneb meie kaevuvees muutus, peab selle põhjuse väljaselgitamise ja	Mõistame, et Teie kui kaitsetööstuspargile lähima majapidamise jaoks on kaevuvee kvaliteedi ja vee kättesaadavuse säilimine eriti oluline. Piirsalu põhjaveeuuringu tulemusel on veevarustuseks eelistatud sügavamat survealist Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleksi, et vähendada mõju maapinnalähedastele salv- ja puurkaevudele, millest kohalikud joogiveekaevud vee saavad. Lisaks KSH-s ette nähtud põhjaveeseirele kavandab ettevõtte täiendava ettevaatusmeetmena kaitsetööstuspargi puurkaevust kuni 2 km raadiuses paiknevate joogiveena kasutatavate või joogiveeks sobivate ligipääsetavate kaevude veetaseme ja veekvaliteedi seiret. Seiret tehakse vähemalt kaks korda aastas, kui keskkonnakompleksloas ei määrata suuremat sagedust või täiendavaid näitajaid. Seirekaevude täpne nimekiri koostatakse koostöös kohaliku omavalitsuse ja kinnisvaraomanikega. Kui seire näitab muutust, tuleb selle põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Täiendavalt vt koondvastust (käesoleva dokumendi allosas) p 2.1. Kui kaitsetööstuspargi tegevuse tõttu ilmneb kohaliku joogiveevarustuse halvenemine, tuleb rakendada tehnilisi või korralduslikke meetmeid veevarustuse tagamiseks. REP-iga ei kehtestata siiski eraldi automaatset garantiimehhanismi, mille alusel tagatakse iga kaevuvee muutuse korral enne selle põhjuse väljaselgitamist uus kaev või ühisveevärgi ühendus. Kui tegevuse tõttu tekib tegelik ja tuvastatud kahju, lahendatakse vastutus ja kahju

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
oma tegevuse ohutuse tõendamise kohustus lasuma riigil või käitajal, mitte kohalikul elanikul.	hüvitamine kehtiva õiguse alusel ning käitajal tekib vastutuskindlustuse kohustus. Täiendavalt vt koondvastust p 2.10.
Samuti tekitab suurt muret kavandatava tootmise reovesi. Palume anda selge vastus, kuhu juhitakse tootmis- ja sademevesi, milliseid aineid see võib sisaldada ning kuidas tagatakse, et saasteained ei jõua põhjavette, pinnasesse, kraavidesse ega jõkke. Me ei pea vastuvõetavaks, et tööstuslikku reovett juhitakse jõkke või muusse looduslikku veekogusse ka pärast selle väidetavat puhastamist, kui säilib vähimgi võimalus ohtlike ainete või nende laguproduktide sattumiseks loodusesse. Eriti oluline on kaitsta jõge, kus elavad lõhed ja teised veeorganismid. Kemikaalide mõju võib avalduda pika aja jooksul ning üksnes tavapäraste piirnormide täitmine ei pruugi tagada tundliku veekeskonna tegelikku kaitset. Palume planeeringus nõuda, et kogu tootmisreovesi käideldaks suletud süsteemis ning ohtlikke aineid sisaldavat reovett ei juhitaks jõkke, kraavidesse ega pinnasesse. Samuti tuleb kirjeldada, mis saab reoveest puhastusseadme rikke, elektrikatkestuse, üleujutuse, tulekahju või muu avarii korral. Avariimahutid peavad olema piisava suurusega, et ükski saastunud veekogus ei pääseks kontrollimatult loodusesse.	Mõistame muret reovee võimaliku mõju pärast Piirsalu jõe ja ümbritsevale veekeskonnale. Kinnitame, et puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovett veekogudesse ei juhita. Tehnoloogiline reovesi tuleb nõuetekohaselt puhastada ning keskkonda võib juhtida üksnes nõuetele vastavat heitvett tingimusel, et sellega ei halvendata suubla seisundit. Reostusohhtlikelt aladelt kogunev sademevesi tuleb samuti kokku koguda ja puhastada. Puhasti rikke, elektrikatkestuse või muu avarii korral peab lahendus välistama saastunud või nõuetele mittevastava vee kontrollimatu sattumise keskkonda. Selgitusi reovee käitluse kohta on antud põhjalikult ka koondvastuses p 2.2.
Meile valmistab tõsist muret ka võimalik avapõletamine ning tootmisjääkide või praaktoodangu hävitamine põletamise teel. Meie kodu asukoha tõttu võib suits sõltuvalt tuulesuunast jõuda esimesena meie hoovi ja eluruumidesse. Seetõttu palume planeeringuga välistada lõhkeainete, kemikaalide, tootmisjääkide ja muu ohtliku materjali avapõletamine. Kui jäätmeid või tootmisjääke on vaja termiliselt hävitada, peab see toimuma	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Sellegipoolest on avapõletamise (kui suurima mõjuga lahenduse) võimalikku õhusaaste mõju aruandes põhjalikult käsitletud (vt ka koondvastuste p 2.3).

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kinnises ja nõuetekohase puhastussüsteemiga rajatistes, kus heitmeid pidevalt mõõdetakse. Kohalikele elanikele peab olema teada, milliseid aineid hävitatakse, millised saasteained võivad tekkida ning kuidas nende levikut kontrollitakse. Samuti tuleb ette näha tegevuse kohene peatamine, kui mõõtmistulemused näitavad ohtlike ainete või piirnormide ületamist. Soovin oma kodu juures jätkuvalt kasvatada köögivilju, marju, puuvilju ja muid taimi, mida meie pere sööb. Meie jaoks on oluline, et saaksime kasvatada puhast ja võimalikult mahedat toitu ega peaks kartma, et pinnasesse, kastmisvette või taimedele satuvad kantserogeensed, mürgised või muud tervisele ohtlikud ained. Seetõttu palume enne tegevuse alustamist võtta meie kodu ümbrusest sõltumatud pinnaseproovid ning vajaduse korral analüüsida ka aiasaadusi. Regulaarne seire peab jätkuma pärast tootmise alustamist. Analüüsides tuleb kontrollida kõiki tootmises kasutatavaid kemikaale, raskmetalle, lõhkeainete jääke, põlemisel tekkivaid ühendeid ning teisi võimalikke kantserogeenseid või toksilisi aineid. Kui meie pinnas, kastmisvesi või aiasaadused osutuvad saastunuks või neid ei ole enam ohutu tarbida, peab riik või käitaja hüvitama kogu tekkinud kahju. See peab hõlmama saastunud pinnase eemaldamist ja asendamist, puhta kastmisvee tagamist, saamata jäänud saagi hüvitamist ning vajaduse korral kinnisvara väljaostmist. Palume planeeringus arvestada ka õhukvaliteedi ja valdavate tuulesuundadega. Ei piisa sellest, kui mõõtmisi tehakse ainult tööstuspargi piiril. Õhukvaliteedi mõõtepunkt tuleb paigaldada ka lähimate elamute, sealhulgas meie kodu.	Avapõletamisega kaasneva õhusaaste levikut hinnati ebasoodsates hajumistingimustes. Hindamise tulemusel ei ületa kavandatava tegevusega kaasnevate saasteainete kontsentratsioonid piirväärtusi väljaspool tootmisterritooriumi, sh lähimate elamute juures, ning olulist ebasoodsat mõju inimeste tervisele ega ümbritsevale keskkonnale ei prognoositud. Teadaolevalt ei kasutata tehases ka kantserogeenseks klassifitseeritud aineid. Juhul kui käitises võetakse kasutusele kantserogeensed ained, siis nende käitlemisel tekkivad ohtlikud jäätmekogutakse eraldi ja antakse üle ohtlike jäätmete käitlusettevõttele. Vastavalt tööstusheite seadusele tuleb kindlaks teha enne ohtliku aine kasutuselevõttu, kui sellega peaks kaasnema pinnase või põhjavee saastumise oht, selle aine sisalduse lähtetase pinnases ja põhjavees. Sellest tulenevalt ei ole planeeringus ette nähtud lähimate majapidamiste aiamulla, aiasaaduste või õhukvaliteedi eraldi seiret. Võimaliku kahju hüvitamise ja vastutuse küsimusi on käsitletud koondvastuste p 2.10 „Kinnisvara väärtus, hüvitamine ja vastutus“.

1.16 Eraisik L. A.

Kirja kuupäev ja nr: 25.07.2026 nr 12-1/26/101

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Esitan käesolevaga arvamuse kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu (REP) asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise (KSH) esimese etapi aruande täienduse kohta Piirsalu eelvalikuala osas (Lääne-Nigula vald, Läänemaa). Palun alljärgnevaid küsimusi ja tähelepanekuid menetluses sisuliselt käsitleda ning materjale enne otsuse tegemist vastuvõtmise kohta vastavalt täiendada. Esiteks põhimõtteline küsimus dokumendi kohta, sest Piirsalus elades tean, et Piirsalu küla elanikkond oli veel enam-vähem nõus algse plaaniga, aga muutunud plaan on täiesti teine ja vastuvõetamatu. Asukoha eelvalikus võrreldi viit ala laske- ja lahingumoonatootmise alusel ning Piirsalu ei osutunud eelistatud asukohaks. Täpsustatud lahenduse kohaselt kavandatakse alale lõhkeainete tootmise kompleks koos lähteainete, sealhulgas kemikaalide, nt heksamiini tootmisega. Tegemist on teistsuguse tootmisega kui see, mille alusel alasiid omavahel võrreldi. Palun selgitada, kas alternatiivsete asukohtade võrdlus on muutunud kavandatava tegevuse alusel uuesti läbi viidud. Kui ei ole, palun põhjendada, millisel alusel loetakse varasem võrdlus endiselt asjakohaseks.	Täname protsessis osalemast. Kinnitame, et Kaitseministeeriumi (kui planeeringu koostamise korraldaja) jaoks on äärmiselt oluline, et kavandatava tegevusega ei kaasneks ohtu ega olulist negatiivset mõju inimeste tervisele, turvalisusele, elukvaliteedile ja looduskeskkonnale. Anname järgnevalt ülevaate, kuidas teie tõstatatud küsimusi ja teemasid on sisuliselt käsitletud. Lisaks on dokumendi allosas lisatud ülevaatlilikud selgitused enim küsitud teemade kohta – vt p2 „Koondküsimused ja vastused“. Selgitame, et lõhkeainete tootmine oli ühe võimaliku kavandatava tegevusena käsitletud juba varasemas asukohavalikus ning selle mõjusid hinnati ka siis. Piirsalu varasema ebasoodsama hinnangu peamine põhjus ei olnud lõhkeainetehase mõju, vaid parki kavandatud vähemalt viie ettevõtte maht ja nende tegevusega seotud katseplatsi müra ja sellest tulenevad mõjud, sh linnustikule. Praeguses lahenduses katseplatsi Piirsallu ei kavandata ning lõhkeainete tootmise kompleksi mõju on täpsustatud tegevuse alusel täiendavalt hinnatud. Asukohavaliku, alternatiivide võrdluse ja menetluse jätkamise põhjendusi on põhjalikumalt käsitletud ka koondvastuste p 2.6 „Asukohavalik, alternatiivid, menetlus ja kaasamine“.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Veevarustus, pinna- ja põhjavee kaitstus Kavandatava kaitsetööstuspargi veevajadus (kuni 350 m³ ööpäevas) ületab hinnanguliselt ligikaudu kahekordselt kogu Piirsalu küla senise veetarbimise. Kuumadel suveperioodidel kuivavad kohalikud salvkaevud juba praegu sageli ära ning ka puurkaevudes on probleeme vee kvaliteediga. Piirsalu küla asub suures osas nõrgalt kaitstud põhjaveelal (paene pinnas, filtratsioonimaterjali puudumine), mis soodustab reostuse kiiret liikumist sügavamatesse veekihtidesse. Kaitseministeeriumi seisukoht tugineb eeldusele, et kavandatav veehaare rajatakse survele Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi (75–100 m sügavusel), mis on piisava vee kogusega ja eraldatud kohalike kaevude kasutatavast pinnalähedasest veekihist. Eeldus on juba seetõttu vale, et Piirsalu uuemad puurkaevud on puuritud Ordoviitsiumi kihti ja viimased salvkaevude kasutajad on ka ilma Kaitsetööstuspargi kavandatava vee kasutusega sunnitud puurkaevudele üle minema või on seda viimasel paaril aastal juba teinud.	Lahenduse välja töötamise edasistes etappides tuleb tagada, et kohalike elanike joogiveevarustus ei halveneks. Ning REP-s ja KSH-s kirjeldatud tingimustel on see ka võimalik ja realistlik. Märgime, et oleme teadlikud sellest, et salvkaevud jäävad periooditi kuivaks ning seda tingib piirkonna geoloogia. Vältimaks edasist mõju maapinnalähedastele veekihtidele (Ordoviitsiumi) ongi põhjaveeuuringu tulemusena sätestatud tingimus, et kaitsetööstuspargi veevarustuses kasutatakse sügavamat ja survele põhjaveekihti, mis ei ole ühenduses salvkaeve toitva veekihi. Sügavamast kihist võtmisel ei ole küla joogiveekaevudele mõju. Põhjavee kaitstust, kavandatavat veevõttu ja kohalike kaevude võimalikku mõjutamist on põhjalikumalt käsitletud ja selgitatud allpool koondvastuste p 2.1 „Põhjavesi, kaevud ja veevõtt“.
Piirsalu jõel juulis 2026 läbi viidud mitteametlikel mõõtmistel saadi tunduvalt väiksem vee kogus kui aruandes kasutatud ja see tähendab, et Piirsalu jõkke ei saa ilma seadusega vastuollu minemata puhastatud reovett lasta. Ka metoodikas on aruandes viga: arvutuse aluseks ei saa võtta keskmist vee hulka, sest pikematel madalvee perioodidel sama heitvee koguse lisamise korral muutub	Piirsalu pinnavee uuringus lähtuti Piirsalu jõe vooluhulkade arvutusest, mille Keskkonnaagentuur tegi Vihterpalu jõe – Vihterpalu hüdromeetriaaja pikkaegsete vaatlusandmete põhjal (vaatlusperiood 1929–2024). Aga see ei tähenda, et madalveeperioodidel ei peaks keskkonnanõudeid täitma. Heitvee suublasse juhtimise korral peab vesi vastama kõigile kehtivatele nõuetele ning arvestada tuleb suubla seisundit, madalvee perioode ning võimalikke avariiolekordi ja seire tulemusi. Nende nõuete järgimine tagatakse täpsemate tingimuste määramisel edasistes etappides (sh

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kogu vee-elustik pöördumatult ja vee keemiline koostis oluliselt. Palun esitada hüdrogeoloogilised uuringuandmed, mis kinnitavad kavandatavale tööstusele ja kohalikele elanikele piisava veehulga olemasolu pikema perioodi jooksul (vähemalt 20 aastat). Kui tööstus tähendab ka elanikkonna suurenemist, siis tuleks modelleerimisel seda arvesse võtta.	loamenetlusel). Pikemalt on pinnavee teemasid (sh madalvee tingimusi) selgitatud all koondvastuses p 2.1, 2.2. Puhastatud heitvee suublasse juhtimise kõrval on käsitletud ka muid tehnilisi lahendusi, mille rakendamine täpsustub edasises kavandamises. Kui täiendavad andmed või seire näitavad, et kavandatud lahendus ei taga vee kvaliteedi kaitset, tuleb muuta tehnilist lahendust või rakendada täiendavaid meetmeid.
Palun esitada hüdrogeoloogilised uuringuandmed, mis analüüsivad kihtidevahelist hüdraulilist liikumist ja seega annavad teavet kasutusvee ja reovee liikumise kohta. Palun avada põhjavee uuringu lähteandmed ja mudeldamise ajahorisont: millise perioodi kohta on levikut prognoositud ja millistel eeldustel. Kas uuringut või selle metoodikat on sõltumatult retsenseeritud?	Uuringus kasutatud eeldused ja allikad on kirjeldatud uuringu aruandes, täiendavalt on lisatud ülevaade all koondvastuses 2.1.(alapunkt 3). Siinkohal kokkuvõtlikult: - Kihtidevahelist hüdraulilist seost käsitleti veepidemete geoloogilise ehituse ja teadaolevate filtratsiooniomaduste põhjal. Võimalikku aeglast filtratsiooni läbi Ordoviitsiumi ja Ordoviitsiumi–Kambriumi kompleksi eraldava veepideme kirjeldati, kuid seda peeti nii väikeseks, et veekomplekside vastastikust mõju eraldi ei modelleeritud. - Selgitame, et kavandatud lahenduse kohaselt puhastatakse tootmisreovesi ning juhitakse pinnaveelisse suublasse, mitte põhjavette (seega põhjavees „kasutusvee ja reovee liikumist“ ei toimu). - Sügavamate surveliste põhjaveekomplekside puhul oli põhiline modelleerimisperiood 30 aastat alates pumpamise algusest; ordoviitsiumi–kambriumi kihi puhul käsitleti võrdlevalt ka 50 ja 100 aasta pikkust veevõttu. Ülemise, ordoviitsiumi põhjaveekompleksi puhul kasutati tasakaalulist arvutusmudelit, mis kirjeldab põhjavee toitumisega tasakaalustunud alanduslehitrit. - Uuringu koostas sõltumatu hüdrogeoloogiliste tööde tegevusloaga spetsialist. Juhime ka tähelepanu, et uuring koostati planeeringu esialgses staadiumis, kus oli vaja saada infot Piirsalu hüdrogeoloogiliste tingimuste kohta, et kujundada planeeringulahendus ning anda tingimused projekteerimiseks. KSH koostamise ajaks oli kogu veevajadus täpsustunud kuni 350 m³-ni ööpäevas, mistõttu on uuringu arvutuslik lähtekoormus tegelikust kavandatud veevõtust suurem.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Palun täpsustada, millised lõhkeainete tootmisega seotud ühendid on hinnatud, sealhulgas kas käsitletud on lämmastikuühendeid, perkloraatseid ja nitroaromaatseid ühendeid. Kui mõni ühendirühm on hindamisest välja jäetud, palun põhjendada.	Hindamise aluseks olevad eeldused, sh ained on täpsemalt kirjeldatud KSH aruandes. Siinkohal täiendavalt vastates: Hinnang hõlmas RDX-i ja HMX-i tootmist ning nendel põhinevate lõhkeainetega valmistamist. Lõhkeainetega võimalike koostisosadena käsitleti muu hulgas TNT-d, parafrinava, dioktülsebataati, dioktülaladipaati ning atsetooni või alternatiivseid lahusteid. Lämmastikku sisaldavaid ühendeid on käsitletud mitmes hindamise osas. Nende hulka kuuluvad RDX ja HMX, kontsentreeritud lämmastikhape ja ammooniumnitraat, ammoniaak ja ammoniaagi vesilahus. Reovees esineda võivale ammooniumnitraadile ning üldlämmastikule ja ammooniumlämmastikul määrati puhastatud heitvee nõuded. RDX/HMX-i ja nende võimalike laguproduktide sisaldust puhastatud heitvees siiski ainepõhiselt ei modelleeritud. Veehindamine põhineb reovee kavandataval puhastamisel, parima võimaliku tehnika rakendamisel ning puhastatud heitveele määratud koondnäitajatel, sealhulgas üldlämmastiku ja ammooniumi piirväärtustel. Perkloraatseid, sealhulgas ammooniumperkloraatseid, KSH aruandes ei käsitletud, kuna need ei kuulu hindamise aluseks olnud Piirsalu RDX/HMX-i tootmisprotsessi teadaolevate toorainete, toodete ega vaheproduktide hulka. Nitroaromaatsetest ühenditest on aruandes käsitletud TNT-d võimaliku lõhkeainetega komponendina. TNT tootmist Piirsalus ei kavandata ning selle käitlemine on ette nähtud suletud süsteemis lõhkeainetega valmistamise osana. Märgime siinjuures, et KSH on riigi eriplaneeringu esimese etapi hinnang ning põhineb hindamise ajal teada olnud tehnoloogilisel lahendusel. Lõplik kemikaalide loetelu, ainepõhised heited, reovee koostis ja seirenõuded tuleb täpsustada projekteerimise ja keskkonnamuutuste menetluses. Kui kasutusele võetakse KSH-s käsitlemata aineid või muutub tootmistehnoloogia, tuleb hinnata ka nende ainete ja asjakohaste laguproduktide keskkonnamuutusi.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Palun selgitada, kas ja kuidas hinnatakse veehaarde rajamise ja käitamise mõju kohalike salv- ja puurkaevude veetasemele ja -kvaliteedile pikaajaliselt, sh põuaperioodidel. Palun esitada, milline on ala mõjupiirkonda jäävate salv- ja puurkaevude arv ning kas nende seisund on enne tegevuse algust fikseeritud?. Millised on kavandatud meetmed kui vee hulk väheneb või kvaliteet alaneb?	Piirsalu alal on veevarustuse lahendusena eelistatud sügavamad Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi, mis paikneb maapinnalähedastest veekihtidest sügavamal. Sellise lahenduse korral pole põhjust eeldada, et kaitsetööstuspargi veevõtt mõjutaks kohalikke ülemise kihi puurkaeve või salvkaeve, ka mitte põuaperioodidel. Sellest tulenevalt ei peetud KSH tulemuste põhjal vajalikuks Piirsalu küla salv- ja puurkaevude lähteseiret. Täiendava ettevaatusmeetmena seirab arendaja siiski vabatahtlikult kõigi kaitsetööstuspargi puurkaevust kuni 2 km raadiuses olevate joogiveena kasutatavate või joogiveeks sobivate ligipääsetavate puur- ja salvkaevude veetaset ja veekvaliteeti. Enne veevõtu alustamist fikseeritakse nende lähteolukord ning seiret jätkatakse käitamise ajal. Kui seire näitab tehase tegevusega seotud muutust, tuleb selle põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Täpne seirekaevude nimekiri koostatakse koostöös kohaliku omavalitsuse ja kinnistuomanikega. Täiendavalt vt koondvastuste p 2.1 „Põhjavesi, kaevud ja veevõtt“.
Palun ametlikult üle kontrollida Piirsalu jõe vee hulk ja teha arvutused ajakohastatud andmete valguses, arvestades vähese vee perioode. Kas ajakohastatud andmeid kasutades on võimalik Piirsalu jõe kasutada puhastatud heitvee suunamiseks? Piirsalu jõe seisundiklassiks on määratud registris „hea“ ilma ajakohaste uuringuteta. Palun korraldada uuring, mis kinnitab Piirsalu jõe seisundiklassi (füüsikalise-keemilised, hüdro-morfoloogilised ja bioloogilised näitajad) ja lubab teha võrdlusi tulevikus. Palun analüüsida ja esitada andmed, kuidas mõjub Piirsalu jõe vee koostisele ja vee-elustikule planeeritava tööstuse kõrgema temperatuuri ja erineva keemilise koostisega	Selgitame, et pinnaveekogumi seisundiklassi ei määrata ühe veeproovi põhjal. Veekogumi koondseisund kujuneb ökoloogilise ja keemilise seisundi alusel, lähtudes halvemast hinnangust. Ökoloogilise seisundi määramisel arvestatakse bioloogilisi näitajaid (füto-bentos, suurselgrootud ja kalastik), neid toetavaid füüsikalise-keemilisi näitajaid ning hüdro-morfoloogilisi tingimusi. Seisundit hinnatakse eri aastaaegadel ja hüdroloogilistes tingimustes kogutud andmete põhjal; andmete puudumisel võib kasutada ka varasemaid uuringuid ja eksperdi hinnangut. Selline hindamisloogika tuleneb pinnaveekogumite seisundiklasside määramise korrast. Pinnaveeuuringu eesmärk ei olnud anda lõplikku luba heitvee Piirsalu jõkke juhtimiseks, vaid hinnata eeldatavat mõju ning saada lähteandmed ja projekteerimistingimused reoveepuhasti ning väljalasulahenduse kavandamiseks. Heitvee suublasse juhtimise täpne lahendus ja tingimused töötatakse välja projekteerimise ja loamenetluse raames ning vee suublasse

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
heitvee lisamine pikema perioodi vältel. Aruandes esitatud andmete põhjal võib järeldada, et pinnavee seisukord kindlasti halveneb ja seega ollakse vastuolus seadusega.	juhtimine on lubatav üksnes nõuetekohase puhastuse, seire ja loatingimuste alusel ning juhul, kui veekogu seisundi halvenemine on välditud. Täiendavalt määratakse planeeringu tingimustega põhjalikud ja piisavad seiremeetmed, mis võimaldavad kontrollida, et tööstuspargi tegevus ei mõjutaks jõe seisundit. Vaata lisaks pikemaid selgitusi dokumendi allosas koondvastust p 2.
Milline on Piirsalu ala tuletõrje veevarustuse lahendus? Palun täpsustada, kas suurõnnetuse korral tekkiva kustutusvee kogus on arvutatud ning kuidas on lahendatud selle kogumine ja käitlemine nii, et see ei jõuaks pinna- ega põhjavette. Palun kinnitada selle toimimine ka põua- ja külmaperioodidel.	Planeeringus on ette nähtud kaitsetööstuspargi tuletõrje veevarustuse lahendamine ja suurõnnetuse riskide käsitlemine. Konkreetne kustutusvee vajalik maht, selle kogumise rajatiste suurus ja tehniline lahendus sõltuvad lõplikest hoonetest, ainetest ja ladustamiskogustest ning määratakse järgmises etapis, kui need detailid on täpsemalt teada. KSH näeb ette, et kohtades, kus võib tekkida saastunud tulekustutusvesi, näiteks mahutite, laadimissõlmede ja tehnoloogiliste seadmete juures, tuleb tagada selle kogumise võimalus nii, et kustutusvesi ei satuks keskkonda. Tulekustutusvee laialivoolamise piiramine ja muud avariiolekorra meetmed tuleb käsitleda ka käitise riskianalüüsis ning ohutusaruande kaitse- ja sekkumismeetmetes. Seega põhimõte on vältida saastunud kustutusvee kontrollimatut jõudmist pinnasesse ja veekeskkonda ja sellega tuleb lahenduste välja töötamisel arvestada.
2. Ohtlike jäätmete ja lõhkematerjaliga seotud materjalide käitlemine Kaitseministeeriumi vastuses on leitud, et kasutuselt kõrvaldatud lõhkeaine ja sellega kokkupuutunud materjalid ei kuulu jäätmedirektiivi ega jäätmeseaduse ega tööstusheite direktiivi kohaldamisalasse. Palun seda õiguslikku tõlgendust täiendavalt põhjendada ja kinnitada, milline järelevalveasutus ja milliste konkreetsete normide alusel kontrollib nende materjalide käitlemise ja põletamise	<u>Jäätmedirektiivi</u> (Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiiv 2008/98/EÜ, 19. november 2008, mis käsitleb jäätmeid ja millega tunnistatakse kehtetuks teatud direktiivid) artikkel 2 lõige 1 e kohaselt ei kuulu direktiivi kohaldamisalasse kasutuselt kõrvaldatud lõhkeained. Jäätmedirektiiv on siseriiklikus õiguses põhiosas üle võetud <u>jäätmeseadusega</u> (JäätS). JäätS § 1 lõige 1'1 punkt 4 kohaselt ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse lõhkeainet ja pürotehnilist ainet sisaldava toote jäätmed. Tööstusheite direktiivi artikkel 3 punkt 37 kohaselt ei kuulu kasutuselt kõrvaldatud lõhkeained tööstusheite direktiivi kohaldamisalasse, seega ei rakendu antud juhul ka tööstusheite direktiiviga sätestatud nõuded jäätmete põletamisele.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
nõuetekohasust, kui üldised jäätme- ja tööstusheite normid ei kohaldu.	Lõhkematerjali hävitamine on reguleeritud Eestis relvaseaduse ja lõhkematerjaliseadusega. Majandus- ja taristuministri 08.09.0217 määrusega nr 49 on kehtestatud „Lõhkematerjali kasutamise ja hävitamise nõuded“. Selles sätestatakse üldised ohutusnõuded. Samas ei sätesta atmosfääriõhu kaitse seadus (AÕKS), veeseadus (VeeS) ega töötajate ja elanikkonna tervist reguleerivad õigusaktid erandeid laskemoona, lahingumooni ja lõhkematerjali hävitamisele (sh materjalide põletamisele), st ka nimetatud tegevuste korral tuleb järgida sätestatud asjakohaseid nõudeid välisõhu ja veekeskkonna kvaliteedi ning inimeste tervise tagamiseks. Neid nõudeid on KSH aruande (nii põhjaruande kui ka aruande täienduse) koostamisel ka arvestatud, sh on aruandes esitatud mõjude hinnangud ka pinnasele ja põhjaveele. Hinnangus jõuti järeldusele, et tekkiv mõju on vastuvõetav (st, inimese tervisele väheoluline ja ka ümbritseva keskkonna kvaliteeti oluliselt ei mõjuta).
Miks on valitud avapõletamine kui minimaalse kulu ja maksimaalse keskkonnakahjuga lahendus? Millised heitgaasid ja millises koguses selle tegevusega kaasnevad ning kas on planeeritud nende lendumist takistavaid meetmeid? Palun analüüsida sellise tegevuse pikaajalist mõju ümbritsevale keskkonnale (nii inimeste ja loomade tervisele kui ka loodusele).	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Lõhkeaine tootmisjääkide ja lõhkeainega saastunud esemete hävitamiseks on KSH-s ühe võimalusena hinnatud avapõletamist (kui suurima võimaliku mõjuga lahendust). Seejuures on õhusaaste levikut modelleeritud ebasoodsates hajumistingimustes, hindamaks võimalikku maksimaalset mõju. Põletamise kogused, sagedus ning ka eeldatavalt lenduvate ainete eriheid (st millised heitgaasid ja millises koguses) on esitatud KSH põhjaruandes. Lisaks kehtib avapõletamisele mitmeid tingimusi, et vältida reostust – nt kontrollitud tingimused, kõvakattega pinnad ning hävitusplatsi sademevesi tuleb suunata tehnoloogilise reovee puhastusse. Hindamistulemus näitab, et planeeringus kehtestatavatel tingimustel ei kaasne jääkide avapõletamisega ümbritsevale keskkonnale, sh loodusele ja inimesele ohtu ega olulist negatiivset mõju.. Täiendavalt vt koondvastust p 2.3.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	Arvamus toodud väide, et avapõletamine on valitud üksnes minimaalse kulu tõttu, ei tulene planeeringu ega KSH materjalidest.
3. Objekti ohutuse tagamine elanikkonnale võimaliku suurõnnetuse või rünnaku korral Lõhkeaine tehas ja laod on elamutele väga lähedal, ala on suhteliselt lage ning ilma täiendavate meetmeteta on elanikkond võimaliku katastroofi korral letaalselt ohustatud. Lõhkeaine tehaste ja seotud rajatiste (nt laod) puhul kasutatakse ümbruskonna ohutuse tagamiseks sageli kaitsevalle, pinnasevallide süsteeme ja muid kaitserajatisi. Palume selgitada: Kas kavandatava Kaitsetööstuspargi ja lõhkeaine tehase ja ladude juurde on ette nähtud selliste kaitsevallide või muude ohutusrajatiste rajamine? Kui jah, siis millises mahus ning kes on vastutav nende projekteerimise, rajamise ja rahastamise eest? Kas nende rajatiste ehitamisega kaasnevat pinnasetõid, nende mõju veerežiimile, põhjaveele, pinnaveele ning elupaikadele on keskkonnamõju hindamisel eraldi analüüsitud? Kui jah, siis millises aruande osas? Kui ei, siis millises menetluse osas seda tehakse? Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet ei kooskõlastanud algselt (29.05.2026) REP-i ja KSH eelnõusid Piirsalu ja Aidu osas just lõhkematerjalide ohutu kauguse arvutamises tuvastatud puuduse tõttu — see arvutus on lõhkematerjali käitlemisala kogu planeerimise aluseks. Kuigi	REP-is on lõhkematerjali võimalike koguste alusel näidatud välised ohutud kaugused ning olemasoleva asustuse paiknemisega on arvestatud. Ohutute kauguste täpne ulatus, kaitserajatisite vajadus ja hoonetevahelised ohutuslahendused sõltuvad lõplikust tehnoloogiast, lõhkematerjali kogustest ja riskianalüüsist ning täpsustatakse projekteerimisel. KSH aruandes on näidatud, milliseks kujunevad ohutud kaugused erinevate tüüplahenduste rakendamisega, mis tulenevad Majandus- ja kommunikatsiooniministri 01.06.2005 määrusest nr 63 “Lõhkematerjalitehasele esitatavad nõuded”. Rakendatava lahenduse valiku nii lõhkematerjalide käitlemisüksustes olevate koguste kui rakendatavate tüüplahenduste-meetmete osas teeb arendaja ja projekteerija paigutab tehase objektid arvestades nii sisemiste kui väliste ohutute kaugustega. Selle valiku kinnitab Tarbijakaitse ja Tehnilise Järelevalve Amet (TTJA) - Kui käideldavad kogused, rakendatavad lahendused ja leevendusmeetmed ning ohutud kaugused ei ole omavahel vastavuses, siis käitamisluba ei väljastata. TTJA tuvastatud puudused KSJH aruandes ohutu kauguse arvestamises seisnesid peamiselt selles, et näidatud olid ohutud kaugused nii lõhkematerjalide massi kui TNT ekvivalendi järgi ja viidatud nii määruse nr 63 kui NATO-s rakendatavale AASTP-1 standardi järgsele arvutusmetoodikale. TTJA soovis arvutuste läbiviimist läbivalt AASTP-1 järgi TNT ekvivalentides. Kinnitamine, et KSH aruande täiendatud versioonis on seda tehtud. Mis puudutab kumulatiivset ehk erinevate objektide kogumõju, siis selle esinemise võimalusega arvestab nii määruse nr 63 kui AASTP-1 metoodika sisemiste ohutute kauguste kaudu - kui sisemised ohutud kaugused erinevate käitlusüksuste vahel on tagatud, siis massdetonatsioon erinevates üksustes ei ole võimalik (st plahvatusjõud ei liitu), aga kui sisemisi ohutuid kaugusi ei ole võimalik üksuste paigutamisel järgida, tuleb väliste ohutute kauguste arvutamisel nendes käitlemisüksustes olevad kogused

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
TTJA kooskõlastas materjalid hiljem (11.06.2026) pärast parandusi, palun kinnitada, et parandatud arvutusmetoodikat on rakendatud läbivalt kogu Piirsalu ala käsitleva materjali osas, ning avalikustada parandatud arvutuskäik kontrollitavalt. Kas arvutus võtab arvesse võimaliku katastroofi kumulatiivse (doominoefekt, erinevate objektide kogumõju) maksimaalse lõhkejõu ning sellest tuleneva ohuala? Kui ei, siis palun selline analüüs teostada ja avalikustada. Palun selgitada, milliseid konkreetseid meetmeid kavandatakse selleks, et vähendada objekti kui potentsiaalse sihtmärgi riski elanikele lähipiirkonnas (sh võimalike droonitõrje jääkide/kildude languspiirkond). Palun selgitada, milline vastutuse ja hüvitamise kord kehtib, kui suurõnnetus põhjustab kahju naaberkinnistutele, tervisele või varale. Palun selgitada, milline on kohaliku omavalitsuse ja elanike roll ning teavitamise kord hädaolukorra lahendamise plaani (HOLP) koostamisel ja rakendamisel, sh milline on elanike hoiatamise ja teavitamise süsteem suurõnnetuse korral.	liita. KSH-le esitatud eskiisjoonistel on sisemiste ohutute kaugustega arvestatud ja seega plahvatusjõu liitumist ei toimu. Ehitamisega kaasnevate võimalike tegevuste, sh pinnasetööde mõjude hindamine on läbivalt KSH üheks osaks. Arendajalt saadi esmane teave hoonete-rajatiste eeldatavate parameetrite kohta, sh kui suur on nende hõlmatav pindala ja kui sügavale maapinnast nad võivad ulatuda. Teadaolevalt ei ole kaitsetööstuspargi koosseisus ehitisi, mille rajamine, sh ehitamine võiks tekitada olulise mõju põhja- ja pinnavee režiimile ja elupaikadele. KSH aruandes tuuakse välja oluline teave ja ptk 2.2.7 “Mõju põhja- ja pinnaveele” on Piirsalu osas välja toodud, et eeldatavalt on vajalik alal teatud määral pinnasevee taseme alandamine. Selle asjaoluga on läbiviidud põhjavee ja pinnavee uuringutes arvestatud, oluliseks mõjuteguriks see ei osutunud. Täpsemad hinnangud antakse ehitusloa menetluses – ehitusloa taotluses on toodud ehitiste mõõtmised, mil määral kasutatakse täitepinnast ja milliseks kujunevad vundeerimissügavused looduslikus pinnases. Vastavalt ehitusseadustikule on ehitusloa ja hilisema kasutusloa andmise eelduseks ehitise ohutus (EhS § 8 kirjeldatud ohutuspõhimõtte hõlmab ka keskkonnaohutuse). REPi ja KSHs on arvestatud nõudega tehase ohtlike hoonete ohutute kauguste kohta, mis tuleneb hoonetes käideldavast maksimaalsest netolõhkeainekogusest. See tähendab, et sõltumata tehases toimuva võimaliku plahvatuse tinginud asjaolust (õnnetus, sõjaline rünnak või sabotaaž) ei ole purustavat mõjub ümbruskonna hoonetele. Eduka õhutõrjega kaasnevad mõjud (nt õhus toimunud plahvatusest tekkivate kildude või sihtmärgi tükide langemine) toob üldiselt kaasa väiksema kahju, eriti hajaasustuses, kui õhutõrjest läbi pääsenud lahingumoon (droon või rakett) tabamus. Käitises toimuda võiva suurõnnetuse põhjustatud kahju naaberkinnistutele, tervisele või varale hüvitamine toimub suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustusliku vastutuskindlustuse

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	vahenditega (kemikaaliseaduse § 25, selgitused ka TTJA veebilehel https://www.ttja.ee/kohustuslik-dokumentatsioon). Kohalike elanike teavitamise, tegutsemise ja vajadusel evakueerimise täpne korraldus määratakse käitise ohutusaruande, ohutuse tagamise süsteemi, riskianalüüsi ja hädaolukorra lahendamise plaani koostamisel, kui on teada tehase lõplik lahendus ja ohualad. Nende dokumentide piisavust hindavad pädevad asutused (TTJA, Päästeamet) ning käitis ei saa tegevust alustada enne nõutud ohutus- ja teavitusnõuete täitmist. Kohalik omavalitsus arvestab nendest dokumentidest tulenevaga hädaolukorra seaduse alusel koostatavas kriisireguleerimise plaanis, sh elutähtsate teenuste toimepidevuse tagamisel, samuti on KOV ülesanded ette nähtud Päästeameti koostatud suurema tööstusõnnetuse hädaolukorra lahendamise plaanis. Plaanis täpsustatakse hädaolukorra lahendamise juhtimisstruktuuri, osalevate asutuste või isikute ülesandeid, teabevahetuse ja avalikkuse hädaolukorrast teavitamise korraldust, jms.
4. Sotsiaal-majanduslik mõju kogukonnale, pärandmaastik Sotsiaalne aspekt ei ole üldse dokumendis mainimist leidnud. Piirsalu ei ole tühjaks voolav küla või vanainimeste küla, mis järgneval aastakümnel tühjeneb. Kõik talukohad on täidetud ja siin elavad valdavalt tööl käivad inimesed ja ka mitmed väikeste lastega pered. Siin elavad või siia on kolinud inimesed, kes hindavad Eesti traditsioonilise hajaküla rahu ja turvalisust, omaette olemist ning pärandmaastiku, metsade, põldude ja rabade ilu, mille keskel elatakse. Muutumine tööstuskülaks muudab paljude jaoks uue pakutava elukeskkonna vastuvõetamatuks. Palun hinnata kavandatava tegevuse mõju lähedal asuvate kinnistute turuväärtusele. Millistel tingimustel on ette	Mõistame arvamuses väljendatud muret selle pärast, et kavandatav tegevus võib muuta Piirsalu senist rahulikku ja looduslähedast elukeskkonda ning seda, kuidas kohalikud elanikud oma kodukohta tajuvad. Rõhutame siiski, et sotsiaalmajanduslik mõju ei ole KSH-st välja jäetud. KSH põhjaruandes ja selle täienduses on käsitletud mõju asustusstruktuurile, kogukonnale ja teenustele, piirkondlikule arengule, tööhõivele, turismile, varale, maakasutusele, liikuvusele ning visuaalset mõju. KSH hinnangul toetab kaitsetööstuspargi rajamine piirkonna tööhõivet ja ettevõtluse arengut ning olulist negatiivset mõju turismile ei ole prognoositud. Tehase tegevusest tulenevalt ei ole põhjust eeldada ka mõju korilusele, kalastusele, matkamisele ja muudele nimetatud tegevustele, kuna KSH hinnangute alusel ei ulatu keskkonna mõjud tehase territooriumist väljapoole.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
nähtud kompensatsioonimehhanism kinnistuomanikele? Palun hinnata mõju piirkonna turismi- ja puhkeväärtusele - metsa kasutamine rekratsiooniks nt korilus ja jaht (sh planeeritava alaga piirnevad väga aktiivselt kasutatavad metsad), kalastus (sh Piirsalu jõel ja Mustjärvel), matkamine, looduslähedane maaelu; ning objekti mõju piirkonna üldisele mainele. Piirsalu kirik ja seda ümbritsev ajalooline pärandmaastik ei ole KSH-s eraldi visuaalse ega müra-mõju analüüsi objektiks. Palun hinnata kavandatava tegevuse mõju kirikule, selle ümbrusele ja kasutusele (sh matused, kogudusetegevus). Millisel määral eeldatakse kohaliku tööjõu kaasamist ja kui suur osa töötajaskonnast tuleb väljastpoolt piirkonda? Kuidas on hinnatud survet kohalikule elamispinnale ja taristule?	Piirsalu elukeskkonna muutust on täiendavalt hinnatud visuaalse mõju kaudu. KSH arvestab, et kuni 35–40 m kõrguse hoone ülemine osa võib teatud vaadetes, eelkõige varjava metsa vähenemisel, Piirsalu külast nähtavaks muutuda ning tuua senisesse maastikupilti uue tööstusliku elemendi. Mõju vähendamiseks soovitatakse säilitada kaitsetööstuspargi ümber ja territooriumil metsa võimalikult palju ning sobitada kõrgemate hoonete kujundus ümbritsevasse keskkonda, kasutades muu hulgas tumedamaid ja matte toone. Piirsalu kirik paikneb Piirsalu küla keskosas ning sellele ja seda ümbritsevale pärandmaastikule kehtivad samad visuaalse mõju hinnangu järeldused nagu külale tervikuna. Kirik, kiriku ümbrus ja kalmistu on ümbritsetud kõrghaljastusega ning sealt ei avane tehase suunas vaatekoridore. Seetõttu ei ole põhjust eeldada kirikule olulist visuaalset mõju. Samuti ei ole KSH hinnangu põhjal alust eeldada, et kavandatava tehase tegevus takistaks matuste või kogudusetegevuse läbiviimist. Kinnisvara väärtuse, võimaliku kahju ja vastutuse küsimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.10 „Kinnisvara väärtus, hüvitamine ja vastutus“. Piirsalu täpsustatud lahenduses on arvestatud ligikaudu 125 töötajaga, tänase teadmise kohaselt jääb töötajate arv pigem 75 kanti. Kui suur osa töötajatest tuleb kohalikust piirkonnast ja kui suur osa väljastpoolt, ei ole praeguses planeeringuetapis võimalik öelda, kuid hinnanguliselt jaguneb see laiema piirkonna peale. Samuti ei ole KSH-s eraldi kvantifitseeritud mõju kohaliku elamispinna nõudlusele. KSH põhjaruandes on piirkondliku arengu hindamisel arvestatud nii töökohtade lisandumise, pendelrände kui ka teenuste ja taristuga. KSH soovib sotsiaalsete mõjude leevendamiseks lisaks kaaluda kogukonna heaolu suurendavaid kohalikke sotsiaalseid investeeringuid ning leida sobivad lahendused koostöös kohaliku omavalitsusega ja nii nagu teistes vastuses ja koondvastuses on näha, siis seda ongi käesolevas etapis tehtud.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Kumulatiivne mõju kohalikul tasandil Palun hinnata Piirsalu kaitsetööstuspargi koosmõju teiste Lääne-Nigula valla piirkonnas kavandatavate või menetluses olevate arendustega (nt tuulepargid, muud detailplaneeringud), sh müra, liikluse ja veekasutuse kumulatiivset mõju. Palun hinnata mõju piirkonna põllumajanduslikule maakasutusele (niiskusrežiim, pinnase- ja põhjaveekaitse põllumajandusmaal).	Kinnitame, et olulise koosmõju kaasnemise võimalikkust on iga mõjuvaldkonna hindamisel läbivalt kaalutud ja vajadusel detailsemalt hinnatud. Selgitame seejuures lisaks, et REPi hindamise osa ei ole otsustada, kas kõik laiemalt piirkonnas kavandatavad alles algusfaasis või menetlusfaasis olevad arendused on piirkonna arengu seisukohalt asjakohased ja laiemalt kogu piirkonna kumuleeruvate mõjude seisukohalt võimalikud. Seda tehakse siiski kohaliku omavalitsuse tasandil läbivalt iga protsessi juures. REPis läbi viidud mõjude hindamine käsitleb konkreetselt kaitsetööstuspargi tegevuste mõjusid, sh koosmõjusid juba olemasolevate objektide/tegevustega ja kehtivate planeeringutega. Vt ka pikem selgitus koosmõjudega arvestamise kohta all koondvastuste p 2.11. Kui järgida KSH-s antud (ja REP-ga kehtestatavaid) tingimusi, ei kaasne Kaitsetööstuspargi rajamisega olulist mõju põllumajanduslikule maakasutusele.
6. Õhu kvaliteedi ja müra baasandmete puudumine elamualade läheduses Terviseamet tõi välja, et planeeringus valitud alade vahetus läheduses asuvate elamualade kohta puuduvad teadaolevad müratasemete mõõtmised, mistõttu ei ole võimalik hinnata kehtivat müraolukorda ega tootmistevõime tegelikku mõju elanikele. Kaitseministeerium leidis, et mõõtmised ei annaks olulist lisainfot. Palun nõuda baasseire (foonimüra) läbiviimist enne tegevuse alustamist, et oleks võimalik hiljem objektiivselt hinnata tegevuse tegelikku mõju. Palun nõuda õhu kvaliteedi uuringute läbiviimist enne tegevuse alustamist, et oleks võimalik hiljem objektiivselt hinnata tegevuse tegelikku mõju.	Nagu ka kooskõlastamisetapis Terviseameti ettepanekule vastatud, jääme seisukoha juurde, et olemasoleva müraolukorra mõõtmine ei anna praeguses etapis olulist lisainfot, kuna teadaolevalt puuduvad piirkonnas märkimisväärsed müraallikad, mis tekitaksid olulise koosmõju. Samas tuleb kavandatava tegevuse täpsustumisel teha nagunii uued müra leviku arvutused tegelike seadmete ja tegevuste alusel (siduv tingimus) ning selle käigus saab vajadusel määrata ka sobivad ning konkreetsed seiremeetmed. Välisõhu mõju on KSH-s hinnatud modelleerimisega ebasoodsates hajumistingimustes (st, maksimaalne eeldatav mõju samaaegselt igas suunas) ning jõutud tulemusele, et olulist negatiivset õhusaaste mõju ei kaasne. Vajadusel määratakse konkreetsed õhuseiremeetmed nagunii edasis(t)e loamenetlus(t)e käigus. Seega ei annaks müra ja õhusaaste tasemete mõõtmine praeguses etapis olulist lisaväärtust ning selle nõuet ei ole asjakohane planeeringus seada.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
7. Keskkonnaseire tulemuste avalikustamine Palun täpsustada, kas ja millises korras avalikustatakse õhu-, müra-, pinnavee- ja põhjaveeseire tulemused kohalikele elanikele ja Lääne-Nigula vallale jooksvalt, mitte üksnes järelevalveasutustele.	KSH-s on määratud seire vajadus (seejuures ka mitmed detailid ja mitme näitaja seiresagedused), kuid lõplikud kohustuslikud seiretingimused pannakse paika keskkonnaloaga. Keskkonnaloa tingimuste alusel tehtavad seireandmed on avalikud ja leitavad Keskkonnaameti infosüsteemist KOTKAS. Eraldi täiendavat vallale või kohalike edastamist hetkel kavandatud ei ole, kuna tutvumise võimalus on kõigil olemas. Vajadusel (nt kui osutub andmete leidmine keeruliseks) saab KOTKAS seireandmete täiendavat infot küsida Keskkonnaametist. Täiendava vabatahtliku seire teemal on arendaja valmis koostööks ja teabevahetuseks kohaliku omavalitsuse ja kogukonnaga.
8. Valgusreostus Kui tegevus ja/või valve toimub ka öisel ajal, palun hinnata turvalgustuse mõju piirkonna looduskeskkonnale ja lähedal elavatele inimestele.	Turvalgustus on kaitsetööstuspargi ohutu toimimise osa, kuid see tuleb kavandada nii, et valgustus oleks eesmärgipärane ja võimalikult suunatud territooriumile ning väldiks põhjendamatut valguse levikut ümbrusse, sellisel juhul on oluline negatiivne mõju ümbritsevale keskkonnale välditud. Valgusreostuse vältimise tingimused on lisatud ka planeeringusse. Valgustite täpne paiknemine ja tehniline lahendus määratakse projekteerimisel, aga lahendus peab eeltoodud tingimusest kinni pidama.
Kokkuvõte ja taotlus Esitatud Kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta Piirsalu eelvalikuala osas on keskkonnakaitse aspektist seadustega vastuolus, sotsiaalseid ja ohuaspekte ebapiisavalt arvesse võttes ja majanduslikust küljest tunduvalt kulukam kui dokument näidata püüab. Eeltoodust lähtuvalt palun: anda sisulised ja kontrollitavad vastused kõigile käesolevas arvamuses tõstatatud küsimustele enne asukoha eelvaliku	Võtame teie seisukoha teadmiseks. Sisulistele ettepanekutele oleme vastanud eespool.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
otsuse ja KSH esimese etapi aruande kohta lõpliku otsuse tegemist; täiendada REP-i seletuskirja ja KSH aruannet vastavalt eeltoodud punktidele, eelkõige vee kasutuse, ohutuse, sotsiaalsete aspektide, ja kumulatiivse mõju seisukohast;	

1.17 MTÜ Hoiame Loodust

Kirja kuupäev: 25.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Esitame tööstuspargi Piirsalu ala kohta esitatud KSH aruande raames vastukajad koos põhjendustega. Sissejuhatus: Peame oluliseks iga tegevuse puhul riigis kehtiva põhiseadusliku korra täitmist. Lähtume otseselt: Põhiseaduse: § 5 kohustab kasutama loodusrikkusi ja ressursse kui rahvuslikke rikkusi säästes. § 53 kohustab põhikohustusena igaüht säästma looduskeskkonda. KeÜS sätestab: § 9 Keskkonnakaitse kõrget taset tagavad kaalutlused peavad olema arvesse võetud kõikide eluvaldkondade arengu suunamisel, et tagada säästev areng.	Nõustume, et riigikaitse eesmärk ei vabasta kavandatavat tegevust keskkonnanõuete täitmisest. Kaitsetööstuspargi REP-i menetluses on kavandatava tegevuse keskkonnamõju põhjalikult hinnatud, samuti on arvestatud teie viidatud seadustega ja kogu KSH protsess ja hindamine toetub neile. Selgitame, et teie loetletud seaduste viited ei tähenda, et mitte midagi ei tohiks keskkonnakaitsest tulenevalt teha, vaid seda, et keskkonnamõjud peavad olema hinnatud (sh arvestades ettevaatusprintsipi). Käesoleva REP-i KSH-s on seda tehtud ning seatud vajalikud tingimused ja meetmed ebasoodsa mõju vältimiseks ja leevendamiseks, millega järgnevates

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON **DGE**

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
§ 10 Keskkonnaohtu tuleb vältida. Keskkonnaohtu või olulist keskkonnahäiringut tuleb taluda, kui tegevus on vajalik ülekaaluka huvi tõttu, puudub mõistlik alternatiiv ja keskkonnaohu või olulise keskkonnahäiringu vähendamiseks on võetud vajalikud meetmed. § 11 (1) Keskkonnariski tuleb kohaste ettevaatusmeetmete võtmisega võimalikult suurel määral vähendada. 2) Keskkonnariskiga tegevuste suhtes otsuste tegemisel selgitatakse välja nende tegevuste mõju keskkonnale. Seaduses sätestatud juhtudel ja korras tuleb läbi viia keskkonnamõju hindamise menetlus. § 14 Igaüks peab rakendama meetmeid oma tegevuse või tegevusetusega põhjustatava keskkonnahäiringu vähendamiseks niivõrd, kuivõrd seda on mõistlik eeldada. § 16 (1) Käitaja on kohustatud rakendama vajalikke meetmeid keskkonnaohu vältimiseks ja kohaseid ettevaatusmeetmeid keskkonnariski vähendamiseks. 2) Käitaja peab enne sellise tegevuse alustamist, millega kaasneb keskkonnaoht või keskkonnarisk, omandama teadmised, mis tegevuse laadi ja ulatust arvesse võttes on vajalikud keskkonnaohu vältimiseks või ettevaatusmeetmete rakendamiseks. (3) Käitaja peab vältima niisuguste ainete, segude või organismide kasutamist, millega kaasneb keskkonnarisk, kui neid on võimalik asendada ainete, segude või organismidega, millega kaasneb väiksem keskkonnarisk. § 18 Käitise asukoha valik (1) Isik, kes kavandab käitise püstitamist, peab selle asukoha valikul lähtuma eesmärgist vähendada võimalikult suures ulatuses keskkonnahäiringuid, eelkõige arvestades ala tundlikkust kavandatava tegevuse suhtes, kaugust elamupiirkonnast ning senist ja võimalikku sihtotstarvet. § 23 Õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale (1) Igaühel on õigus tervise- ja heaoluvajadustele vastavale keskkonnale, millega tal on oluline puutumus. (2) Oluline puutumus on isikul, kes viibib tihti mõjutatud keskkonnas, kasutab sageli mõjutatud loodusvara või kellel on muul põhjusel eriline seos mõjutatud keskkonnaga. (5) Käesoleva paragrahvi lõikes 1 nimetatud õiguse tagamiseks on õigus nõuda haldusorganilt keskkonna säästmist ning mõistlike meetmete võtmist, et tagada keskkonna vastavus tervise- ja heaoluvajadustele. VS sätestab: § 10. Tehisveekogu Tehisveekogu on inimtegevuse tulemusena tekkinud veekogu.	etappides tuleb arvestada. See täidabki kõrgetasemelise keskkonnakaitse eesmärki. Piirsalu planeeringulahenduse puhul ei ole tuginetud eeldusele, et oluline ebasoodne keskkonnamõju või Natura 2000 ala terviklikkuse kahjustamine oleks riigikaitseliku huvi tõttu lubatav. Natura hindamise järelduse kohaselt ei kaasne kavandatud vältimis- ja leevendusmeetmete rakendamisel ebasoodsat mõju Natura 2000 ala terviklikkusele. Metsisele kavandatud kompensatsioonimeetmed ei ole Natura erandi kohaldamisega seotud hüvitusmeetmed, vaid siseriiklikult kaitstava liigi kaitseks kavandatud keskkonnameetmed. Seetõttu ei ole käesoleval juhul asjakohane lähtuda Natura erandi loogikast, mille puhul lubatakse ebasoodne mõju ülekaaluka avaliku huvi tõttu. Piirsalu praegune lahendus arvestab 2025. aasta hindamise käigus ilmnenud piirangutega: ala kasutatakse väiksemas mahus ning sinna ei kavandata lõhkamiste katseplatsi. Täpsustatud lahenduse kohta tehtud täiendavad uuringud ja mõjude hindamine ei ole tuvastanud mõju, mis välistaks Piirsalu kasutamise kavandatud tegevuseks, kui planeeringus ja KSH-s seatud tingimusi rakendatakse. Täiendavalt vt asukohavaliku ja menetluse kohta koondvastust p 2.6 (dokumendi allosas, jaotises p2 „Koondküsimumused ja vastused“) ning sama arvamuse järgnevatel punktidel antud vastuseid.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
§ 11. Pinnaveekogum Pinnaveekogum on selgelt eristuv ja oluline osa pinnaveest, nagu järv, jõgi, oja, paisjärv, peakraav, kanal, kraav või nende osa, siirdevesi või rannikuvee osa. § 31. Veekaitse üldised eesmärgid (1) Veekaitse üldised eesmärgid on: 1) vähendada inimtegevuse mõju veekeskkonnale; 25.07.2026 2) vältida veeökosüsteemide, nendest sõltuvate maismaaökosüsteemide ja märgalade seisundi halvenemist ning parandada nende seisundit; 3) soodustada vee kestlikku kasutamist ning tagada pinna- ja põhjaveevarude pikaajaline kaitse ning piisav veevarustus; 4) lõpetada prioriteetsete ohtlike ainete heide ja piirata saasteainete, sealhulgas muude ohtlike ainete heidet veekeskkonda; § 32. Pinnavee kaitse eesmärk (1) Pinnavee kaitse eesmärk on pinnaveekogumite, sealhulgas tehisveekogumite, tugevasti muudetud veekogumite ning pinnaveekogumiga hõlmamata veekogude, sealhulgas territoriaalmere, vähemalt hea seisund. (2) Pinnaveekogumi seisund on hea, kui selle ökoloogiline ja keemiline seisund on käesoleva seaduse § 61 lõike 2 alusel kehtestatud kvaliteedinäitajate väärtuste ja § 76 lõike 1 alusel kehtestatud kvaliteedi piirväärtuste kohaselt vähemalt hea. § 33. Pinnavee kaitse eesmärgi saavutamine (1) Pinnaveekogumite ökoloogilise ja keemilise seisundi halvenemist tuleb vältida. (2) Tehisveekogumite ja tugevasti muudetud veekogumite ökoloogilise potentsiaali ja keemilise seisundi halvenemist tuleb vältida. (3) Pinnaveekogumiga hõlmamata veekogudes tuleb vältida prioriteetsete ainete, prioriteetsete ohtlike ainete, teatavate muude saasteainete ja vesikonnaspetsiifiliste saasteainete piirväärtuste ületamist ning vee kasutamiseks ja elustiku kaitseks vajalike kvaliteedinäitajate halvenemist. LKS sätestab: § 69 lg 3 ...soodsa seisundi säilitamiseks või taastamiseks, samuti lähtudes Natura 2000 võrgustiku terviklikkuse saavutamise vajadusest ning silmas pidades ala degradeerumis- ja hävimisohtu. § 69/1 (5) Kui kavandatav tegevus või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimine mõjutab eeldatavalt ebasoodsalt Natura 2000 võrgustiku alal esinevat esmatähtsat looduslikku elupaigatüüpi või esmatähtsat liiki nõukogu direktiivi 92/43/EMÜ tähenduses, võib Vabariigi Valitsus anda käesoleva paragrahvi lõikes 3 nimetatud nõusoleku ainult juhul, kui kavandatav tegevus või strateegilise planeerimisdokumendi elluviimine on seotud inimese tervisega, elanikkonna ohutusega või olulise soodsa mõjuga keskkonnaseisundile. Teiste avalikkuse jaoks esmatähtsate ja erakordselt tungivate põhjuste korral võib tegevust lubada või strateegilise planeerimisdokumendi kehtestada ainult pärast	

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Euroopa Komisjonilt arvamuse saamist. Kavandatud tegevust, sealhulgas strateegilise planeerimisdokumendiga kavandatud tegevust, ei tohi alustada enne hüvitusmeetmete rakendamist. § 69/5 (1) Ekspert käesoleva peatüki tähenduses on eriteadmistega isik, kellel on Natura 2000 võrgustiku ala kaitstava liigi või elupaigatüübi uurimisel või nendele avalduva mõju hindamisel pikaajalised kogemused ning kes tunneb Natura hindamise menetluse põhimõtteid. KeHJS sätestab: § 29 lg 2 Tegevusloa võib anda, kui seda lubab Natura 2000 võrgustiku ala kaitsekord ning otsustaja on veendunud, et kavandatav tegevus ei mõjuta ebasoodsalt selle Natura 2000 võrgustiku ala terviklikkust ega kaitse eesmärki. Märkus: Peame järeldama, et: riigikaitseline tegevus ei ole üldiselt ülekaalukas kõrgetasemelise keskkonnakaitse eesmärgist ja ei oma õigust kasutada või olla vähem säästvam rahvuslike rikkuste ehk looduskeskkonna suhtes. Mistõttu on vaid üksikjuhtude, kui asukoha valik on ainuõige, puhul keskkonnaohu vältimiseks võimalikud teatavad asendusmeetmed, mis tagavad keskkonnaohu vältimise ja keskkonnakahju välistamise. riigikaitsele tegevusele kehtib keskkonnaohu vältimise kohustus, mille puhul on kohustuseks isegi keskkonnaohu riski vähendamine. Ja keskkonnakahju võimalikkus peab olema välistatud. Väljavõte: 25.07.2026 Töö nr 24004951 19.06.2026 Asukoha eelvaliku täiendus Piirsalu ja Aidu eelvalikualade osas Eelnõu https://kaitseministeerium.ee/sites/default/files/documents/2026-06/Asukoha_eelvaliku_taiendus_Piirsalu_ja_Aidu_eelvalikualade_osas.pdf Asukoha eelvaliku ja mõjude hindamise, sh keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruandes leiti, et kuigi Piirsalu ja Aidu alad ei ole kaitsetööstuspargi jaoks eelistatud asukohad, on need siiski sobilikud toetamaks riigi eriplaneeringu eesmärki, kuid seda erinevate tingimuste tõttu kas väiksemas mahus või teatavate piirangutega. Samuti on korralduse s nr 151märgitud, et kuna käesolevaks hetkeks ei ole teada konkreetne vajadus nelja ala järele, on kaitsetööstuspargi kiireks väljaarendamiseks põhjendatud riigi eriplaneering kehtestada asukoha eelvaliku alusel osaliselt ehk ainult Pürnu 1 ala ja Põhja- Kiviõli ala osas. Selline osaline kehtestamine jätab planeeringu koostamise korraldajale võimaluse vajaduse ilmnemisel riigi eriplaneeringu protsessi jätkata ka Piirsalu ala ja Aidu ala osas, tehes täiendavaid uuringuid ning töötades välja projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused.	

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Põhiaruandes on välja toodud, et Piirsalu ala võiks kõne alla tulla vaid oluliselt väiksema mahu ja piiratud tegevuste korral, näiteks müra tekitava katseplatsi vältimisel. Samuti on märgitud, et Piirsalu ala puhul on peamine konflikt seotud metsise leiukoha piirnemise ja osalise kattumisega kavandatava alaga ning et kavandatava tegevuse mõju tuleb järgmistes etappides täpsustada. Vastuolud:	
Kuna planeeriguala on tänaseni riigikaitse otstarbega taktikaala ja lasketiiruala, mis tõesti kannab otsesemalt riigikaitse eesmärki, mitte lõhkainetootmine, mille toodang turustatakse vähemal või suuremal määral piiriüleselt, on sihtotsarbe muutmisel tegemist otsese riigikaitse nõrgendamise. Samas, mille säilitamine mujal vajaks veel omakorda olemasoleva asendamiseks uue harjutusala rajamist, mis tõenäoselt tooks kaasa omakorda loodusalade pindala vähenemise.	Teie mure riigikaitse maa otstarbe muutumise pärast on mõistetav, kuid see on Kaitseministeeriumi ja Vabariigi Valitsuse strateegiline otsus antud ala anda kaudselt riigikaitset toetava tegevuse kasutusse ja loobuda seejuures antud harjutusalast. Lasketiir oma asukohas säilitatakse ja jääb teatud piirangutega kasutusse. Kaitseministeerium ei nõustu järeldusega, et kaitsetööstuspargi rajamine Piirsallu tähendab riigikaitse nõrgenemist. Vastupidi, kaitsetööstuspargi eesmärk on toetada Eesti kaitsevõimet, luues täiendavaid võimalusi laskemoona ja lõhkeaine tootmiseks, ning eelvalikualade riigikaitse sobivust on planeeringus hinnatud koostöös Kaitseväega. Olemasolevat Piirsalu lasketiiru planeeringuga ei likvideerita – planeeringulahenduses on ette nähtud uus juurdepääsutee kaitsetööstuspargist ida pool paiknevale lasketiirule. Planeeringumaterjalidest ei tulene ka arvamuses esitatud järeldust, et kaitsetööstuspargi tõttu oleks vältimatult vaja rajada mujale uus asendav harjutusala.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
2. Kuna Piirsalu ala on ümbritsetud loodusaladega nii maapinnal kui mullastiku ja põhjavee näol maapinna all, on lõhkeainetööstuse kui keemiatööstuse puhul möödapääsmatu ülimalt tõhusa ja täiusliku puhastusjaama rajamine, mida KSH-s vaid mainitakse, kuid on sellise tehase eksisteerimise esmane tingimus. Sellise puhastusjaama võimekus eeldab olulisi rahalisi vahendeid ja sobivat maaeraldist. KSH-s puudub vajaliku võimekusega puhastusjaama rajamise kaalutus, seega ei ole välistatud, et vastava puhastusjaama rajamine sellisele alale on ebamõistlik ja kulukas.	KSH ei piirdu tööstusreovee puhul üksnes üldise viitega biopuhastile. Reovee käitlus tuleb valida tegeliku tööstusreovee koostise järgi ning KSH-s on käsitletud membraanbioreaktorit koos vajaduspõhise järelpuhastusega ning alternatiivina ka suletud veeringe/ZLD lahendust. Need on võimalikud ja realistlikud lahendused. Igal juhul peab kavandatava tegevuse realiseerimiseks olema täidetud eeldus ja tingimus, et reovesi puhastatakse vastavalt nõuetele. Vt ka all pikem selgitus koondvastuste all p 2.2.
3. Maves võtab pinnavee uuringus aluseks üle kümne aasta vanuseid uuringuid ja seireandmeid, mis on sisuliselt aegunud, ja kaasaegsed on vaid kolme punkti uuringud, mis pärinevad LIFE- SIP AdaptEST projektist. Vee keemilise seisundi hindamisel on kasutusel üksnes HEA või HALB kirjeldused, § 59 lg 2 alusel. Selles ei saa teha üldistusi veekogumi üldise seisundi osas.	Selgitame, et pinnaveeuuringu eesmärk ei olnud anda lõplikku luba heitvee Piirsalu jõkke juhtimiseks, vaid hinnata lahenduse eeldatavat mõju saada lähteandmed ja projekteerimistingimused reoveepuhasti ning väljalasulahenduse kavandamiseks. Selleks on uuringu aluseks olevad andmed piisavad. Reoveepuhasti ja heitvee juhtimine tuleb projekteerida selliselt, et see ei ohustaks jõe seisundi säilimist. Vajaduse korral tuleb rakendada üldistest piirväärtustest rangemaid puhastusnõudeid, ühtlustusmahuteid, heitvee jahutamist, ajutist kogumist või väljalaske piiramist kriitilise madalvee ajal. Vt pikemad selgitused koondvastuste p 2.1.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
4. Pinnavee uuringus tuuakse välja asjaolu, et Piirsalu-Kõrtsioja veekogumi seisund on 2010. kuni 2024. aastani püsinud hea. Kuna hindamata veekogumitele antakse eelduse alusel seisundiklass hea ka siis, kui kehtivad seired üldse puuduvad, siis üksikute uuringute alusel ei saa teha pikaajalisi järeldusi.	Vt eelmine vastus. Täiendavalt määratakse planeeringu tingimustega põhjalikud ja piisavad seiremeetmed, mis võimaldavad kontrollida, et tööstuspargi tegevus ei mõjutaks jõe seisundit. Vt pikemad selgitused koondvastuste p 2.1.
5. Piirsalu ala osas tuuakse Maves-e pinnavee uuringus välja, et ööpäevaselt väljutab tootmine erinevaid happelisi ja muid vedelaid kontsentrante, kuid reovee puhastamiseks on planeeritud vaid biopuhasti, millega ei ole tulemuslik ega otstarbekas näiteks happeliste jääkide neutraliseerimine või eemaldamine, sest biopuhasti töötab elusate mikroorganismide abil. See on üldiselt loodud olmereovee puhastamiseks. Happed muudavad vee pH-taseme liiga madalaks (happeliseks). Äärmuslik pH tapab puhastis elavad kasulikud bakterid.	Kinnitame, et reovee puhastustehnoloogia peab vastama tegelikule reovee koostisele. KSH-s ei ole tehnoloogilise reovee käitlemist käsitletud üksnes tavapärase olmereovee biopuhastina: RDX/HMX tootmise reovee puhul on käsitletud MBR-lahendust koos järelpuhastusega või alternatiivina ZLD-lahendust. Kui tootmisprotsessis tekib happelisi või muul viisil tavapärasest olmereoveest erinevaid vooge, peab tehniline lahendus tagama nende nõuetekohase käitlemise ja heitvee kvaliteedi. Täpsed lahendused töötatakse välja edasise projekteerimise ja loamenetluse käigus. Vt pikemad selgitused koondvastuste p 2.
6. Pinnavee aruandes ei arvesta hindaja, et VS seab eesmärgiks inimtegevusest tulenevate mõjude vähendamist ja seisundi parandamist, § 31, mitte vastupidi. Hindaja esitab põhjenduseks isegi, et reovee ja jääkvee suunamine ojja parandab oja veetoite tagamist. Selline arusaam on lubamatu, sest isegi sademevesi, ammugi jääkvesi ei vasta looduslikult puhastunud vee kvaliteedile. Märgime, et joogiveele esitatavad nõuded on nõrgemad, kui loodusliku veeökosüsteemi eluks on oluline.	Selgitame, et heitvee juhtimist suublasse ei käsitleta veekogu seisundi parandamise meetmena. Lubatav saab olla üksnes selline lahendus, mille puhul heitvesi vastab nõuetele, suubla koormus ja madalvee tingimused on arvestatud ning veekogu seisundi halvenemine on välditud. KSH-s on selle tagamiseks/kontrollimiseks ette nähtud ka heitvee ja suubla seire ning vajaduse korral tehnilise lahenduse muutmine või

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	täiendavate meetmete rakendamine. Vt pikemad selgitused koondvastuste p 2.
7. Kuigi Natura 2000 asjakohase hindamise (AH) aruandes esitatakse argumendina, et toomis- ja jääkide likvideerimistegevuste osas on reostused ja mõjud keskkonnale minimeeritud, ei anna 25.07.2026 see veendumust, et ebasoodsad mõjud kaitsealade terviklikkuse tähenduses on välistatud, vastavalt KeHJS § 29 lg 2 alusel, mis on kohustuslik tingimus tegevuse lubamiseks ja ei oma tähtsust, kui kaugel asub kavandatav tegevus kaitsealast.	Selgitame, et Natura asjakohases hindamises ei ole toomis- ja jääkide likvideerimistegevuste vmt kasutatud Natura ala terviklikkusele avalduva mõju hindamise argumendina. Neid asjaolusid on käsitletud üksnes kavandatava tegevuse kirjelduses. Natura asjakohases hindamises on vastavalt metoodikale määratletud asjakohased mõjud ja mõjualad, lähtudes kavandatava tegevuse olemusest ning Natura ala kaitse-eesmärkidest. Hindamise tulemusel jõuti järeldusele, et Natura ala kaitse-eesmärkidele ebasoodne mõju on seatud meetmete rakendamisel välistatud. Seega on KeHJS § 29 lg 2 kohane veendumus Natura hindamise käigus antud.
8. Mustjärve AH aruandes on lõik, "Suublasse juhitava heitvee koguseks on KSHs hinnatud kuni 3 350 m ööpäevas. Enamus puhastamist vajavast reoveest tekib tööstusliku protsessi käigus. Arvestades kaitsetööstuspargi asukohta, on võimalik heitvesi juhtida kas otse Piirsalu jõkke või pargi territooriumit läbivasse Lepaste oja.". Samad asjaolud on kajastatud ka pinnavee uuringu aruandes, kus on esitatud tootmisprotsesside nimetus ja igast protsessist väljutatava reovee mahud. Lähtudes veeseaduse § 11-st, kus pinnaveekogum on selgelt eristuv ja oluline osa pinnaveest, nagu järv, jõgi, oja, paisjärv, peakraav, kanal, kraav või nende osa, siirdevesi või rannikuvee osa. Seega on ilmne, et oja ega kraav ei ole reovee kogumiskoht, ja neilegi	Selgitame, et heitvee juhtimine Piirsalu jõkke, Lepaste oja või muusse suublasse saab olla lubatav üksnes juhul, kui puhastus, seire ja loatingimused tagavad veekogu hea seisundi. Kui täpsustatud andmed või seire näitavad, et kavandatud lahendus ei taga neid tingimusi, tuleb tehnilist lahendust muuta või rakendada täiendavaid meetmeid. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2. Natura asjakohase hindamise aruandes on heitvee võimalikku juhtimist Piirsalu jõkke või Lepaste oja käsitletud üksnes kavandatava tegevuse kirjelduses. Heitvee suublasse

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kehtib kohustus tagada veekogumi seisundiklass hea saavutamine ja säilimine, VS § 31 lg 1 p3 alusel.	juhtimine ei ole seotud töös määratletud mõjude ja mõjualade kaudu Mustjärve raba loodusale avalduva mõjuga.
9. Juhime tähelepanu, et AH aruandes on järelduste aluseks pigem oletus, et kui tehakse nii..., mitte kindlatel teadusfaktidel põhinevad järeldused.	Selgitame, et Natura asjakohase hindamise järeldused ei põhine oletusel, vaid kavandatava tegevuse objektiivsel hindamisel. Hindamise tulemusel seatakse leevendav meede, mille rakendamisel on ebasoodne mõju Natura ala kaitse-eesmärkidele välistatud. Lisaks seatakse meede ning Natura mõju uuesti kaalumise kohustus juhiks, kui kavandatava tegevuse elluviimisel ei ole eeldatav lahendus (kuivenduskraavidest loobumine puhveralas ja pinnase tõstmine) võimalik. Selle eesmärk on tagada, et ka alternatiivse lahenduse korral oleks ebasoodne mõju Natura alale välistatud.
10. Lähtudes metsise elupaigaga seonduvast, tuleb asendusmeetmete võimalikkus tuvastada AH-s, kuid nende rakendamine eeldab erandi menetlust, LKS § 69/ 7. AH raames tuleb leida kavandatava tegevuse protsessides leevendavaid lahendusi, mis vähendavad või väldivad üldse ebasoodsaid mõjusid ala terviklikkusele ja looduskeskkonnale.	Selgitame, et metsise kompensatsioonimeetmete näol ei ole tegemist Natura 2000 võrgustiku aladele avalduva mõju hüvitamisega, vaid siseriiklikult kaitstava liigi kaitseks kavandatud keskkonnameetmete paketiga. Kavandatava tegevusega mõjutatakse ebasoodsalt metsise leiukohta KLO910217 ning Annamõisa metsise püsielupaika, mis ei kuulu ühegi Natura 2000 linnuala koosseisu. Seetõttu ei ole metsisele avalduvat mõju hinnatud Natura hindamise raames, vaid eraldi metsise eksperthinnangus ja kompensatsioonimeetmete kavas, kus on kavandatud mõju

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	vältimise, vähendamise ja ka kompenseerimise meetmed. Seega, Natura hindamise raames ei ole metsist antud juhul asjakohane käsitleda, samuti mitte viia läbi LKS § 69 ⁷ kohast Natura erandi menetlust.
Kokkuvõtteks: MTÜ Hoiame Loodus ei pea mõistlikuks muuta sihtotstarbelist riigikaitset tagavat harjutusvälja ala sõjatööstuse kui äritegevuse valdkonna tööstusalaks. Praeguseni olemasolev olustik tõendab, et tegemist on endise tehisalaga, mis on muutunud looduslikult uuenevaks alaks ja seal toimib inimese ja looduse vahelise tasakaalustumise protsess-loodusliku seisundi taastumine. Keemiatehast ei ole mõistlik rajada loodusalale, kus puuduvad tööstusele vajalikud eeldused ja kaasnevad pöördumatud protsessid riskide ja ohtude osas keskkonnale ja inimese tervisele.	Võtame teie seisukoha teadmiseks. Teie vastuväidetele oleme vastanud eelpool.

1.18 Eraisik E. K.

Kirja kuupäev: 26.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Minu arvamus pakutud aruande osas on väga negatiivne. Olen piirkonnaga perekondlikult seotud ja käin Piirsalus regulaarselt. Küla kõrval olev metsade ja rabade ala on paljudele, ka mitte Piirsalus elavatele inimestele, puhkuse ja taastumise koht. Eriti palju on planeeritud tööstusega külgneval metsal ja rabal külalisi seene- ja marjakorjamise ajal ning teadagi ei ole see eestlasele mitte majanduslik tegevus, vaid võimalus olla linnakärast eemal, olla	Mõistame muret, et Piirsalu ümbruse metsade ja rabade väärtus ei seisne kohalike inimeste jaoks üksnes looduskaitselikes väärtuses, vaid ka võimaluses liikuda looduses, korjata marju ja seeni ning puhata rahulikus keskkonnas. Seetõttu on arusaadav, et kavandatava tööstusliku tegevuse täpsustumine ja

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
looduses. Strateegilise hindamise ülesanne ühe tootmisüksusega on väga erinev praegu pakutavast plaanist, mis sisaldab erinevaid tootmisprotsesse, sealjuures keemiliste ainete tootmist. Keemiatööstuse elemendi lisandumine tähendab suuresti muutunud nõudeid ja nõudmisi. Millaga on põhjendatud, et kogu dokumentatsiooni ei ole uuesti ja palju põhjalikumalt koostatud?	keemiatööstusega seotud tegevuste lisandumine tekitab küsimusi piirkonna senise kasutuse ja elukeskkonna säilimise kohta. Selgitame siiski, et lõhkeainete tootmine oli ühe võimaliku kavandatava tegevusena käsitletud juba varasemas asukohavalikus ning selle mõjusid hinnati ka siis (ning välistavaid asjaolusid ei leitud). 2026. aasta lahendus täpsustab sama asukohavaliku raames kavandatavat tegevust, mistõttu kogu planeeringu ja KSH koostamist algusest peale ei ole peetud vajalikuks. Küll aga on täpsustatud planeeringulahendust, täiendatud KSH-d ning tehtud uusi uuringuid just praeguseks teada oleva tootmislahenduse, kasutatavate ainete, veevajaduse, heidete, ohutuse ja muude võimalike mõjude hindamiseks. Hindamise tulemusel ei ole tuvastatud asjaolusid, mis seatud tingimuste järgimisel välistaksid kavandatava tegevuse Piirsalu alal. Kavandatava tegevuse ja tehnoloogia piisavat täpsust on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.5 ning asukohavaliku ja menetluse küsimusi p 2.6 (dokumendi allosas, jaotises p2 „Koondküsimused ja vastused“).
Veeseadus räägib selgelt, et ei pinna- ega põhjavee seisukorda ei tohi halvendada. Dokumendist see ei selgu ja pigem viitab möödapääsmatule veestiku olukorra halvenemisele. * Millised tänast seisu kajastavad ja erinevaid kriitilisi ajahetki looduses (suvine põud, talvine pakase periood) hõlmavaid seireid on kavas teha, et saaks reaalse pildi Piirsalu jõe ja ümbritsevate kaevude olukorrast? * Miks on lubatud keemiatööstuse heitvee juhtimine jõkke (ja pinnasesse)? * Millised puhastussüsteemid ja heitveetemperatuuri jõevee	Nõustume, et pinna- ja põhjavee seisundi halvendamine ei ole lubatud. KSH ei näe seda ka ette, vaid, vastupidi, seab tingimused, et edasise projekteerimise ja loamenetluse käigus see välistada. Planeeringu tingimustega nähakse ette ka kohustuslik veeseire, et mõju puudumist hiljem kontrollida. Täpsemalt on veekaitse- ja seiremeetmeid selgitatud all koondvastuste p 2.1 ja 2.2.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
temperatuuriga ühtlustamise meetmed on kavas, et jõgi suudaks oma elustiku ja kvaliteedi säilitada? * Millised uuringud lubavad kinnitada, et piisav vajaliku kvaliteediga põhjavee varu on olemas ja sellest jätkub nii kohalikele elanikele kui ka tööstusele?	
Avapõletuse lahendusena pakkumine on täiesti arusaamatu ning vastuolus looduskaitse ja kasvuhoonegaaside piiramise nõuetega. * Kuidas on võimalik, isegi kui selline asi on erandkorras lubatud, avapõletust üldse Natura jt looduskaitsealade ja kohaliku asustusega piirneval alal välja pakkuda? * Mis takistab kasutamast loodust säästvamaid alternatiive avapõletusele? Täpsemate keemiatööstuse protsessidega ja keskkonnaseadustega kursis olevate inimeste poolt välja toodud täpsemaid väiteid ma ei hakka siin kordama.	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Täiendavalt vt all koondvastust p 2.3.
* Aga soovin veel küsida, kas on olemas majandusliku tulususe kalkulatsioon, mis võtab arvesse erinevaid stsenaariume ja näitab, milliste puhul on kavandatud tegevus planeeritud mahu majanduslikust seisukohast antud asukohas mõttekas? Kokkuvõttes olen arvamusel, et sotsiaalmajanduslikke ja keskkonnakaitse aspekte arvestades ei ole sellist ettevõtet Piirsallu pakutud alale asjakohane ehitada.	REP-i ja KSH eesmärk ei ole hinnata konkreetse ettevõtte ärilist tasuvust erinevate müügistenaariumide järgi, küll aga teevad seda ettevõtete omanikud. Mittetulusa tegevusega ei ole ühelgi ettevõttel huvi alustada. Kinnitame, et riigi kui omaniku ootus Hexest Materials AS-le on tegutseda majanduslikult kasumlikult ning see on Piirsalus võimalik.

1.19 Eraisik K. R. ja R. R

Kirja kuupäev: 26.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Oleme kohalik pere kelle elamud on nii meil endil kui ka esivanemate [...] Sellega seoses oleme huvitatud isikud ja soovime juhtida tähelepanu peamisele murele: 1. kohalike kaevude vee säilimine ja kvaliteet; 2. lõhkeainete ning kemikaalidega kokku puutunud jäätmete avapõletamine; 3. tööstusreovee juhtimine Piirsalu jõkke või Lepaste ojja. 4. kinnisvara väärtus. Mõistan Eesti kaitsevõime arendamise tähtsust, kuid seda ei tohi teha kohalike inimeste joogivee, tervise, vara ja looduskeskkonna arvelt. Kõige olulisemaid küsimusi ei tohi jätta hilisemaks projekteerimise või keskkonnaloa menetlusse. Need peavad olema planeeringus selgelt ja siduvalt kirjas enne asukoha lõplikku kinnitamist. Ühtegi investeeringut või planeeringut ei tohi teha KSH miinimum nõuete järgi, vaid esmalt tuleb tagada ohutus nii inimestele kui loodusele võttes arvesse eelkõige inimesi, keda me selle kaitsetööstuspargiga kaitsta tahame, vastasel juhul puudub selle pargi ehitamise point.	Mõistame, et planeeringuala läheduses elava pere jaoks on küsimused joogivee säilimisest, jäätmekäitlusest, heitveest, tervise- ja ohutusriskidest ning kinnisvara väärtusest otseselt seotud igapäevase elukeskkonna ja turvatundega. Kaitseministeerium nõustub põhimõttega, et kaitsevõime arendamisel tuleb vältida olulist ebasoodsat mõju inimeste tervisele ja looduskeskkonnale. Selleks vajalikud tingimused tuleb planeeringus määrata ulatuses, mis on asukoha eelvaliku etapis vajalik ja võimalik. Samas ei tähenda see, et kõik käitise tehnilised lahendused või järgmise nt projekteerimise ja keskkonnaloa tasandi tingimused peavad olema lõplikult määratud juba riigi eriplaneeringus. Pigem lähtutakse järgmises etapis KSHs ja planeeringus seatud tingimustest, mis peavad olema seatud nii (piisavas mahu ja siduvalt), et järgnevates etappides oleks oluline keskkonnamõju välditud. Sellised vajalikud tingimused on käesoleva REP-ga seatud.
1. Kohalike kaevude vee tagamine Kohalike inimeste mure ei ole ainult võimalik põhjavee saastumine. Sama tõsine oht on see, et tehase suur ja ööpäevaringne veevõtt langetab põhjaveetaset ning ümbruskonna kaevudesse jääb vähem vett ja on	Selgitame, et veevõtu ja põhjaveetaseme muutuste kohta info saamiseks koostati Piirsalu põhjavee uuring, mille üheks eesmärgiks oli modelleerida põhjaveevõttust põhjustatud veetaseme või survetaseme alanemise levikut.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
töenäoline, et need kuivavad. Antud piirkonda on viimastel aastatel eshitatud mitu kaevu ja on teada, et vee kättesaamine toimub sügavamalt kui kaevude planeerija on pakkumises seda ette arvanud (vähemalt ühel perel baasi läheduses). Keskmise veetaseme põhjal tehtud hinnang ei pruugi näidata tegelikku olukorda pika põua või väga madala põhjaveetaseme ajal. Seetõttu tuleb enne asukoha heakskiitmist: * kaardistada kõik võimalikku mõjualasse jäävad salv- ja puurkaevud; * mõõta vähemalt ühe aasta jooksul nende veetaset, tootlikkust ja vee kvaliteeti regulaarselt; * hinnata erinevate põhjaveekihtide seoseid ja koosmõju kuivenduse, karjäärade ning teiste veevõtjatega; * määrata piirid, mille saavutamisel tuleb tehase veevõttu vähendada või see peatada. Planeeringus peab olema selgelt kirjas, et kohalike elanike joogiveevarustus on tööstuse veevajadusest tähtsam, ning anda selgesõnaline kinnitus, et kohalike elukeskkonda ei halvendata, ning kui asjad ei lähe planeeritult, siis hüvitatakse 100% ilma selleks aastatepikkusi kohtuskäike ja "täiendavaid" uuringuid tegemata. (Mujalt maailmas on juhtumeid, kus riik on pidanud pärast pikki aastaid tagama kohalikele joogivee, nt RAAF Base Pearce Austraalias, USAs jne). Kui pärast tehase käivitamist mõne kaevu veetase, tootlikkus või vee kvaliteet halveneb, peab riik või arendaja viivitamata ja oma kulul tagama puhta joogivee, vajadusel uue puurkaevu, veepuhastusseadme või ühenduse ühisveevärgiga ning hüvitama tekkinud kahju. Tehase veevajaduse vähendamiseks tuleb kasutada suletud jahutusveeringi, tootmisvee korduskasutust, sobiva sademevee kasutamist tehnilise veena ning vajadusel piirata tootmismahu vastavalt tegelikule veevarule.	Uuringu tulemusena jõuti järeldusele, et eelistatud on veehaarde rajamine 75–100 m sügavusel levivasse surveleisse Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleksi. KSH-s eelistatud sügav Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleks on maapinnalt veepidemega eraldatud ning selle survetaseme muutus ei mõjuta salvkaevude veetaset. Koosmõjude hindamise põhimõtteid on pikemalt selgitatud all koondvastuste p 2.11. Aga siinkohal toome lisaks välja, et laiema piirkonna kuivenduste, karjäärade ja veevõtjate mõju hindamine Piirsalu küla joogiveekaevudele ei kuulu käesoleva hindamise mahtu (kuna, nagu ülal selgitatud, siis kaitsetööstuspargi veevõtt sügavamast kihist seda ei muuda ega mõjuta). Sellegipoolest kavandab ettevõtte täiendava ettevaatusmeetmena ning kohalike elanike huvide arvestamiseks seirata lisaks ka joogiveekaevusid kaitsetööstusparki rajatavast puurkaevust kuni 2 km raadiuses. Täiendavalt vt ka all koondvastuseid p 2.1.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
2. Avapõletamine Lõhkeainete ja kemikaalidega võivad kokku puutuda puit, plast, kile, pakendid, filtrid, puhastusmaterjalid ja kaitseriietus. Nende avatud põletamisel ei ole võimalik suitsugaase koguda ega puhastada. Ilmastikutingimused ei muuda avapõletamist ohutuks. Need mõjutavad ainult seda, kuhu saaste kandub ja kuhu see hiljem sadestub. Saaste võib jõuda koduaedadesse, põldudele, veekogudesse, pinnasesse ning köögi-, juur- ja puuviljadele. Seetõttu teen ettepaneku kirjutada planeeringusse selgelt: Lõhkeainete, nende lähteainete või muude ohtlike kemikaalidega kokku puutunud jäätmete avapõletamine Piirsalu kaitsetööstuspargis ei ole lubatud. Sellised jäätmed tuleb: * koguda muudest jäätmetest eraldi; * puhastada või neutraliseerida suletud süsteemis; * käidelda kinnises põletusseadmes koos suitsugaaside puhastuse ja pideva seirega; * või anda üle vastava loaga ohtlike jäätmete käitlejale. Mujal maailmas, sealhulgas Ameerika Ühendriikides, otsitakse lõhkeainete avapõletamisele järjest rohkem kinniseid ja kontrollitavaid alternatiive. Avapõletamine ei ole ainus võimalik lahendus ega tohiks olla tavapärane jäätmekäitlusviis. Täpselt nii, nagu tavakodanikud ei või põletada ohtlikke jäätmeid, ei tohi seda teha ka kaitsetööstuspargis. Vastasel juhul tekib mul küsimus, miks meie peame tegelema jäätmete liigiti sorteerimisega?	Lõhkeaine tootmisjääkide ja lõhkeainega saastunud esemete hävitamiseks on KSH-s ühe võimalusena hinnatud avapõletamist (kui suurima võimaliku mõjuga lahendust). Seejuures on õhusaaste levikut modelleeritud ebasoodsates hajumistingimustes, hindamaks võimalikku maksimaalset mõju. Põletamise kogused, sagedus ning ka eeldatavalt lenduvate ainete eriheited (st millised heitgaasid ja millises koguses) on esitatud KSH põhiaruandes. Lisaks kehtib avapõletamisele mitmeid tingimusi, et vältida reostust – nt kontrollitud tingimused, kõvakattega pinnad ning hävitusplatsi sademevesi tuleb suunata tehnoloogilise reovee puhastusse. Hindamistulemus näitab, et planeeringus kehtestatavatel tingimustel ei kaasne jääkide avapõletamisega ümbritsevale keskkonnale, sh loodusele ja inimesele ohtu ega olulist negatiivset mõju. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Täiendavalt vt koondvastust p 2.3.
3. Tööstusreovesi ja Piirsalu jõgi Piirsalu jõgi on madala veetasemega tundlik veekogu ja oluline lõheliste elu- ning kudemisala. Mõju ei saa hinnata ainult keskmise vooluhulga järgi. Arvestada tuleb ka pika põua, väga madala veetaseme, kõrge	Nõustume, et Piirsalu jõe kaitsel on oluline arvestada nii heitvee tegelikku koostist kui ka jõe madalvee olukorda ja vee-elustikku. Puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovee juhtimist Piirsalu jõkke ega

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
veetemperatuuri, kalade kudemisaja, maksimaalse tootmise ja puhasti rikkeolukorraga. Saaste lahjendamine jõeveega ei ole puhastamine. Piirsalu jõge ega Lepaste oja ei tohi kasutada tehase jahutus-, lahjendus- või järelpuhastussüsteemina. Kõik reoveevood tuleb koguda eraldi. Eraldi tuleb käidelda vähemalt lõhkeainejääke sisaldavat vett, happeid ja lahusteid sisaldavat vett, pesu- ja laborivett, jahutusvett, sademevett ning tulekustutus- ja avariivett. Enne asukoha kinnitamist peab olema täpselt teada: * millised ained võivad reovette sattuda; * millistes kogustes ja kontsentratsioonides; * kuidas iga saasteaine eemaldatakse; * kui tõhus on kavandatav puhastus; * kuidas käideldakse puhastamisel tekkivaid ohtlikke jääke. Kõige ohutum lahendus on võimalikult suletud veeringlus, kus jahutus- ja tootmisvett puhastatakse ning kasutatakse uuesti. Piirsalu puhul tuleb hinnata ka vedelheitevaba lahendust, kus ohtlik kontsentraat antakse üle vastava loaga käitlejale ning seda ei juhitu loodusesse. Käitises peavad olema piisava mahuga suletud avariimahutid. Puhastamata või nõuetele mittevastava vee sattumine jõkke, oja, kraavi, pinnasesse või põhjavette peab olema tehniliselt välistatud. Lepaste oja ja Piirsalu jõge ei tohi käsitleda tootmisvee jahutus-, lahjendus- ega järelpuhastussüsteemi osana. Piirsalu jõe kuulumise tõttu lõhe, jõeforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse tuleb lähtuda ettevaatuspõhimõttest ning vältida lahendusi, mille ohutus sõltub jõe vooluhulgast või saasteainete lahjenemisest. Reoveepuhastil peavad olema piisava mahuga suletud avarii- ja ühtlustusmahutid, mis võimaldavad puhasti rikke, käivitamise, seiskamise, tulekahju või muu kõrvalekalde korral kinni pidada kogu tekkiva saastunud	Lepaste oja ei kavandata. Reovee puhastuslahendus tuleb valida tegeliku tööstusreovee koostise järgi ning Piirsalu jõkke võib juhtida ainult puhastatud ja kõigile nõuetele vastavat vett. Ka madalvee ajal tohib vett jõkke juhtida üksnes juhul, kui see ei halvenda jõe seisundit ega kahjusta vee-elustikku. Selleks vajalikud täpsed puhastustehnoloogiad ja lahendused pannakse paika edasise projekteerimise ja loamenetluse käigus. Loa tingimustes kinnitatakse kõik vajalikud detailid. Enne tööstuspargi käivitamist fikseeritakse Piirsalu jõe ökoloogiline lähteolukord ning käitamise ajal seiratakse heitvett ja suublat. Kui täiendavad andmed või seire näitavad, et kavandatud lahendus ei taga vee kvaliteedi kaitset, tuleb väljalase peatada, muuta tehnilist lahendust või rakendada muid täiendavaid meetmeid. Vaata pikemaid selgitusi all koondvastuste p 2.1 ja 2.2.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
vee. Avariilise või puhastamata vee juhtimine veekogusse, kraavi või pinnasesse peab olema tehniliselt välistatud. * Kõik heitvee-, pinnavee-, põhjavee- ja välisõhu seireandmed tuleb avaldada võimalikult reaalajas avalikus veebikeskkonnas. * * Seiret peab korraldama sõltumatu akrediteeritud osapool ning selle kulud kannab arendaja. Planeeringus tuleb ette näha finantsgarantii, millest kaetakse alternatiivne veevarustus, keskkonnakahju kõrvaldamine, sõltumatud analüüsid ja elanikele põhjustatud kahju.	
4. Sõltumatu seire ja elanike garantiid Ettevõtte enda seirest üksi ei piisa. Kontrolli peab tegema sõltumatu akrediteeritud osapool ning tulemused peavad olema avalikud ja riigi poolt rangelt kontrollitud. Avalikult peavad olema nähtavad vähemalt: * põhjaveetasemed ja tehase veekasutus; * kohalike seirekaevude tulemused; * heitvee kogus ja koostis; * jõe vooluhulk, temperatuur ja vee kvaliteet; * välisõhu seire; * piirväärtuste ületamised, lekked ja avariid. Enne tehase käivitamist tuleb luua keskkonna- ja hüvitusfond, millest saab katta: * alternatiivse veevarustuse; * uued kaevud ja sõltumatud analüüsid; * keskkonnakahju kõrvaldamise; * põllumajandus- ja varakahjud; * kinnisvara väärtuse vähenemise; * vajadusel kinnistute väljaostmise.	Seire ei ole jäetud tervikuna tulevikus otsustamiseks. KSH-s on ette nähtud (ja planeeringu tingimustega kehtestatakse) nõ kohustuslik veeseire, mh reoveepuhasti heitvee ja suubla seire, Piirsalu jõe ökoloogilise seisundi uuring enne tööstuspargi rajamist ja kordusuuring pärast puhasti käivitamist, hävitusplatsi rajamisel selle ümbruse pinnase ja pinnavee seire ning põhjavee veetaseme seire. Seiretulemuste nõuetele mittevastavuse korral tuleb selgitada välja põhjus ja rakendada vajadusel täiendavaid tehnilisi või korralduslikke meetmeid. Täpsed kohustuslikud seiretingimused määratakse keskkonnaloaga. Keskkonnaloa tingimuste alusel tehtavad seireandmed on avalikud ja leitavad Keskkonnaameti infosüsteemist KOTKAS. Vajadusel (nt kui osutub andmete leidmine keeruliseks) saab KOTKAS seireandmete täiendavat infot küsida Keskkonnaametist. Arendaja on valmis seirete teemal koostööks ja teabevahetuseks kohaliku omavalitsuse ja kogukonnaga. Kaevude seire osas vt täiendavalt koondvastust p 2.1. Kahjuhüvitamise osas vt koondvastust p 2.10.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Samuti tuleb enne tehase rajamist fikseerida mõjuala kinnistute, kaevude, pinnase ja vee lähteseisund. Kui olukord pärast tehase käivitamist halveneb, ei tohiks kohalik inimene jääda üksi tõendama, et kahju põhjustas tehas. Planeeringus peavad olema kirjas ka selged tingimused, mille korral tuleb tootmine, veevõtt või heitvee juhtimine peatada, näiteks põhjaveetaseme olulise languse, kaevu tootlikkuse vähenemise, saasteaine ilmnmise, puhasti rikke või jõe väga madala vooluhulga korral.	
Kokkuvõte Soovin, et kaitsetööstusparki ehtaks viisil, mis kaitseb nii Eesti riiki kui ka inimesi, kes selle tehase läheduses elavad. Palun täiendada planeeringut nii, et: * kohalike kaevude vee säilimine oleks enne asukoha kinnitamist tõendatud; * kohalike elanike veevarustus oleks tööstuse veevajadusest tähtsam; * avapõletamine ei oleks lubatud tavapärase jäätmekäitlusviisina; * Piirsalu jõge ega Lepaste oja ei kasutataks tööstusreovee lahjendamiseks, jahutamiseks ega järelpuhastamiseks; * tootmisvesi oleks võimalikult suletud ringluses; * seire oleks sõltumatu ja avalik; * enne tehase käivitamist oleks olemas toimiv hüvitus- ja tagatisfond; * planeeringus oleksid kirjas selged tegevuse peatamise tingimused. Need küsimused tuleb lahendada enne asukoha lõplikku kinnitamist, mitte	Mõistame soovi, et kohalike elanike tervise, veevarustuse, turvalisuse ja looduskeskkonna kaitse oleks tagatud võimalikult selgete ja siduvate tingimustega. Teie kokkuvõttes esitatud ettepanekutele oleme vastanud eespool. KSH-s on kavandatava tegevuse võimalikku mõju hinnatud ning REP-iga kehtestatakse tingimused, mida tuleb planeeringu elluviimisel järgida. Kõiki tehnilise lahenduse ja käitamise üksikasju ei ole võimalik ega vajalik asukoha eelvaliku etapis lõplikult määrata; osa neist täpsustatakse projekteerimise ja loamenetluste käigus, lähtudes REP-i ja KSH-ga seatud tingimustest. Kaitseministeeriumi hinnangul on praeguses menetlusetapis olemas piisav teave Piirsalu ala sobivuse üle otsustamiseks.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
jätta hilisemaks. Samuti soovime, et seal oleks kirjas konkreetset "teeme" mitte "kaalume". Selliste ohtlike ja tundlike parkidem loomisel tuleb KSH arvestada mitte miinimum nõuetega vaid realistlike tingimustega, mis on inimeste poole vaatavad mitte neid tahaplaanile asetades. Luuakse ju kaitsetööstuspark eesmärgiga kaitsta elanikke agressorriikide eest. Seega ei saa tolereerida seda, et toodame moona, mis kahjustab pikasperspektiivis nii inimesi kui loodust..	

1.20 Eraisik R. E. ja L. R.

Kirja kuupäev: 26.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
2026. aasta mais tutvustasid Kaitseministeeriumi esindajad Piirsalusse planeeritavat kaitsetööstusparki. Meile oli seni jäänud arusaam, et piirkonda kavandatakse laskemoona või lõhkeainete tootmine. Tutvustusel selgus aga, et tegevus hõlmab lisaks lõhkeainete tootmisele vajadusel ka tootmisprotsessis vajalike lähteainete (näiteks heksamiini) tootmist ning et kavandatav ettevõtte kuulub kemikaaliseaduse alusel A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtete hulka. See täpsustus muutis oluliselt meie arusaama projekti ulatusest ning tekitas rea küsimusi.	Mõistame, et 2026. aastal avalikustatud täpsustatud lahendus muutis kavandatava tegevuse kohalike jaoks oluliselt konkreetsemaks. Lõhkeainetehase rajamise võimalus oli siiski REP-i eesmärgis ja põhiaruandes juba varasemalt olemas (ning mõjuhindamine ei tuvastanud selleks välistavaid asjaolusid). Samuti oli teada, et tööstusparki plaanitud ettevõtetest võib mitu olla A-kategooria ohutasemega. 2026. aasta täienduses on teada ühe ettevõtte tehnoloogiline kontseptsioon, sh RDX/HMX-i ja vajadusel lähteainete tootmise võimalus, ning selle alusel on täpsustatud nii planeeringulahendust kui ka mõju hindamist. Anname järgnevalt selgitused teie küsimustele, teemade kaupa. Ülevaatlilikud

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	selgitused uuringute ja KSH hinnangute kohta esitatud käesoleva dokumendi allosas, koondvastustes.
2016. aasta kevadel ostime Piirsalu külla talu sooviga luua endale kodu maa piirkonnas, keset puhast loodust. Uue puurkaevu rajamise ettevalmistamisel eemaldasime kinnistul vana puurkaevu torustiku. Selle pinnal olid näha tumedad reostusjäljed ning torust tundsi nafta lõhna (keskkonnareostus oli tekkinud ligi 40 aastat tagasi lähedal asuvast kütusejaamast!) Geodeedid soovitasid rajada uue puurkaevu teise asukohta, sest varasema võimaliku reostuse ulatuse hindamine oleks olnud keerukas ja kulukas. See kogemus õpetas meile, kui kaua võivad inimese tegevuse jäljed looduses püsida ning kui oluline on põhjavee kaitse. Just seetõttu suhtume väga tõsiselt kõikidesse tegevustesse, mis võivad mõjutada meie piirkonna põhjavett, kaasa arvatud meie kinnistul Piirsalu külas Oti talus. Põhjavesi Kaitsetööstuspargi kavandatav veevõtt toimub andmete kohaselt ligikaudu 100 m. sügavusest põhjaveekihi. Planeeringu tutvustusel märgiti, et põhjaveevõtt (kuni 500 m³ päevas) võib aja jooksul põhjustada mõnes piirkonna puurkaevus veetaseme alanemist ning vajadust langetada pumpa sügavamale. Avalikul tutvustusel öeldu põhjal mõistsime, et mõju kohalikele puurkaevudele ei ole täielikult välistatud. Kuna meie pere igapäevane joogivesi pärineb oma puurkaevust, palume selgitada järgmist: • Milliste uuringute ja modelleerimise põhjal on hinnatud, et kavandatav veevõtt ei sea ohtu kohalike elanike veevarustuse pikaajalist kestlikkust? • Millisel aastaajal ning kui pika aja jooksul on põhjaveetaset	KSH käigus läbiviidud uuringute lähteandmed ja meetodika (st, millest on uuringutes lähtutud) on kirjeldatud uuringute aruannetes. Täiendavad vastused ja selgitused põhjavee teemal on esitatud all koondvastuste p 2.1. Lisaks selgitame järgnevat: Planeeringuga on Piirsalu kaitsetööstuspargi veevajaduseks arvestatud kuni 350 m³ ööpäevas, mitte 500 m³ ööpäevas. Põhjaveeuuringus ja KSH-s eelistati kaitsetööstuspargi veehaaret surveisest Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleksist. Sellel puudub oluline mõju ülemise kihi salv- ja puurkaevudele (kust Piirsalu küla kohalikud kaevud vee võtavad). Sellegipoolest kavandab ettevõtte täiendava ettevaatusmeetmena ning kohalike elanike huvide arvestamiseks seirata lisaks ka joogiveekaevusid kaitsetööstusparki rajatavast puurkaevust kuni 2 km raadiuses. Põhjavee uuringu käigus valiti seiresse puurkaevud, mille kohta olid olemas registriandmed (st tegemist on seaduslike puurkaevudega). Kinnistutel, kus konkreetset veevarustuse lahendust uuringu jooksul ei tuvastatud, eeldati uuringutulemuste tõlgendamisel veevarustuse toetumist salvkaevule, mis on põhjaveetasemete muutuste seisukohast kõige tundlikum ja seega kõige ebasoodsam olukord. Täpsem uurimine oleks uuringu tulemusi saanud vaid soodsamaks teha.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
möödetud ja modelleeritud? • Kuidas on hinnatud olukordi, kus looduslikud tingimused (näiteks pikaajaline põud või erakordsed sademed) erinevad senistest prognoosidest? • Kas on ette nähtud pidev seire? Kui seire käigus ilmneb põhjavee taseme alanemine või vee kvaliteedi halvenemine, siis milliste kriteeriumide alusel otsustatakse, kas selle põhjuseks on kaitsetööstuspargi tegevus või muud piirkonnas toimuvad mõjud? • Sõltumatu kontroll ning selge hüvitus- ja lahenduste kord kui tekib vajadus pumpa sügavamale lasta? • Kes seda läbi viib? Riigikaitse investeerimise keskus võttis koostöös OÜ inseneribüroo Steiger 2026a. veebruaris kaevude uuringu raames ühendust meiega. Kirjeldati, et kaardistatakse kaevu(de) asukoht kaardil ja konstruktsioonid (rakete kõrgus, kaevu sügavus), möödetakse kaevu veetase. Meie kinnistul toimus järgmine - võeti veeproov ja saadeti ka vastus. Puurkaevu sügavust ei küsitud, teatavasti need andmed on kättesaadavad kaevuregistrist. Me ei tuvastanud kaevu veetaseme mõõtmist. Võeti ainult veeproov. Telefonivestluses Riigi Kaitseinvesteeringute Keskuse ametnikuga, mille eesmärk oli kokku leppida aeg veeproovi võtmiseks, jäi mulje, et asjaga on kiire. Selles mõttes, et raske oli klapiada aega mis mõlemale osapoolale sobiks, nende poolt pakutav aja-aken oli liiga lühike. Minu küsimusele, et millal te naaberkinnistule lähete, et äkki tema saaks tulla ja näidata meie talu veeproovi võtmise koha, vastas ametnik, et ei teagi sealse kaevu olemasolust. Andsin kontakti, et saaks naabriga ühendust võtta. Kirjeldatud asjaolud tekitasid meis küsimuse, kas uuringut teostati pealiskaudselt ja distantsilt, kaevud leiti kaardirakenduse kaudu mitte ei vaadatut kinnistu põhiselt, mis meie arvates ei kajasta piirkonna tervikpilti. Kuna uuringu tulemustes viidatakse piirkonna põhjavee mikrobioloogilisele tundlikkusele, peame eriti oluliseks, et kõik täiendavad võimalikud põhjaveeriskid oleksid hinnatud ettevaatuspõhimõttest lähtudes.	Põhjus, miks kõiki piirkonna kaevude veetasemeid ei möödetud ja veekvaliteedi ei analüüsitud, seisnes ühelt poolt selles, et piirkonna puurkaevude registriandmetes on juba rikkalik infobaas põhjaveetasemete ja kvaliteedi hindamiseks ning teiselt poolt selles, et eesmärk oli hinnata põhjavee dünaamikat, kvaliteeti ja veevarustuse seisukorda piirkonnas laiemalt, milleks andis saadud andmestik piisava aluse. Lisaks märgime, et ka edaspidi on võimalik seiret läbi viia ainult selliste kaevude puhul, mille kohta on olemas vajalik dokumentatsioon, st on teada, millist veekihti puurkaev avab, kui sügav on mantel jms. Registrisse kandmata ja nõuetekohase dokumentatsioonita rajatud puurkaevude lisamiseks seirevõrku tuleb kaevud kõigepealt inventeerida ja koostada nende kohta vajalik dokumentatsioon (puurkaevu nõuetekohase dokumentatsiooni olemasolu eest vastutab kaevu omanik).

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Asukoha valik Riigi eriplaneeringu materjalidest nähtub, et kaaluti mitut võimalikku asukohta ning Piirsalu ei olnud algses hindamises eelistatud ala. Seetõttu sooviks saada selgeid ja arusaadavaid põhjendusi:	
• Millal ja millise otsuse, vajadusanalüüsi või arendaja esitatud tehnoloogilise lähteülesande alusel muudeti Piirsalu lahendus üldisest kaitsetööstuspargist konkreetseks integreeritud RDX/HMX-i ja võimaliku heksamiini tootmise kompleksiks? Millal ja kuidas hinnati selle muudatuse järel Piirsalu asukohta uuesti võrreldes teiste alternatiividega? • Miks peeti Piirsalu asukohta lõppkokkuvõttes sobivaks? • Soovime, et see põhjendus oleks arusaadav ning põhineks selgetel ja kontrollitavatel kriteeriumidel, mitte üksnes üldistel hinnangutel.	Kaitseministeeriumi otsus viia REP lõpule Piirsalus ja Aidus lähtus vajadusest leida asukoht riigi äriühingu Hexest Materials AS lõhkeainetehasele ning vähemalt ühele laskemoonatehasele, mis ei mahu Ermistu kaitsetööstuspargi seni kasutusse andmata alale. Piirsalu lahendust täpsustati pärast seda, kui oli võimalik kasutada konkreetsema projekti tehnoloogilisi lähteandmeid. Lõhkeainetehas ei ole REP-i eesmärki lisatud uus tegevus: selle võimalust hinnati ka põhjaruandes. 2026. aasta menetlus ei ole uus viie ala täielik asukohavõrdlus, vaid Piirsalu ja Aidu eelvaliku jätkamine; nende alade kohta tehti täiendavad uuringud, täpsustati mõju hinnangud ja töötati välja projekteerimistingimuste aluseks olevad tingimused. Oleme vastused otsuse kohta jätkata menetlust Piirsalu ja Aidu aladel andnud koondvastuses p 2.6.
Avapõletus Tutvustusel selgitati, et avapõletust käsitletakse erandliku lahendusena. Samas puudub meie jaoks selgus: • Millistel konkreetsetel juhtudel seda kasutada võidakse? • Milliste tehniliste meetmetega tagatakse, et saasteained ei kanduks ümbruskonna elukeskkonda ega loodusesse? • Leiame, et võimalusel tuleks eelistada kinniseid tehnoloogiaid, mille keskkonnamõju on paremini kontrollitav.	Oleme vastanud avapõletamisega seotud küsimustele koondvastuses p 2.3. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Kohalik jõgi Piirsalu jõgi on piirkonna oluline loodusväärtus ning tundlik ökosüsteem. Avalikul koosolekul räägiti, et puhastatud reovesi suunatakse Piirsalu jõkke. • Millised tehnilised lahendused on ette nähtud olukordadeks, kus puhasti töö on häiritud (näiteks elektrikatkestus, seadmerike või avarii)? • Kas sellisel juhul kogutakse kogu reovesi avariimahutitesse või on olemas muu lahendus, mis välistab ebapiisavalt puhastatud vee jõudmise Piirsalu jõkke?	Veekäitlusmeetmed peavad tagama veekaitse ka avariiliste olukordade puhul. Konkreetsed tehnilised lahendused valitakse lähtuvalt kavandatava tegevuse konkreetsest ruumilisest lahendusest ja detailidest ning pannakse paika projekteerimise ja loamenetluse käigus. Reovee puhastamisega seotud küsimustele oleme pikemad selgitused andnud dokumendi allosas koondvastuses p 2.1. (avariiliste olukordadega seoses pikemalt alapunktis 4) ja 2.2.
Kinnisvara Kinnisvara väärtus on enamiku perede suurim vara ning aastatepikkuse töö tulemus. On mõisteta, et suure riskiga tööstusettevõtte rajamine võib mõjutada piirkonna kinnisvaraturgu. • Kas mõju kinnisvaraturule on planeeringu koostamisel hinnatud ning millistele andmetele see hinnang tugineb? • Kas riigil on kavandatud meetmeid olukorras, kus kinnisvara väärtus oluliselt väheneb või elukeskkonna kvaliteedi halvenemise tõttu muutub piirkonnas elamine oluliselt raskemaks?	Kinnisvaramõju uuringud tuginevad enamasti tegelikele tehingutele ja realiseerunud muutustele ning näitavad, et tööstusobjektide mõju võib piirkonniti olla erinev. Eestis selliseid uuringuid teostatud ei ole. KSH hinnang tugines mujal maailmas teostatud uuringutele, mis näitasid, et mõju võib olla nii negatiivne, neutraalne kui ka positiivne. Seetõttu ei ole alust prognoosida Piirsalu piirkonnas üldist olulist kinnisvara väärtuse langust, kuid nõustume, et mõju üksikute kinnistute väärtusele või müüdavusele ei saa välistada. Mõju võivad kujundada nii tegelikud häiringud ja tajutud risk kui ka vastassuunalised tegurid, näiteks uued töökohad ja muutuv eluasemenõudlus, mis võiks kinnisvara hinnale mõjuda ka positiivselt. Eraldi Piirsalu kinnisvaratehingute uuringut pole paraku ka võimalik teha, kuna tuleb arvestada, et usaldusväärsete uuringute tegemiseks on vaja alusandmeid. Piirsalu külas tehakse väga vähe eluruumidega seotud tehinguid. Vastavalt Maa- ja Ruumiameti kinnisvarastatistika andmebaasile on Piirsalu külas viimase kolme ja poole aasta jooksul (2023-2026) registreeritud kokku viis eluruumidega seotud ostu-müügi tehingut. Nii madala tehingute arvu puhul ei võimalda andmebaas isegi hinnastatistikat kuvada.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	Kinnisvaraga seotud teemadel vt täiendavalt all koondvastus p 2.10.

1.21 Eraisik M. L.

Kirja kuupäev: 26.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Piirsalu küla elanikuna on mul väga kahju, et riik tahab lõhkeainetehase ehitada küla keskusest vaid paari kilomeetri kaugusele. Kindlasti on selleks olemas rohkem sobivamaid lahendusi. Ei saa nõus olla sellega, et keskkonnamõjude hindamist on tehtud piisavalt. Hindamine tehti teise tootmise tarvis. Kindlasti ei ole nõus kaitsetööstuse jääkide avapõletamisega. Kindlasti ei ole nõus ka sellega, et tehase jääkvesi lastakse loodusesse. Väga suur mure on põhjavee mahu ja kvaliteedi säilimise osas. Kes vastutab, kui inimeste kaevud kuivale jäävad? Kui ruttu ja kes taastab vee kättesaadavuse, kui midagi peaks juhtuma? Lõhkeainetehase riskianalüüs tuleb teha ka maksimumriskile, arvestades	Mõistame muret seoses kaitsetööstuspargi kavandamisega Piirsalu küla lähedusse. Asukoha eelvalikus võrreldi viit võimalikku ala ning täiendavate uuringute ja mõjude hindamise tulemusel on Piirsalu hinnatud täpsustatud tegevuse jaoks sobivaks; asukohavaliku ja alternatiivide küsimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p-s 2.6 „Asukohavalik, alternatiivid, menetlus ja kaasamine“. Väide, et keskkonnamõju hinnati teise tootmise jaoks, ei ole täpne: lõhkeainete tootmine oli ühe võimaliku tegevusena käsitletud juba varasemas asukohavalikus ning praeguse täpsustatud lõhkeainete tootmise kompleksi mõju on täiendavalt hinnatud; vt koondvastuste p 2.6. Avapõletamist hinnati KSH-s suurima võimaliku mõjuga lahendusena ning ka selle puhul ei prognoositud planeeringutingimuste järgimisel olulist ebasoodsat mõju inimese tervisele ega keskkonnale; praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kõiki võimalikke ohte (tulekahju, sõjaline oht, sabotaaž jne) ning tuua välja lahendused küla elanike turvalisuse tagamiseks.	avapõletamise vajadus on viidud miinimumini; vt täiendavalt koondvastuste p 2.3 „Avapõletamine, jäätmekäitlus, suits ja heitmed“. Puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmisreovee loodusesse juhtimist ei kavandata – veekogusse saab juhtida üksnes nõuetekohaselt puhastatud ja nõuetele vastavat heitvett tingimusel, et see ei halvenda veekogu seisundit; reovee käitlemist on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.2 „Pinnavesi, heitvesi/reovesi ja veekogud“. Põhjaveeuuringu järgi ei ole eelistatud sügava Ordoviitsiumi–Kambriumi veehaarde korral oodata kohalike salv- ja ülemise kihi puurkaevude veehulga või kvaliteedi halvenemist, kuid täiendava ettevaatusmeetmena seiratakse kuni 2 km raadiuses joogiveena kasutatavaid või joogiveeks sobivaid ligipääsetavaid kaeve ning tehase tegevusega seotud muutuse ilmnemisel tuleb rakendada täiendavaid meetmeid; vt koondvastuste p 2.1 „Põhjavesi, kaevud ja veevõtt“ ning vastutuse ja võimaliku kahju hüvitamise kohta p 2.10. Suurõnnetuse ohtu ja ohutuid kaugusi on KSH-s juba hinnatud võimalike maksimaalsete koguste alusel ning lõplikus riskianalüüsis ja ohutusdokumentides tuleb arvestada tehase tegeliku lahenduse ja asjakohaste avarii- ning väliste ohtudega; suurõnnetuse, sõjalise ohu, sabotaaži ja elanike turvalisuse küsimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.7 „Suurõnnetus, avarii, pääste ja varjumine“.

1.22 Eraisikud M. V ja A. V.

Kirja kuupäev: 26.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Toetame täielikult MTÜ Päriseelt Siin ja MTÜ Piirsalu Küla Selts seisukohti, mis on esitatud Kaitseministeeriumile 3. juunil 2026.a. Piirsalu küla elanikena tahaksime rõhutada eraldi veel avapõletamise täielikku välistamist! Teine suure mure on põhjavee saastumise suur oht. Vee uuringud peavad olema läbi viidud kindlasti Piirsalu jõe ja Lepaste oja vee madalseisu ajal! Praegune KSH arvestab vee keskmist taset, mida esineb tunduvalt vähem.	Võtame teie seisukoha teadmiseks. MTÜ Päriseelt Siin ja MTÜ Piirsalu Küla Selts seisukohtadele on antud vastused ülal. Dokumendi allosas on esitatud ülevaatlilikud selgitused koondküsimuse ja vastustena, teemade kaupa. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.3. Selgitame, et pinnaveeuuring oli vaid üks sisend KSH-sse. Aga KSH täpsustas kohustuslikke keskkonnameetmeid ja tingimusi ka madalveeperioodi jaoks. REP-ga kehtestatavad tingimused tagavad selle, et reoveepuhasti ja heitvee juhtimine suublasse tuleb projekteerida selliselt, et see ei ohustaks hea seisundi säilimist ka vähese vee perioodil. Vajaduse korral tuleb rakendada üldistest piirväärtustest rangemaid puhastusnõudeid, ühtlustusmahuteid, heitvee jahutamist, ajutist kogumist, väljalaske piiramist kriitilise madalvee ajal või muid meetmeid. Konkreetsed ja siduvad meetmed pannakse paika projekteerimise ja loamenetluse käigus. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.1 ja 2.2.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

1.23 Eraisik S. R. perega

Kirja kuupäev: 26.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Soovin esitada arvamust kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu ja keskkonnamõju strateegilise hindamise esimese etapi aruande kohta. Olen Piirsalu küla alaline elanik ja minu arvamus puudutab Piirsalu ala. Esiteks soovin rõhutada, et kavandatav lõhkeainetehas Piirsalu alale võrreldes põhiaruandes käsitletuga on minu kui kohaliku elaniku jaoks ehmata ja muret tekitav. Kui esialgu oli juttu moonatootmisest, siis nüüdseks on see muutunud väga suure keskkonnamõju ja ohutasemega lõhkeainetehaseks. Suur osa Piirsalu küla elanikest asub vaid mõne kilomeetri kaugusel kavandatavast alast. Minu jaoks on jahmata, et lõhkeainetehase jaoks peetakse meie küla sobivaimaks paigaks. Piirsalu on pika ajalooga ja tugeva kogukonnaga väike küla, mille elanikud hindavad maapiirkonnas elamisega kaasnevaid hüvesid nagu looduslähedus, vähene müra, turvalisus, võimalus kasvatada puhast toitu. Hajaasustuses elava perena ei ole meil näiteks häid transpordivõimalusi ja meelelahutus- ning huvitegevusi, aga neid puudujääke kompenseerivadki just looduslähedus, rahu ja turvalisus. Kavandatav lõhkeainetehas vaid mõne kilomeetri kaugusel muudaks meie elukeskkonda drastiliselt. Soovin rõhutada, et loomulikult vajab meie riik tugevat kaitsetööstust ja me ei ole vastu kaitsetööstuspargi rajamisele, kuid lõhkeainetehast ei tohiks rajada Piirsallu või mõnda teise asukohta, kus majapidamised asuvad niivõrd lähedal.	Mõistame, et kavandatava tegevuse täpsustumine lõhkeainete tootmise kompleksiks ning selle paiknemine Piirsalu küla läheduses tekitab kohalikes elanikes muret senise rahuliku, looduslähedase ja turvalise elukeskkonna säilimise pärast. Samuti mõistame, et Piirsalu puhul ei puuduta küsimus üksnes üksikuid keskkonnamõjusid, vaid laiemalt küla senist iseloomu ja kohalike elanike igapäevast elukvaliteeti. Hindamise tulemused ei anna siiski alust järeldada, et kaitsetööstuspargi rajamine tooks kaasa Piirsalu küla elukeskkonna drastilise muutuse. Teie kirjas tõstatatud küsimustele vastame allpool teemade kaupa.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Teiseks olen vastu ohtlike ainetega kokku puutunud pakendite ja jäätmete avapõletamisele. Ma ei ole nõus, et tegemist on parima praktikaga. Kuigi spetsiaalsetes ahjudes põletamine või jäätmete äravedu sellega tegeleva transpordifirma poolt võib olla kordades kallim, ei tohiks sellises olukorras raha kokkuvõtte olla määrav. Avapõletamist ei saa kontrollida, see on mõjutatud ilmastikuoludest, tuulesuunast. Saasteainete sattumist külaelanike aedadesse, aiamaale, metsadesse, veekogudesse ning tarbevette ei ole võimalik välistada ning väide, et reostuse tekkimine on vähetõenäoline, ei ole piisav. Lisaks riivab jäätmete avapõletamine minu õiglustunnet. Ma ei põleta oma majapidamises prügi, toidupakendeid ja muud prahti, sest see ei ole lubatud, on keskkonda saastav ning ebamoraalne. Ma maksan küllaltki kalli prügiveoteenuse eest isegi siis, kui prahi põletamine oleks odavam, kiirem ja lihtsam alternatiiv.	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.3.
Kolmandaks, väga murettekitav on kavandatava lõhkeainetehase suur veevajadus. Sellises mahus regulaarselt vee kasutamine on siin piirkonnas enneolematu. Siiani tehtud üksikute kaevude kontroll ei ole kindlasti piisav. Kontrollida vee taset ja tulemused fikseerida tuleks kõigis Piirsalu majapidamistes ja anda kohalikele elanikele garantii, et veetaseme languse korral või veekvaliteedi halvenemisel ei jäeta inimesi muredega päevadeks, nädalateks, aastateks üksi.	Põhjaveeuuringu järgi ei ole kavandatud veevõtu tõttu oodata kohalike salv- ja ülemise kihi puurkaevude veetaseme või veekvaliteedi halvenemist. Kõigi Piirsalu majapidamiste kaevude seiret ei ole KSH tulemuste põhjal peetud vajalikuks, kuid täiendava ettevaatusmeetmena seirab arendaja kõiki kaitsetööstuspargi puurkaevust kuni 2 km raadiuses olevaid joogiveena kasutatavaid või joogiveeks sobivaid ligipääsetavaid puur- ja salvkaeve. Enne veevõtu alustamist fikseeritakse nende veetase ja veekvaliteedi lähteolukord ning seiret jätkatakse käitamise ajal. Kui seire näitab tehase tegevusega seotud muutust, tuleb selle põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	Põhjavee, kohalike kaevude seire ja võimaliku mõju korral rakendatavate meetmete kohta vt põhjalikumalt koondvastuste p 2.1 „Põhjavesi, kaevud ja veevõtt“. Vastutuse ja võimaliku kahju hüvitamise põhimõtteid on käsitletud p 2.10 „Kinnisvara väärtus, hüvitamine ja vastutus“.
Neljandaks tekitab muret lõhkeainetehas kui potentsiaalne sõjaline sihtmärk. Jällegi rõhutan küla lähedust plaanitavale asukohale. Meil võib olla küll efektiivne riiklik teavitussüsteem, mis hoiatab inimesi telefonisõnumiga ohu eest ning soovib varjuda, aga näiteks minu majapidamises puudub varjend või mõni muu sobiv varjumiskoht. Kaitsetööstuspargi naabruses olevas külas tuleks igale majapidamisele ehitada varjumiskoht ning tõsta elanike teadlikkust ohu korral käitumise osas. Ma vastutan oma laste elude eest ja pean kahjuks tõdema, et teadlikult ma kaitsetööstuspargi, rääkimata lõhkeainetehase vahetusse lähedusse elama ei asuks. Tegemist on sõjalise sihtmärgiga ja kahjuks on viimase aja sündmused näidanud, et näiteks ründedroonid võivad mitmeid kilomeetreid oma sihtmärgist kõrvale kalduda. Minu maja, pere, lapsed on reaalses ohus. Varjendi olemasolu ei võta ära ohtu ega ohutunnet, aga vähemalt oleks meil koht, kuhu varjumiskäsu korral kiiresti varjuda.	Mõistame muret, et kaitsetööstuspark võib sõjalise konflikti korral olla ründe sihtmärk ning et Piirsalu elanikel peavad ohu korral olema reaalsed võimalused kiiresti tegutseda ja varjuda. Iga Piirsalu majapidamise juurde eraldi varjendi rajamist REP-is ette nähtud ei ole. Seda ei nähta ette ka teiste võimalike sihtmärkide puhul teistes Eesti kohtades (radaripostid, lennujaamad, sadamad, sillad jne). Küll aga on Kaitseministeerium otsustanud toetada kohaliku kogukonna heaolu ja turvalisuse toetamiseks Piirsalu kerkuskeskuse ja/või avaliku varjumiskoha rajamist koostöös Lääne-Nigula vallavalitsusega. Kohalike elanike teavitamise, tegutsemise ning vajadusel evakueerimise ja varjumise täpne korraldus määratakse käitise ohutusuaruande, riskianalüüsi ja hädaolukorra lahendamise plaani koostamisel. Käitise ohutuse ja elanikkonnakaitse küsimusi, sh sõjalise ründe võimalust, on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.7 „Suurõnnetus, avarii, pääste ja varjumine“.
Viiendaks olen mures oma kinnisvara väärtuse pärast ning kuidas mõjutab lõhkeainetehase naabus minu majapidamise kindlustusvõimalusi ja võimalikke lisakulusid. Need on teemad, mida peab uurima, et kohalikud elanikud ei jääks ebaausasse olukorda.	KSH-s on kinnisvara väärtusele avalduvat mõju hinnatud ning Piirsalu puhul ei ole alust prognoosida piirkonnas üldist olulist kinnisvara väärtuse langust, kuigi mõju üksikute kinnistute väärtusele või müüdavusele ei saa täielikult välistada. Samuti ei ole praegu alust eeldada, et lõhkeainetehase paiknemine piirkonnas muudaks läheduses asuvate elamute kindlustamise Eestis automaatselt

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	kallimaks või raskemaks. Kodukindlustuse hinna ja tingimused määrab iga kindlustusandja oma riskihinnangu alusel ning Eesti kindlustuspraktikas ei ole teada eraldi kauguskriteeriumi, mille kohaselt suurõnnetuse ohuga ettevõtte lähedus tooks iseenesest kaasa kõrgema kindlustusmakse või kindlustamisest keeldumise. Lisaks peab kavandatava A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte käitajal olema seaduse kohaselt vastutuskindlustus. Kinnisvara väärtuse, võimaliku kahju hüvitamise ja vastutuse küsimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.10 „Kinnisvara väärtus, hüvitamine ja vastutus“.
Kuuendaks soovin välja tuua plaanitava kaitsetööstuspargiga seotud liikluskorralduse. Juba praegu on Risti-Kuijõe maantee kehvast seisust ning jalakäijatele ja jalgratturitele küllaltki ohtlik liiklemiseks. Lisaks asub minu maja vahetult maantee ääres, meie pere mängu- ja vaba aja veetmise ala on vaid kümnekond meetrit maanteest. Sellises olukorras majapidamistele peab võimaldatama müra-ja kaitsevali, et mingilgi määral vähendada raskeveokite ja ohtlike veoste tekitatavat müra või pontentsiaalsest õnnetusest tingitud tagajärgi.	KSH hinnangul on kaitsetööstuspargi käitamisega lisanduv raskeveokite liikluskorraldus suhteliselt väike ega too kaasa märkimisväärset liikluskorralduse või normtasemete lähedast müraolukorda. Seetõttu ei tulene KSH tulemustest vajadust rajada Risti–Kuijõe tee äärsetele majapidamistele müratõkkeid. Samuti ei anna KSH tulemused alust teeäärsete kaitsevallide rajamiseks võimaliku ohtliku veosega liiklusõnnetuse puhuks. Lõhkematerjalide ja muude ohtlike veoste vedu ei ole tavaliikluses erandlik tegevus ning sellele kehtivad eraldi ranged veonõuded, sh lõhkematerjaliseadusest ja ADR-ist tulenevad nõuded. Nende nõuete eesmärk on tagada vedude ohutus nii teistele liiklejatele kui ka teeäärsetele elanikele. Liiklusohutuse parandamiseks rajatakse Piirsalu tiheasustusalale kergliiklustee. Liikluskorraldust, ohtlike veoste vedu ja liiklusohutuse meetmeid on

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.8 „Liiklus, teed, kergliiklus ja ühistransport“.
Viimasena soovin rõhutada, et kohalikke elanikke peab kaasama, mitte ainult teavitama. Minu arvamus ei tulene vastuseisust riigikaitse arendamisele ning ei väljenda "mitte-minu-tagahoovis" meelsust, vaid tuleneb hirmust meie küla elukeskkonna ja looduskeskkonna rikkumise ees. Lõhkeainetehase koht ei ole vahetult külakeskuse naabruses, majapidamistest vaid kilomeetri-kahe kaugusel! Põhjendusega kaitsetööstust tugevdada ei tohi riik ohtu seada kohalike elanike elukeskkonda, turvalisust, tervist ja vara. Välistatud peab olema avapõletamisega raha kokku hoidmine, reovee ojja suunamine, niivõrd pinnapealne kohalike kaevude kontroll ja seire ning turvalisusega seotud riskide analüüsi olematus.	Nõustume, et kohalike elanike kaasamine ei tohi piirduda üksnes teavitamisega. Käesolev avaliku väljapaneku ja sellele järgneva avaliku arutelu etapp ongi menetluse osa, mille käigus oodatakse kohalike elanike tagasisidet, kaalutakse esitatud ettepanekuid ning tehakse nende põhjal vajaduse korral planeeringus ja mõjude hindamises muudatusi. Kaasamise ja menetluse korraldust on põhjalikumalt selgitatud koondvastuste p 2.6 „Asukohavalik, alternatiivid, menetlus ja kaasamine“. Kohalike elanike tagasiside põhjal on planeeringulahendust ja kavandatavaid meetmeid juba täiendatud. Täiendava ettevaatusmeetmena seiratakse kaitsetööstuspargi suurkaevust kuni 2 km raadiuses olevaid joogiveena kasutatavaid või joogiveeks sobivaid ligipääsetavaid puur- ja salvkaeve ning Piirsalu tiheasustusalale rajatakse kergliiklustee. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Kohaliku kogukonna heaolu ja turvalisuse toetamiseks on Kaitseministeerium otsustanud toetada Piirsalu kerksuskeskuse ja/või avaliku varjumiskoha koostöös Lääne-Nigula vallavalitsusega. Kohalike elanike tagasiside arvestamine jätkub menetluse edasistes etappides. Kirjas uuesti nimetatud keskkonna- ja ohutusküsimusi on käsitletud eelnevates vastustes. Täpsustame siiski, et puhastamata või nõuetele mittevastava

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	tootmisreovee juhtimist veekogusse ei kavandata ning kohalike kaevude kontroll ei piirdu põhjaveeuuringu käigus seni uuritud üksikute kaevudega. Samuti ei ole õige väide, et turvalisusega seotud riske ei ole analüüsitud: KSH-s on hinnatud suurõnnetuse ja ohutusega seotud mõjusid ning tehase konkreetse tehnilise lahenduse alusel tuleb enne käitamist koostada täpsem riskianalüüs, ohutusaruanne ja hädaolukorra lahendamise plaan. Täpsemate vastustega saate tutvuda koondvastuste p 2.

1.24 Eraisik H. V.

Kirja kuupäev: 27.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Soovin juhtida tähelepanu, et lisa 5 (pinnavee uuring) tabel 8 on vigane. Heitvee ja jõe näitajate kokkuliitmisel ei ole võimalik saada samu arvusid, mis on toodud sama tabeli veerus "Kokku". * Lisa 5 (pinnaveeuuring) punktis 6.3 tuuakse välja, et "Heitvee vooluhulk moodustab jõe keskmise vooluhulga korral sellest 1,2%, kuid ökoloogilise miinimumi korral on heitvee vooluhulk jõe vooluhulgast ligikaudu 2,5 korda suurem." Ehk siis minu arusaamise kohaselt madalvee ajal voolab jões sisuliselt vaid kaitsetööstuse heitvesi. Kuid peale selle üksiku lause on näha, madalvee perioodist antud aruandes sisuliselt üle libisetud ja	Kontrollisime, kuid ei leidnud Teie poolt viidatud viga. Tabelis 8 on arvestatud, et jõe vooluhulk on 290 l/s ja heitvee arvestuslik vooluhulk on 3,472 l/s. Kokku liitmisel on saadud ümardatud tulemus 293,5 l/s. Ülejäänud näitajate puhul on tegemist kontsentratsiooniga, mis arvutatakse vooluhulga põhjal. * Pinnaveeuuringus on madalvee olukorda käsitletud ning toodud välja, et ökoloogilise miinimumi korral võib hinnanguline heitvee vooluhulk olla jõe vooluhulgast suurem. Seda ei saa siiski tõlgendada nii, et madalvee ajal on jões „ainult tööstusheitvesi“, mõju sõltub juhitava vee tegelikust kogusest ja kvaliteedist ning lubatav lahendus peab vältima veekogu seisundi halvenemist.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
seda olukorda pole eraldi vaadeldud. Arvan, et see on väga oluline eraldi läbi arvutada ka madalvee perioodil heitvee poolt tekitatav mõju Piirsalu jõeale.	Selgitame, et pinnaveeuuring oli vaid üks sisend KSH-sse. Aga KSH täpsustas kohustuslikke keskkonnameetmeid ja tingimusi ka madalveeperioodi jaoks. REP-ga kehtestatavad tingimused tagavad selle, et reoveepuhasti ja heitvee juhtimine suublasse tuleb projekteerida selliselt, et see ei ohustaks hea seisundi säilimist ka vähese vee perioodil. Vajaduse korral tuleb rakendada üldistest piirväärtustest rangemaid puhastusnõudeid, ühtlustusmahuteid, heitvee jahutamist, ajutist kogumist, väljalaske piiramist kriitilise madalvee ajal või muid meetmeid. Konkreetsed ja siduvad meetmed pannakse paika projekteerimise ja loamenetluse käigus.
* Esimese etapi aruande täiendus Piirsalu ja Aidu eelvalikualade osas paneb paika põhjavee tarbimise kuni 350m³ ööpäevas. Aruande lisas 5 (pinnavee uuring) on joonisel 1 reovee koguseks ööpäevas märgitud vaid 300m³. Aruandest ei ole aru saada, mis saab 50m³ veest mis ööpäevas kasutusse võetakse, aga reoveeks ei saa.	* 350 m³ ööpäevas on KSH-s arvestatud maksimaalne veevajadus, kuid see ei tähenda automaatselt sama suurt reoveekogust. Osa veest võib sõltuvalt protsessist jääda toodangusse, aurustuda, olla ringluses või tekkida teistsuguse veevooluna. Täiendavalt selgitame, et põhjavee- ja pinnaveeuuringud koostati sisendina planeeringulahenduse ja KSH tingimuste väljatöötamiseks ajal, mil Piirsalu ala täpne tehniline lahendus ja veebilanss ei olnud veel välja töötatud. Tegelik veevõtt, vee kasutusotstarbed, tekkiva reovee kogus ning kogu ala veebilanss täpsustatakse projekteerimise käigus vastavalt valitavale tehnoloogilisele lahendusele. Projekteerimisel tuleb seejuures lähtuda eriplaneeringuga kehtestatud tingimustest ja KSH aruandes sätestatud keskkonnanõuetest, mis on edasiseks siduvad ja tagavad olulise negatiivse mõju vältimise. Vee teemadel vt täiendavalt ülevaatlikke koondvastuseid dokumendi allosas p 2.1 ja 2.2.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
* Aruanne viitab korduvalt põhimõttele kasutada parimaid võimalikke tehnikaid. Sellest tulenevalt on arusaamatu, miks punktis "1.2.7 Jäätmekäitlus" on kirjeldatud esmalt just avapõletamist ning spetsiaalseadmeid kui alternatiive. Arvan, et avapõletamist tuleks vältida, kui see tehniliselt vähegi teostatav on.	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Täiendavalt vt avapõletamise teemal pikemaid selgitusi koondvastuste p 2.3. (kus muuhulgas on ka selgitatud, miks ka avapõletamine võib teatud olukordades vastata parima võimaliku tehnika (PVT) põhimõtetele).

1.25 Eraisik S. S.

Kirja kuupäev: 27.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Soovin avaldada oma kindlat vastuseisu plaanile rajada meie koduküla lähedusse lõhkeaine tehas. Olen sügavalt mures selle võimaliku mõju pärast inimeste tervisele, turvalisusele ja meie looduskeskkonnale. Eriti teeb murelikuks info, et tootmisprotsessis plaanitakse põletada ohtlikke aineid ning kasutada väga suuri koguseid vett, mis pärast puhastamist juhitakse meie piirkonna jõkke. See jõgi on oluline elupaik kaladele ning väärtuslik osa meie loodusest. Kohalikel elanikel peab olema kindlus, et selle kvaliteeti ei seata ohtu ei täna ega tulevikus. Samuti kaasnevad sellise tehasega suurem raskeveokite liiklus, müra, võimalik	Täname Teid seisukoha eest ning mõistame Teie muret. Ka Kaitseministeeriumi kui planeeringu koostamise korraldaja jaoks on äärmiselt oluline, et kavandatava tegevusega ei kaasneks ohtu ega olulist negatiivset mõju inimeste tervisele, turvalisusele, elukvaliteedile ja looduskeskkonnale. Selleks on planeeringu käigus läbi viidud põhjalik keskkonnamõju strateegiline hindamine, mis on praeguseks avalikustatud. Mõjude hindamise aruandes on Teie poolt tõstatatud mõjusid käsitletud. Täiendavalt selgitame, et ettevaatusprintsip on mõjude hindamisel läbiv põhimõte ning mõjude hindamise eesmärk ongi välistada põhjendatud kahtlus, et tegevus võiks kahjustada inimese tervist või keskkonda. KSH

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
õhusaaste ning suurenenud risk õnnetusteks. Sellised mõjud mõjutavad otseselt kohalike inimeste elukvaliteeti ning võivad vähendada piirkonna atraktiivsust ja kinnisvara väärtust. Leian, et nii suure võimaliku keskkonna- ja ohumõjuga projekti puhul tuleb lähtuda ettevaatuspõhimõttest – kui on põhjendatud kahtlus, et tegevus võib kahjustada inimeste tervist või keskkonda, ei tohiks otsust teha enne, kui on veenvalt tõendatud, et selliseid riske ei esine. Niivord pinnapealne kohalike kaevude kontroll ja seire ning turvalisusega seotud riskide analüüsi olematus. Kes vastutab kui kaevudest kaob vesi? Probleemi Ei tohi jätta inimesi oma muredega üksi ei päevadeks, nädalateks, aastateks. Kes süvendab kaevud vee kadumise tõttu? Vee kasutamine on elementaarne igapäeva ühiskonna osa. Palun tagada, et enne mistahes otsuse tegemist viiakse läbi sõltumatu, põhjalik ja avalik keskkonnamõju hindamine, mis käsitleb muu hulgas: - mõju pinna- ja põhjaveele; - mõju jõe ökosüsteemile ja kalastikule; - mõju õhukvaliteedile; - müra ja liikluskoormuse kasvu; - võimalikke avariolukordi ning nende tagajärgi. Kinnistute hinna langus? Kes korvab kahju? Eriti mõistusevastane on see et Lääne-Nigula vald kutsub elama maale päriselt. Kes soovib elada pommitehase kõrval? Inimesed kes on siin külas eeldavad rahu ja vaikust, muud seal ei ole ju nüüd igast nurgast küla piiratud	koostamisel on mõjusid hinnanud vastavate valdkondade eksperdid ning KSH juhteksperdile kehtib nõue olla hindamisel erapooletu ja objektiivne. Selleks täpsustati KSH-s ja kehtestatakse planeeringuga terve rida kohustuslikke tingimusi ja meetmeid, sealhulgas vajalikud seiremeetmed, millega tegevuse elluviimisel peab arvestama. KSH hinnangu kohaselt tagab nende meetmete järgimine selle, et olulist negatiivset mõju keskkonnale ja inimesele ei kaasne. Lisaks on Kaitseministeerium arvestanud kohalikelt elanikelt ja omavalitsuselt saadud tagasisidet ning otsustanud rakendada täiendavaid meetmeid, et võimalikku mõju veelgi vähendada. Täiendava ettevaatusmeetmena seiratakse kaitsetööstuspargi puurkaevust kuni 2 km raadiuses olevaid joogiveena kasutatavaid või joogiveeks sobivaid ligipääsetavaid puur- ja salvkaeve ning Piirsalu tiheasustusalale rajatakse kergliiklustee. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Kohaliku kogukonna heaolu ja turvalisuse toetamiseks on Kaitseministeerium otsustanud toetada Piirsalu kerksuskeskuse ja/või avaliku varjumiskoha rajamist koostöös Lääne-Nigula vallavalitsusega. Teie tõstatatud küsimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastustes: põhjavee, kaevude ja veevõtu kohta p 2.1; pinnavee, reovee ja Piirsalu jõe kohta p 2.2; avapõletamise ja heidete kohta p 2.3; müra kohta p 2.4; asukohavaliku ja alternatiivide kohta p 2.6; suurõnnetuse, avarii ja varjumise

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
eriplaeringutega. Samuti palun arvestada kohalike elanike arvamusega. Meie koduküla ei tohiks muutuda tööstuspiirkonnaks, kui see seab ohtu inimeste turvalisuse, looduse ja tulevaste põlvkondade elukeskkonna. Palun arvestage minu vastuseisuga selle projekti menetlemisel ning tehke otsus, mis kaitseb kohalike inimeste huve ja meie looduskeskkonda. Soovin rõhutada, et olen ise reservväelane ning toetan Eesti kaitsevõime tugevdamist ja kaitsetööstuse arengut. Minu vastuseis ei ole suunatud kaitsetööstuse kui sellise vastu, vaid selle tehase kavandatud asukoha vastu. Leian, et nii suure keskkonna- ja ohumõjuga ettevõtte ei tohiks paikneda vahetus läheduses külale ja inimeste kodudele. Sellisele tehasele tuleks leida sobivam asukoht, kus selle mõju elanikele, loodusele ja veekeskkonnale oleks võimalikult väike.	kohta p 2.7; liikluse kohta p 2.8 ning kinnisvara väärtuse, võimaliku kahju hüvitamise ja vastutuse kohta p 2.10. Planeering ei tähenda Piirsalu küla muutmist tervikuna tööstuspiirkonnaks. Kaitsetööstuslik tegevus on kavandatud selleks määratud alale ning KSH eesmärk on olnud hinnata, kas ja millistel tingimustel saab tegevust seal ellu viia nii, et ümbritsevale külale, elanikele ja looduskeskkonnale ei kaasneks olulist ebasoodsat mõju. Mõistame ka ettepanekut leida lõhkeainetehasele asustusest kaugem asukoht. Asukohavalikul tuleb siiski hinnata kõiki asjakohaseid asjaolusid koos. Piirsalu sobivust on hinnatud keskkonna, inimese tervise ja ohutuse, tehnilise teostatavuse ning riigikaitseliste vajaduste seisukohalt ning senised täiendavad uuringud ja mõjude hindamine ei ole tuvastanud mõju, mis seatud tingimuste järgimisel Piirsalu kasutamise välistaks. Asukohavaliku ja alternatiivide küsimust on põhjalikumalt selgitatud koondvastuste p 2.6.

1.26 Eraisik A. A.

Kirja kuupäev: puudub

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Mina ja paljud Piirsalu küla elanikud oleme siiani vapustatud uudisest et kavandatav Kaitsetööstuspark hõlmab lisaks laskemoona tootmisele ka ulatuslikku keemiliste lähteainete käitlemist ja tootmist. See muudab oluliselt kavandatava tegevuse iseloomu ning sellest tulenevaid keskkonnariske. Piiratud maa-ala rabade ja metsade vahel, looduskaitsealade ja Natura alade vahetus läheduses, näib olevat sellise tööstuse jaoks väga tundlik asukoht. Ma olen loomaarst ja kohaliku loomakliiniku (1,5 km kavandatud Kaitsetööstuspargist) ja sellega seotud tegevustega otseselt sõltuv kohalikust puhtast ja rahulikust keskkonnast. Minu ettevõtte tegevus põhineb usaldusel, et Piirsalu ümbrus pakub loomadele puhast looduskeskkonda, kvaliteetset joogivett ning rahuliku elukeskkonda. Kui need tingimused muutuvad, mõjutab see otseselt minu ettevõtte jätkusuutlikust. Ravil ja treeningul olevad loomad kasutavad ümbruse karjamaid, omanikud on veendunud, et Piirsalus on nende loomadel „mahetingimused“, puhas rohumaa ja vesi. Ma olen viimase kümne aasta jooksul oluliselt investeerinud oma aega ja raha, renoveerides Piirsalu mõisa kõrvalhooneid ning arendades kohaliku väikeettevõtlust. Seetõttu olen ma arendusest otseselt puudutatud ja mul on järgmised küsimused ja ettepanekud	Mõistame, et kavandatava tegevuse täpsustumine ning sellega seotud lõhkeainetehase kirjelduse lisandumine on tekitanud kohalikes elanikes ja ettevõtjates tõsist muret. Arvestame, et Piirsalu ümbruse puhas ja rahulik elukeskkond on oluline nii seal elavatele inimestele kui ka piirkonnas tegutsevatele ettevõtetele ning tehtud investeeringutele. Selgitame, et lõhkeainetehase rajamise võimalus oli siiski REP-i eesmärgis ja põhjaruandes juba ka varasemalt olemas (ning mõjuhindamine ei tuvastanud selleks välistavaid asjaolusid). Samuti oli teada, et tööstusparki plaanitud ettevõtetest võib mitu olla A-kategooria ohutasega. 2026. aasta täienduses on teada ühe ettevõtte tehnoloogiline kontseptsioon, sh RDX/HMX-i ja vajadusel lähteainete tootmise võimalus, ning selle alusel on täpsustatud nii planeeringulahendust kui ka mõju hindamist. St, sisuliselt ei ole tegemist kavandatava tegevuse iseloomu ja suuruse muutusega, vaid täpsema hindamisega. Teie kirjas tõstatatud küsimustele ja ettepanekutele vastame allpool teemade kaupa.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
1. Piirsalu jõgi 1.1 Piirsalu jõgi on vähese veehulgaga jõgi, mis on nõukogude võimu järgsetel aastatel suutnud taastada oma puhta vee ja elustiku. Olemasoleva plaani järgi tekib põhjendatud küsimus, kas kavandatud heitvee juhtimine võib halvendada Piirsalu jõe ökoloogilist seisundit ning mõjutada selle elustikku 1.2 Kas on kavandatud eelpuhastatud reovee äravedu ja töötlemine, nii et Piirsalu jõgi saaks säilitada oma hetke hea keskkonnaseisundi ja sealtkaudu ümbruse pinna- ja põhjavee reostamist ei toimuks? 1.3 Kuhu ja millised reovee puhastussüsteemid on kavandatud? 1.4 Millised keemilised ühendid, millises kontsentratsioonis ja koguses on tehase erinevate tootmisetappide alguses reovees ja millised keemilised ühendid, millises kontsentratsioonis ja koguses on plaanitud Piirsalu jõkke juhitud eelpuhastatud vees? 1.5 Kas on olemas või kavandatud uuring, mis annaks ajakohast teavet Piirsalu jõe vee vooluhulga ja kvaliteedi kohta, hõlmates vähemalt 1-2 aastat ja erinevaid aastaaegu? 1.6 Kas on olemas või kavandatud uuring, mis annaks asjakohast teavet Piirsalu jõe vee temperatuuri tõusu kohta kui sinna juhitaks reovesi. Ning kuidas temperatuuri tõus mõjutab jõe taimestiku ning kalastiku, kaasa arvatud lähelisi kelle kudemispaikade loomiseks ja hoidmiseks on aastate jooksul palju vaeva nähtud nii kohalike elanike kui ka erinevate organisatsioonide poolt.	Puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovee juhtimist Piirsalu jõkke ega Lepaste ojja ei kavandata. Reovee puhastuslahendus tuleb valida tegeliku tööstusreovee koostise järgi ning selliselt, et suublasse juhitud vesi ei halvendaks jõe seisundit, seda ka madalvee olukorras. Olemasolevad andmed ja KSH käigus läbi viidud pinnavee uuring andsid piisava aluse, et REP käigus viia läbi mõjude hindamine ning määrata REP-ga siduvad tingimused edasistele etappidele, mis tagavad pinnavee piisava kaitse. Heitvee kvaliteet ja jõe seisund on loa- ja seiretingimustega kontrollitavad. Enne tööstuspargi rajamist tuleb teha Piirsalu jõe ökoloogilise seisundi uuring, sh elustiku seire, ning kordusuuring kaks aastat pärast reoveepuhasti tööle hakkamist. Heitvee ja suubla seire on esimestel tööaastatel ette nähtud sagedalt ning tulemuste põhjal tuleb vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Täpsemalt vaata selgitused heitvee puhastamise ning pinnavee kaitse ja seire teemal dokumendi allosas koondvastustes p 2.1 ja 2.2.
2. Põhjavesi Salvkaevude veetase on juba viimastel aastakümnetel oluliselt alanenud.	KSH jaoks koostati eraldi põhjaveeuuring, milles hinnati kavandatava veevõtu mõju põhjaveerežiimile, vee kvaliteedile ja piirkonna veevarustusele. Uuringu ja KSH tulemusel on eelistatud lahenduseks, et kaitsetööstuspark võtab vee

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Samuti ei ole selge, kui palju on põhjavett ja miks ta kvaliteet on kõikuv. Näiteks olevat kolhoosi ajal saanud minu krundil olevast salvkaevust joodetud kogu noorloomade kari. Mina pidin kaks aastat tagasi laskma teha joogivee saamiseks puurkaevu. Kogu piirkonna kinnistud asuvad enamuses paekihitudel mis on ülimalt poorsed. 2.1 Kaevuvee uuringud mis said hiljuti tehtud kaitsetööstuspargiga seotud eeltööde käigus näitasid et enamus piirkonna puurkaevudest tulenev vesi on ebapiisava või kehva kvaliteediga. Veed on lisaks muudele probleemidele ka bakteriaalselt saastunud, veekvaliteet ei ole juba praeguse põllumajanduse surve tõttu adekvaatne või ilma lisanduvate filtrisüsteemideta inimestele joogikõlbulik. Kas on olemas uuringuid mis näitavad kuidas meie piirkonna pinnasel erinevad kemikaalid põhjavette liiguvad ning modelleeritud arvutused mis aastaagadel ja mis kemikaali, sõnnikut või muid väetisi ja mis kogustes saab kasutada nii et põhjavesi ei reostuks? Kas on välja arvutatud kuidas loodav tööstus seda probleemi veel suurendaks? Mis on strateegiad mida rakendatakse et olukorda parandada. Ja mis põhiline küsimus: on teil tõesti vaja seda reostamise häda suurendada? Kui te soovite välja surnud küla siis muidugi. Ma palun teil jätkata samas vaimus. Lähedal asuv mahajäetud Annamõisa küla on tegelikult hea näide sellest mis juhtub kui sõjamasinivärk tõeliselt käima lükkatakse. Eks siis Piirsalu ootab samasugune saatus. Kummituslinn mille rohtu ja võssa kasvanud varemed räägivad kauges tulevikus lugu sellest kuidas kunagi elasid siin inimesed kes hooletusega oma maid ja kodusid ülesehitasid. Ja siis sekundite vältel nägid kuidas kõik see ilu ja rahu neilt käest ära kistakse. Ja mille jaoks? 2.2 Kas on olemas teadmised või on kavandatud uuringud, et selgitada, millises suunas ja kuidas liigub eelpuhastatud reovesi pinnases? 2.3 Aruanne märgib, et põhjavees on võimalikud muutused/veetaseme	survelisest Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleksist, mis paikneb maapinnalähedastest veekihtidest sügavamal ja ei mõjuta salvkaevusid ning ülemise kihi puurkaevusid (kust kohalikud joogiveekaevud oma vee saavad). Samuti ei ole ette näha kaitsetööstuspargi reovee „liikumist pinnases“ - kavandatud lahenduse kohaselt puhastatakse tootmisreovesi piisavalt ning juhitakse pinnaveelisse suublasse (mitte pinnasesse ega põhjavette). Sellest tulenevalt ei näe KSH ka kohustuslikus korras ette ka pargi piirkonnas paiknevate joogiveekaevude inventuuri ja lähteseiret, kuna mõju neile ei eeldata. Sellegipoolest plaanib arendaja täiendava ettevaatusmeetmena seirata kõigi kaitsetööstuspargi puurkaevust kuni 2 km raadiuses olevate joogiveena kasutatavate või joogiveeks sobivate ligipääsetavate puur- ja salvkaevude veetaset ja veekvaliteeti. Enne veevõtu alustamist fikseeritakse nende lähteolukord ning seiret jätkatakse käitamise ajal. Kui seire näitab tehase tegevusega seotud muutust, tuleb selle põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Täpsemalt vaata selgitused põhjavee teemal dokumendi allosas koondvastustes p 2.1.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
alanemine. Millised täiendavad uuringud ja abinõud on tehtud ja planeeritud, et välistada põhjavee kadumist kohalikest puurkaevudest ja tagada kohalike elanike ja ettevõtjate senise veekasutuse säilimine ka pärast kompleksi rajamist. 2.4 Kes vastutab ja rahastab kui põhjavee seisund halveneb või vesi kaob salv- ja puurkaevudest? Millised on täpsed asendusmeetmed?	
3. Avapõletamine Avapõletamine on selgelt üks kõige vastuvõetamatum osa plaanist. Lisaks tekitab iga tehas igapäevaselt õhureostust. 3.1 Avapõletus on seaduses toodud kui erandlik erand. Milline on avapõletuse kasutamise põhjendus, arvestades, et seaduses käsitletakse seda erandliku lahendusena? 3.2 Miks ei ole kavandatud kasutada spetsialiseerunud firmasid, mis võimaldaks avapõletust vältida? 3.3 Milliseid ja kui suuri õhusaasteainete heitkoguseid prognoosite? Millised on kavandatud puhastussüsteemid tehaste korstendele ja meetmed seoses avapõletusega, et vältida reostunud õhu liikumist ümbritsevatele looduslikule ja elukeskkonnale? 3.4 Aruande õhureostuse osa on vaja täiendada kaartidega, mis näitaks erinevate tuule tugevuste ja tuule suundade puhul reostuse levikualad. Palume need koostada.	Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. Põhjalikumaid selgitusi avapõletamisega seotud küsimuste kohta vt täiendavalt koondvastuseid p 2.3. Õhusaaste levikud illustreerivad kaardid on KSH-s esitatud. Selgitame, et vastavalt õhusaaste modelleerimise metoodikale on kaartidel kujutatud saasteainete levik ebasoodsate hajumistingimustega ehk olukorras, kus saasteainete levik oleks maksimaalne, samaaegselt igas suunas. Õhusaaste kaarte ei ole põhjust esitada kõikide oluliselt alla piirväärtuste jäävate saasteainete kohta – hajumine toimub ühesugustes tingimustes ja kõik kaardid oleksid sarnase levikualaga.
4. Kinnisvara väärtus Sõja- ja keemiatehaste ning ohtlike ainete ladude olemasolu muudab ümbruskonna kinnisvara hinda oluliselt. Planeeritud tööstus sellisel kujul	KSH-s on mõju varale ja elukeskkonnale hinnatud. Kindlasti peavad kavandatava kaitsetööstuspargi mõjud olema leevendatud selliselt, et need ei muudaks praeguseid tegevusi võimatuks ega sunniks ümber kolima. Lahendus

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
muudab ilmselt võimatuks teatud tegevused ja seega nõuab ümberkolimist kui tahta samades tingimustes edasi tegutseda. 4.1 Millised kompensatsioonimeetmed on ette nähtud kui enne tööstuse tulekut olnud tegevus ei ole enam võimalik ja tuleb lõpetada? 4.2 Millised kompensatsioonimeetmed on ette nähtud kui kinnisvara hind seoses sõja-ja keemiatehaste lähedusega langeb? 4.3 Millised kompensatsioonimeetmed on ette nähtud inimestele kes soovivad piirkonnast uue tööstuse tõttu lahkuda kuid kelle kinnisvarad selle sama tööstuse tõttu ei ole enam müüdavad?	koos vajalike leevendusmeetmetega on nii ka välja töötatud ning teie kardetud olulist mõju pole alust prognoosida. Kinnisvaramõju uuringud näitavad, et tööstusobjektide mõju võib piirkonniti olla erinev. Eestis selliseid uuringuid teostatud ei ole. KSH hinnang tugines mujal maailmas teostatud uuringutele, mis näitasid, et mõju võib olla nii negatiivne, neutraalne kui ka positiivne. Seetõttu ei ole alust prognoosida Piirsalu piirkonnas üldist olulist kinnisvara väärtuse langust, kuid nõustume, et teatud mõju üksikute kinnistute väärtusele või müüdavusele ei saa välistada. Mõju võivad kujundada nii tegelikud häiringud ja tajutud risk kui ka vastassuunalised tegurid, näiteks uued töökohad ja muutuv eluasemenõudlus, mis võiks kinnisvara hinnale mõjuda ka positiivselt. Täiendavalt vaadake palun koondvastuseid p 2.10.
5. Kuidas on hinnatud kumulatiivset mõju? Planeering käsitleb üksikuid mõjusid (vesi, õhk, müra jne) eraldi. Kas on hinnatud nende koosmõju kohalikele elanikele, ettevõtlusele, looduskeskkonnale ja Natura aladele?	Kinnitame, et olulise koosmõju (sh kumulatiivse mõju) kaasnemise võimalikkust on hindamisel läbivalt kaalutud. KSH aruandes soovitatud ja REP-ga kehtestatavate tingimuste järgimisel jäävad eeldatavad mõjud enamikes mõjuvaldkondades oluliselt alla tajutavat või mõjutavat taset ning erinevate mõjuvaldkondade olulist koosmõju pole ette näha. Vt ka pikem selgitus koosmõjudega arvestamise kohta all koondvastuste p 2.11.
6. Üldküsimused: 6.1 KSH ja kemikaalid. Kas KSH hinnang tugineb samale tootmismahule ja samale kemikaalide kogusele, mis on praegu planeeritud? Kui kavandatavat	Kinnitame, et KSH hinnang tugineb maksimaalsele võimalikule tootmismahule, kemikaalide kogusele, maksimaalsetele võimalikele mahtudele, ressursikasutusele jne. Kavandatav tootmine peab mahtuma hindamises ja REP tingimustes antud piiridesse, vastasel juhul tuleb seda hiljem uuesti

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
tegevust on pärast KSH koostamist oluliselt muudetud, siis mille alusel järeldatakse, et senine mõju hindamine on endiselt piisav?	hinnata. (Pigem on täpsustatud tegevus mõnes valdkonnas väiksema mahuga, kui KSH-s etteantud piirid.)
6.2 Eesti vajadus vs eksport. Senini on Eesti saanud enda vajaduseks soovitud aineid sisse osta, vähemalt põhiosas. Milline osa kavandatavast tootmisest on mõeldud Eesti riigikaitse vajaduste katmiseks ning milline osa ekspordiks?	Riigi äriühingu Hexest Materials AS eesmärk on luua lõhkeainetootmise võimekus, mis toetab kaitsetööstuse arengut, edendab eksporti ja kindlustab riigikaitseks vajaliku tootmisvõimsuse. Arvestades tööstusparkides tegutsema hakkavaid moonatootjaid, siis saab olema Eesti vajadus lõhkeaine, sh RDX, järele märkimisväärne. Võib esialgselt hinnata, et Eestis tegutsevad tootjad võivad võtta isegi kuni pool toodangust.
6.3 Tootmismahud: Kui palju antud tüüpi toodangut/toodanguid on viimastel aastatel 2024 ja 2025 Eestis tarbitud ja kui palju on kavas seda/neid uues tehases toota?	Eestis tegutseb täna vaid üks sõjalise lõhkematerjali tootja, kes tarnib lõhkeainet välismaalt, järgnevatel aastatel on neid juba vähemalt viis. Kaitsetööstus on tundlik valdkond, toodangu kogustest avalikult täpselt ei räägita.
6.4 Tulu ja ressursikasutus: Kui palju loodavast tulust jääb Eesti riiki ja palju läheb välja? Kas on kavas anda kolmandate riikide kodanikele/ettevõtetele (ie väljastpoolt EU-d) õiguse meie vee- ja muudele ressursidele ning eriõigused reostusele?	Lõhkeainetehase investeeringu hinnanguline suurus on 150 mln eurot. Tulu üle otsustavad omanikud, praegu on Eesti riigi osalus 100%, kuid plaanis on vähemusosalus 49% müüa strateegilisele investorile. Ettevõtte tegevustest tekkiv maksutulu jääb Eestisse. Ettevõtte saab tegutseda vastavalt REPis ja KSHs paika pandud piirides, mingeid eriõigusi ette ei ole nähtud sõltumata omanikeringist.
6.5 Kohalik tooraine. Kui palju lähtematerjalist pärineb Eestist? Kas tootmises väärtustatakse Eestist ammutatud materjale?	Eestis ei toodeta RDXi tootmiseks vajalikku lähtematerjali (peamiselt heksamiin, lämmastikhape, äädikhape ja äädikhappe andhüdriid), need ained

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	imporditakse. Juhul kui Hexest Materials AS toodaks ka heksamiini, siis selleks on teoreetiliselt võimalik kasutada tulevikus Eestis toodetavat metanooli.
6.6 Keskkonnanõuded . Miks ei nõuta tootjalt maksimaalsete, vaid ainult minimaalsete keskkonnahoiu tingimuste täitmist?	Arvestades, et kehtestatud keskkonnanõuded juba tagavad olulise negatiivse keskkonnamõju vältimise, ei ole otsustajal ja ametitel alust arendajalt sellest rangemaid tingimusi kohustuslikus korras nõuda. Sellegipoolest kavatakse arendaja osasid keskkonnameetmeid rakendada kohustuslikest tingimustest kõrgemal tasemel (nt kinnine jääkide põletamise seade, vabatahtlik täiendav joogiveekaevude seire).
6.7 Võimalikud tulevased kulud. Kas on tehtud arvutused, milliseid kulusid toob Eesti riigile (st maksumaksjale) kui esitatud minimaalsed nõuded ei ole piisavad ja paari aasta pärast tuleb teha ulatuslikke investeeringuid ja kulutusi pinnavee, põhjavee, puhta õhu, muu loodushoiu ja elanikkonna turvalisuse taastamiseks?	Lõhkeainetehase mõjud peavad jääma KSH-s hinnatud mõjude ja seaduses etteantud keskkonnanormide piiridesse. Nende mõjudega tegelemiseks analüüsib ettevõtte pidevalt oma äriplaani raames võimalikke kulusid ja tulusid. Ettevõtte vastutab oma tegevuse eest, sh võimaliku kahju eest isikutele või keskkonnale.
7. Kas on hinnatud õnnetusjuhtumite ja avariide mõju (nt tulekahju, plahvatus, kemikaalide leke) pinnaveele, põhjaveele, Natura aladele ning kohalikele ettevõtetele? Millised on selliste riskide ennetus- ja leevendusmeetmed?	Piirsallu kavandatav käitis on käsitletud suurõnnetuse ohuga ettevõttena. Seetõttu on REP-is lõhkematerjali võimalike koguste alusel näidatud välised ohutud kaugused ning arvestatud olemasoleva asustuse paiknemisega; täpsed ohualad sõltuvad lõplikust tehnilisest lahendusest ja kogustest ning täpsustatakse projekteerimisel ja ohutusdokumentides.
Pange end palun korra kohalike külaelanike rolli ja mõelge mis tundeid sellise tehase loomine teie enda kodu vahetusse lähedusse tekitaks. Kas see on ikka tõesti vajalik meie riigi julgeoleku tagamiseks või on tegemist siiski järjekordselt vaid rahaahnusest ajendatud skeemidega mis lõpuks kaovad	Lisaks selgitame, et ohutust ei lahendata üksnes KSH-ga. Enne tegevuse alustamist tuleb koostada täiendavad nõutavad riskianalüüsid, ohutusaruanne

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kontrolli alt ja võimaldavad kõigil peale kohalike elanike, õlgu kehitades minema jalutada. Nagu Fred Jüssi juba ütles: “Loodus kannatab ära kõik inimesed. Aga loodus ei kannata ahnust.” Palun teil sellele sügavalt mõelda enne kui järgmine kord keskkonda ja inimeste elusid hävitavaid otsuseid langetate.	ja hädaolukorra lahendamise dokumentatsioon ning täita kemikaali- ja lõhkematerjaliohutuse nõuded. Sõja-, sabotaaži-, drooni- ja küberriskide detailne käsitus võib sisaldada piiratud juurdepääsuga teavet, kuid see ei vabasta käitist ohutuse tagamise kohustusest. Avarii mõju veekeskkonnale tuleb piirata tehniliste tõkete, saastunud vee kontrollitud kogumise, loa- ja ohutusnõuete ning seirega; konkreetse käitise lahendused määratakse tegelike ainete ja tehnoloogia alusel. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.7.

1.27 Eraisik E. A.

Kirja kuupäev: 27.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Olen [...] majapidamine. Olen [...]. Peame koduloomi, vähesel määral kariloomi enda maheliha tarbimise tarveks, ning mesilasi omale maheda mee tootmiseks. Oleme jahinduse ja metsamaade hooldamise kaudu otseselt ja igapäevaselt seotud Piirsalu piirkonna loodusväärtuste jälgimise ja hoidmisega. Alates jõe puhastamisest lõheliste kudemispaikadeni jõudmise hõlbustamiseks üle metsloomade asurkondade täpse jälgimise ja majandamise kuni koriluseni välja. Loodus on otseselt see mis meid Piirsalus	Täname, et kirjeldasite oma majapidamise otsest seost Piirsalu looduse, loomapidamise, mesinduse, jahinduse ja jõe kasutusega. Mõistame, et kavandatava tegevuse täpsustumine ning sellega seotud lõhkeainetehase kirjelduse lisandumine on tekitanud kohalikes elanikes ja ettevõtjates tõsist muret.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
hoiab ja toidab. Seoses kavandatud lõhkeainetehasega soovin vastuseid järgmistele küsimustele:	Ka Kaitseministeeriumi kui planeeringu koostamise korraldaja jaoks on äärmiselt oluline, et kavandatava tegevusega ei kaasneks ohtu ega olulist negatiivset mõju inimeste tervisele, turvalisusele, elukvaliteedile ja looduskeskkonnale. Selleks on planeeringu käigus läbi viidud põhjalik keskkonnamõju strateegiline hindamine, mis on praeguseks avalikustatud. Mõjude hindamise aruandes on Teie poolt tõstatatud mõjusid käsitletud. Allpool anname selgitused Teie küsimustele, teemade kaupa.
Piirsalu jõgi: Kas on täpsemalt uuritud kuidas muutub vee temperatuur, vee liikumine ja vee keemiline koostus kui planeeritud heitvesi juhitakse Piirsalu jõkke. Kuidas muudab veetemperatuuri tõus sealset taimestiku ja kalade kooslust? Alles eelmise aasta sügisel korraldas Eesti Loodushoiu Keskus Piirsalu jõel ulatuslikud talgud et parandada forelli kudemispaiasid. Oleme ka omalt poolt saaginud korduvalt Piirsalu jõelt puid ja võsa vähemaks ning näeme iga aastaselt vaeva et tõkestada Piirsalu jõel röövpüüki forelli kudemise ajal. Tundub absurdne et ühepoolised suured pingutused saavad teiselt poolt koheselt maha maetud.	Puhastamata (või ebapiisavalt puhastatud) tootmis- või reovee juhtimist Piirsalu jõkke ega Lepaste oja ei kavandata. Reovee puhastuslahendus tuleb valida tegeliku tööstusreovee koostise järgi ning selliselt, et suublasse juhitud vesi ei halvendaks jõe seisundit, seda ka madalvee olukorras. Olemasolevad andmed ja KSH käigus läbi viidud pinnavee uuring andsid piisava aluse, et REP käigus viia läbi mõjude hindamine ning määrata REP-ga siduvad tingimused edasistele etappidele, mis tagavad pinnavee piisava kaitse. Heitvee kvaliteet ja jõe seisund on loa- ja seiretingimustega kontrollitavad. Enne tööstuspargi rajamist tuleb teha Piirsalu jõe ökoloogilise seisundi uuring, sh elustiku seire, ning kordusuuring kaks aastat pärast reoveepuhasti tööle hakkamist. Heitvee ja suubla seire on esimestel tööaastatel ette nähtud sagedalt ning tulemuste põhjal tuleb vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid. Täpsemalt vaata selgitused heitvee puhastamise ning pinnavee kaitse ja seire teemal dokumendi allosas koondvastustes p 2.1 ja 2.2.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Põhjavesi: Põhiaruandes on selgelt välja toodud et “Piirsalu eelvalikualal on põhjavesi maapinnalt lähtuva reostuse eest nõrgalt kaitstud”. Kuidas tagate konkreetselt praktikas et põhjavee kvaliteet ja kogus ei muutuks veel halvemaks kui ta juba hetkel on? Kas on välja arvatud kui palju tehase vee tarbimine mõjutab meie põhjavee hulka ja kvaliteeti?	Piirsalu eelvalikuala põhjavee nõrka kaitstust on KSH-s arvestatud ning sellest tulenevalt on seatud tingimused põhjavee reostamise vältimiseks. KSH kohaselt tuleb tootmis- ja ladustamisalad kavandada selliselt, et kemikaalide, kütuste, jäätmete ja saastunud vee sattumine pinnasesse ja põhjavette oleks välistatud. Saastunud ja saastumata sademevesi tuleb hoida lahus, potentsiaalselt saastunud vesi koguda ja puhastada jne (vt pikem ülevaade meetmetest koondvastustes 2.1 ja 2.2). Samuti sisaldub KSH-s nõue, et enne ehitustöid tuleb võtta pinnaseproovid ning kui tuvastatakse varasem pinnasereostus, siis see nõuetekohaselt likvideerida. Tehase veevõtu mõju põhjavee varustusele on eraldi põhjaveeuuringus hinnatud. Uuringu ja KSH tulemusel on eelistatud lahenduseks, et kaitsetööstuspargi võtab vee surveisest Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleksist, mis paikneb maapinnalähedastest veekihtidest sügavamal ja ei mõjuta salvkaevusid ning ülemise kihi puurkaevusid (kust kohalikud joogiveekaevud oma vee saavad). Sellest tulenevalt ei näe KSH ka kohustuslikus korras ette ka pargi piirkonnas paiknevate joogiveekaevude inventuuri ja lähteseiret, kuna mõju neile ei eeldata. Sellegipoolest plaanib arendaja täiendava ettevaatusmeetmena seirata kõigi kaitsetööstuspargi puurkaevust kuni 2 km raadiuses olevate joogiveena kasutatavate või joogiveeks sobivate ligipääsetavate puur- ja salvkaevude veetaset ja veekvaliteeti. Enne veevõtu alustamist fikseeritakse nende lähteolukord ning seiret jätkatakse käitamise ajal. Kui seire näitab tehase tegevusega seotud muutust, tuleb selle põhjus välja selgitada ja vajadusel rakendada täiendavaid meetmeid.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	Täpsemalt vaata selgitused põhjavee teemal dokumendi allosas koondvastustes p 2.1.
Avapõletamine: Kas kusagil Eestis juba kasutatakse igapäevaselt avapõletust selliste jääkainete hävitamiseks nagu see on Piirsalus kavandatud, ning kas on täpsemalt uuritud kuidas selline põletus mõjutab õhu kvaliteeti? Kas on uuritud kuidas õhku paiskuvad ühendid ladestuvad kohalikus taimestik, kaasa arvatud seemned ja marjad mis kohalike elanike söögilauale jõuavad. Kas on uuritud kuidas ladestuvad ained läbi taimestiku jõuavad metsloomade lihasse ning milliseid on tagajärjed metsloomade liha tarbivatele inimestele? Sama küsimus kehtib tegelikult ka kariloomade kohta. Ka nende saadud toit (vili, heintaimed) jääb tööstuse mõjualasse ja nendes ladestuvad mürgained võivad otseselt hakata meie toidulauda ja meie endi tervist mõjutama. Mesilased kui keskkonna ühed kõige tundlikumad indikaatorid: Kas on uuritud kuidas heitgaasid tööstusest ja heitgaasid võimalikult avapõletusest hakkavad mõjuma mesilastele, nende tervisele ja nende poolt toodetud meele. Kas on uuritud võimalust kasutada mesitarusid nii öelda indikaatoritena tööstuste vahetus läheduses selleks et anda märku kui heitgaaside kooslus peaks hakkama kvaliteedis või koguses muutuma.	Eestis ei ole praegu võrreldavat lõhkeainetööstust, mistõttu ei ole ka samalaadsete tootmisjääkide igapäevast avapõletamise praktikat. Lõhkematerjalitehases peab aga olema võimalus kasutamiskõlbmatu lõhkematerjali ohutuks hävitamiseks. Õigusakt näeb selleks ette hävitusplatsi olemasolu. Sellise võimaluse säilitamine on vajalik ka ohutuse seisukohalt, sest kõiki lõhkeainejääke ei pruugi olla võimalik muul viisil ohutult hävitada. See ei tähenda, et avapõletamisest kujuneks Piirsalus tavapärane käitlusviis. Praeguseks on lõhkeainetehase arendaja eelarvesse lisanud spetsiaalsete põletusseadmete kasutamise, avapõletamist kasutatakse ainult erandolukorras, st avapõletamise vajadus on viidud miinimumini. KSH-s on siiski hinnatud ka avapõletamise lahenduse mõju. Õhusaaste levikut on modelleeritud ebasoodsates hajumistingimustes ning hindamise tulemusel ei ole planeeringutingimuste järgimisel prognoositud väljaspool kaitsetööstuspargi ala sellist õhusaastet, mis põhjustaks olulist ebasoodsat mõju inimese tervisele või keskkonnale. Samuti on KSH käigus hinnatud, kas kasutatavad ained võivad kavandatavas koguses käitlemisel keskkonnas akumuleeruda ja seeläbi elusorganisme, sh inimesi mõjutada; lähtutud on Euroopa Kemikaaliagentuuri (ECHA) andmestikust. Arvestades KSH-s hinnatud õhusaaste mõju ning seda, et avapõletamine jääb üksnes erandlikuks lahenduseks, ei ole selliste eraldi seiremeetmete vajadust KSH-s tuvastatud. Avapõletamist, selle keskkonnamõju ja rakendatavaid

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	tingimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.3 „Avapõletamine, jäätmekäitlus, suits ja heitmed“
Vastutus, kompenseerimine: Kes vastutab juhul kui tööstuses tekkivate probleemide, reostuse või õnnetuse tõttu saavad kannatada kohalikud loodusvarad, põhjavesi, kohalike elanike kodud või tervis. Kuidas on planeeritud kompenseerida elanikele nende kinnisvara väärtuse langust mida toob endaga kaasa kinnisvara lähedale loodav lõhkeainetööstus? Kuidas kavatakse toetada neid elanike kes soovivad siit piirkonnast tekkiva ohu ja reostuse tõttu ära kolida?	KSH-s on mõju varale ja elukeskkonnale käsitletud. Kindlasti peavad kavandatava kaitsetööstuspargi mõjud olema leevendatud selliselt, et need ei seaks ohtu loodusvarasid, põhjavett, tervist ja kodusid, ega sunniks ümber kolima. Lahendus koos vajalike leevendusmeetmetega on nii ka välja töötatud ning teie kardetud olulist mõju pole alust prognoosida. Kinnisvaramõju uuringud näitavad, et tööstusobjektide mõju võib piirkonniti olla erinev. Eestis selliseid uuringuid teostatud ei ole. KSH hinnang tugines mujal maailmas teostatud uuringutele, mis näitasid, et mõju võib olla nii negatiivne, neutraalne kui ka positiivne. Seetõttu ei ole alust prognoosida Piirsalu piirkonnas üldist olulist kinnisvara väärtuse langust, kuid nõustume, et teatud mõju üksikute kinnistute väärtusele või müüdavusele ei saa välistada. Mõju võivad kujundada nii tegelikud häiringud ja tajutud risk kui ka vastassuunalised tegurid, näiteks uued töökohad ja muutuv eluasemenõudlus, mis võiks kinnisvara hinnale mõjuda ka positiivselt. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.10.
Halvima juhuse stsenaarium: Kas on tehtud arvutusi selle kohta kui kaugele ulatub plahvatusjõud kui planeeritavas tööstuses ja/või ladudes peaks juhtuma suurõnnetus? Millised külad sellisel juhul igaveseks kaardilt pühitud saavad?	Jah, arvestatud on toimuda võivate suurõnnetustega. REP-is on lõhkematerjali võimalike koguste alusel arvutatud ja kaardil näidatud välised ohutud kaugused erinevate kaitstavate objektide jaoks ning olemasoleva asustuse paiknemisega on arvestatud. Need ei tähenda, et ohuala sees toimuks õnnetuse korral automaatselt hoonete hävimine; ohutud kaugused on

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
	konservatiivne planeerimisvahend, mille eesmärk on vältida lubamatut riski. Täpsed ohualad ja suurõnnetuse stsenaariumid määratakse projekteerimise käigus arvestades tegelike ainete, koguste ja tehnilise lahenduse alusel käitise riskianalüüsis ja teistes ohutusdokumentides. Täiendavalt vt koondvastuseid p 2.7.

1.28 Eraisik J. S.

Kirja kuupäev: 27.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Toetun oma vastulauses peamiselt siin kättesaadavale dokumendile: Piirsalu kaitsetööstuspargi pinnavee uuring Tõsi, piirkond on tsiviilelanikkonna käest eemal olnud juba 70 aastat. Vägisi võetud, et täpne olla. Omaaegne okupatsioon ei rajanud oma rajatise "tühjale kohale". Tühjaks aeti terve Annamõisa küla. Kui okupatsiooniaeg lõppes, saime lõpuks tagasi võimaluse enda esivanemate maastikele uuesti ligi pääseda. Tänase taktikaala ja lasketiiru tingimustes on uued piirangud, kuid saame siiski koostöös toime. Asjad ei lagune ja on peremehelik hool. Miks ma olen kaitsetööstuspargi vastu? Esiteks on see keemiatööstus, mis toob siia keerulise tootmise koos võõra tööjõuga. Kohalik piirkond ei saa sellelt mitte mingisugust tulu - hea, kui keegi kohalik oma haridustasemelt koristajaks kõlbab. Toodetakse lõhkeainet, laskemoona, tehes ühtlasi katseid nende tõhususe kohta.	Mõistame, et Piirsalu ala ja selle ümbrus on kohalike elanike jaoks seotud nii perekondliku ja ajaloolise järjepidevuse kui ka varasemate sundvõõrandamiste ja piirangute kogemusega. Seetõttu on arusaadav, et uue tööstusliku tegevuse kavandamine tekitab küsimusi mitte ainult võimalike keskkonnamõjude, vaid ka piirkonna senise kasutuse, kohaliku elukeskkonna ja kogukonna tuleviku kohta. Dokumendi allosas oleme andnud pikemad ülevaatlised koondvastused enim küsitud küsimustele, teemade kaupa (vt p 2. „Koondküsimused ja vastused“). Täpsustame järgnevalt mõnda kirjas toodud eeldust kavandatava tegevuse kohta. Praeguse Piirsalu lahenduse kohaselt kavandatakse alale ühte lõhkeainete

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Kavandatakse taristut, hoidlat ja katseplatse, mis peavad üsna suured olema, et täita ära üle 150 ha ja kulutada muljetavaldava eelarve 150 miljonit. Kui ma juba suureneva liikluskoormuse peale mõtlen läbi meie väikese küla. Kuna pean end eelkõige loodusteemadel asjatundjaks ja süvenedes nimetatud dokumenti, loeb see ette KOLM kaitseväärtust: * Mustjärve raba hoiuala * Mustjärve raba loodusala ja * Piirsalu jõgi, mis kogu ulatuses kuulub lõhe, jõforelli, meriforelli ja harjuse kudemis- ja elupaikade nimistusse. Kavandatav arendus piirneb Piirsalu jõe ainsa loodusliku lõiguga, kus see lõikub kraavitamata Läänemere vana rannikuala liivaluidetesse, teeb lookeid ja muudab oma sängi, reageerides üsna suurelt veetaseme muutumisele. Olen selle jõelõigu läbi kõndinud - see on ääretult kaunis ning liigirikas maastik. Ehkki mõõtmelt väiksem, meenutab see väga Altja jõeorgu Lahemaal. Alles eelmisel aastal taastati Piirsalu jõel Kliimaministeeriumi eestvedamisel LIFE SIP WetEST projekti raames lõheliste kudepatju ning tehti muid töid nende elupaikade mitmekesistamiseks. Töid viis läbi Eesti Loodushoiu Keskus. Ausalt öelda ei mõista ma üldse, kuidas saab üks kõrgem instants teha suuremahulisi töid, et midagi hoida ja siis keegi "sama laua taga" selle nipsust lihtsalt tühistada.. Lugedes käesoleva dokumendi punkt 6 Kaitsetööstuspargi rajamisega kaasnevad võimalikud mõjud, täpsemalt 6.3 hüdroloogiline režiim ja 6.4 lõheliste elupaik, on mul sügavad kahtlused, et suudetakse ära hoida võimalik reostus, jõkke uhutavad setted, jõevee keskmise temperatuuri tõus, mis kõik seavad tõsisesse ohtu jõe liigirikkuse ja eelkõige lõheliste jätkusuutlikkuse.	tootmiskompleksi; varasemas lahenduses käsitletud katseplatsi Piirsallu enam ei kavandata ja katselõhkamisi seal läbi ei viida. Samuti ei ole kogu 150 ha suurune planeeringuala kavandatud tööstusalaks: juba varasemas täpsustatud lahenduses oli aiaga piiratud tööstuspargi ala 68 ha ja hoonestusala 58 ha ning 2026. aasta lahenduses on eelkõige Piirsalu jõe äärseid kõrgema ökoloogilise väärtusega alasid täiendavalt välja jäetud. KSH-s on hinnatud ka kavandatava tegevuse sotsiaal-majanduslikku mõju; Piirsalu kaitise töötajate koguarvuks on hinnatud ligikaudu 125 inimest, tänase teadmise kohaselt jääb töötajate arv pigem 75 kanti. Kui suur osa töötajatest on kohalikud, me praegu ei oska öelda. Kavandatava tegevuse sisu kohta vt täiendavalt koondvastuste p 2.5, asukohavaliku ja menetluse kohta p 2.6 ning liikluse kohta p 2.8. Selgitame, et kirjas tõstatatud teemad, sealhulgas Mustjärve raba hoiuala ja loodusala, Piirsalu jõe kaitse, metsis, veerežiim, loomastik ja taristu rajamise mõjud, on kaitsetööstuspargi mõjuhindamise olulised teemad ning neid on KSH ja selle alusuuringutes põhjalikult käsitletud. Mõjuhindamise tulemusel on planeeringulahendust täpsustatud – näiteks on planeeringualast välja arvatud vääriselupaigad, Piirsalu jõe lammiala, kaitstavate taimeliikide leiukohad ning metsise mängupaik. Pargi kavandamine pikaajalises sõjalises kasutuses olnud alale

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Ka olen väga mures, et kuivendustööd rikuvad Mustjärve raba hoiuala sh Mustjärve raba loodusala niiskusraie, mis seab ohtu sealse taimestiku ja loomastiku (eelkõige metsise). Loomastikku sh suurulukeid, leidub meil rohkem, kui mujal Läänemaal - ka nemad vajavad tähelepanu ja kaitset. Ehkki dokument on jaganud soovitusi heitvee, sademevee juhtimiseks ja nüansse, mida kuivendustöid tehes silmas pidada ja mitte teha, on mul väga raske uskuda, et kõigi nende asjadega ka päriselt arvestada suudetakse. Ma ei ole siin puudutanud kavandatavasse arendusse sisse kirjutatud jäätmete avamaa põletamist (kuidas selline asi üldse võimalik saab olla?!), õhusaastet ja palju muid aspekte, mida meie küla elanikud väga suureks häirekellaks peavad, kuid valutan selle tõttu südant samavõrd ja olen nõrkinud, et sellised otsused kõrgelt üle meie peade käivad. Ka teeb mind väga ärevaks rajatav taristu jõerahu häirivate truupide ning uute juurdepääsu teedega. Reaalse ohuga, et me ei saa taas endale armsate maastike ning metsade-rabade ligi. Isiklik kogemus sarnaneb nõuka-aja piiritsooniga alles tänavu kevadest, kui sattusin rattaga Risti aleviku ääres oleva päikesepargiga piirnevale teeale. Meile sõideti autoga järgi nagu kurjategijatele, tehti pilti ja küsiti passi. Mu oma kodus?! Lõppkokkuvõtteks ajab meele mõruks, et kui riik erinevaid kaitsetööstuspargi kohti kaaludes meid esialgselt välistas, tõmbas meie enda vallajuht (elukoha poolest sugugi mitte meie kandi inimene) meile selle huvi uuesti kaela ja surub seda nüüd volikogus, kus toetushäältega (liitvalla rõõmud) kiidavad seda otsust takka samuti enamuses olevad mitte meie kandi inimesed. Muidugi on Kullamaa ja Martna kandi rahvas rõõmus, et nemad sellest jamast pääsevad. Väga teeb muret ka see juriidilise aadressi järgi Rotermanni kvartalis paigutatud Hexest	aitab samuti vähendada mõju, kuna uusi looduslikke alasid ei ole vajadust kaasata. Lisaks on mõjuhindamises kavandatud meetmed ebasoodsa mõju vältimiseks ja vähendamiseks. Metsise ning pinna- ja põhjavee teemadel koostati täiendavad eksperthinnangud ja uuringud, mille tulemusi arvestati nii mõju hindamisel kui ka keskkonnameetmete kavandamisel. Kirjas väljendatud mured on KSH koostamisel käsitletud ning nende põhjal on kujundatud nii planeeringulahendus kui ka kavandatud keskkonnameetmed. Avapõletamise osas lisame, et praeguseks on lõhkeainete tootmise arendaja jõudnud seisukohale, et soetatakse kinnised põletusseadmed. Kuna avapõletamine peab jääma siiski võimalikuks varuvariandina, on seda endiselt KSH-s hinnatud ning näidatud, et REP-s kehtestatud piirides ei kaasne ka avapõletamisega olulist negatiivset mõju. Avapõletamise teemal vt pikemalt all koonvastuse p 2.3. Piirkonna valiku osas selgitame, et Piirsalu endise nõukogude raketibaasina ja praeguse Kaitseministeeriumi valduses oleva kaitseväge taktikaala ja lasketiiruga oli üks kaitsetööstuspargi eelvaliku alasid, mille osas Vabariigi Valitsus algatas eriplaneeringu 2024. aastal. Piirsalu ei sobinud täiemahuliseks kaitsetööstuspargiks, kuhu nähti ette vähemalt 5 ettevõtet, sh 3 A-kategooria ohutusemaga ettevõtet ja katseplats. Täiendav KSH analüüs on aga

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Materials AS. Kuidas nad neid piirkondi valivad? Panevad hommikul silmad kinni näpu kaardile või? Praegu on nende idee silmipimestav, nõudlus olemas ja äriplaan nõ maha müüdnud. Vaevalt et keegi neist on üldse siin meie kandis käinudki... On ju reaalne võimalus, et praegused allkirja andjad juba mõne aasta möödudes ennast sellest aktsiaseltsist taandavad ja see liigub edasi kolmandatele osapooltele. Poliitika on mööduv nähtus. Ka poliitikud - mõned kahjuks vähem targemad kui teised. Meile (Piirsalu, Risti ja Kuijõe põliste elanikele) võib jääda tänu Teie otsusele pöördumatult kahjustatud looduslik keskkond, jamad, mida meie lapsed peavad lappima ja likvideerima veel kümnete aastate pärast, elamiskõlbmatuks muudetud elukeskkond ja mille nimel?!	näidanud, et Piirsalu sobib ühe ettevõtte lõhkeainetehaseks. Asukohavaliku teemal vt pikemalt all koondvastuste p 2.6.

1.29 Eraisik R. R.

Kirja kuupäev: 27.07.2026

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Täna võimaluse eest esitada arvamus kaitsetööstuspargi riigi eriplaneeringu asukoha eelvaliku otsuse eelnõu ja KSH esimese etapi aruande täienduse kohta Piirsalu ja Aidu eelvalikualade osas (Lisa 8 kooskõlastamise ja arvamuste avaldamiste koondtabel, seisuga 18.06.2026). Julgeolekuolukorra tõsidust arvestades on kaitsetööstusvõimekuse kiire arendamine Eestis arusaadav ja vajalik. Samas peame oluliseks juhtida tähelepanu asjaoludele, mis Piirsalu asukoha puhul võivad	Täname arvamuse eest. Vastame allpool kirjas tõstatatud teemade kohta. Täiendavalt vt ka pikemad ülevaatlilikud vastused enim esitatud küsimustele all jaotises 2 „Koondküsimused ja vastused“.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
kaasa tuua ebaproportsionaalselt suuri täiendavaid kulusid, keskkonnamõjusid ning hilisemaid riske nii riigile kui arendajale.	
1. Infrastruktuuri puudumine ja sellega seotud kulud Piirsalu piirkonnas puudub praktiliselt igasugune tööstuslik infrastruktuur: Olemasolevad teed ei ole projekteeritud ega ehitatud raskeveokite (ehitusaegsed massveod + hilisem tootmislogistika) koormust taluma. Transpordiamet on oma 27.05.2026 kirjas nr 7.2-2/26/3657-16 selgelt välja toonud vajaduse tagada madala kandevõimega riigiteede seisundinõuete täitmine massvedude ajal ning asfalteerida ristmikud (tee nr 13217 ja 16151). See tähendab märkimisväärsed täiendavaid investeeringuid juba ehitusetapis. Elektrivõrgu, gaasi, joogivee ja reoveekäitluse võimsused puuduvad või on ebapiisavad. Veevarustuse osas on eraisiku arvamuses (31.05.2026) välja toodud, et kavandatav tarbimine (kuni 350 m³/ööpäevas) ületab ligi kahekordselt kogu Piirsalu küla senise tarbimise. Kuigi KSH soovitab sügavat Ordoviitsiumi-Kambriumi kompleksi, ei ole piisavalt hinnatud kumulatiivset mõju ega varustuskindlust kuivaperioodidel. Tööjõud ja majutusvõimalused piirkonnas praktiliselt puuduvad. Kuni 600 töötaja samaaegne viibimine territooriumil (nagu dokumentides märgitud) eeldab kas ulatuslikku majutuse rajamist või pikki	Piirsalu taristuvajadusi ja baastaristu maksumust on asukoha eelvalikus käsitletud. 2025. aasta põhjaruandes oli baastaristu maksumus üks eelvalikualade võrdluskriteeriumidest ning arvestati mh juurdepääsu- ja siseteede, elektri- ja sideühenduste, vee- ja kanalisatsioonitaristu, tuletõrje veevarustuse ning muude tööstuspargi toimimiseks vajalike rajatistega. Võrdluse tulemusel ei kujunenud selle kriteeriumi alusel ühelegi eelvalikualale selget eelist. Tegemist oli asukohtade võrdlusega, mitte täpsustatud Piirsalu lõhkeainetehase detailse investeeringukalkulatsiooniga. Piirsalu juurdepääs on kavandatud Risti–Kuijõe tee ja Baasi tee kaudu. Ehitusaegsete massvedude korral tuleb marsruudid Transpordiametiga täpsustada, tagada madala kandevõimega riigiteede seisund ning taastada kahjustatud katteosad; riigitee nr 16151 ristmik tuleb asfaltida Transpordiameti määratud ulatuses. Veevarustuse mõju on hinnatud eraldi põhjaveeuuringus kuni 490 m³ ööpäevase veevõtu alusel ja leitud, et see ei mõjuta Piirsalu küla veevarustust. KSH-s eelistatud sügav Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleks on maapinnalt veepidemega eraldatud ja selle survetase ei sõltu vahetult üksiku põuaperioodi sademetest. Põuaperioodide mõju võib avalduda kohalike madalate salv- ning puurkaevude puhul, mida kaitsetööstuspargi veevõtt ei mõjuta (ka kumulatiivselt mitte). Põhjavee ja veevõtu küsimusi on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.1 „Põhjavesi, kaevud ja veevõtt“.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
pendelrännakuid, mis omakorda suurendab liikluskoormust ja sotsiaalseid survet. Ettevõtja (ja riik) peaks majanduslikult ratsionaalselt eelistama asukohti, kus olemasolev infrastruktuur võimaldab kiiremat ja odavamalt käivitamist. Piirsalu puhul tuleb peaaegu kogu taristu nullist üles ehitada – see on kallid ja aeganõudev.	Kirjas nimetatud kuni 600 inimese samaaegne kohalolu puudutab Aidu, mitte Piirsalu ala; Piirsalu puhul on arvestatud ligikaudu 125 töötajaga kokku, neist ühes vahetuses hinnanguliselt 25 ja päevases vahetuses kuni 40 inimesega. Tänapäevase teadmise kohaselt jääb töötajate arv pigem 75 kanti.
2. Keskkonnamõju strateegilise hindamise puudujäägid KSH esimese etapi aruande täiendus jätab mitmed olulised aspektid piisavalt käsitlemata või edasi lükatud: Tehnoloogiavalik. RDX/HMX tootmise tehnoloogia valik mõjutab otseselt heitkoguseid, reovee koostist, jäätmete iseloomu ja õnnetusriski. Praeguses etapis on tehnoloogia kirjeldus liiga üldine, mistõttu on keskkonnamõju hinnangud tingimuslikud ja mittetäielikud. Suurte muldkehandite ja pinnasetööde mõju. Suuremahuline pinnasetöö (muldkehandid, kaitsevallid, platvormid) muudab oluliselt maastikku, hüdroloogilist režiimi ja elupaiku. See aspekt on käsitletud pealiskaudselt. Keskkonnaamet on oma 29.05.2026 kirjas esitanud 17 punkti ulatuses märkusi (müra, õhusaaste, põhjavesi, metsis, heitkogused, seireõured jms), mis näitab, et aruanne vajab veel olulisi täiendusi. Mitmed ametid on kooskõlastanud tingimuslikult või ilma sisuliste	Kaitseministeerium ei nõustu järeldusega, et Piirsalu mõju hindamine on tehnoloogia ebapiisava kirjelduse tõttu sisuliselt tegemata. KSH aruande täienduses on hinnatud RDX/HMX-i tootmist kuni 1200 t aastas, neist valmistatavate lõhkeainetega tootmist kuni ligikaudu 2000 t aastas ning võimalikku heksamiini/formaldehüüdi ja äädikhappe anhüdriidi tootmist või regenereerimist. Kõikide nende ainete tootmiseks kasutatakse pikaajaliselt kasutuses olnud tüüp-tehnoloogiaid, mille hulgas on tehnilise, majanduslike ja keskkonnanäitajate alusel tehtud valik tehnoloogilise projekteerimise ettevalmistamiseks. Valitud tehnoloogiast tulenevate lähteandmete ja käideldavate koguste alusel on hinnatud mh veekasutust, reovett, välisõhku, jäätmekäitlust, müra, ohtlike ainete käitlemist ja avariiriske. Käitisele on vajalik keskkonnakompleksluba ja PVT rakendamine, mis tähendab et kasutatavatest seadmetest lähtuvad mõjuteguritele, millel võib olla oluline mõju, on kehtestatud heite piirväärtused ja keskkonnatoime piirväärtused. Sõltumata PVT rakendamise kohustusest tuleb arvestada erinevate keskkonnakvaliteedi piirväärtustega ja nende ületamine ei ole lubatud. Nii PVT kui õigusaktid sätestavad keskkonna- ja terviseohutuse tagamise meetmed, mille eesmärk on avalduva mõju ennetamine ja mille kasutamine on kohustuslik.

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
märkusteta, mis tekitab küsimuse, kui põhjalikult dokumente tegelikult analüüsiti.	Planeeringute koostamise ja keskkonnamõju strateegilise hindamise etapis ei eeldata tehnoloogiliste ja ehitusprojektide olemasolu, vaid hilisemates menetlustes pädevad ametkonnad veenduvad, et õigusaktide nõuetega ja keskkonnamõju hindamises toodud meetmetega on asjakohaselt arvestatud. Seejuures tuleb arendajal lubade taotlemisel täpsustada eelnevalt hinnatud mõjutegurite väärtusi, olulise mõju avaldumise võimalusi, konkreetselt näidata milliseid tehnoloogilisi ja ehituslikke meetmeid on mõju ennetamiseks ette nähtud. Ehitus- ja keskkonnakaitsealuste menetlustes, samuti lõhkematerjaliseaduse ja kemikaaliseaduse alusel antavate käitamisaluste menetlustes tuleb veenduda, et loa andmisega ei kaasne lubamatud ohtu keskkonnale, inimeste tervisele ja varale. Suurte muldkehade rajamine ja pinnasetööde mõju kuulub ehitamisega kaasnevate mõjude hulka ja seda on KSH-s hinnatud. Hindamistel ei tuvastatud, et nende töödega saaks oluliselt mõjutatakse pinnaveekogude hüdroloogilist režiimi. Kuna vajadusel rajatavad muldkehad paiknevad eelkõige tehase enda territooriumil, siis ei ole neil ka olulist visuaalset maastikulist mõju. Keskkonnaameti ja teiste asutuste märkused on kooskõlastusmenetluses läbi vaadatud ning nende põhjal on materjale vajaduse korral täpsustatud. Märkuste esitamine ei tähenda iseenesest, et vastavaid mõjuvaldkondi pole hinnatud. Vastupidi, kui ka veel kooskõlastamisel saadud märkustele vastavalt on täiendused sisse viidud, näitab see, et ka vastavad asutused on hindamise sellises mahus ja detailsuses tunnistanud piisavaks.
3. Soovitused Palume Kaitseministeeriumil enne asukoha eelvaliku lõplikku otsust:	Taristu maksumuse ja tehnoloogiaaliku kohta vt sama kirja eelnevaid vastuseid. Baastaristu maksumus oli juba 2025. aasta asukoha eelvalikus üks alade võrdluskriteeriumidest ning selle alusel ei kujunenud ühelegi eelvalikualale selget

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Tellida või täiendada detailne infrastruktuuri ja logistika kulude võrdlusanalüüs (sh teede, elektri, vee, reovee ja majutuse rajamise maksumus) võrreldes alternatiivsete asukohtadega, kus tööstuslik baas juba olemas on. Nõuda KSH-s tehnoloogiavaliku (sh parima võimaliku tehnika) selgemat kirjeldamist ja sellega seotud keskkonnamõjude hindamist juba asukoha eelvaliku etapis. Tagada, et kõik Transpordiameti, Keskkonnaameti ja kohalike omavalitsuste esitatud tingimused (teed, vesi, müra, kompensatsioonimeetmed) oleksid siduvad ja rahastatud enne ehituse alustamist. Kaaluda, kas Piirsalu asukoha eelised (hõre asustus) kaaluvad üles infrastruktuuri puudumisest tulenevad täiendavad kulud ja riskid. Oleme valmis konstruktiivseks dialoogiks ja vajadusel täiendava info esitamiseks.	eelist. Seetõttu ei ole üksnes Piirsalu taristu rajamise vajadusest tulenevalt alust uut asukohtade võrdlust teha. Täpsustatud Piirsalu tootmislahenduse puhul on KSH-s kirjeldatud mõju hindamise aluseks olevat tehnoloogiat ja tootmismahhte ning tegevusele kohaldub parima võimaliku tehnika rakendamise kohustus. Kavandatava tegevuse ja tehnoloogia täpsusastet on põhjalikumalt käsitletud koondvastuste p 2.5 ning asukohavaliku ja alternatiivide küsimusi p 2.6. Transpordiameti, Keskkonnaameti ja kohalike omavalitsuste esitatud ettepanekud on menetluses läbi kaalutud ning nende põhjal on planeeringut ja KSH-d vajaduse korral täiendatud. Planeeringusse üle võetud tingimused on planeeringu elluviimisel kohustuslikud ning need tuleb täita tingimuses määratud etapis. Piirsalu sobivust on hinnatud tervikuna, arvestades lisaks taristukuludele keskkonna-, tervise-, sotsiaalmajanduslikke, tehnilisi ja riigikaitselisi asjaolusid. Taristu rajamise vajadus ja maksumus ei osutunud selles võrdluses asjaoluks, mille tõttu oleks Piirsalu tulnud asukohana välistada. Täname valmisoleku eest konstruktiivseks dialoogiks. Kohalike elanike ja teiste puudutatud osapooltega jätkatakse koostööd ka planeeringumenetluse edasistes etappides.

1.30 Viru Keemia Grupp AS

Kirja kuupäev: 27.07.2026 nr VKG.01-09/126-3

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
Viru Keemia Grupp AS (edaspidi ka VKG) on tutvunud Aidu kaitsetööstuspargi asukoha eelvaliku, KSH materjalidega ning peab vajalikuks juhtida tähelepanu järgmistele asjaoludele. VKG leiab, et käesolevate materjalide alusel ei ole võimalik üheselt välistada Aidu piirkonna katseplatsi müra ja vibratsiooni häiringute mõju VKG arendusprojektidele. Seetõttu peame vajalikuks täiendavalt hinnata võimalikke mõjusid Aidu piirkonda kavandatavatele rajatistele, sealhulgas Aheraine kinnistule rajatavale päikesepargi alustarindile ning veenduda, et kavandatav tegevus ei sea piiranguid piirkonna olemasolevate ega kavandatavate arenduste pikaajalisele toimimisele.	Mõju hindamine tulevastele arendusprojektidele ei ole riigi eriplaneeringu KSH-s asjakohane. Küll aga nõustume, et võimalikud lõhkamised kavandataval kaitsetööstuspargi alal tuleb läbi viia nii, et need ei kahjustaks juba olemasolevaid ümbritsevaid ehitisi ja rajatisi. Selleks antakse planeeringus ka tingimused. REP-s juba sisaldus eelnevalt tingimus: „Edaspidiste tegevuste (lõhketööde) kavandamisel ning ohutute lõhkeaine koguste määramisel tuleb arvestada majandus- ja taristuministri 08.09.0217 määrusega nr 49 „Lõhkematerjali kasutamise ja hävitamise nõuded“, mis seab tingimused lõhketööde kavandamisel vibratsioonitundlike objektidega arvestamiseks. Täiendavalt lisame mõjude hindamise aruande täiendusse ning planeeringu tingimustesse ka täpsustuse, et „lõhkamistöode täpse asukoha, koguste ja sageduste selgumisel tuleb muuhulgas täpsustada ohualas olevad ehitised ja rajatised ning lõhketööde läbiviimisel nendega arvestada“. Oleme vajadusel valmis ka koostööks edasiste plaanide täpsustamisel, mis puudutab müra- ja vibratsioonitundlike ehitisi ja rajatisi Kaitsetööstuspargi lähedal.
VKG hinnangul ei ole kavandatava tegevuse mõju piirkonna veevarudele ja veekeskkonnale hinnatud piisava detailsusega, arvestades kavandatavaid arendusi. Aidu kaitsetööstuspargi veevarustuseks kavandatakse põhjaveevõttu kuni 980 m³ ööpäevas ja Aidu kaitsetööstuspargi piirkonna põhjavee uuringu järgi on võimalik heit- ja jahutusvee juhtimine Aidu karjääri tranšeeveekogudesse, millel on ühendus Ojamaa jõega. Samuti on uuringus	Selgitame, et kõige tõenäolisemalt rajatakse kaitsetööstuspargi suurkaev selliselt, et see avab Ordoviitsumi põhjaveekompleksi. Aidu kaitsetööstuspargi piirkonna põhjavee uuringu kohaselt ulatuks veevõtul 490 m³/ööp Ordoviitsumi põhjaveekompleksi alanduslehter rajatavast suurkaevust kuni

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON DGE

Arvamuse sisu	Kaitseministeeriumi seisukoht
märgitud, et põletus- või lõhkeplatside kasutamisel võivad raskmetallid ja lõhkeainete jäägid liikuda pinnasesse, põhjaveekihti ja sealt edasi tranšeeveekogudesse. VKG juhib tähelepanu asjaolule, et Aidu tranšeeveekogud on ettevõtte jaoks olulised. VKG Fiber OÜ biotoodete tehase arendamisel on käsitletud võimalust rajada Aidu piirkonda vee reservuaar ning kasutada Aidu veesüsteemi tootmisvee allikana. Seetõttu võib kaitsetööstuspargi veevõtt ning heit-, jahutus- ja sademevee käitlus mõjutada nii tulevikus kasutatava vee kvaliteeti, kui ka kvantiteeti. VKG teeb ettepaneku hinnata vee uuringus piirkondlikke koosmõjusid, mis käsitleks muu hulgas Aidu tranšeeveekogude veebilanssi ning biotoodete tehase veevarustuse vajadusi.	1,4 km kaugusele. Uuringu kohaselt ei ole oodata alanduslehtri tajutavat levikut kaugemale tranšeeveekogude vahele jäävast maa-alast. Teadaolevalt kavandab VKG Fiber OÜ biotoodete tehase veevõtuks kasutada Aidu karjääri idapoolsemaid tranšeeveekogusid ning rajatakse vastav veehoidla. Arvestades Kaitsetööstuspargi ja kavandatava biotoodete tehase võimaliku veehoidla omavahelist kaugust ei ole tõenäoline, et Kaitsetööstuspargi veevõtuga mõjutatakse veetasemeid Aidu karjääri idapoolsemates tranšeeveekogudes. KSH aruandes on välja toodud meetmed, mille rakendamise korral ei oma Kaitsetööstuspargi heit- ja sademevee juhtimine mõju ka tranšeeveekogude veekvaliteedile.

2. Koondküsimused ja vastused

Alljärgnevalt on teemade kaupa kokku kogutud avalikustamise käigus kõige enam esitatud küsimused ning antud nendele koondvastused.

RIIGI
KAITSEINVESTEERINGUTE
KESKUS

KAITSEMINISTEERIUM

HENDRIKSON **DGE**

2.1 Põhjavesi, kaevud ja veevõtt

1. Kuidas tagatakse, et tehase veevõtt ei langeta kohalike kaevude veetaset ega halvenda vee kvaliteeti, sh põuaperioodidel? Kas enne otsust/ehitust tuleb kaardistada kohalike salv- ja puurkaevude lähteolukord: veetase, veekvaliteet, tootlikkus, konstruktsioon ja kasutus?

Piirsalu kaitsetööstuspargi veevarustuse kavandamisel on lähtutud eesmärgist vältida mõju kohalike elanike joogiveevarustusele. Mõjude hindamise käigus koostati eraldi põhjaveeuuring, milles hinnati kavandatava veevõtu mõju piirkonna põhjaveerežiimile, põhjavee kvaliteedile ja olemasolevatele kaevudele. Uuringu tulemuste põhjal on Piirsalu alal eelistatud veehaarde rajamine survele Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi, mis paikneb sügavamal kui maapinnalähedased põhjaveekihid, millest saavad vee piirkonna kohalikud salvkaevud ja ülemise kihi puurkaevud. Kavandatava tehase puurkaevu(de) täpne asukoht, arv, tehniline lahendus ja veetootlus täpsustatakse projekteerimisel. Veevõtt saab toimuda üksnes nõutavate lubade ja tingimuste alusel.

Mõjude hindamise tulemusel ei ole peetud vajalikuks kõigi kaitsetööstuspargist kindlas raadiuses paiknevate puur- ja salvkaevude veetaseme ja veekvaliteedi lähteseisundi määramist, kuna mõju nendele ei ole alust eeldada. Põhjavee seiremeetmena on KSH-s ette nähtud Risti ühisveevärgi Ordoviitsiumi-Kambriumi puurkaevu katastrinumbriga 9483 veetaseme ehk survetaseme seire üks kord kahe aasta jooksul. Seire eesmärk on jälgida **sügavama põhjaveekompleksi** veetaseme muutusi ning võimaldada vajaduse korral reageerida, kui ilmnevad muutused, mis võivad olla seotud kavandatava veevõtuga.

Siiski kavandab ettevõtte seirata täiendava ettevaatusmeetmena ning kohalike elanike huvide arvestamiseks lisaks ka joogiveekaevusid. Kavatus on mõõta kaitsetööstusparki rajatavast puurkaevust kuni 2 km raadiuses paiknevate kaevude veekvaliteeti ja veetaset. Täiendava seire eesmärk on jälgida piirkonna põhjavee seisundit ning kinnitada, et ettevõtte tegevus ei põhjusta negatiivset mõju kohalikele veetarbijatele. Seiret teostatakse vähemalt kaks korda aastas, välja arvatud juhul, kui keskkonnamuutuste loas kehtestatud seiretingimused näevad ette suurema seiresageduse või täiendavate näitajate määramise. Seireprogramm ja seiresagedus viiakse vastavusse keskkonnamuutuste loas sätestatud nõuetega.

Seire hõlmab Kaitsetööstuspargi kavandatavast puurkaevust kuni 2 km raadiuses asuvaid joogiveena kasutatavaid või joogiveeks sobivaid ligipääsetavaid kaeve. Seirekaevude täpne nimekiri koostatakse koostöös kohaliku omavalitsusega ning kinnisvaraomanikega, et tagada seire teostatavus ja asjakohasus. Seire käigus hinnatakse põhjavee kvaliteeti ning veetaseme muutusi. Määratavad näitajad on: elektrijuhtivus, hõljuvaine, hägusus, lõhn ja maitse, pH, värvus, üldkaredus, sulfaat, mangaan, raud, coli-laadsed bakterid, ammoonium, nitrit, nitraat, põhjavee veetase (survetase).

Seire tulemusi kasutatakse põhjavee seisundi jälgimiseks ning vajaduse korral võimalike muutuste põhjuste hindamiseks. Tulemused dokumenteeritakse ja vajadusel esitatakse pädevatele asutustele vastavalt kehtestatud nõuetele.

2. Milline on tehase tegelik veebilanss: kui palju vett võetakse, taaskasutatakse, aurustub või jääb protsessi ning kui palju juhitakse pärast puhastamist keskkonda?

Piirsalu kaitsetööstuspargi veevajaduseks on kavandatud kuni 350 m³ ööpäevas. Suurem osa sellest on seotud tootmisprotsessiga, kuid arvestatud on ka olmevee vajadusega. Veevarustus kavandatakse põhjavee baasil, sest piirkonnas puudub võimalus kasutada ühisveevärki. Selleks tuleb rajada oma puurkaev või puurkaevud ning veetöötlusjaam. Näidatud veekogus on maksimaalne prognoositav veekogus, kui peaksid ellu viidama kõik kavandatavad tegevused. Piirsalu kompleksi arendamine toimub etapiviisiliselt. Esimeses etapis on kavas RDX/HMX tootmine, mille veevajadus moodustab vähem kui kolmandiku näidatud ööpäevasest kogusest. Selles etapis ei ehitata välja kõige suurema veevajadusega tehnoloogilisi etappe, milleks on äädikhappe kontsentreerimine ja sellest äädikhappe anhüdriidi tootmine (eeldatav veevajadus moodustab vähemalt poole näidatud maksimaalsest tarbest), vaid tuginetakse sisseostetavale toormele. Protsessis tekkiv ca 60 % äädikhape müüakse kõrvalsaadusena. Nimetatud tugitegevuste ning ka heksamiini tootmise väljaehitamise vajadus selgub hiljem, kui peaksid tekkima toorainete tarnearaskused ning suurem, pikaajalisemat tootmist võimaldav laovarude ei osutu piisavaks meetmeks, et seda riski maandada.

Kui rajatakse kõik tootmisüksused, tekib heitvett hinnanguliselt kuni 150 m³ ööpäevas. RDX/HMX tootmise tehnoloogilise reovee teke on hinnanguliselt 15–20 m³ ööpäevas, lisandub pesuvesi jms. Olmereovee hulk on hinnanguliselt kuni 10 m³ ööpäevas. Kompleksi esimeses arendusetapis väljutatakse pärast puhastamist heitvett 40-50 m³ ööpäevas⁵. Tehnoloogilise reovee puhastamiseks nähakse eeldatavalt ette membraanbioreaktor ehk MBR koos täiendavate töötlustetappidega, näiteks bioloogiliselt aktiivse filtreerimise ja aktiivsöe adsorptsiooniga. Alternatiivina on võimalik kaaluda ZLD-lahendust ehk kokkuaurutamist, kui tootmiskompleksi energiabilanss seda võimaldab.

Lõplik veebilanss täpsustub tehnoloogilise lahenduse, projekteerimise ja keskkonnakompleksloa menetluse käigus. KSH aruande ja ka planeeringu seletuskirja täiendamise vajadus puudub. Hinnatud on maksimaalsete näitajate alusel, samuti on selgitatud, et kompleksi väljaehitamine toimub etapiviisiliselt.

3. Kas hüdrokeoloogiline mudel ja lähteandmed on piisavad, arvestades nõrgalt kaitstud põhjavett, alanduslehitrit, kihtidevahelist liikumist ja piirkondlikke veemajanduskava piiranguid?

Piirsalu piirkonna põhjavee mõju hindamiseks koostati eraldi põhjaveeuuring, mille eesmärk oli hinnata kavandatava veevõtu mõju põhjaveerežiimile, põhjavee kvaliteedile, olemasolevatele kaevudele ja põhjaveest sõltuvatele ökosüsteemidele. Põhjaveeuuringu koostas hüdrokeoloogiliste tööde tegevusloaga spetsialist ning uuringu tulemusi kasutati ja tõlgendati KSH aruandes.

Uuring tugines olemasolevate hüdrokeoloogiliste andmete koondamisele, kohapealsele kaevude inventuurile ning analüütilistele põhjaveevoolu arvutustele. Lähteandmetena kasutati teaduskirjandust, geoloogilise kaardistamise ja varasemate uuringute tulemusi, EELISe ja teiste riiklike registrite puurkaevuandmeid ning põhjaveekogumite kirjeldusi. Lisaks inventeeriti 18.02.2026 planeeringuala lähiümbruse kaevud, mõõdeti võimaluse korral veetasemeid ning võeti kuuel kinnistul veeproovid. Arvestades planeeringu etappi, kasutatud konservatiivseid lähte-eeldusi ning asjaolu, et uuringu eesmärk oli anda alus

planeeringulahenduse kujundamiseks ja projekteerimistingimuste seadmiseks, on uuringu lähteandmed ja kasutatud metoodika KSH tasandil mõju hindamiseks piisavad.

Hüdrogeoloogilises kontseptuaalses mudelis käsitleti Kvaternaari, Ordoviitsiumi, Ordoviitsiumi–Kambriumi ja Kambriumi–Vendi põhjaveekomplekse ning nende omavahelisi hüdraulilisi seoseid. Põhjaveevõtu mõju arvutati Ordoviitsiumi, Ordoviitsiumi–Kambriumi ja Kambriumi–Vendi põhjaveekompleksidele eraldi. Ordoviitsiumi põhjaveekompleksi puhul kasutati tasakaalulist arvutusmudelit, mis kirjeldab põhjavee toitumisega tasakaalustunud alanduslehtrit. Sügavamate surveliste Ordoviitsiumi–Kambriumi ja Kambriumi–Vendi põhjaveekomplekside puhul kasutati aegsõltuvat mudelit ning mõju hinnati 30 aasta möödumisel pumpamise algusest. Ordoviitsiumi–Kambriumi põhjaveekompleksi puhul hinnati täiendavalt ka pikemaajalist mõju 50 ja 100 aasta pikkuse pumpamise korral. Kihtidevahelist hüdraulilist liikumist hinnati veepidemete geoloogilise ehituse ja teadaolevate filtratsiooniomaduste alusel. Võimalikku aeglast filtratsiooni Ordoviitsiumi ja Ordoviitsiumi–Kambriumi kompleksi eraldava veepideme kaudu käsitleti, kuid hinnati nii väikeseks, et veekomplekside vastastikust mõju eraldi ei modelleeritud. Sügavamate surveliste põhjaveekomplekside mõju arvutamisel kasutati konservatiivset lähenemist, milles ei arvestatud põhjaveekihi täiendava toitumisega läbi lasuvate veepidemete ega aluspõhjaliste orgude. Tegelikuses selline toitumine teatud määral toimub, mistõttu on uuringus hinnatud alanduslehtri ulatus ja sügavus tõenäoliselt ülehinnatud. Modelleerimisega hinnati veevõtust põhjustatud veetaseme ja survetaseme alanemist ning alanduslehtri levikut.

Piirsalu põhjaveeuuringu kohaselt on sügavamad survelistes Ordoviitsiumi–Kambriumi ja Kambriumi–Vendi põhjaveekompleksid maapinnalt lähtuva reostuse eest paremini kaitstud kui ülemine Ordoviitsiumi põhjaveekompleks, kuna neid eraldavad maapinnalähedasest põhjaveest väikese veejuhtivusega veepidemed. Kihtidevaheline filtratsioon ei ole täielikult välistatud, kuid uuringu kohaselt on see aeglane ja väikesemahuline.

Uuringus kasutatud hüdrogeoloogiline mudel ja lähteandmed olid piisavad eeldatavate mõjude adekvaatseks hindamiseks. Seejuures tuleb veel välja tuua, et uuringus kasutati konservatiivse lähtekoormusena veevõttu 490 m³/ööpäevas ühe veehaarde kohta, samas kui KSH koostamise käigus täpsustus Piirsalu kogu veevajadus kuni 350 m³-ni ööpäevas. (St, uuringus kirjeldatud mõjud ja hinnangud on tegeliku kavandatava tegevusega võrreldes pigem ülehinnatud.)

Mõjude hindamise tulemusel on Piirsalu puhul eelistatud survelise Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi kasutamine. Puurkaevu(de) täpne arv ja tehniline lahendus selguvad projekteerimisel, kus tuleb arvestada ka vee kvaliteedi ja võimaliku veetöötuse vajadusega. KSH tulemusel kohustusliku seiremeetmena jälgitakse Ordoviitsiumi-Kambriumi põhjaveekompleksi survetaset Risti ühisveevärgi puurkaevus. Kuna kompleks on kavas välja ehitada etapiviisiliselt, siis on võimalik ka esimeste aastate seiretulemuste põhjal hinnata, kas järgnevate etappide projekteerimisel on vaja arvestada täiendavate meetmetega.

4. Kuidas välditakse tootmis-, sademe-, avarii- ja kustutusvee mõju põhjaveele?

KSH aruandes ja REP tingimustes sisalduvad siduvad tingimused järgida õigusaktide nõudeid ja rakendada parima võimaliku tehnika (PVT) nõudeid. Anname järgnevalt ülevaate, mida need pinnase- ja veekaitse seisukohalt sisaldavad (seejuures, ka allolev loetelu ei sisalda veel kõiki spetsiifilisi detaile, millega järgnevates etappides arvestada tuleb).

Tootmis-, sademe-, avarii- ja kustutusvee mõju põhjaveele välditakse eelkõige tehniliste lahendustega, nende toimivuses veendutakse seire kaudu. Kõikides ehitistes ja muudes käitluskohtades, kus võib tekkida pinnase ja põhjavee saastamise oht, rakendatakse õigusaktidega ning parima võimaliku tehnikaga sätestatud kaitsemeetmeid. Kõikides ohtlike ainete käitluskohtade projekteerimisel arvestatakse Siseministri 27.05.2024 määruses nr 14 „Põlevmaterjalide ja ohtlike ainete ladustamise tuleohutusnõuded“ toodud nõuetega, sh ruumide põrandad ja seinad, mis võivad puutuda kokku ohtliku ainega, peavad olema siledad ja tihedad ning kaetud ohtliku aine kindla materjaliga, et ohtlik aine ei koguneks, imbuks ruumi konstruktsiooni või tekitaks muud lisaohu; kohas, kus on oht, et ohtliku aine mahuti või pakend saab mehaaniliselt vigastada, tuleb paigaldada otsasõidu vältimise tõkis; ohtliku aine ladustamisel tagatakse lekke piiramiseks ja neutraliseerimiseks sobiva vahendi olemasolu. Määrus sätestab üldnõudena, et ohtlikke aineid ladustatakse nende ühtesobivust arvestades; kui ohtlikke aineid ei ole võimalik eraldada või hoida eraldi, kasutatakse ohtliku aine kindlat alusvanni või vallitusala. Alusvanni või vallitusala on vaja ka juhul, kui on oht, et lekke korral valgub ohtlik aine teise ruumi, ohustab seadet või võib sattuda kanalisatsiooni. Alusvann või vallitusala peab olema vähemalt kümme protsenti suurem kui ohtliku aine suurima mahuti või pakendi mahutavus. Tootmises ja hoidlates tekkida võivad väiksemad vedelikulekked ja suuremate lekete jäägid kogutakse kokku sobiva absorbentmaterjaliga. Pesemist veega kasutatakse ainult kuivpuhastuse järgselt, kui on välistatud pesuvee reostumine ohtlike ainetega. Tehnoloogiline reovesi tuleb suunata puhastisse. RDX/HMX tootmise reovee puhul on kavandatud MBR-lahendus koos järelpuhastusega või alternatiivina reovee teket vältiv nn ZLD-lahendus. Mahutite kaitsevannidelt, lõhkeaine tootmisjääkide hävitamise alalt ja muudest saastumisriskiga kohtadest kogunev sademevesi peab minema tehnoloogilise kanalisatsiooni kaudu puhastisse. Vallitusladelt ja laadimiskohtadelt saab tõkestada vedelike äravoolu - kui toimuvad suuremad lekked laadimiskoha alusplaadile või hoidla vallitusale, pumbatakse need paakautosse jäätmetena kõrvaldamiseks. Suuremate parkimisalade sademevesi juhitakse enne veekogusse jõudmist läbi liiva- ja õlipüüduri. Kohtades, kus on võimalik saastunud tulekustutusvee teke (nt mahutid, laadimissõlmed, tehnoloogilised seadmed), tuleb tagada saastunud tulekustutusvee kogumise võimalused, mis väldivad selle sattumise keskkonda. Eeltoodud meetmed on ainult osa võimalikest meetmetest, näiteks on eraldi õigusaktidega sätestatud veekeskonna kaitsemeetmed naftasaaduste hoidmisehitistele (sh mahutid, pumplad, torustikud), kanalisatsiooniehitistele.

Kõikide nende meetmete, sh tulekustutusvee laialivoolamise piiramine, rakendamine on ka osaks käitise riskianalüüsist ning ohutusaruande kaitse- ja sekkumismeetmetest (sätestatud Majandus- ja taristuministri 01.03.2016 määrusega nr 18 Nõuded ohtliku ja suurõnnetuse ohuga ettevõtte kohustuslikele dokumentidele ja nende koostamisele ning avalikkusele edastatavale teabele ja õnnetusest teavitamisele“), st keskkonnaohutus tuleb tagada ka avariilistes

olukordades. Tuleohu ja kliimariskide maandamiseks tuleb territooriumile kavandada piisavad hüdrandid, veevõtukoht ning varugeneraator, mis võimaldab elektrikatkestuse korral kriitilisi ohutussüsteeme töös hoida ja tootmisprotsesse ohutult seiskada.

2.2 Pinnavesi, heitvesi/reovesi ja veekogud

1. Kas Piirsalu jõkke, Lepaste oja või seotud veekogudesse tohib juhtida tootmis- või puhastatud reovett, eriti madalvee ja ökoloogilise miinimumi ajal?

Tootmis- ja puhastatud heitvett ei saa juhtida keskkonda ilma nõuetekohase puhastuse, seire ja loatingimusteta. Piirsalu alal on ette nähtud, et saastumata ja puhastatud sademevesi võib liikuda territooriumi kraavidesse, Lepaste oja või Piirsalu jõkke. Reostusohhtlikelt aladelt kogunev sademevesi tuleb seevastu suunata tehnoloogilise kanalisatsiooni kaudu puhastisse.

Heitvee juhtimise korral tuleb tagada, et suublasse juhitud vesi vastab kehtivatele nõuetele ning ei halvenda veekogu seisundit. Mõjude hindamisel on arvestatud ka madalvee olukordade ja vee-elustiku elupaikadega. Lõheliste elupaiga tingimuste kaitseks on eraldi välja toodud vajadus vältida Piirsalu jõe vee temperatuuri tõusu rohkem kui 2 kraadi võrra. Kui seire näitab, et kavandatud lahendus ei taga veekogu kaitset, tuleb rakendada täiendavaid meetmeid või muuta tehnilist lahendust. Need meetmed nähakse juba ette reoveepuhastuse ja heitvee ärajuhtimise tehnoloogia hankeplaanides, sh on võimalik suublasse juhtimine teatud ajaks peatada ja heitvett koguda ühtlustus- ja avariibasseinidesse. Nendesse kogutud vett saab madalvee esinemisel tõhusamalt puhastada. Mis puutub tehnoloogilistes protsessides kasutatavaid keskkonnohtlike aineid, siis ka tavapärasel olukorras rakendatakse meetmeid nende sattumise vältimiseks reovette (nt lõhkeainete segude tootmise ajal ringluses olevat vett ei suunata konkreetse segu tootmistsükli lõppedes reoveepuhastisse vaid kogutakse eraldi ja käideldakse ohtlike jäätmetena) või rakendatakse neid kasutatavates protsessides tekkiva reovee eelpuhastuse meetmeid nagu tahkete osakeste püüdmine, keemiline vms töötlus, adsorbeerimine aktiivsöele, et tagada suublasse juhitud puhastatud heitvees nende mõju mitteavaldav sisaldus (PNEC). Kui ärajuhitavas heitvees on kriitilised saasteained PNEC tasemel, siis ei ole suubla vee madalseis heitvee ärajuhtimisel takistuseks.

Konkreetne väljalask, piirnormid, seirepunktid ja vajadusel täiendavad piirangud, sh arvestades madalvee esinemist, määratakse projekteerimise ning keskkonnaloa või keskkonnaprojektsiooni menetluses. Kliimaministeerium on senises KSH protsessis teavitanud et objektispetsiifilised piirväärtused ja seirekohustus heitveele ning saastunud sademeveele tuleb määrata vähemalt järgmiste näitajate osas: atsetoon, lõhkeainejäägid (sh RDX) ja nende lagunemissaadused, nikkel ja teised raskmetallid (kroom (Cr), vask (Cu), tsink (Zn)), nitraadid, polütsükliilised aromaatsed süsivesinikud, pH ja sulfaadid ning keemiline hapnikutarve.

2. Kas pinnaveeuuringu arvutused, meetodika ja tabelid on korrektsed ning kasutavad ajakohaseid andmeid?

Pinnavee ja veerežiimi mõju hindamiseks on kasutatud eraldi vee-uuringuid ning mõjude hindamisel on arvestatud Piirsalu jõe, Lepaste oja ja seotud veekogude tundlikkusega. Samuti on ette nähtud heitvee, suubla ja jõe ökoloogilise seisundi seire, et tegelikke muutusi oleks võimalik kompleksi käitamise ajal kontrollida.

Hinnangute andmisel on kasutatud asjakohaseid meetodikaid ja sarnaste (tüüp)protsesside andmeid. Lisaks tehakse enne käitamise algust kindlaks veekeskonna (nii pinnavee kui põhjavee) ja pinnase lähteolukord, et hiljem oleks võimalik lähtuda käitise tegevuse kontrollil ajakohaseid võrdlusandmeid..

3. Kuidas tagatakse, et heitvesi/reovesi ei halvenda veekogude seisundit, elustikku ega lõheliste/kalade elu- ja kudemisalasid?

Veekogude seisundi kaitseks on ette nähtud puhastustehnoloogia, seire ja vajaduse korral korrigeerivad meetmed. Reoveepuhasti heitvee seire hõlmab nii puhastist väljuvat heitvett kui ka suublat. Piirsalu jões tuleb seiret teha üles- ja allavoolu väljalasust, et oleks võimalik hinnata, kas tööstuspargi tegevus mõjutab jõe seisundit.

Kohapeal mõõdetakse muu hulgas voolukiirust ja vooluhulka, lahustunud hapnikku, pH-d, elektrijuhtivust ja temperatuuri. Laboris määratakse vähemalt BHT5, KHTMn, heljum, üldfosfor, üldlämmastik, ammonium ja nitraat, samuti Kliimaministeeriumi määratud objektispetsiifilised näitajad (loend esitatud punktis 1). Enne tööstuspargi rajamist tuleb Piirsalu jões teha ökoloogilise seisundi uuring, sealhulgas kalastiku seire, ning kordusuuring kaks aastat pärast reoveepuhasti tööle hakkamist. Lõheliste elupaiga tingimuste kaitseks tuleb vältida Piirsalu jõe vee temperatuuri tõusu rohkem kui 2 kraadi võrra.

Kui seire näitab veekvaliteedi halvenemist või piirväärtuste ületamist, tuleb selgitada välja muutuse põhjus ning rakendada täiendavaid meetmeid.

4. Millised tehnilised lahendused on puhasti rikke, elektrikatkestuse, üleujutuse või muu avarii korral, et reostus ei pääseks veekeskonda?

Puhasti rikke, elektrikatkestuse, üleujutuse või muu avarii riski vähendamiseks tuleb lahendused kavandada projekteerimise ja loamenetluse käigus selliselt, et reostus ei pääseks kontrollimatult veekeskonda. P 2.1 alapunktis 5 on toodud ülevaade erinevates meetmetest, mille eesmärk on vältida reostuse sattumist veekeskonda nii tavapärasel käitamisel kui avariilises olukorras.

5. Kas eelpuhastatud reovee äravedu, suletud süsteemi või muud lahendust on kaalutud alternatiivina suublasse juhtimisele?

Puhastatud heitvee suublasse juhtimise kõrval on kaalutud ka muid tehnilisi lahendusi. Tehnoloogilise reovee puhastamise alternatiivina on kirjeldatud ZLD-lahendust ehk kokkuaurutamist. Selle lahenduse otstarbekus sõltub eelkõige sellest, kas tootmiskompleksis tekib piisav soojusenergia ülejääk. Olmereovee puhul on ühe võimalusena käsitletud regulaarset väljavedu kogumismahutist. Lisaks vajab edasises kavandamises täpsustamist, kas muude tegevuste reovee saab integreerida RDX/HMX tootmise reoveepuhastiga või tuleb rajada eraldi puhasti. Lõplik lahendus valitakse projekteerimise ja loamenetluse käigus, arvestades

tehnoloogiat, keskkonnanõudeid, energiabilanssi ja töökindlust. Projekteerimisel kaalutakse meetmeid nagu eelpuhastatud reovee äravedu, suletud süsteemide kasutamine jms. Näiteks, kui teatud tehnoloogilistes protsessides kasutatakse keskkonnaohtlikke aineid, siis puhastamise asemel kaalutakse eraldi kogumist (nt lõhkeainete segude tootmise ajal ringluses olevat vett ei suunata konkreetse segu tootmistsükli lõppedes reoveepuhastisse vaid kogutakse eraldi ja käideldakse ohtlike jäätmetena). Vajadusel kasutatavates protsessides tekkiva reovee eelpuhastuse meetmeid nagu tahkete osakeste püüdmine, keemiline vms töötus, adsorbeerimine aktiivsöele, et suublasse ei satuks saasteaineid olulist negatiivset mõju põhjustavates kogustes.

2.3 Avapõletamine, jäätmekäitlus, suits ja heitmed

1. Kas lõhkeainete, saastunud materjalide, praaktoodangu, pakendite ja tootmisjääkide avapõletamine või avadetonatsioon tuleb planeeringus välistada?

Selgitame, et Piirsalu alal ei kavandata avadetoneerimist. Lõhkeaine katsetusi Piirsalu alal läbi ei viida ning seetõttu ei kaasne seal katsetustega seotud plahvatusmüra. Küll on lõhkeaine tootmisjääkide ja lõhkeainega saastunud esemete käitlemiseks käsitletud hävitamisala, mille ühe võimalusena on hinnatud avapõletust.

Lõhkematerjali hävitamise ja jäätmekäitluse puhul tuleb eristada kasutuselt kõrvaldatud lõhkeaineid ning lõhkeainega saastunud riideid, töövahendeid ja pakendeid. Kasutuselt kõrvaldatud lõhkeained ei kuulu jäätmedirektiivi 2008/98/EÜ artikkel 2 lõike 1 punkti e kohaselt jäätmedirektiivi kohaldamisalasse ning jäätmeseaduse § 1 lõike 1¹ punkti 4 kohaselt ei kuulu jäätmeseaduse reguleerimisalasse lõhkeainet ja pürotehnilist ainet sisaldava toote jäätmed. Samuti ei kohaldu kasutuselt kõrvaldatud lõhkeainetele tööstusheite direktiivi jäätmete põletamise nõuded. Ka lõhkeainega saastunud riided, töövahendid ja pakendid ei kvalifitseeru ohtlikeks jäätmeteks ning nende käitlemisel ei lähtuta jäätmekäitluse nõuetest. See ei tähenda siiski erandit välisõhu kaitse nõuetest: atmosfääriõhu kaitse seaduse asjakohaseid nõudeid tuleb järgida ka lõhkematerjali hävitamisel.

Õhusaaste seisukohast võib avapõletamist pidada kõige suurema saastepotentsiaaliga lahenduseks, seetõttu on seda KSH aruandes ka detailselt hinnatud. KSH-s on seatud tingimused hävitamisplatsi kaugusele, kasutusmahule, PVT rakendamisele, saasteainete kontrollile ning pinnase ja pinnavee seirele – nii et välditaks olulist negatiivset keskkonnamõju. Kinnisemate tehnoloogiliste lahenduste kasutamine on edasises tehnilises lahenduses võimalik, kui see on tegevuse ohutus- ja keskkonnanõuetega kooskõlas.

Kõik edasises projekteerimises või loamenetluses valitavad lahendused, sõltumata sellest kas neid kasutatakse tavapärasel olukorras või mitte, peavad vastama KSH-s seatud tingimustele, sh PVT põhimõtetele.

Kas mingi tegevus on PVT, tehakse kindlaks kaalutlusega vastavalt tööstusheite seadusele (THS). THS § 26 „Käitise kasutamise üldpõhimõtted“ järgi kuulub kompleksloa kohustusega käitise kasutamise põhimõtete hulka PVT kasutamine. Kuna lõhkematerjalide ja nendega saastunud esemete ohutustamine ei kuulu

tegevuste hulka, mille PVT on määratletud konkreetse valdkonna PVT järeldestega (THS § 42 „Parima võimaliku tehnika kasutamise nõude kohaldamine“ lg 1 „Loa andja lähtub kompleksloa nõuete määramisel käitises toimuvale tegevusele või tootmisprotsessi liigile kohalduvatest PVT-järeldest“), siis peab selline PVT olema kindlaks määratud, lähtudes THS §-s 43 sätestatud PVT määramise alustest (THS § 42 lg 2 ja lg 4), seejuures arvestades, et sellise PVT kohaldamine on võimalik ainult siis, kui selle abil saavutatakse keskkonna kvaliteedinormatiivi tasemega vähemalt võrdne keskkonnakaitse tase (THS § 42 lg 3). THS § 43 loetleb kriteeriumid, mille alusel määratakse PVT asjaomase tegevuse või protsessi jaoks, mida ei ole kirjeldatud üheski kohalduvas PVT-järeldestes. Muuhulgas hõlmavad need kaalutlused protsessis kasutatava materjali kogused, tekkiva heite olemuse, mõjuga ja kogustega arvestamist.

Lähtudes THS § 85 lg 5 toodud koguselisest künnisest 50 tonni aastas, mille ületamisel on vajalik jäätmete põletamisel THS 4. peatükis kirjeldatud nõuete rakendamine, saab teha järeldeste, et sellest väiksema koguse materjali põletamisel ei teki keskkonnamõju, mida peaks vältima või vähendama. KHS-s läbiviidud õhu- ja veesaaste hinnangutega on see ka üle kinnitatud – saasteainete heitkogused on sellised, mis ei põhjusta keskkonnakvaliteedi piirväärtuste ületamist (täpsemalt selgitused allpool 5. alapunkti all).

Oluline on ka õnnetuste vältimise ja nende tagajärgede minimeerimise kriteerium – mida suletumates tingimustes põletamine toimub, seda suurem on põletamisel tekkiv detoneerimise-plahvatuse risk (täpsemalt selgitused 2. alapunktis). Seega saab kokkuvõttes järeldesta, et kokku alla 50 t/a lõhkematerjali jääkide ja lõhkmaterjalidega saastunud esemete avapõletamine KSH-s kirjeldatud tingimustel on PVT.

Praeguseks on lõhkeainete tootmise arendaja jõudnud seisukohale, et soetatakse kinnised põletusseadmed. Lõhkeainete sünteesiprotsessi jm tekkivad plahvatusohtlikud jäägid nagu filtrisetted, põletatakse pöördahjus. Lõhkeainega kokku puutunud materjale (enamasti pakendid) plaanitakse põletada eraldi põletusahjus. Nii pöördahjule kui põletusahjule on ette nähtud suitsugaaside puhastus. Koguseliselt põletatakse jäätmetest, mida ei ole võimalik mujal hävitada kui ainult tehase territooriumil, pöördahjus 80-90 % ja põletusahjus 10-20 %. Mõlemate seadme hankimise on arendaja lülitanud eelarvesse ja kavandab nende käikuandmist tehase käivitamise ajaks.

Kinniste põletusseadmete kasutamine ei välista täielikult avapõletamist. Kuna mittestandardseid lõhkeaine materjale ja lõhkeainetega kokku puutunud materjale ei ole lubatud transportida avalikel teedel, puuduvad olukordades, kus kinnised põletus-seadmeid ei ole võimalik kasutada (näiteks kui plaaniline hooldus-remont venib pikemaks kui ette nähtud või tekib avariiline olukord, mille tulemusena on seade kasutusest väljas kuni erakorralise remondini või uue seadme hankimiseni) avapõletamisele alternatiivsed lahendused.

Seega on Kaitseministeeriumi seisukoht, et Piirsalu alal ei kavandata avadetoneerimist, suurem osa lõhkeaine tootmisjääke hävitatakse kinnistes põletusseadmetes, avapõletamist siiski ei välistata täielikult ning lõplik käitluslahendus peab vastama kohaldatavatele ohutus-, keskkonna- ja jäätmekäitlusnõuetele.

2. Millistel juhtudel avapõletamist kasutatakse ja miks seda peetakse põhjendatuks või parimaks võimalikuks tehniliseks lahenduseks?

Avapõletamist on käsitletud ühe võimaliku lahendusena lõhkeaine tootmisjääkide ja lõhkeainega saastunud esemete hävitamiseks, praegu teadaolevalt olukordades, kus soetatud kinnised põletusseadmed erandlikult ei toimi. Varasemalt on selgitatud, et lõhkeainejääkide põletamisega võib kaasneda detoneerimise risk. Mida suletumates tingimustes põletamine toimub, seda suurem see on. Avapõletamisel on detoneerimisrisk kõige väiksem, sest plahvatus saab tekkida suletud tingimustes süttimisel. Avapõletamist saab läbi viia põlemisprotsessi soodustavates tingimustes ja sellistes kogustes, mille korral ei kaasne olulist saasteainete heidet nii välisõhku kui puudub ka veekeskkonna reostusohu.

3. Kas kinnised põletusseadmed, spetsiaalsed põletuskambrid või ohtlike jäätmete käitlejale üleandmine on võimalikud ja eelistatavad alternatiivid?

Jah, praeguseks on lõhkeainete tootmise arendaja jõudnud seisukohale, et soetatakse kinnised põletusseadmed. Spetsiaalsete põletusahjude eesmärk on viia avapõletamise osa miinimumini, samas ei saa seda siiski täielikult välistada.

4. Kuidas mõõdetakse ja kontrollitakse avapõletamise heitmeid, põlemistemperatuuri, põlemise täielikkust ja saaste levikut?

Avapõletamine on üks võimalikest meetmetest lõhkeainejääkide ja lõhkeainega saastunud materjalide hävitamiseks. Sõltumata rakendatavast hävitamismeetodist tehakse hävitamisplatsil ja selle ümbruses pinnase saasteainete sisalduse seiret. Seiresagedus sõltub platsi kasutussagedusest: kui platsi kasutatakse tihedamalt kui üks kord nädalas, on soovituslik seiresagedus kord kvartalis; harvema kasutuse korral kord poolaastas. Seiret tuleb teha platsi kasutuse ajal ja kolm aastat pärast kasutuse lõppu.

Lisaks tuleb kord kvartalis seirata Piirsalu jõe vee kvaliteeti kaitsetööstuspargist allavoolu. Seiratavad ained valitakse selle järgi, milliseid tootmisjääke või lõhkeainega määrdunud esemeid hävitatakse. Seiretulemusi võrreldakse kehtivate keskkonnakvaliteedi piirväärtustega ning ületuse või püsiva suurenemise korral tuleb välja selgitada allikas ja ulatus ning rakendada parandusmeetmeid.

RDX jm lõhkematerjalide põletamisega kaasnevad väga kõrged temperatuurid, mis võivad ulatuda tasemele 2 500 - 3 300 °C-ni. Lõhkeainetega saastunud materjalide põletamisel on temperatuurid oluliselt madalamad. Juhul kui avapõletamine toimuks lausaliselt maapinnal, võib eeldada, et pinnas neelab suurema osa tekkivast soojusest, mistõttu saastunud materjalide põletamisel langeks temperatuur tõenäoliselt allapoole 800 °C, mis koos ebapiisava põlemisõhu juurdevooluga ei taga täielikku põlemist ja võivad tekkida mittetäieliku põlemise saadused, sh reageerimata nitramiinid. Seetõttu on avapõletamisel oluline tagada põletatavate jääkide optimaalsed põlemistingimused, mis sõltuvad nii põlemissegude koostisest kui õhu juurdevoolust, et tekkiv temperatuur ei oleks liiga kõrge ega liiga madal. Selleks tuleb sobivas vahekorras kombineerida erinevaid komponente ning põlemisel vältida sumbunud kollete teket – see saavutatakse põletatava materjali hoolika koostamisega (tegemist ei ole suvalise hunnikuga vaid struktureeritud riidaga, kus erinevate omadustega materjalid vahelduvad,

jäetud on käigud õhu juurdepääsuks). Ebapiisavast põlemisest annab märku tahmav ja ohter suits, eraldi põlemistemperatuuri mõõtmine ei ole vajalik. Samuti puudub optimaalsete põlemistingimuste tagamise korral vajadus seirata saasteainete heidet õhku.

Suletud kollete ja nendega seotud suitsugaaside õhkuheide on kindlaks määratud projekteerimisel - eelneva kasutuskogemuse käigus. Tarnitavate seadmete heite vastavus projekteeritud tasemetele tehakse kindlaks kontrollmõõtmistega seadmete ülespaneku järgselt. Järgnevate kontrollmõõtmiste sagedus määratakse keskkonnamoju kompleksloaga.

5. Kuidas hinnatakse avapõletamise ja põletusjäätide mõju õhule, pinnasele, veele, aiasaadustele, taimestikule, metsloomadele ja inimeste tervisele?

Siin on asjakohane selgitada, et saasteainete mõju keskkonnale ja inimeste tervisele iseloomustatakse aine ohtlikkuse ning kokkupuute sageduse ja kestuse kaudu. Nende näitajate alusel on enamlevinud (st eeldatavalt pideva kokkupuute võimalusega) saasteainetele määratud heite piirväärtused ja keskkonnamoju kvaliteedi piirväärtused, teiste ainete puhul lähtutakse katseliselt kindlaks määratud või analoogia põhjal tuletatud mõju mitteteketavatest kontsentratsioonidest. Kui saasteaine sisaldus keskkonnas jääb alla piirväärtuse või mõju mitteteketava kontsentratsiooni, siis ei ole põhjust eeldada olulise keskkonnamõju tekkimise võimalust. Mõju hindamisel on olulisel kohal ka kokkupuute ennetamine-vältimine - parima võimaliku tehnika rakendamisega ja õigusaktides toodud nõuete täitmisega viiakse kokkupuute sagedus ja kestus miinimumini, st tõenäosus, et keskkonnas tekib mingi aine ohtliku mõjuga sisaldus, on viidud nullilähedaseks. Allpool on näitena selgitatud õhukvaliteedi piirväärtuste määramist-arvestamist, lisaks on iseloomustatud RDX mõju mitteteketavaid kontsentratsioone.

Avapõletamise ja põletusjäätide mõju hinnati KSH-s eelkõige välisõhu, pinnase ja veekeskkonna kaudu. Välisõhus viidi läbi saasteainete leviku modelleerimine, sh arvestati saasteainetega millele ei ole määratud keskkonnamoju kvaliteedi piirväärtusi (RDX näitel). Pinnase ja veekeskkonna kaitseks on projekteerimisel ette nähtud mitmesuguseid meetmeid (loetelu ülal p 2.1 ja 2.2), sh tuleb hävitamisplatsilt kogunev saastumisriskiga sademevesi suunata tehnoloogilise reovee puhastisse. Mõjude hindamisel on tegu prognoosiga. Käitamisel kontrollitakse prognooside paikapidavust seire kaudu. Pinnase ja pinnavee seirega kontrollitakse neid aineid, mille keskkonda sattumise tõenäosus on kõrge, st mida näiteks esineb olulisel määral hävitatavate tootmisjäätide või lõhkeainega määratud esemete koostises. Kliimaministeerium on senises KSH protsessis teavitanud et objektispetsiifilised piirväärtused ja seirekohustus heitveele ning saastunud sademeveele tuleb määrata vähemalt järgmiste näitajate osas: atsetoon, lõhkeainejäägid (sh RDX) ja nende laguproduktid, nikkel ja teised raskmetallid (kroom (Cr), vask (Cu), tsink (Zn)), nitraadid, polütsükliilised aromaatsed süsivesinikud, pH ja sulfaadid ning keemiline hapnikutarve. Kui seire näitab saasteainete sisalduse suurenemist või piirväärtuste ületamist, tuleb välja selgitada allikas ja ulatus, likvideerida reostus ning vajaduse korral muuta tehnilist lahendust.

Õhusaaste mõju olulisuse hindamise metoodikast

Õhusaaste keskkonnamõju olulisuse hindamisel on aluseks saasteainete heide õhku, sh vastavus heite piirväärtustele, kui need on kehtestatud (kas parima võimaliku tehnika või õigusaktide alusel) ja heiteallika mõjutatava välisõhu vastavus keskkonna kvaliteedi-normidele (väljendatuna saasteaine lubatava kogusena

välisõhu ruumalaühikus). Seejuures võib tööstusheite seaduse § 41 lg 4 ja § 44 lg 7 lähtudes järeldada, et olulisem on vastavus keskkonna kvaliteedinormidele (kvaliteedinormide tagamiseks tuleb vajadusel kehtestada rangemaid nõudeid, sh heite piirväärtusi, kui need, mida on võimalik täita PVT-d kasutades, teisalt on ka teatud asjaoludel võimalik määrata leebemaid heite piirväärtusi, kui mh on tagatud keskkonna kui terviku kaitstuse kõrge tase; samas, kui heite piirväärtused on sätestatud, tuleb tagada keskkonda viidava heite vastavus; kehtestatud keskkonnakvaliteedi normide leevendamise võimalused on oluliselt piiratud).

Teatud saasteainetele on EL liikmesriikidel heitkoguste vähendamise kohustused; need on vääveldioksiid (SO_2), mittemetaansed lenduvad orgaanilised ühendid (LOÜ), ammoniaak (NH_3), eriti peened osakesed ($\text{PM}_{2,5}$) ja lämmastikoksiidid (NO_x). Meetmed ja poliitikad, mille abil Eesti täidab 2030. aastaks rahvusvaheliselt kokku lepitud eesmärgid, on määratud õhusaasteainete heite vähendamise programmiga. Programm käsitleb kõiki asjaomaseid sektoreid, sh põllumajandus, transport, energeetika, kodumajapidamine, tööstus. Programmi koostamisel on võetud aluseks nii Eesti kui ka EL seadusandlus ning riiklikud arengukavad ja strateegiad, et tagada kooskõla olemasolevate arengusuundadega. Iga kavandatud tegevuse puhul tuleb hinnata, kas tekkivad saasteainete heitkogused võivad ohustada vastava sektori eesmärkide saavutamist ja kas nad on konkreetset nimetatud meetmekavas.

Vastavust välisõhu kvaliteedinormidele hinnatakse hajumisarvutustega. Inimese tervisele ja keskkonnale avaldatava mõju hindamisel lähtutakse õhukvaliteedi piirväärtusest, mille ületamisel eeldatakse olulise keskkonnanähtingu tekkimist. Piirväärtus kehtib väljapool tootmisterritooriumi ja tähendab seda, et arvestades inimese eluiga, ei tekita piirväärtuseni saastunud välisõhus elamine ei inimese tervisele ega keskkonnale vastuvõetamatuid riske. Seega, kui saasteaine(te) modelleeritud / mõõdetud tase jääb allapoole tervise kaitseks kehtestatud piirväärtust ($\text{Ci}/\text{ÖPV} \leq 1,0$), ei teki sellest terviseriski ka juhul, kui kavandatava tegevuse saastetase on võrreldes lähteolukorraga suurenenud. Keskkonnakvaliteedi piirväärtuste puhul arvestatakse kokkupuute kestust: välisõhu saasteainete puhul on eraldi piirväärtused ühe tunni, 8 tunni, ööpäeva ja aasta keskmise kokkupuute kohta (mida pikem kokkupuude seda madalam piirväärtus on kehtestatud).

RDX kui näide saasteainest, millele ei ole kehtestatud õigusaktidega heite piirväärtusi ega keskkonnakvaliteedi piirväärtusi

Lähtutud on Euroopa Kemikaaliagentuuri (ECHA) avaldatud andmetest. RDX puhul ei teki kroonilist mõju, kui kontsentratsioon pinnavees $<1,4 \text{ mg/l}$, lühiajaliselt ehk tavapärasest erinevates ja avariilistes juhtumites $<12,7 \text{ mg/l}$ (kalad). Anaeroobses reovee puhastusprotsessis võib eeldada täielikku lagunemist (sh tekivad laguproduktid, mis on bioloogiliselt lagundatavad). Seondumine setetega või pinnaseosakestega ei ole märkimisväärne, seetõttu RDX pinnases akumulatsioonipotentsiaal on madal.

ECHA avaldab andmed ka eri ainete eeldatavate riskitasemete kohta nii keskkonnale kui keskkonnaorganismidele ja inimeste tervisele. RDX puhul:

- magevesi – ohtu ei tuvastatud
- reoveepuhasti mikroorganismid - ohtu ei tuvastatud
- mageveekogude setted - ohtu ei tuvastatud
- oht välisõhule - ohtu ei tuvastatud
- oht maismaaorganismidele – võib avalduda pinnase kaudu. PNEC pinnases: 7.56 mg/kg pinnase kuivaines (rakendatud ohutusfaktorit 100, st PNEC on 100 korda madalam kui katsetega kindlaks määratud mõju mitteavaldav sisaldus NOEC). Mulla mikroorganismidele on kroonilise mõju NOEC $6,143 \text{ mg/kg}$ (12 nädalat). LOEC $12,236 \text{ mg/kg}$.

- Sekundaarne mürgisus: potentsiaal toiduahela kõrgemate tasemetel organismides mürgistuse tekkeks puudub.

Kokkuvõtte: kõikide teadaolevalt kasutatavate ainete osas, millele ei ole kehtestatud keskkonnakvaliteedi piirväärtusi, hinnati nii õhu, vee kui pinnase saaste osas, kas on võimalik mõju tekitavate, st PNEC ületavate kontsentratsioonide teke. Seejuures hinnati ka avapõletamisel tekkivate saasteainete koguseid ja järeltati, et heites olevad mikrokogused ei saa tekitada pinnast ja põhjavett ohustavaid kontsentratsioone.

6. Kuidas arvestatakse ilmastikutingimusi, tuulesuunda, põuda ning metsa- või rabapõlengu riski?

Välisõhu kvaliteedi hindamisel on arvestatud ebasoodsate hajumistingimustega ehk olukordadega, kus saasteainete hajumine on ebasoodne ja levik maksimaalne, samaaegselt igas suunas. Avapõletamise puhul (seda tagavaravariandina, üksikudel juhtudel, mil see osutub vajalikuks – vt ülal p1) on selgitatud, et tegevus tuleb läbi viia põlemisprotsessi soodustavates tingimustes ja sellistes kogustes, mille korral ei kaasne olulist saasteainete heidet. Tuleohu vähendamiseks tuleb territooriumile kavandada piisavad hüdrandid ja veevõtukoht.

Kuna avapõletamine on kavas ainult erakorralise meetmena, siis saab ka arvestada, et avapõletamist ei toimu erakordselt tuleohtlikes tingimustes, kui Päästeamet on keelanud lõkete tegemise. Kui piirkonnas tekib metsa- või rabapõleng, siis põlengu ülekandumise vältimiseks tööstuspargi alale ja muudel julgeolekukaalutlustel raadatakse mets tööstuspargi piirdeaiast väljapool 10-30 m laiusele. Täiendavalt nähakse Majandus- ja kommunikatsiooniministri 01.06.2005 määruse nr 63 „Lõhkematerjalitehasele esitatavad nõuded“ § 3 lg 3 järgi ohtlike tootmisüksuste, hoonete ja rajatiste ümber vähemalt 5 m laiune tuletõkestusriba, millest seespool ei tohi olla kergsüttivat materjali ja kuivanud rohtu ning see peab olema puhastatud süttivast pinnasest, § 6 lg 2 järgi ei paigutata ohtlike hoonete ja rajatiste, kus paikneb lõhkematerjal, piirdearale lähemale kui 30 m; kui väline ohtlik mõju on tehniliste abinõude või looduslike tõketega välditud, võib piirdearale kaugust vähendada ohtlikust ehitisest kuni 15 meetrini. Seega on ohtlike hoonete ja rajatiste kaugus metsast või rabast alati vähemalt 30...50 m, mis on piisav vahemaa, et vältida tulekahju ülekandumist.

2.4 Mür, vibratsioon ja valgus

1. Kas kaitsetööstuspargi tegevusega kaasnev mür võib häirida Piirsalu elanikke ja milliseid meetmeid rakendatakse mürahäiringu vältimiseks?

KSH hinnangu kohaselt ei põhjusta Piirsallu kavandatud lõhkeainetehase igapäevane tootmistegevus lähimate eluhoonete juures mür normtasemetel ületamist ega kaugeltki mitte ka normtasemetel lähedast olukorda. Piirsallu ei kavandata katseplatsi ega katselõhkamisi, mistõttu jääb ära varasemas lahenduses suurimat mürahäiringut põhjustanud impulssmür.

Tootmisprotsess toimub hoonetes sees (mis summutavad mür levikud väliskeskkonda). Väljas paiknevate tehnoseadmete puhul tuleb vajadusel kasutada vaiksemaid seadmeid, mürasummuteid või lokaalseid müraekraane ning võimalusel vältida mürarikkaid transpordi- ja laadimistöid öisel ajal. Kuna täpsed

seadmed ja nende paiknemine selguvad edasise projekteerimise käigus, tuleb tegevuse täpsustamisel teha täpsemad müra leviku arvutused ning vajadusel rakendada täiendavaid müravähendusmeetmeid.

2.5 Kavandatava tegevuse ja tehnoloogia selgus

1. Kas kavandatav tegevus, tootmistehnoloogia, tootmismahud ja kasutatavad kemikaalid on piisavalt täpselt teada, et nende keskkonna- ja ohutuse mõjusid usaldusväärselt hinnata?

Piirsallu kavandatava käitise kohta on koostatud tehnoloogiline kontseptsioon, mis on osade tegevuste puhul tehnoloogilise eelprojekti tasemel. Teada on peamised tootmisprotsessid, tootmismahud, kasutatavad lähteained ja käideldavad ained ning nende põhjal on hinnatud tegevusega kaasnevat keskkonna- ja ohutuse mõjusid. Kõik tehase tehnilised üksikasjad ei ole selles etapis veel lõplikult määratud, kuid KSH ekspertide hinnangul on olemasolevad andmed piisavad kavandatava tegevuse mõju hindamiseks ja Piirsalu ala sobivuse üle otsustamiseks.

2. Mis saab siis, kui projekteerimise käigus muutuvad tehnoloogia, tootmismahud või käideldavate kemikaalide kogused võrreldes KSH-s hinnatuga?

KSH-s kirjeldatud tehniline lahendus ei ole lõplik ning selle üksikasjad võivad edasise projekteerimise käigus muutuda. Muutused peavad siiski jääma planeeringus ja KSH-s määratud raamidesse ning täitma seatud keskkonna- ja ohutustingimusi. Kui kavandatav lahendus muutub selliselt, et selle mõju ei mahu enam KSH-s hinnatud raamidesse, tuleb muutunud tegevuse mõju enne selle lubamist täiendavalt hinnata.

2.6 Asukohavalik, alternatiivid, menetlus ja kaasamine

1. Miks peetakse Piirsalu ala sobivaks asukohaks, kui selle lähedal on elamud, küla, veekogud, kaitsealad ja tundlikud loodusväärtused?

Piirsalu endise nõukogude raketibaasina ja praeguse Kaitseministeeriumi valduses oleva kaitseväge taktikaala ja lasketiiruga oli üks kaitsetööstuspargi eelvaliku alasid, mille osas Vabariigi Valitsus algatas eriplaneeringu 2024. aastal. Piirsalu ei olnud asukohtade võrdluses kõige eelistatum ala kaitsetööstuspargi kõigi algsete eesmärkide täitmiseks. Pärnu 1 ja Põhja-Kiviõli võimaldasid paremini rajada suurema, mitmele ettevõttele sobiva tööstuspargi. See ei tähenda aga, et Piirsalu ei sobiks kaitsetööstuspargi eesmärgi täitmiseks väiksemas mahus ja teatud piirangutega. Seda järeldati ka varasemas asukohavalikus.

Praegune Piirsalu täpsustatud lahendus on varasemast kitsam: alale ei kavandata katseplatsi ega lõhkeaine katsetusi, vaid lõhkeainete tootmise kompleksi. Lõhkeainete tootmine ei olnud välistatud ka eelneva hindamise tulemusel, aga käesolevas etapis on selle lahenduse mõju täiendavalt hinnatud, arvestades muu hulgas piirkonna veekeskonda, loodusväärtusi, elamute lähedust, müra, õhukvaliteeti ja ohutust. Alale ei plaanita mitme ettevõtte tootmisüksusi. Hindamise

tulemusel on leitud, et kavandatav tegevus on Piirsalu alal võimalik, kui järgitakse planeeringus ja KSH-s seatud tingimusi ja piiranguid. Need on siduvate kohustustena kantud ka planeeringu tingimustesse ning tagavad selle, et kaitsetööstuspargi rajamisega ei kaasneks olulisi mõjusid ja häiringuid elamutele, külale, veekogudele, kaitsealadele ja tundlikele loodusväärtustele.

2. Kas Piirsalu sobivust võrreldi pärast kavandatava tegevuse täpsustumist uuesti teiste asukohaalternatiividega ja kui ei, siis miks peetakse varasemat võrdlust endiselt asjakohaseks?

Uut kõigi viie eelvalikuala täielikku võrdlust sama täpsustatud tehnoloogilise lahenduse alusel ei ole tehtud. 2026. aasta menetlus on Piirsalu ja Aidu asukoha eelvaliku jätkamine, mille käigus täpsustati nendele aladele kavandatavaid tegevusi, tehti täiendavad uuringud ja hinnati nende sobivust täpsustatud tegevuse jaoks. Lõhkeainetehase rajamine ei ole võrreldes varasema asukohavalikuga uus tegevus – lõhkeainete tootmise võimalust käsitleti juba põhjaruandes. Piirsalu varasema ebasoodsama hinnangu peamine põhjus ei olnud lõhkeainetehase mõju, vaid parki kavandatud vähemalt viie ettevõtte maht ja nende tegevusega seotud katseplatsi müra ja sellest tulenevad mõjud. Täpsustatud lahenduses Piirsalu katseplatsi ei kavandata ning lõhkeainetehase tegevust ja selle mõjusid on hinnatud varasemast detailsemalt. Seetõttu on lähtutud varasemast asukohavalikust ning kontrollitud täiendavalt, kas täpsustatud tegevus on Piirsalu alal keskkonna- ja muude tingimuste seisukohalt võimalik.

3. Miks loobutakse Piirsalu puhul riigi eriplaneeringu detailse lahenduse etapist?

Planeerimisseadus võimaldab riigi eriplaneeringu kehtestada asukoha eelvaliku alusel ja detailse lahenduse koostamisest loobuda, kui puuduvad välistavad tegurid ehitise edasiseks kavandamiseks projekteerimistingimustega ning planeeringus on määratud projekteerimistingimuste andmise aluseks olevad tingimused. Piirsalu puhul on 2026. aasta täiendavas etapis kavandatavat tegevust ja planeeringulahendust täpsustatud, tehtud täiendavad uuringud ja mõjude hindamine ning määratud edasise projekteerimise aluseks olevad tingimused. Hindamise tulemusel ei ole tuvastatud sellist välistavat asjaolu, mille tõttu ei saaks tegevust seatud tingimustel edasi kavandada. Seetõttu ei ole eraldi detailse lahenduse etapi läbiviimist kavandatud. (Samas võib ära märkida, et paljusid teemasid on juba praeguses etapis hinnatud täpsuses, mis vastab tavapäraselt detailse lahenduse etapile, ja võimalusel ka veelgi täpsemalt – projekti/KMH täpsustamises.)

Täiendavalt selgitame, et see, et kõik tehnilised detailid ei ole planeeringu kehtestamisel veel teada, ei tähenda seega, et need küsimused oleksid jätud reguleerimata – nende edasiseks lahendamiseks seatakse tingimused planeeringus. REP-i ülesanne ei ole koostada tehase ehitusprojekti ega määrata kõiki käitise lõplikke tehnilisi üksikasju. Planeeringuga määratakse ala kasutamise ja ehitamise raamid, ehitusõigus, põhimõtteline ruumilahendus, ohutud kaugused ning keskkonna- ja ohutustingimused, mille alusel peab olema võimalik otsustada, kas tegevust saab selles asukohas edasi kavandada. Projekteerimisel täpsustatakse muu hulgas hoonete ja seadmete täpne paiknemine, tehnovõrgud, puurkaevud, reoveepuhasti ja muud ehituslikud lahendused. Keskkonna- ja käitamislubade menetluses määratakse lõpliku tehnoloogia põhjal käitamise, heite, seire ja ohutusega seotud nõuded. Kõik need hilisemad lahendused peavad jääma REP-i ja KSH-ga määratud raamidesse.

4. Kuidas on Piirsalu kogukonna tagasisidega arvestatud ja kuidas jätkub koostöö kogukonnaga?

Kaitseministeerium on REP-i ettevalmistamise ja menetluse jooksul kohtunud Piirsalu kogukonnaga viiel korral, neist kolm kohtumist on korraldatud täiendavalt väljaspool seadusest tulenevaid kohustuslikke menetlustoiminguid. Viimasel, 07.05.2026 toimunud kohtumisel tutvustati juba täpsustatud Piirsalu lahendust ning vastati kohalike elanike küsimustele.

Praeguse avaliku väljapaneku ja sellele järgnevate avalike arutelude eesmärk on saada kogukonnalt tagasisidet täpsustatud lahenduse kohta enne asukohavaliku otsuse tegemist. Kaitseministeerium vaatab esitatud ettepanekud ja mured läbi ning püüab võimaluste piires leida lahendusi nende leevendamiseks, seda ka küsimustes, kus KSH hinnangul olulist ebasoodsat mõju ette näha ei ole ja täiendavaid meetmeid ei ole peetud vajalikuks.

Kogukonna tagasiside põhjal on juba kavandatud täiendavaid samme. Lõhkeainetehase arendaja on otsustanud hankida kinnised põletusseadmed, et vähendada avapõletamise vajadust miinimumini. Samuti on kavandatud täiendav lähimate puur- ja salvkaevude veetaseme ja veekvaliteedi ning Piirsalu jõe veekvaliteedi seire (vt täpsemalt ptk 2.1). Lisaks on Kaitseministeerium koos kohalike omavalitsustega otsustanud parandada piirkonna liiklusohutust toetades kergliiklusteede rajamist (vt täpsemalt ptk 2.8.).

Koostöö kogukonna ja kohaliku omavalitsusega jätkub ka planeeringu edasises menetluses ja kavandatava tegevuse täpsustamisel.

2.7 Suurõnnetus, avarii, pääste ja varjumine

1. Kas Piirsalu lõhkeainetehase suurõnnetuse risk ja võimalikud tagajärjed on piisavalt hinnatud ning kui kaugele võivad ohualad ulatuda?

Piirsallu kavandatav lõhkeainetehas oleks A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte. KSH-s on suurõnnetuse riski hinnatud planeeringuetapi jaoks vajalikus ulatuses ning lõhkematerjali võimalike koguste põhjal on hinnatud, et vajalikud sisemised ja välised ohutud kaugused on Piirsalu alal võimalik tagada. KSH aruandes on hinnatud eeldatavalt maksimaalsete ohualade ulatusega sündmusi, seejuures arvestamata nende esinemise üliväikest tõenäosust.

Lõplikud ohutud kaugused ja kemikaalide käitlemisest tulenevad ohualad sõltuvad tehase täpsest tehnilisest lahendusest, ainete kogustest ja rakendatavatest kaitsemeetmetest. Need määratakse projekteerimisel ja käitise riskianalüüsis. Riskianalüüsis tuleb arvestada nii käitise sees kui ka väljaspool asuvaid ohustatud objekte ning võimaliku doominoefektiga. A-kategooria suurõnnetuse ohuga ettevõtte peab enne tegevuse alustamist koostama ka ohutusuaruande ja hädaolukorra lahendamise plaani.

Seetõttu ei ole praeguses etapis võimalik esitada lõplikku ohuala piiri iga võimaliku õnnetusstsenaariumi kohta. Tehase lõplik lahendus peab olema selline, et nõutud ohutud kaugused ja muud ohutusnõuded on täidetud.

2. Kuidas on tagatud kohalike elanike ohutus suurõnnetuse korral – pääste, teavitamine, evakuatsioon ja varjumine?

Kohalike elanike teavitamise, tegutsemise ja vajadusel evakueerimise täpne korraldus määratakse käitise ohutusaruande, ohutuse tagamise süsteemi, riskianalüüsi ja hädaolukorra lahendamise plaani koostamisel, kui on teada tehase lõplik lahendus ja ohualad. Nende dokumentide piisavust hindavad pädevad asutused ning käitis ei saa tegevust alustada enne nõutud ohutus- ja teavitusnõuete täitmist.

Päästeamet on selgitanud, et Risti päästekomando keemiapääste erivõimekuse puudumine ei tähenda, et piirkond jääks võimaliku õnnetuse korral päästevõimekuseta. Esmased elupääste- ja päästetööd teeb baasvõimekusega päästekomando ning keemiapääste erivõimekus on Eestis korraldatud piirkondlikult, erivõimekusega komando kaasatakse sündmuse tagajärgede likvideerimisele vajaduse korral.

Keemiapääste erivõimekus on ette nähtud spetsiifilisteks töödeks, mille eesmärk on ohtliku aine lekke lõplik likvideerimine, lekkekoha sulgemine, ohtlike ainete kokku kogumine ning muud erivarustust ja täiendavat väljaõpet nõudvad tegevused. Eestis on keemiapääste erivõimekus koondatud strateegiliselt viide päästekomandosse, mis katab Eesti ala tervikuna. Selline võimekuse paiknemine tagab üleriigilise valmisoleku ning võimaldab erivõimekuse kaasata kõikjale Eestis operatiivselt ja eesmärgipäraselt. Keemiapääste erivõimekus ei asu kindlasti iga ohtliku või suurõnnetusega ettevõtte vahetus läheduses. Arvestades keemiapääste erivõimekuse ülesandeid, ei ole selle vahetu kohalolek sündmuse algfaasis vajalik. Kui baasvõimekusega päästekomando on juba taganud elupääste, sündmuskoha ohutuse ning esmased päästetööd, on keemiapääste erivõimekuse jõudmine sündmuskohale ligikaudu pooleteise tunni jooksul operatiivtaktikaliselt piisav, et viia läbi ohtliku aine lekke lõplik likvideerimine ja muud eriteadmisi nõudvad tööd. Risti päästekomando on baasvõimekusega päästekomando, mille meeskonnal on väljaõpe ning tehnilised vahendid, et keemiapääste sündmuse korral teostada esmased elupäästetööd. Nende tegevuste hulka kuuluvad inimeste päästmine ohualast, esmase olukorra hindamine, sündmuskoha isoleerimine, ohuala määramine ning teiste tegevuse toetamine. Need tegevused on keemiaõnnetuse esmasel faasis kõige kriitilisemad ning võimaldavad päästa inimesi enne erivõimekuse saabumist.

Arvestades, et välised ohutud kaugused on tagatud, ei ulatu lõhkeainete tootmise kompleksis tekkida võivate sündmuste purustavad mõjud tundlike objektideni. Seetõttu peaks inimeste piisava kaitstuse tagama varjumine olemasolevatesse hoonetesse ja iga Piirsalu majapidamise juurde eraldi varjendi rajamist REP-is ette nähtud ei ole. Kaitseministeerium on siiski varasemalt selgitanud, et Piirsalu ja Risti piirkonna avalike varjumiskohtade korrastamist või rajamist saab eraldi kaaluda koostöös kohaliku omavalitsuse ja asjaomaste asutustega.

3. Kuidas on arvestatud lõhkeainetehase kui võimaliku sõjalise sihtmärgi ning rünnaku või sabotaaži riskiga?

REPis ja KSHs on arvestatud nõudega tehase ohtlike hoonete ohutute kauguste kohta, mis tuleneb hoonetes käideldavast maksimaalsest netolõhkeainekogusest. See tähendab, et sõltumata tehases toimuva võimaliku plahvatuse tinginud asjaolust (õnnetus, sõjaline rünnak või sabotaaž) ei ole purustavat mõjub ümbruskonna hoonetele.

KSH tasandil on eelvalikualasid hinnatud ka riigikaitsest seisukohast. Piirsalu asukohta on selles võrdluses peetud Ida-Virumaa aladest paremini kaitstavaks, kuna see paikneb kaugemal Eesti ida- ja merepiirist. Konkreetse kaitse julgeolekuriskid ja nende maandamiseks vajalikud meetmed täpsustatakse edasise kavandamise käigus ning neid rakendatakse sõltumata sellest, et vastav teave ei ole täielikult avalik.

2.8 Liiklus, teed, kergliiklus ja ühistransport

1. Kas olemasolevad teed on kaitsetööstuspargiga kaasneva liikluskoormuse ja ohtlike veoste jaoks piisavad ning milliseid teede parandamise meetmeid on vaja?

Tuginedes Transpordiameti, kui riigiteede haldaja hinnangule, on teedevõrgu kasutamine kaitsetööstuspargiga seotud vedudeks võimalik, kui see toimub vastavalt KSH-s seatud tingimustele. Kõige suurem koormus tekib ehitamise ja tehase käivitamise ajal ning massvedude puhul tuleb eraldi tagada, et kasutatavad riigiteed vastaksid vajalikule seisundile.

Piirsalu juurdepääs on kavandatud riigiteelt nr 16151 Risti–Kuijõe tee ning sealt Baasi tee kaudu kaitsetööstuspargini. KSH kohaselt võib ehitamise ja tehase käivitamise ajal toimuda kuni 20–30 raskeveoki sõitu ööpäevas. Täismahus käitamisel võib liiklussagedus ulatuda kuni 5–6 raskeveoki sisenemise ja väljumiseni päevas, kui kasutatakse väljast ostetavat toorainet. Lähteainete kohapealse tootmise korral on hinnatud 2–3 raskeveokit päevas.

Ehitusaegsetele massvedudele on seatud konkreetsed tingimused. Vedude põhimarsruudil olevad madala kandevõimega riigiteed peavad vastama seisundinõuetele, massvedude marsruudid tuleb enne vedude algust Transpordiametiga täpsustada ning Transpordiametiga tuleb kokku leppida teede nõuetekohase seisundi tagamine vedude ajal ja massvedudega kahjustatud katteosade taastamine pärast vedude lõppu. Samuti tuleb planeeringuala ühendamiseks kasutatav riigitee nr 16151 ristmik asfaltida Transpordiameti määratud ulatuses. Kaitseministeerium rekonstrueerib Baasi tee.

Risti-Kuijõe maantee osaline pindamine põhjapoolses osas on teehoiukavas. Kaitsetööstuspargi tegevus ei too kaasa vajadust Risti-Kuijõe maantee täielikuks rekonstrueerimiseks. Transpordiameti hinnangu kohaselt ei muudaks mõningane liikluskoormuse kasv tee projekteerimismäärade seisukohast Risti-Kuijõe maantee toimivust.

Lõhkematerjalide ja teiste ohtlike kemikaalide vedu toimub tavalisest kaubaveost rangemate ohutusnõuete järgi. Lõhkematerjali veol tuleb järgida lõhkematerjaliseaduse ja ADR nõudeid ning ADR nõuded kehtivad ka teiste ohtlike kemikaalide veole. Lisaks soovib KSH kavandada tööstuspargiga seotud liiklusvood võimalikult väljapoole tiptunde ning ohtlike veoste liikumise väljapoole töötajate vahetuste vahetumise aega.

2. Kuidas tagatakse kaitsetööstuspargi piirkonnas jalakäijate ja jalgratturite ohutu liikumine ning kas rajatakse kergliiklusteed?

KSH hinnangul ei kaasne kaitsetööstuspargi tavapärase tööga märkimisväärset raskeveokite liikluskoormuse kasvu. Suurem liikluskoormus tekib eelkõige ehitamise ja tehase käivitamise ajal ning on ajutine. Seetõttu ei ole KSH-s leitud, et kaitsetööstuspargi rajamine eeldaks liikluskoormuse tõttu iseenesest ulatuslikke uusi kergliiklusteid. KSH soovib siiski koostöös kohalike omavalitsustega tagada võimalusel turvalised liikumisteed kaitsetööstuspargi ja lähimate asulate vahel.

Kaitseministeerium on otsustanud kogukondade ja kohalike omavalitsuste ettepanekutest lähtudes toetada **kergliiklusteede rajamist nii Piirsalu kui ka Aidu piirkonnas**. Piirsalu puhul rajatakse kergliiklustee Piirsalu tiheasustusalale koostöös Lääne-Nigula Vallavalitsusega. Aiduga seoses rajatakse koostöös Lüganuse Vallavalitsusega kergliiklustee Maidla tee (6455000) algusest kuni Aidu kaitsetööstuspargini. Seda lahendust peab otstarbekaks ka Transpordiamet.

2.9 Jääkreostus

1. Miks on Piirsalu jääkreostuse täpsustavad uuringud jäetud järgmise etappi, mitte tehtud enne asukohaotsuse tegemist?

Jääkreostuse olemasolu on KSH-s arvesse võetud võimaliku keskkonnariskina.

Piirsalu raketibaasi jääkreostusobjekti kohta Keskkonnaportaalis avaldatud andmete järgi (<https://register.keskkonnaportaal.ee/register/residual-pollution/-1907722484>) tehti 2002. aastal jääkreostuse likvideerimistöid, sh võeti täiendavalt pinnaseproove. 2015. a inventariseerimise alusel määratleti Piirsalu raketibaas 5. kategooria jääkreostusobjektiks (reostusallikad likvideeritud ning pinnas tunnistatud kas mittereostunuks või jääb reostuse tase alla vastavaid elamumaa või tööstusmaa piirarve). Seetõttu ei ole põhjendatud kogu planeeringuala ulatuses ulatuslike pinnaseuuringute tegemine enne ehitusprojekti koostamist. Lisaks ei ole praeguses etapis veel teada ehitustööde täpne ulatus ja sügavus ega kõik maa-aluste rajatiste ja tehnovõrkude paiknemised.

Samas see ei tähenda, et ei ole arvesse võetud, et ehitustööde käigus võidakse siiski sattuda reostunud aladele. Täpsustavad pinnaseuuringud tehakse ehitusprojekti koostamisel, kui on teada kaevetööde täpsemad asukohad, sügavused ja mahud, kuid enne ehitusloa väljastamist ja ehitustööde alustamist. Uuringute kavandamisel võetakse arvesse alal varem toimunud tegevuste asukohti, sh kütusemahutite paiknemist ja muud ajaloolist kasutust. Nii saab uuringud suunata eelkõige nendele aladele, kus pinnasetöid tegelikult kavandatakse, ning kasutada tulemusi vahetult töövõtete, ajutiste kaitsemeetmete ja vajaduse korral reostunud pinnase käitlemise või saneerimise kavandamisel.

Jääkreostuse puhul tuleb arvestada, et keskkonnarisk võib suurenedagi just ulatuslike kaevetööde tegemisel, sest seni pinnases paiknenud reostuskolded võivad avaneda ning saasteained levida pinnasesse või põhjavette. Seetõttu on oluline, et täpsustavad uuringud oleksid seotud vahetult ehitustegevuse

ettevalmistamisega. Kui uuringud tehtaks oluliselt varem, võivad tegelikud kaevetööde asukohad ja mahud projekteerimise käigus muutuda ning osa uuringutest osutuda ebaotstarbekaks.

Ka võimalikku saneerimisviisi ei ole põhjendatud ette määrata. Sobiv lahendus sõltub sellest, millised saasteained uuringutel leitakse, milline on nende sisaldus ja leviku ulatus ning millised on ala geoloogilised ja põhjaveetingimused. Sõltuvalt tulemustest võib lahenduseks olla näiteks reostunud pinnase väljakaevamine ja nõuetekohane käitlemine, kohapealne puhastamine või muu sobiv saneerimismeetod.

Kui ehituse ettevalmistamisel tuvastatakse ja kõrvaldatakse ajalooline jääkreostus, paraneb selle tulemusel pinnase ja vajaduse korral põhjavee seisund võrreldes olemasoleva olukorraga.

2.10 Kinnisvara väärtus, hüvitamine ja vastutus

1. Kas kaitsetööstuspargi rajamine võib vähendada läheduses asuva kinnisvara väärtust või raskendada selle müümist?

KSH-s on hinnatud kaitsetööstuspargi mõju kinnisvarale tuginedes olemasolevale teaduskirjandusele, mille uuringud põhinevad muu maailma kogemusele. Sellealast teaduskirjandust Eesti kohta ei ole, kuid muu maailma kogemus näitab, et tööstuse mõju sõltub tugevalt piirkonna ja tööstuse iseloomust ja mõju võib olla piirkonna kinnisvarale negatiivne, positiivne või neutraalne. Negatiivne mõju on seotud sageli visuaalselt nähtavate tööstushoonetega või selgete häiringutega (nt õhusaaste).

Eraldi konkreetset Piirsalu kinnisvaratehingute uuringut ei oleks paraku võimalik ka teha, kuna tuleb arvestada, et usaldusväärsete uuringute tegemiseks on vaja alusandmeid. Piirsalu külas tehakse väga vähe eluruumidega seotud tehinguid. Vastavalt Maa- ja Ruumiameti kinnisvarastatistika andmebaasile on Piirsalu külas viimase kolme ja poole aasta jooksul (2023-2026) registreeritud kokku viis eluruumidega seotud ostu-müügi tehingut. Nii madala tehingute arvu puhul ei võimalda andmebaas isegi hinnastatistikat kuvada.

Seega, kuna nagu juba öeldud, täpsemad uuringud Eestis puuduvad, ei ole võimalik Eesti tingimustes kaitsetööstuspargi mõju konkreetse kinnistu väärtusele või müüdavusele täpselt ette prognoosida. Kinnisvara väärtust mõjutavad lisaks kavandatavale tegevusele paljud erinevad tegurid. KSH-s on hinnatud neid kaitsetööstuspargiga kaasnevaid muutusi, mis võivad kinnisvara väärtust mõjutada, sealhulgas müra, õhukvaliteeti, ohutusriske ja visuaalset mõju. Piirsalu täpsustatud lahenduse puhul ei kavandata katseplatsi ega katselõhkamisi, tavapärase tootmistegevuse puhul ei ole lähimate eluhoonete juures ette näha olulist müra- ega õhusaaste mõju ning käitise visuaalne mõju on hinnatud piiratuks – Piirsalu külas, isegi tööstuspargile lähimates majapidamistes, ei ole suure tõenäosusega lõhkeainetehase hooneid näha. Sellest tulenevalt leidis KSH, et kuigi mõõdukalt negatiivset mõju ei saa välistada, ei ole alust prognoosida piirkonnas üldist olulist kinnisvara väärtuse muutust.

2. Kes vastutab ja kuidas hüvitatakse kahju, kui kaitsetööstuspargi tegevuse tõttu tekib kinnisvarale või inimese varale tegelik kahju?

Kui kaitsetööstuspargi tegevuse tõttu tekib tegelik ja tuvastatud kahju, lahendatakse vastutuse ja kahju hüvitamise küsimus kehtiva õiguse alusel. Kaitsetööstusparki kasutaval ettevõttel tekib tegevuse käigus vastutuskindlustuse kohustus.

2.11 Koosmõju, kumulatiivne mõju

1. Kas KSH-s on hinnatud kaitsetööstuspargi kumulatiivset mõju koos teiste piirkonnas olemasolevate ja kavandatavate tegevustega?

Mõjude hindamise meetodilisi aluseid on käesoleva REPi protsessi käigus varasemalt kirjeldatud 2025 aastal koostatud põhiaruandes (mis on ka käesoleva planeeringudokumentatsiooni osa). Koosmõjude hindamise aluseid on põhiaruandes selgitatud järgmiselt:

Mõjude hindamisel arvestati läbivalt ka mõjude omavahelisi seoseid, sh koosmõju ja kumulatiivset mõju teiste piirkonnas asuvate ja kavandatud tegevustega. Sellist koosmõju ja kumulatiivset mõju on asjakohasel juhul mõjude hinnangus läbivalt kirjeldatud.

Seejuures tuleb välja tuua, et hinnata saab (ja hinnatud on) koosmõju juba olemasolevate objektide/tegevustega ja kehtivate planeeringutega. Võimalikku koos- ja kumulatiivset mõju kõigi algatatud ja veel käimasolevate planeeringutega/taotlustega ei saa (ega pole asjakohane) kaitsetööstuspargi planeeringus otseselt hinnata, kuna: 1. pole teada nende tegevuste täpsed asukohad ja mahud; 2. tegemist on planeeringutega/taotlustega, mis on võrreldes REP-iga madalama tasandi dokumendid ning mille protsess on ka varasemas etapis. See tähendab, et võimalike kumulatiivsete mõjudega saavad ja peavad arvestama vastavalt nende planeeringute/taotluste mõjuhindamised.

Selgitame seejuures lisaks, et REPi hindamise osa ei ole otsustada, kas kõik laiemalt piirkonnas kavandatavad alles algusfaasis või menetlusfaasis olevad arendused on piirkonna arengu seisukohalt asjakohased ja laiemalt kogu piirkonna kumuleeruvate mõjude seisukohalt võimalikud. Seda tehakse siiski kohaliku omavalitsuse tasandil läbivalt iga protsessi juures. REPis läbi viidud mõjude hindamine käsitleb konkreetselt kaitsetööstuspargi tegevuste mõjusid, sh koosmõjusid juba olemasolevate objektide/tegevustega ja kehtivate planeeringutega.

Ülal kirjeldatud põhimõtetel on võimaliku koosmõju tekke tõenäosust uuringutes ja KSH aruandes iga mõjuteema hindamisel analüüsitud ning kirjeldatud kõigil asjakohastel juhtudel (st, juhul kui on olnud võimalik kahtlus olulise koosmõju ilmnemiseks) – nt teemades nagu müra, õhusaaste, rohevõrgustik, metsis, pinna- ja põhjavesi, liiklus, puhkevõrgustik, visuaalsed mõjud.

Olulise koosmõju tekke võimalus tuvastati eelkõige müra mõju puhul, kus hindamise tulemusel KSH-ga ja planeeringuga seati tingimuseks, et edasistes etappides (kui täpsustuvad kavandatava tegevuse detailid) tuleb müra mõju täpsemalt hinnata ning seejuures arvestada ka võimalikku asjakohast koosmõju piirkonna teiste

müraallikatega. Muudes valdkondades (nagu eelmainitud õhusaaste, vesi jne) olulist koosmõju piirkonna teiste tegevustega ette näha pole, kui järgitakse planeeringus kehtestatud tingimusi.

